דבר

היום בדבר
„בכורי" כבגר השעון: ניתנה האיזון. בחירות 88: „חירות". הקרמלין במהפך. קרב על השכר. הפיל שפגע באינתיפאדה. טלוויזיה. תרבות. „משא".

חיים גורי, אמנון דנקנר, דרור שרביט, עליזה ולך, חגי אשר, יוסי מלמן, טוביה צימוקי, אבי שוברט, נתן רועי, טלי זלינגר, צבי אילן, ראול טייטלבאום, יעיל פישביין, יוני להב, אמיר אורן, אבירמה גולן, אהרן שמי, מירי פז, מושיק.

יום שישי, ט"ז בתמוז תשמ"ח, 1 ביולי 1988 • גליון 19458

היום 64 עמודים כולל „דבר־השבוע" • המחיר – 2.– ש"ח (כולל מע"מ), באילת 1.74 ש"ח

ב.ר.ק.
ציוד מטבחים מוסדיים בע"מ
רח' הבנאים 50 בת־ים
טל. 03-5510432 5519355
ייצור תנורים וציוד מטבחים:
מחבתות • קונבקטומטים • כיריים גז
ציפסרים • שולחנות חימום וקירור וכו'

מאבק בין המחנות ב„חירות" בעקבות דירוג ה„פאנל" • מתיחות לקראת הצבעת השביעיות

לוי זועם על ארנס • 5 מתמודדים על מקום אחד בשביעיה הראשונה • פרס: הקצנה ימינה

מאת עליזה ולך, סופרת „דבר" לעניני מפלגות

תוצאות הבחירות במרכז „חירות" לפאנל, שלשום, התקבלו בתנועה בסיפוק רב על הרכב הנבחרים, אך יחד עם זאת עוררו מעיות רבות בין המחנות היריבים וגם בתוכם.

במחנה לוי שוררת מרירות רבה הן מן התוצאה האישית של ראש המחנה – המקום השישי ב„פאנל" – והן מקיבוצם של רוב ביעמיו במחנה בעשיריה השניה. מחנה לוי מאשים הן את הבדוי המחנות היריבים והן קבוצות בתוך המחנה בתוצאה הכללית הבינונית, אף שהגדיל את כוחו לעומת הכנסת הנוכחית.

במחנה שרון רווחת שביעות־רצון מביקומו של ראש המחנה – המקום החמישי, בהפרש קטנה קולות מארנס – אך יש עוגמת־נפש מביקומו של אלי לנדאו בסוף הרשימה. במחנה שרון יודעים בודאות שמחנה שמיר־ארנס תמך את שרון בצורה מאסיבית, ועל כן הישגו האישי גדול. עם זאת, ברור לראשי המחנה שהתחרות בין חלק מהבולטים היתה כרוכה גם בהקרבת לנדאו.

במחנה שמיר־ארנס מרוצים מאוד מהתוצאה הכללית ומשיבוצם של נבחרים חדשים במקומות בולטים כל כך. אלא שהתחרות הבין־אישית בשורה השניה של האישים הבולטים במחנה שמיר־ארנס תקשה על שמיר־ארנס בסיבוב השביעיות.

נבחרי ה„פאנל" לא ניצלו את יום אתמול למנוחה, בעקבות יום הבחירות המתיש שלשום. רבים עסקו בהתייצבויות ובתכנון מהלכיהם לקראת סיבוב השביעיות ביום ד' הבא.

לפי שעה ידוע שעל המקום הראשון בשביעיה הראשונה, הוא המקום השני ברשימת הליכוד, יתמודדו דוד לוי ומשה ארנס. אריאל שרון אינו מגלה לפי שעה את כוונותיו. המטות של לוי ושרון התכנסו אתמול, בנפרד, להפקת לקחים ולתכנון הצעדים הבאים. בין היתר נשקלה בשניהם האפשרות ל„דיל", כוללני או מצומצם, מול מחנה שמיר־ארנס.

אחת ההערכות שרווחה אתמול ב„חירות" היא, ששמיר ונאמניו

(המשך בעמוד 2)

המשאית נכנסה לתוך האוטובוס

עקירה ראשונה לשרות הפצועים מהאוטובוס והמשאית בת מסוף 18 אמש (צילום: יצחק הררי)

ההסתדרות ביטלה השיבושים ביום א' – הגמשה בעמדת האוצר

התקדמות בדיוני השכר • 18 מפעלי מתכת יושבתו ביום ג'

מאת חיים ביאור, סופר „דבר"

עובדי השירות הציבורי ועובדי המדינה לא ישבתו את העבודה ביום ראשון, בעקבות ההתקדמות במשא ומתן על הסכמי השכר.

קריית גת ובית שמש. השביתה, שתתקיים ביום שלישי למשך יממה, תקיף 2,000 עובדים. באותו יום תארגן ההסתדרות גם הפגנה של כאלף עובדים מול בית התאחדות התעשיינים בתל־אביב. חיים כמיל, חבר המזכירות של הסתדרות עובדי המתכת מסר שפעולות אלה ננקטות במחאה על הרואה שהעבירה לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים לאגף המתכת בהתאחדות התעשיינים, כי יעכב את פתיחת המשא והמתן על הסכם שכר חדש בענף.

הסתדרות עובדי המתכת, שהכריזה על סכסוך עבודה לפני חודש וחצי דורשת העלאת השכר בענף בכ־15 אחוז, כולל עידכון של תוספת הוותק. כן היא תובעת שעובדי המתכת, החשמל והאלקטרוניקה יהנו מקרן השתלמות.

בתאונה בכניסה לרמות בירושלים:

18 נוסעי אוטובוס נפצעו מפגיעת משאית שחדרה לצומת באור אדום

ארבעה פצועים בינוני, האחרים קל • המשטרה בודקת אם היתה תקלה טכנית במשאית

מאת חיים לוי, סופר „דבר" בירושלים

18 נוסעי אוטובוס נפצעו, ארבעה מהם קל, מעת שמשאית עמוסת חצץ נכנסה בו אמש בכניסה לשכונת רמות בירושלים. נהג המשאית, ממזרח ירושלים עבר בצומת ברמזור אדום, והוא נעצר לחקירה.

התאונה ארעה סמוך לשעה 19.30, בכביש לשכונת רמות בצומת שדרות גולדה מאיר ויגאל אלון.

אוטובוס קו 36, שנסע מכיוון מרכז העיר לשכונת, המתין בצומת לאור ירוק כדי לפנות שמאלה. כאשר התחלף האור ברמזור לירוק והחל האוטובוס להתקדם ולחצות את הצומת, לפתע הגיעה מהמעלה משאית עמוסת חצץ אשר חצתה את הצומת באור אדום ופגעה בחזיתו השמאלי של האוטובוס.

„נסעתי הביתה לרמות" סיפרה הנבה שכטר שנפגעה ברגלה „שני הילדים שלי ישבו במושב שלפני, קשה לתאר איך פתאום נכנסה המשאית לתוך האוטובוס, תוך זמן קצר הגיעו אמבולנסים שפינו אותנו לבית־החולים. גם שני ילדיה נפגעו.

למקום התאונה הגיעו שמונה אמבולנסים של מד"א שפינו 18 פצועים, 13 ל„הדסה" הר־הצופים והשאר ל„הדסה" עין־כרם.

כבאי האש נעזרו בציוד מכני לחלץ פצועים שנלכדו בין שברי האוטובוס. כוח משטרה גדול הוזעק להסדיר את התנועה וסייע בפינוי הפצועים.

נהג המשאית הפוגעת הובא לחקירה בלשכת התנועה והוא אינו מכחיש כי עבר באור אדום. ראש לשכת התנועה, רב פקד אפי אורדיס, מסר אמש כי המשטרה בודקת אם היתה תקלה טכנית במשאית, בין היתר בבלמים, שבגללה לא הצליח הנהג לעצור בצומת.

מבין הפצועים בהר הצופים ארבעה במצב בינוני, מרביתם

(המשך בעמוד 2)

תלמידי תיכון הפגינו בעשרות כפרים בגדה על־פי „כרוז 20"

בן 17 מת מפציעה; בן 26 מת מגאז מדמיע; בן 15 נהרג שלשום מאש חיילים בטייבה

מאת דני רובינשטיין, סופר „דבר"

ערוצות הואזני, בן 17 מהכפר בית־עודיק, שנפצע קשה לפני שבועיים מת אתמול בבית־החולים ברמאללה. הוא נפצע כאשר צעירים מהכפר תקפו בני חיילות בית משמרות אחר האוטובוסים בדרכם ראשו עירית שכם. משפחה מסרו מקורות ערביים על מותו של מהכפר שעבלה, בן 26, שנפצע מגז מדמיע בהפגנה גדולה שהיתה בעיר.

על הכפר טייבה, ליד התנחלות עופרה, הוטל עוצר לאחר שלשום בלילה נהרג מאש חיילים בכפר הנער אברהים עיסקי, בן 15.

אתמול היה בגדה המערבית ובמזרח ירושלים יום סוער של הפגנות. בהם לקחו חלק בעיקר תלמידי בתי הספר התיכוניים. ההפגנות שהתקיימו בהתאם לכרוז מס' 20 הקיפו עשרות כפרים ושכונות ואלפי נערים ונערות.

מרכז ההפגנות היו אתמול בשכם תוך התמקדו בשכונת רפידיה, בשכונות מזרח שכם וברובע השווקים של העיר העתיקה. בשעת פיזור הפגנה בשכונת רפידיה מסרו תושבים מהעיר כי צעיר נפגע קשה מגאז ובית־חולים מסר על מותו. מקור צבאי מסר כי ידוע על מות הצעיר אולם לא ברור שאכן מת מפגיעת הגאז. בהלוויית־הפגנה גדולה שנערכה לצעיר התנגשו צעירים עם הצבא, ושניים נפצעו מירי.

על הכפר טייבה, שאיננו נחשב מקום סוער, הוטל אתמול עוצר אחרי ששלשום בלילה יצאו תושבים מהכפר להפגנה גדולה. ההפגנה התקיימה נוכח שריפת כרם זיתים של הכפר התושבים, אומרים כי

(המשך בעמוד 2)

גזר־דין ראשון מאז תיקון החוק נגד טרור

6 חודשי מאסר שיומרו בעבודות־חוץ לארבעה ממשלחת השיחות עם אש"ף

„הם אורחים חיוביים"

לטיף דורי, ראובן קמינר, ראובן פיילר ויעל לוטן, אתמול בבית־המשפט (צילום: שאול רחמים)

מאת [illegible], סופרי „דבר"

שישה חודשי מאסר בפועל, שיומרו בשישה חודשי עבודות־שירות לתועלת הציבור, נגזרו אתמול על ארבעה חברי משלחת השמאל שנפגשו עם אנשי אש"ף ברומניה בנובמבר 1986. זהו העונש הראשון שניתן במשפט זה בחוק התיקון לחוק נגד הטרור.

על הארבעה, לטיף דורי, ראובן קמינר, יעל לוטן וראובן פיילר, נגזרה גם שנת מאסר על־תנאי וקנס של 3,000 ש"ח, וכן 1,000 ש"ח כהשתתפות בהוצאות המשפט. גזר־הדין ניתן אתמול על־ידי שופט בית־משפט השלום בנתניה, אברהם בייזר. סניגוריהם, עורכי הדין אמנון זכרוני ואביגדור פלדמן אמרו כי יערערו על העונש. הדיון הבא בעניין ביצוע העונש נקבע ל־4 באוגוסט בעת פגרת בתי־המשפט.

השופט ציין שבגזירת העונש אין הוא מתייחס לשאלת החוק [illegible]

(המשך בעמוד 3)

חופש בא

סוף עונת הלימודים (צילום: ורד פאר)

בחירות מדגמיות בבתי־ספר ייאסרו משנת הלימודים הבאה

כמיליון תלמידי גני הילדים ובתי־הספר העממיים יצאו לחופשת הקיץ

מאת יעל טישביה, סופרת „דבר" לענייני חינוך

החל משנת הלימודים הבאה ייאסר על [illegible] להשפיע בפני תלמידי בתי הספר [illegible]

על־פי הוראות משרד החינוך נדרשים המורים לעקוב אחרי התהליך הדמוקרטי של הבחירות, להפגיש את התלמידים עם דעות ותנועות, לאירועים אקטואליים ולהרגילם לחשיבה ביקורתית ועניינית, מבלי להקנות להם את „הדעה הנכונה" בעיני המורה.

השר ציין כי הנושא המרכזי לשנה הבאה „כיבוד החוק והמשפט", נבחר מתוך התופעות של זלזול בחוק, כגון: אי־ציות לרמזורים, לתמרורים או לחוקי הבניה. עם זאת טען נבון שלמרות שהאירועים בשטחים יוצרים אווירת השרנות ואי־אמון כלפי החינוך לדמוקרטיה ולשלום, משרדו לא יזנח את הנושא.

נבון ביקש כי בשנה הבאה, בט"ו בשבט ובמועדים אחרים, יטע כל תלמיד שני עצים תחת כל עץ שנשרף והעיד כי אילו הכספים שהושקעו באינתיפאדה היו מושקעים בחינוך היו כמה וכמה מתבעיות באות על פתרונן.

בין הישגי משרד החינוך בשנה החולפת, שצויינו על־ידי שר החינוך: היעדר שביתות מורים, שינוי מבנה משרד החינוך, מחשוב מערכת החינוך, העברת ציוני בחינות הבגרות לתלמידים ב־1 בספטמבר.

סקר שנערך על־ידי משרד החינוך מוכיח כי מספר השעות שלמדו תלמידי ישראל בשנת הלימודים החולפת פחת בשיעור משמעותי ביותר בהשוואה לעשור הקודם.

בל"ל מגדיל האשראי ל„כור" לפתרון תזרים המזומנים

מאת דרור שרביט, סופר „דבר"

בנק לאומי עומד להגדיל את היקף האשראי לקונצרן „כור" ולהקמידו של 50 מיליון דולר, כדי לפתור בעיות מיידיות בתזרים המזומנים שלו.

בשבועות האחרונים ניהלו ראשי „כור" מגעים אינטנסיביים עם ראשי הבנקים המקומיים בכדי לברר את האפשרויות לקבלת הלוואות אשראי חדשים, בפרט כדי לשרת את פרעון ההלוואות לבנקים זרים. חובות „כור" לבנקים הישראליים מסתכמים בכ־839 מיליון דולר ולבנקים זרים בכ־450 מיליון דולר. נדרשת הקפדה רבה בעמידה בלוח התשלומים לבנקים הזרים בכל הפס כי איחור בתשלום עלול לגרום לדרישה מיידית לפירעון כל החובות לבנקים הזרים.

במערכת הבנקאות המקומית בנק לאומי הוא הבנק העיקרי המופיע לסייע בהלוואות גישור חדשות מאחר שחלקו בחובות „כור" לבנקים נמוך יחסית. (150 מיליון דולר לעומת 450 מיליון דולר של בנק־הפועלים – ללא „תדיראן") בבנקים האחרים, „דיסקונט", „המזרחי", ה„בין־לאומי" אין עתה נכונות להגדלת האשראי ל„כור".

הבסיס למתן אשראי חדש ל„כור" על ידי בל"ל יהיה בקבלת ערבויות מועדפות על פני האשראי הקיים. אף שהבנקים הישראלים לא פועלים בקונסורציום מגובש במקרה של „כור" נראה שיסכימו לתנאי זה לצורך חיזוק תזרים המזומנים של „כור".

עיקרון תחילה

- העונש שגזר השופט שטרוזמן להורג הנער הערבי הוחמר מ־6 חודשים ל־3 שנים / עמ' 2
- הרופאים ידרשו הבהרות מפורטות מוועדת השרים על קיצור התורים / עמ' 3
- שטטל: ביהמ"ש יצר אווירת לינץ' נגד דמיאניוק / עמ' 3
- „נזרקנו לכלבים" – זעמו עוברי „חסיד אש" / עמ' 2
- דיון סוער במוסקווה על חופש הביטוי / עמ' 4
- מטה הצבא הוייטנאמי פינה את קמבודיה / עמ' 4
- ספורט: ישראל נוצחה בפתיחת הטורניר ביוון / עמ' 7
- החליק באמבטיה, נחתך מזכוכית – ומת מאיבוד דם / עמ' 14
- סגירת־פתע של מפעל תגל בעכו / עמ' 14
- דו"ח אסון הגאז הרעיל באניה: חברות החשמל והפחם לא אחראיות למות השלושה / עמ' 14

שמיר: אין ספק שאנו מתקרבים לסוף האינתיפאדה

מאת טלי זלינגר, המערכת הצבאית של „דבר"

ראש הממשלה יצחק שמיר מעריך כי אנו מתקרבים לסופה של האינתיפאדה.

בתשובה לשאלות כתבים בכינוס המכון הוואשינגטוני למדיניות במזרח התיכון אמר אתמול ראש הממשלה „שמענו בימים האחרונים הערכות ממפקדי צה"ל כי יש ירידה בכמות האלימות ביהודה ושומרון ובעזה ונראה לי שזהו הכיוון. אין ספק שאנו מתקרבים לסוף האינתיפאדה", אמר ראש הממשלה.

מפקדים בכירים במערכת הבטחון הגיבו בספקנות על הערכת ראש הממשלה וציינו, כי ההפחתה באירועים בימים האחרונים איננה מצביעה על שינוי מהותי.

בהתייחסו לדברים שאמר שלשום ראש אמ"ן, אלוף אמנון ליפקין בדבר מעמדו של אש"ף כמנהיג יחיד בשטחים, אמר שמיר: „מה יש לי לשוחח עם אש"ף? ראש אמ"ן, לא התכוון שצריך לדבר עם אש"ף. עוד הגיב על מסמך מגנו של ערפאת בדבר הצורך בהידברות עם ישראל ואמר: „זה תרגיל ידוע של אש"ף שאחד אומר ואחד מבטל".

רייגן במכתב לפרס:

נמשיך לנצל כל הזדמנות ללחוץ על הסובייטים לקדם תהליך השלום

„קבל נא תודתי על מכתבך בהמשך לפסגת מוסקווה. בתמיד, כאשר אנו נפגשים עם הסובייטים, אנו מביעים את דאגתנו באשר למצוקתה של יהדות ברה"מ". כך כותב נשיא ארה"ב רונלד רייגן לשר החוץ שמעון פרס.

באגרתו אומר הנשיא רייגן: „אני מעודד, שכן מספר המהגרים היהודים מברה"מ עלה והסובייטים נוקטים מספר צעדים לאפשר חופש ביטוי רב יותר. עם זאת כולנו מכירים בכך שהרבה יותר צריך להעשות. גורבצ'וב ואני דנו גם ברעיונות, כיצד ניתן להתקדם בחיפוש שלום צודק ובר־קיימא במזרח התיכון. אני יודע שהמוכיד שלך דן על תוצאות שיחות אלו אתכם".

במכתב מדגיש רייגן שהאמריקאים ימשיכו לנצל כל הזדמנות ללחוץ על הסובייטים לאמץ גישה בונה באשר לתהליך השלום ובאשר לזכויות האדם הבסיסיות של יהודי ברה"מ ועמים אחרים. כן מציין הנשיא: „אנו ממשיכים להיות מחוייבים לעקרון של חופש הבחירה בשאלת יעדם של מהגרים יהודים מברה"מ".

הסכם בין ערפאת ומורדי „פתח"

מאת דן אבידן, סופר „דבר" לענייני ערבים

תומכי ערפאת והמורדים ב„פתח" בראשות אבו מוסא הגיעו אתמול להסכם לפיו יחזרו המורדים לעמדות שהחזיקו בשעתם במחנה הפליטים בורג' אל ברג'נה שבביירות.

ההסכם כולל סעיפים נוספים שנועדו להביא לנורמליזציה ביחסי שתי הקבוצות, לאחר שמורדי אבו מוסא תפסו את מחנה שתילה ועמדו לתקוף את נאמני ערפאת גם במחנה בורג' אל ברג'נה. לפי שעה לא ברור מה הסיכויים שההסכם החדש יחזיק מעמד.

בינתיים הגיעה לביירות משלחת אלג'יראית במטרה לתווך בין שני פלגי ה„פתח" ולהשכין שלום־בית ביניהם.

קודם לכן הודיע ערפאת כי בכוונתו לפנות למועצת הליגה הערבית כדי שאלה יתכנסו לדון בלחימה המתנהלת בלבנון בין שני פלגי ה„פתח". ראש אש"ף משוכנע שמלחמה זו היא פרי יוזמה של הסורים המעוניינים להצר את צעדי תומכיו בלבנון ולחזק את מעמדם של מורדי ה„פתח" הסרים למרותם.

מצרים דחתה בקשת ארה"ב לחקור הקצינים שניסו להבריח חומרים כימיים לייצור טילים

מאת דן אבידן, סופר „דבר" לענייני ערבים

שלטונות מצרים דחו בקשה של נציגים אמריקאים מוסמכים לחקור את הקצינים המצרים שהיו מעורבים בנסיון הברחת חומרים כימיים לצורך שימוש בתעשיית הטילים המצרית – כך דיווח אתמול העתון „אל־אהראם" היוצא לאור במפרץ הפרסי.

המדובר כנראה בפנייה אמריקאית לחקור את תת אלוף עבד אל־חלים אל גוהרי, ראש משלחת הרכש המצרית בוואשינגטון, וסגן אלוף מוחמד עבד־אללה מוחמד, שהיו מעורבים בפרשה והוחזרו למצרים ללא פרסום בראשית השבוע. האמריקאים תבעו גם את הסגרתו של סא"ל הוסאם יוסף.

מקורות אמריקאים סיפרו ל„אל־אהראם" שהמצרים אמרו להם שיהיו מוכנים לשתף פעולה בחקירת הפרשה באמצעות גביית עדויות מהמעורבים בה והעברת החומר לרשויות האמריקאיות הנוגעות בדבר.

صحفنا من الداخل

נזרקנו לכלבים – זועמים עובדי חסין אש שנודע להם על סגירתו מקריאה בעתון

לא חסין אש

צמיגים בוערים בכניסה למפעל „חסין אש" בבאר־שבע (צילום: חביב ברדוד)

מאת אמיר רוזנבליט, סופר „דבר"

עשרות עובדי מפעל הלבנים החסינות „חסין־אש" בבאר־שבע, השביתו אתמול את מלאכת הייצור והבעירו צמיגים בכניסה למפעל, על אם הדרך בין באר־שבע לעומר.

העובדים ערכו במקום הפגנה סוערת, שבמהלכה נותצו רעפים על הכביש, במחאה על החלטת הנהלת קונצרן 'כור' לסגור את המפעל, בעקבות הפסדים מצטברים של מיליוני דולארים בשנים האחרונות. כוחות של משטרה ומכבי־אש, שהגיעו למקום, ניסו להרגיע את הרוחות הסוערות במפעל.

העובדים הביעו זעם רב על כך שנודע להם על ההחלטה לסגור את המפעל רק מקריאה בעיתוני יום ו'. „זורקים אותנו לכלבים", אמר אתמול עטרם מימון, בן ה־55. „אני עובד במפעל הזה 28 שנה. יש לי חמישה ילדים, חלקם בצבא. את הבריאות נתתי למקום הזה. מה אעשה עכשיו, כיצד אתקיים". חבר ועד העובדים במפעל, יעקב אבוטבול, אמר אתמול כי מפעל 'חסין אש' הוא קורבנה של 'כור', על רקע גמון ההפסדים של הקונצרן בשנים האחרונות. „מוכרחים להראות לציבור ש'כור' לא מפסיד ועושים צעדי ייעול, או מה יותר קל מאשר לסגור מפעל קטן המעסיק עשרות עובדים, שאינם מסוגלים להפגין עוצמות ולהפיל. יש כאן הרבה קורבנות אמיתיים וקורבנות־שווא". עובדי המפעל מתחו אתמול ביקורת קשה על האיגוד המקצועי במועצת פועלי באר־שבע, שלדבריהם, אינו נוקף אצבע כדי לסייע להם במאבק נגד ההחלטה והנהלת 'כור'. את תגובתו של מזכיר האיגוד המקצועי, מאיר בביוף, לא ניתן היה להשיג אתמול, בשל שהייתו בחו"ל.

מפעל 'חסין אש' הוקם בבאר־שבע בשנת 1959, כחלק מתהליך משולב של הגברת קצב התכנון להקמת מפעלי פלדה, מלט ותעשייה כימית כבדה בנגב וגילויים של חומרי גלם מעולים במכתש רמון. המפעל, שנועד לספק מוצרים חסיני־אש מתוצרת הארץ לתעשיות אלה, עבר בשנת 1980 לידי 'כור'. רעפים, קראמיים ומשנה זו ואילך צבר הפסדים של מיליוני דולארים. בכיר במפעל אמר אתמול, כי זה תקופה ארוכה מתקיימים דיונים ממושכים בין העובדים לבין ההנהלה לגבי תוכנית הבראה במפעל, אולם לדבריו, התוכנית לא יצאה עד היום אל הפועל, בגלל התבצרותם של הוועדים בעמדותיהם. „אנשי הוועד רצו לייעל את המערכת", אמר המקור. „אולם סגירה טוטאלית של המפעל היא החלטה, שאינה מחוייבת המציאות, במיוחד לא בצורה הגורפת שבה היא נעשתה".

יצויין, כי בשירות התעסוקה בבאר־שבע נרשמו בחודש החולף כ־3,000 מובטלים. עם סגירת 'חסין אש' יצטרפו 60 עובדי המפעל אל מעגל המובטלים. מועצת עיריית באר־שבע תתכנס מחרתיים לישיבה שלא מן המניין, לדיון במצב התעסוקה הקשה בעיר.

דוברת „כור": אין סיכוי להבראת המפעל

דוברת „כור" תווה גבע אמרה אתמול בתגובה, כי מפעל „חסין אש" עומד להסגר, כתוצאה מסדרת הפסדים, שהגיעו בשנת 1987 ל־2.5 מיליון דולאר. לדבריה, נכון למחצית הראשונה של 1988, נמשך הקצב הנוכחי של ההפסדים. „מבחינת כור לא נראה שיש סיכוי להבריא את חסין אש במצב הנוכחי בלי תוספת השקעות. עד כה הושקעו במפעל כשמונה מיליון דולאר, במקום שני מיליון דולאר שתוכננו במקום. לפיכך, הוחלט על סגירת המפעל", אמרה דוברת „כור".

השופט גולדברג: העונש שנגזר על הנאשם אינו מבטא הערך הראוי לחיי אדם

„העליון" המיר 6 חודשי עבודות־חוץ להורג הנער הערבי ב־3 שנות מאסר

מאת אריאל בקעמי, סופר „דבר"

בית המשפט העליון קיבל אתמול את ערעורה של המדינה נגד גזר דינו של השופט אורי שטרוזמן שגזר שישה חודשי מאסר בעבודות שירות על ניסן אישג'ויב מהגוש שהרג נער בשכם.

כזכור, נקלע אישג'ויב באוקטובר 82 להתקפת יידוי אבנים בעת שנהג במכונית לפינוי אשפה ליד מחנה הפליטים באלטה באיזור שכם. אישג'ויב, תושב חיננית שבצפון השומרון, ירה בתת־מקלע עוזי ארבעה עד חמישה כדורים לעבר מיידי האבנים והרג את נער בן ה־[illegible].

הוא הועמד לדין בבית המשפט המחוזי בתל־אביב. שם פסק לו השופט שטרוזמן שישה חודשי מאסר בעבודות שירות. בגזר דינו כתב השופט שטרוזמן: „לא יכולה להיות תרעומת על הנאשם, שבאותן נסיבות של קושי בתמרון המשאית סבר שעליו להרחיק את מיידי האבנים באמצעות ירי באוויר". פסיקתו של שטרוזמן עוררה תרעומת והמדינה ערערה לבית המשפט העליון.

השופט העליון גולדברג אמר אתמול בגזר דינו: „סבורני שהעונש שנגזר על הנאשם אינו מבטא את הערך הראוי לחיי אדם באשר הם ועלול להתפרש כהשלמה עם נורמות התנהגות, שחברה מתוקנת אינה סובלת אותה". השופט גולדברג הוסיף: „בלי לקבוע את העונש ההולם, שהיה על בית המשפט המחוזי לגזור, אנו קובעים לנאשם שלוש שנות מאסר בפועל ושנתיים מאסר על תנאי, בניכוי המאסר שריצה בעבודות שירות".

הרב פרומן מ„גוש אמונים" מוכן להידברות פוליטית – גם עם אש"ף

מאת אריאל בקעמי, סופר „דבר"

הרב מנחם פרומן מתקוע, איש „גוש אמונים", אומר בראיון לשבועון „אל־ביאדר אל־סיאסי" הפרו־אש"פי היוצא במזרח ירושלים כי הוא תומך בפתרון פוליטי עם כל הנהגה שהציבור הפלשתיני יבחר, כולל אש"ף.

הרב פרומן אומר את הדברים בגליון היוצא מחר, ומציין: „הפתרון הפוליטי תלוי בהמון נסיבות, קודם כל הוא צריך להיות מוסכם על שני הצדדים. קודם כל צריך לראות אם הוא מוסכם על הצד השני ולפיכך צריך לדבר איתו, לראות מה הרגישויות והרצונות של הצד השני".

בתשובה לשאלה האם הוא מתכוון לאש"ף, השיב פרומן: „אני מתכוון לציבור הפלשתיני באופן כללי ולכל הנהגה שהם יעמידו. כשם שהציבור היהודי יכול להעמיד כל מיני סוגים של הנהגה. אתה שואל אותי 'גם אש"ף?' אש"ף איננו המשתתף היחיד שאליו אני פונה. החזון שלהם, מה שהם תופסים כמימוש המאווים הפלשתיניים לא כל־כך מתאים לי. אני מקווה שגם בתוכם יש כאלה שיהיו מוכנים לממש את הלאומיות הפלשתינית בצורה האידיאלית תרבותית הנראית לי נבונה".

הרב פרומן אומר עוד בראיון: „אינני רואה קושי בקיומם של שני עמים, להיפך. עמים שיחיו אחד ליד השני במעמד שווה, שהרי לפני הבורא כולנו שווים".

„שתי התרבויות הלאומיות לא מוכרחות להדוף ולדחות זו את זו... האסלאם איננו מהווה שום בעיה דתית ליהדות".

תלמידי

(המשך מעמוד 1)

הכרם הוצת על־ידי מתנחלים ומכבי האש לא הגיעו למקום שעה ארוכה. מקור צבאי אמר אתמול שכוח שהוזעק לכפר נתקל במפגינים והשתמש בירי. מאוחר יותר הובא לבית־החולים ברמאללה הנער בן ה־15 שנפגע מאש החיילים.

ברמאללה ובכל כפרי הסביבה היו אתמול הפגנות סוערות של תלמידים שהקימו מתרסים וחסמו 10 כפרים ועיירות בכל האיזור. הפגנות דומות היו בכמה כפרים בנפת שכם ובג'נין ובעיר ג'נין עצמה. בכפר סמוך בנפת ג'נין ערך צה"ל פעולה יזומה לסילוק מחסומים ומעצר מארגני ההפגנות. בטול־כרם נמשך העוצר כבר יותר משלושה שבועות. בכפר בית פוריק נקבר אתמול הצעיר מהכפר שמת מפצעיו אתמול בבית־החולים של רמאללה.

אנשי הספינות

פליטים וייטנאמיים, שהגיעו לדרום קוריאה בספינות מנופפים בידיהם מחלון האוטובוס המסיעם למחנה הפליטים (צילום: א.פ.)

דבר
DAVAR
מאוחד עם [illegible]

העורכת: חנה זמר
משנה לעורך: דוד פדהצור
מזכיר המערכת: ד"ר יורם פרי
מנהל כללי: אמנון בר־טוב
הוצ"ל – „דבר בע"מ"
נדפס בדפוס „דבר בע"מ"
המערכת והמנהלה תל־אביב
רח' שינקין 45, ת.ד. 199
מיקוד 61001
טלפון 286141
מחלקת המודעות
טלפונים ישירים
286156, 281860, 298032

חיפה:
הדר, בית „דבר" רח' שינקין 45
טלפון 286141, מיקוד 65233

ירושלים:
המערכת: רח' המלך ג'ורג' 14
בית מאזיה קומה ג'
טלפון 242203, מ. 94229

חיפה: רח' הנביאים 27
טלפונים 642111־3, 33106

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע
י"ז תמוז תשמ"ח
פרשת בלק

שישי		מוצ"ש	
ירושלים	7.11	ירושלים	8.32
תל־אביב	7.29	תל־אביב	8.30
חיפה	7.23	חיפה	8.35

45.5 אחוז מתושבי ישראל: לעם הפלשתיני יש זכויות

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

45.4 אחוז מתושבי ישראל מתייחסים אל הפלשתינים כאל עם שיש לו זכויות. כך עולה ממחקר דעת קהל של מכון פורייס שנערך לבקשת סלימן שקור, עורך הירחון „מקור ראשון" שיתן ביטוי לדעותיהם של תושבי השטחים.

הירחון יצא לאור לאחר קבלת הרשיון ממשרד הפנים. הבקשה לרשיון הוגשה לפני כחודשיים.

38.8 אחוז מהנשאלים לגבי זכויות הפלשתינים אמרו שהם אינם רואים את הפלשתינים כעם בעל זכויות משלו ו־16.8 אחוז אמרו „תלוי באיזה זכויות מדובר".

מזג האויר

(ע). – ירושלים: 15־26, רמת הגולן: 15־29, צפת: 15־26, חיפה: 19־28, טבריה: 21־35, נצרת: 18־28, עפולה: 21־29, השומרון: 18־29, תל־אביב: 20־28, נתב"ג 19־28, ירדנה: 21־35, עזה: 19־28, באר־שבע: 17־32, אילת: 23־37.

הלחות תהיה ללא שינוי יהיה מעונן חלקית תחול ירידה בטמפרטורות. תשקיף לשבת מעונן חלקית והטמפ' יהיו רגילות לעונה.

„אל אתחאד"

שולץ: על ישראל למלא בקפדנות פסק הבוררים על טאבה

מאת דן אבידן, סופר „דבר" לענייני ערבים

בעיתון: שולץ הזהיר את שר הבטחון יצחק רבין שעל ישראל למלא בקפדנות אחר פסק־הדין שאמורים הבוררים לפסוק בעניין טאבה בראשית ספטמבר – כך דיווח העיתון „אל אתחאד" היוצא לאור בנמל הפרסי.

לידיעה זו אין אישור ממקורות נוספים, אולם אמצעי התקשורת המצרים שידרו אותה אתמול בהרחבה. היא משקפת כנראה את חששם של המצרים שבצמרת הישראלית ישנם אנשים הסבורים שגם אם הבוררים יפסקו שיש להחזיר את טאבה לריבונות מצרית – ישראל איננה צריכה לראות בכך סופה של הפרשה.

קצין מצ"ח מונה לבדיקת חריגים בפיקוד המרכז

מאת אריאל בקעמי, סופר „דבר"

אלוף פיקוד המרכז עמרם מצנע מינה קצין בדרגת סא"ל בשירות המיוחד לבדיקת חריגים. מינוי הקצין נועד לזרז את הליכי הבדיקה בתלונות ולהביא לטיפולן המיידי.

הקצין שמונה, איש מצ"ח, יטפל מעתה בבדיקת ארועים חריגים שהועברו לידיעתו של אלוף פיקוד המרכז, יחקור חריגות ויביא ממצאיו לאלוף.

על סמך חקירותיו יוחלט אם להעביר המשך הטיפול למשטרה הצבאית החוקרת או לפרקליטות הצבאית הראשית.

עד כה עסקו בבדיקת חריגים קציני מטה מפיקוד המרכז, אולם התברר כי הם אינם מיומנים בחקירות ולכן הוחלט למנות קצין מצ"ח מיוחד לתפקיד.

6 חודשי מאסר

(המשך מעמוד 1)

שהוגש לבית המשפט על־ידי התביעה לא עלה פגיעה כלשהי בבטחון המדינה כתוצאה ממעשי הנאשמים. בהמשך טען כי חוקים יש לכבד. „אפילו אם חלק מסוים מהציבור אינו שבע רצון ממנו. מדובר בשאלה שעליה אין בישראל הסכמה חברתית ויש לפעול בהתאם לכוונת המחוקק בעניין זה", אמר השופט.

„הדרך ללחום בחוק איננה מתבצעת תוך הפרתו", קבע השופט. בגזר הדין, בהמשך, נאמר כי מטרת הענישה צריכה להרתיע לא רק את הנאשמים. השופט הבהיר כי לא שמע חרטה כנה ואמיתית מהנאשמים והוסיף כי „יש לזכור שהנאשמים הפרו את החוק בגלוי ולעיני התקשורת וזאת לאחר שהוזהרו מראש על־ידי היועץ המשפטי לממשלה".

השופט גם התייחס לאופים של הנאשמים. „המדובר באנשים חיוביים ובאזרחים טובים שעוסקים מזה שנים בפעילות ציבורית ופוליטית אך אין זה פועל לקולא במקרה שלפנינו מאחר שמדובר בעבירה שנעברה ממניעים אידיאולוגיים. הצורך להרתיע אחרים המוכנים לעבור על החוק למען האידיאלים שלהם", אמר.

מזכיר סניף תל־אביב של תנועת „התחיה" דני דיין יצא אתמול בקריאה לתביעה לערער על קולת העונש של הנאשמים.

מפ"ם: עונש מזיק

מפ"ם רואה בדאגה רבה את הנזק הקשה שגורם העונש שהוטל על משתתפי המפגש בבוקארשט „לתדמיתה של ישראל כמדינה שוחרת צדק ושלום.

„קביעתו המפורשת של השופט כי ארבעת הנאשמים לא פגעו בבטחון המדינה וקיימו מפגש למען קידום השלום מעבירה את האשמה להעמדתם למשפט ולהענשתם על אותם ח"כים שביוזמתם ובתמיכתם נתקבל החוק המפליל מלכתחילה אנשי שלום. מפ"ם תמשיך לעבוד לביטול של חוק אומלל זה המעלה קלון על ישראל והמטיל ספק בכנות כוונותיה להשיג שלום כולל עם העם הפלשתיני", נאמר בהודעה.

ביבי: התחרות לגיטימית בצמרת

(ע). – בנימין נתניהו אמר אמש כי הוא מתכוון להציג את מועמדותו למקום החמישי, לאחר ארבעת השרים, בשביעיה הראשונה שתיבחר בשלב השני של הבחירות במרכז „חירות".

נתניהו, שהשיב לשאלות במשך שעתיים במועדון העתונות בבית סוקולוב בתל־אביב, הדגיש כי הבחירות לפאנל העידו על אמון מחודש בהנהגה המסורתית של התנועה, וברשימה לכנסת צריכים השרים לקבל את הגיבוי לפי המיקום בחלק העליון של הרשימה שנבחרה. עם זאת אין הוא יכול לנבא כיצד ייקבע הדירוג הפנימי.

בתשובה לשאלה על האיומים של דוד לוי, אמר: „לא שמעתי על איומים. היתה התחרות לגיטימית בצמרת. תנועת החירות היא מאחורי המצב של פיצולים קיצוניים ופיצוצים".

על בחירתו בראש הפאנל אמר: „לא ציפיתי לתוצאה הזו, הופתעתי לטובה. מאוד מחמיא לקבל גיבוי כזה". לדבריו, „חירות" היתה המובילה בפתיחות המפלגתית בצמצום כוח המנגנון, המרכז הגדול של המפלגה הוא היום בבואה ותוך של ציבור המצביעים.

בתשובה לשאלה אם הוא שואף לתפקיד שר או רואה עצמו מועמד לראשות הממשלה בעתיד, השיב כי קודם עליו להיכנס לכנסת ואחר־כך יראה לאן ימשיך. „היום נשאלת השאלה אם למערך יש תשובה לרשימה הזו של הליכוד. המערך זז שמאלה, וגוש השמאל הוא הרבה יותר קטן ממה שחושבים. לגוש הימני יש רוב, ובארבע השנים הקרובות יהיה שידוד מערכות בהתפלגות האלקטוראלית במדינה, לפי גישות פוליטיות יסודיות", אמר.

„השאלה המרכזית בבחירות", אמר נתניהו, „תהיה האם להשיג שלום מתוך עוצמה או מתוך נסיגה. אין כיום בקרב הערבים מי שמוכן להסתפק בקבלת חלק מהשטחים. היום אש"ף חזק מאוד, וחוסיין חלש ושבוי בידיו. כל שטח שיוחזר יועבר לידי אש"ף".

בהקשר זה התפלמס עם עמדת המערך, כי פירוז השטחים יכול להבטיח את הבטחון, וטען כי טילי „סטינגר" בידי מחבלים, שישבו על רכסי ההרים מעל רצועת החוף, יהוו סכנה למטוסים של ישראל. טילים כאלה סופקו על ידי איראן לחזבאללה בלבנון. נוסף לכך יש סימנים, שהמלחמה בין עיראק ואיראן תסתיים בראשית שנות ה־90, ובחזית המזרחית יוכלו עיראק, סוריה וירדן לרכז מול ישראל 12,000 טנקים.

לגרש, לירות לנקוש צעירים

כדי לדכא את האינתיפאדה, יש צורך, לדבריו, לגרש מהארץ את מנהיגיה מקרב אנשי אש"ף והקיצוניים המוסלמים, משום שעונש מאסר בלבד אינו מרתיע. מבחינת הניגוי בארץ אין הבדל אם מגרשים ארבעה אנשים או ארבע מאות. נוסף לכך יש לירות בזורקי בקבוקי תבערה והמסכנים את צירי התנועה. גם זריקת אבנים על רכב יכולה לגרום לכך, שהרכב יסטה מהכביש ונוסעיו יהרגו, ולכן צריך לנקוש צעירים המורים ויותרגנר האספסוף. נוסף לכך, יש צורך לצמצם את נוכחות מצלמות הטלוויזיה בשטחים.

הוא הגנה את הפגישה ברשין סאמס, יו"ר מועדון העתונות, שציין כי בניגוד לאבא אבן מתקבל ביבי נתניהו בחמימות במפלגתו, מאחר שחזר מתפקיד השגריר באו"ם. בקשר לכך אמר נתניהו, כי אין הוא מרגיש ניכור בינו לבין חברי מפלגתו על רקע עדתי, והוא מסייר בשכונות ובעיירות פיתוח ומגלה הזדהות על רקע הגישה הלאומית־בטחונית. „הליכוד עבר מזמן את השלב העדתי שהמערך עובר עתה", אמר בהשיבו לשאלה על מיעוט בני עדות המזרח שנבחרו בפאנל.

בפסק־דין של בית המשפט העליון:

ביקורת על הליכי העברת חומר מהשב"כ לשר רבין

„האם עבר דרך מסננת עוזריו של השר?" שואל השופט שלמה לוין, שהורה לשחרר עציר לאחר שפקפק בהעברת החומר לשר

מאת מרגלית ציונסקי

בהחלטה יוצאת־דופן אישר בית המשפט העליון לפרסם פסק־דין בו הוא מותח ביקורת קשה על הליכים בהם הגיש השב"כ לשר הבטחון בקשות להוציא צוים למעצרים מינהליים ועל שיקול דעתו של שר הבטחון כשקרא וחתם עליהם.

בתיק, שפרטיו חסויים, הורה השופט העליון שלמה לוין לשחרר עציר מנהלי לאחר שהטיל ספק לגבי השאלה האם המכתב ששלח השב"כ לעוזריו של שר הבטחון, וכן ביקש צו מעצר לשישה חודשים אכן הגיע לידי שר הבטחון. כתב השופט לוין: „האם עבר דרך מסננת עוזריו של השר?".

„הייתי מצפה לקיומם של נהלים קבועים לעניין דרך הטיפול בבקשות השב"כ על־ידי השר ועוזריו, והפעלת שיקול דעתו העצמאי של השר בטיפול בהן; לכל אלה לא מצאתי זכר בתיק שלפני וכל שנאמר לי על דרך של טיפול הוא שהשר עיין במכתב המסכם של השב"כ".

חששו של בית המשפט ששר הבטחון לא שקל את העניין כראוי מתבסס גם על העובדה שהמעצר בתיק השתתף בארוע מסויים, שאחרים שהשתתפו בו נעצרו לתקופות קצרות יותר. „אין לפני ראייה שעניין זה של השוואת דינו של המעצר לדינם של אחרים, אם היא קיימת, עמד לנגד עיניו של הקשיב (של הבטחון י.ס.) ובנסיבות אלה סבור אני שמוטב שעניינו של המעצר, שמעצרו כבר מתמשך כחודשיים, ישקל מחדש אם יהיה צורך בכך, במידה שיתבקש צו מעצר חדש".

יצויין כי שר הבטחון צריך לחתום על צוים מנהליים רק אם הם נוגעים לתושבי מדינת ישראל. העותר הוא עתונאי תושב מזרח ירושלים.

ברונה גאסקינגלוס, „הילדה מברזיל" מחייכת בזרועות אביה בנמל התעופה בסאן־פאולו, שם כינסה אמה רווילדה מסיבת עיתונאים עם הגיעה אתמול (צילום: א.פ.)

קבלת פנים של גיבורה לאומית קידמה פני קרוליין – ברונה בבראזיל

[illegible]

(ע). – ברונה, „הילדה מבראזיל" שבה אתמול לעיר הולדתה בבראזיל וזכתה לקבלת פנים של גיבורה.

ברונה, שהיתה בזרועות אביה, נדחפה למאות תושבי העיר שבאו לקדם את פניה.

מכוניות של השלטונות ועשרות אנשי המשטרה הצבאית המתינו לברונה ולהוריה בשדה התעופה. שיירה של 50 מכוניות מלאות תושבים, ליוותה את ברונה לארמון מושל מדינת פאראנה אלווארו דיאס. מאות אנשים נוספים עמדו בצידי הרחובות, כשהם מריעים ומנופפים בדגלי בראזיל.

ברונה הביטה בסקרנות ובתדהמה בקהל שהתנופף סביבה והראו, כי נהנתה מהמחזה. במסיבת עתונאים שנערכה בארמון המושל היא חטפה מיקרופונים של הטלוויזיה בזה אחר זה וצעקה „הלו, שלום, הלו". במהלך קבלת הפנים היא היתה קרובה לפרוץ בבכי, כשהיא קוראת לאביה בפורטוגזית „מאמאי, מאמאי".

אמה הודתה לטלוויזיה הבריטית העצמאית, שכיסתה את הוצאות מסעה ואת ההוצאות המשפטיות בקשר עם מציאתה של ברונה בישראל. היא אמרה, כי יעצה להוריה ישראלים שאימצו ילדים מבראזיל לדאוג לכך שתהליך האימוץ יהיה חוקי.

כשנשאל פרקליטה, מה דעתו על קבלת הפנים הסוערת, אמר שהכל „זה היה צפוי. הסיפור הגיע לשיא של הפעם הראשונה בהיסטוריה שבית־משפט כלשהו פוסק שילד חטוף צריך להיות מוחזר להוריו הטבעיים".

עתה מתקבלות תרומות למען ברונה. איש העסקים, המיליונר אנטוניו ארמירו דה מוראס הבטיח לממן את חינוכה בקולג' ואירגון סעד בראזילי, שבראשו עומדת רעייתו של הנשיא, תרם לבני המשפחה. מושל פאראנה נתן לבני המשפחה צ'ק בסכום של 400 דולאר ותחנת רדיו מקומית הודיעה, כי אספה כ־2000 דולאר תרומות של הציבור.

מאבק בין המחנות ב„חירות"

(המשך מעמוד 1)

עשויים לסייע דווקא ללוי להיבחר למקום הראשון בשביעיות, כדי למנוע התפרצות חדשה של מרירות מצדו. „עכשיו נחוץ לנו רק שקט", אמרו במחנה שמיר והתכוונו לשיכוך תחושת הקיפוח של לוי ואנשיו. מגמה כזאת עשויה לסכל „דיל" בין לוי לשרון, אם כי יש אפשרות ל„דילים" מצומצמים בין שני המחנות כדי לסייע לאנשיהם להיבחר בשביעיה השניה והשלישית.

סקרנות רבה מעוררת ההתמודדות הצפויה גם על המקום החמישי בשביעיה הראשונה. לפי שעה ידוע כי יתמודדו על המקום החמישי בנימין נתניהו, רוני מילוא, אליהו בן אלישר ודוד מגן. גם השר חיים קורפו עשוי להתמודד על המקום החמישי בשביעיה הראשונה אף ששובץ רק במקום ה־17 ב„פאנל".

אם יתמודדו שלושה ראשי המחנות על המקום הראשון, לא יתמודד איש על המקום השני והשלישי בשביעיה הראשונה, כדי לפנותם למפסידים. השר משה קצב, שהוצב במקום השני ב„פאנל", יתמודד על המקום הרביעי, בלי מתחרים. רוב חברי־הכנסת של „חירות" יתמודדו על מקום בשביעיה השניה.

תוצאות ההצבעה על ה„פאנל" קיפחו את מיגזר המיעוטים, את הציבור הדתי ואפילו את הנשים. כשלונו של מיכאל דקל להיבחר לקדנציה נוספת וכשלונם של כל המועמדים שייצגו את ההתנחלויות להיכלל ב„פאנל" לא הטביעו כחות את „חירות". בגלל אי־הצבתם של הח"כים אורידור והכהן־אורגד מועמדות בולטת המזוהות של נציגי התחום הכלכלי, ועל רקע זה עשוי מעמדו של חיים קופמן להשתפר אף ששובץ ב„פאנל" רק במקום ה־25.

אמיר רוזנבליט, סופר „דבר" מוסר, כי גם ממלא־מקום ראש הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס, אמר אמש כי הרשימה החדשה שבחר מרכז חירות לכנסת היא רשימה ימנית מאוד, עם נטייה להקצנה.

פרס שביקר אתמול בערד במלאות 25 להיווסדה, הוסיף כי רק 22 מתוך 34 בבחירי חירות לכנסת נמצאים במקום ריאלי.

אלה התוצאות של הבחירות ל„פאנל" חירות שלשום, שהושמטו במהדורה השנייה של „דבר" משלשום, שהגיעה לחלק מן הקוראים.

1. נתניהו בנימין
2. קצב משה
3. בגין בני
4. ארנס משה
5. אריאל שרון
6. דוד לוי
7. דוד מגן
8. דן מרידור
9. אליהו בן אלישר
10. עוזי לנדאו
11. רוני מילוא
12. צחי הנגבי
13. שמאי יעקב
14. אולמרט אהוד
15. עזריה עלי
16. עמור שאול
17. קורפו חיים
18. שילנסקי דב
19. כהן יגאל
20. שגיא יהושע
21. קליינר מיכאל
22. גרופר פסח
23. מצא יהושע
24. איתן מיכאל
25. קופמן חיים
26. ריינר מיכה
27. ליבנת לימור
28. ריבלין ראובן
29. בן ישראל
30. מגע רזר
31. בושרי מרדכי
32. גלברינוצה מרים
33. רונן מיכאל
34. הירשזון אברהם
35. לבראן אלי

שלושה מן הח"כים של חירות לא נכללו בפאנל: דקל מיכאל, אמל נאסר אדדין, תאויל כהן־אורגד.

ח"כ כאמל נאסר אדדין:

אי הכללתי ב„פאנל" – פגיעה בדרוזים הפעילים ב„חירות"

מאת מרטכה הלבי

ח"כ אמל נאסר אדדין אמר אתמול כי הוא מאוכזב מאוד מתוצאות הבחירות לפאנל בתנועת החירות, והוא רואה באי הכללתו בו פגיעה במעמדם של פעילי חירות בני העדה הדרוזית והמיעוטים בישראל.

ח"כ נאסר אדדין אמר למשלחות שבאו לביתו שבדלית אל־כרמל: „קרה לי הפעם אקסידנט, כמו שקרה גם לאנשים טובים, ואני משלים עם הדבר בלב כבד".

סופר „דבר" מציין כי ח"כ נאסר אדדין נכנס לכנסת בשנת 77 והוא היה אחד מחברי הכנסת הפעילים במגזר הלא יהודי. הוא הודיע כי ימשיך לפעול במסגרת התנועה ויהיה מתנועת. הודיעות לא תפקיד את המגזר הלא יהודי והוא בוודאי תפגע אותו בתפקיד מקביל לתפקיד של חבר כנסת.

ח"כ כאמל אדדין קיבל 102 קולות, ומקום 36 בפאנל.

18 נוסעי

(המשך מעמוד 1)

מובלים משכרים בנוסים אלא אפש נמסר כי חלק מן הנפגעים בשני בתי החולים שוחררו לאחר שקיבלו את הטיפול הדרוש.

בתאונה אחרת שארעה באותה שעה פגע נהג מונית שיכר בילד חרדי ליד גת שמונים. הילד בא להשתתף בהלוויה לרב בבית הקברות שעל הר הזיתים. עשרות חרדים הולכו לזירת אבנים על מכוניתו של הנהג המרגו והיכו לפגוע בו פיזית. שוטרים שהגיעו למקום חובבו עליו בגופם וגם הם ספגו מכות מן ההמונים עד אשר הצליחו לחלץ את הנהג. מצב הילד של שד בינוני.

צבא עיראק נחל הצלחה נוספת: כבש מובלעת בצפון כורדיסטאן

סדאם חוסיין: לצבא עיראק יש כיום 50 דיוויזיות לעומת 12 בתחילת המלחמה

מאת דן אבידן, סופר "דבר" [illegible]

צבא עיראק נחל אתמול הצלחה נוספת בחזית המלחמה נגד איראן, [illegible] מובלעת [illegible] בצפון כורדיסטאן העיראקית, [illegible] בידי הצבא האיראני.

[illegible]

צוות מיוחד שחקר פרשת גניבה בידי שוטרים קבע: המבקר טעה

[illegible]

בעקבות מרמוס זה, החליט המפכ"ל [illegible], רב־ניצב דוד קראוס, למנות צוות חקירה [illegible] לבדיקת הפרשה. [illegible]

אמש בפסטיבל

כמה תמימים היינו

[illegible]

היתה אירוניה לא מכוונת אמש בטקס הפתיחה של פסטיבל ירושלים החמישי.

[illegible]

הנהלת תיאטרון חיפה הקפיאה "ועדת ויברגר" של קובי ניב

מאת אריאלה ראובני, סופרת "דבר"

[illegible] הנהלת תיאטרון [illegible] חיפה [illegible] להקפיא את ההצגה "ועדת ויברגר" מאת קובי ניב, [illegible]

[illegible]

נפסלה מועמדות זייגרמן ואבן מהליבראלים לראש עליית הנוער

קריאות בליכוד לפרוש מההנהלה הציונית

מאת יקיר צור, סופר "דבר"

ועדת ההתייעצות וההסכמה של ראשי הסוכנות בחברי הנאמנים של המוסדות היהודיות, פסלה אתמול את מועמדותם של דרור זייגרמן, חבר הכנסת לשעבר, ושל אריה אבן, אנשי המפלגה הליבראלית, לכהונת ראש עליית הנוער.

הוועדה מצאה את השניים בלתי מתאימים לתפקיד. מועמד נוסף, ד"ר יהודה פרח, לא ניגש לוועדה, מאחר שנבחר למקום ריאלי ברשימת המפלגה הליבראלית לכנסת.

הפסילה עוררה תרעומת רבה במפלגה הליבראלית, שעד בה לא הצליחה לקבל לידיה אף לא תיק אחד בהנהלה הציונית. כיום, למעלה מחצי שנה מהקונגרס הציוני הל"א, מחזיק הליכוד בתיק וחצי בלבד בהנהלה הציונית, (מנהל וחצי התיישבות). עקב כך, נשמעו השבוע בליכוד קריאות לפרוש מההנהלה הציונית.

ועדת ההתייעצות וההסכמה אישרה את מועמדותו של שלומי גרביץ, נציג "חירות" בהנהלה הציונית, לתפקיד ראש עליית הנוער, אולם בגלל דרישת הליבראלים לקבל לידיהם תיק זה, לא איש התפקיד עד כה.

[illegible] משומרי ראשו של [illegible] פרודנסיו [illegible] צילום א.פ.

הרופאים דורשים מוועדת השרים הבהרות מפורטות למבצע קיצור תורים לניתוחים

ועדת החקירה למערכת הבריאות גיבשה נהלי עבודה ● הרופאים ממשיכים העיצומים ומאיימים בהשבתות נוספות

מאת רבקה הרניש, סופרת "דבר"

ארגון רופאי המדינה והסתדרות רופאי בתי החולים של קופת חולים אינם מסתפקים בהסברים שקיבלו אתמול על המבצע לקיצור תורים לניתוחים.

בישיבה, שקיימו ראשי שני הארגונים עם ראשי ההסתדרות הרפואית הוחלט לבקש מוועדת השרים המיוחדת, המתכנסת היום, תשובות מפורטות, בין היתר על עלות המבצע ועל היקפו.

יו"ר חטיבת רופאי בתי החולים של קופת חולים אמר ל"דבר": "הרופאים לא מוותרים על מהות ההסכם שלהם עם הנהלת קופת חולים. אנחנו ממשיכים בעיצומים ובשבוע הבא נחליט על השבתות נוספות של בתי החולים". אותה עמדה נקט גם ארגון רופאי המדינה.

ארבע שעות נמשכה אתמול פגישתם של ראשי חטיבת רופאי בתי־החולים של קופת חולים עם יו"ר מועצת המנהלים של קופת חולים פרופ' צירו סרודיו ועם המנכ"ל נחום פסה. בתום הפגישה טען המנכ"ל כי מצא "רצון מצד ראשי החטיבה להגיע לפתרונות שלא יסתרו את ההסכם החתום עם קופת חולים". פסה ציין, כי "היות והרופאים מסכימים לתיקונים מסויימים, אני רוצה להאמין שיש בהם נכונות לגמישות בהמשך הדרך". לדבריו צריך לפתור שתי בעיות מרכזיות: מהות ההסכם על פי תיגמול מוסכם, ומה יבוא בסיומו של המבצע.

בעקבות הפגישה עם ראשי חטיבת רופאי בתי החולים של קופת חולים, הכין פסה מסמך שיגיש היום לוועדת השרים המיוחדת. המסמך מורכב מ־12 סעיפים, ואחד מהם קובע, שכדי להגיע לנורמליזציה במערכת הבריאות הכרחי להתחיל בתכנון מערכת שירותי בריאות משלימים. את המשימה יש להטיל על צוות בהרכב נציגי משרדי האוצר, הבריאות, קופת חולים, רופאי בתי החולים ורופאי המרפאות הקהילתיות והם עוברים מסקטורים אחרים, שיהיו קשורים בשירותי בריאות משלימים.

ביום ג' הקרוב ייערך כינוס רופאי מרפאות ממחוזות תל אביב, יפו, דן, ראשון לציון ופתח תקווה ובית ד' יתכנסו רופאי המרפאות מחיפה, ירושלים ובאר־שבע. אסיפות הרופאים יערכו לסיבובים בשעות העבודה במרפאות. ד"ר צבגן אמרה, כי אם במהלך השבוע הבא לא תהיה התייחסות - לרופאי המרפאות הקהילתיות – הם ישתתפו בעיצומים.

בשבוע הבא צפויים שיבושים בעבודות המעבדות במרפאות של קופת חולים. יו"ר הסתדרות עובדי המעבדות אשר גולדשלגר טוען, כי הנהלת קופת חולים נמנעת מלהחיל את הנורמות והדרגות על עובדי המעבדות ואינה מיישמת את ההסכם על תשלום שכר עידוד לעובדי המעבדות.

השופטת שושנה נתניהו כינסה אתמול את חברי ועדת החקירה למערכת הבריאות, זו הפעם הראשונה. בישיבה סגורה נקבעו נוהלי ישיבות וסדר זימון עדים. הוועדה פנתה לציבור הרחב שיביא בפניה עדויות ומסמכים הנוגעים לתיפקודה של מערכת הבריאות.

נשיא בית המשפט העליון לשעבר משה לנדוי קרא אתמול לרופאים "לחדול מייד מהמשחק האכזרי ולחזור לתפקידם המקורי, שהוא שמירת חיי אדם" - השופט לנדוי דיבר בטקס חלוקת אות שרת הבריאות למתנדבים, שהוענק אתמול ל־18 יחידים וקבוצות.

הבוקר מסתיימת שביתת הרופאים בכל בתי החולים בדרום הארץ. בתי החולים הממשלתיים, העירוניים ושל קופת חולים חוזרים ל"שיגרת העיצומים". מרפאות החוץ נשארות סגורות ואין ניתוחים אלקטיביים.

התרופה למכה

ישיבתה הראשונה של ועדת החקירה למשבר במערכת הבריאות. יושבים, מימין לשמאל: ד"ר דב טשרניחובסקי, פרופ' שירום אריה, פרופ' אלון גילון, השופטת שושנה נתניהו, פרופ' מנחם ופרופ' מרדכי שני (צילום: יצחק הררי)

שפטל: בית המשפט חשף עצמו להסתה שיטתית של העתונות ואף שיתף פעולה

בכתב הערעור שהגישו פרקליטי ג'ון דמיאניוק נטען כי בית המשפט איפשר אווירת לינץ' תקשורתי מתמשך ושרים וח"כים שיסו הציבור בנאשם ובסניגוריו

מאת אוריאל בן־עמי, סופר "דבר"

יורם שפטל, סניגורו של ג'ון דמיאניוק, הגיש אתמול ערעור על גזר־דין המוות, שהוטל על "איוואן האיום" בבית המשפט העליון. שפטל הגיש את הערעור ביום האחרון, לאחר ארכה שניתנה לו, והוא האחרון על־פני 101 עמודים.

בכתב הערעור תוקף שפטל את בית המשפט המחוזי, שדן למוות את דמיאניוק, בכך שאיפשר, לדבריו, אווירת "לינץ' תקשורתי" מתמשך. כשרים, ח"כים וקצינים בכירים ששיסו את הציבור בדמיאניוק ובסניגוריו.

שפטל טוען להבחנה בין איוואן מטרבלינקה לבין דמיאניוק הוא "איוואן האיום". "טעה בית המשפט המחוזי כאשר חשף עצמו ביודעין להסתה שיטתית ומיוחדת של העתונות הכתובה", אומר שפטל בערעור, "בית המשפט עצמו התקשר תמורת תשלום עם חברה שליקטה עבורו קטעי עתונות אלה והכינו כדי בוקר על שולחנם של שלושת השופטים, שעיינו בהם לפני כניסתם לדיון".

שפטל הוסיף: "אב בית הדין אף נהג להפגש מדי פעם עם הכתבים שסיקרו את המשפט ולהעיד להם על תוכן כתבותיהם". שפטל טוען, כי היחס התקשורתי סיכל כל אפשרות של עשיית צדק. "הגדיל לעשות שר המשפטים, שהוא הממונה האחראי הפרלמנטארי על תפקוד הצדק במדינה, כאשר ביום פתיחת המשפט הכריז 'היום יחל משפטו של הפושע הנאצי דמיאניוק', ולאחר הכרעת הדין הביע תקוה, כי ייגזר עליו עונש מוות".

שפטל טוען עוד כי בית המשפט טעה, כאשר קבע על סמך ראיות וזהוי שמשקלן אפסי כי המערער הוא "איוואן-האיום"-מטרבלינקה, וכי בית המשפט לא נתן משקל מספיק לראיות אחרות של עדים שלא זיהו את הנאשם כ"איוואן האיום".

לדבריו, בית המשפט טעה בקבלו את מסמך טרווניקי כאותנטי ובהרשיעו את דמיאניוק בעבירות ופשעים כלפי העם היהודי, פשע כלפי האנושות, פשעי מלחמה וכנגד בני־אדם נרדפים, על־פי החוק לעשיית דין בפושעי הנאצים.

על סמך אלה מבקש שפטל לזכות את הנאשם מחמת הספק. "היותר מסביר להחזר" ולחילופין, הוא טוען, כי העונש שנגזר עליו הוא חמור מדי ובית המשפט עלול להביא להמתתו של אדם חף מפשע, כפי שנעשה כבר בעבר.

THE UNIVERSITY OF JORDAN LIBRARY 2 NOV 1990

הושעו 2 שוטרים שנחשדו בהכאת צעירים ערבים

מאת נתן רועי, סופר "דבר" לענייני משטרה

מפקד משטרת מחוז תל־אביב, ניצב יגאל מרכוס, הורה להשעות שני שוטרים שנחשדו בהכאתם של שני ערבים, שהואשמו ברצח ההומוסקסואל יוסי בן־גל לאחר שמצאו על גופם סכיני גילוח.

האחים חוסאם ומרוואן אבו גריאן, תושבי מחנה הפליטים ג'באליה בעזה, הואשמו ברצח לפני כמה חודשים.

האחים אבו־גריאן הובאו לבית המעצר ובחיפוש על גופם, נמצאו שני סכיני גילוח. נמסר כי העצורים איימו על השוטרים שיתקפו אותם, ובעקבות זאת נלקחו לתאם שם הוכו נמרצות על־ידי השוטרים. כשהם פצועים קשה מן המכות הועברו השניים לבית החולים "הדסה" בתל־אביב.

מפקד מחוז תל־אביב ניצב יגאל מרכוס הודיע אתמול, כי הוא מתייחס בחומרה רבה למקרה. הוא הורה להוציא מיד את השוטרים לחופשה ובמקביל הורה לפתוח בחקירה פלילית נגדם. התלונה והטיפול בה הועברו ליחידה לחקירת תלונות על הפעלת כוח שלא כדין במטה הארצי של משטרת ישראל.

זכרין – מפקד יק"ל רם – מפקד כוחות נ.מ.

מאת טלי זליגר, הסופרת הצבאית של "דבר"

תא"ל זאב זכרין

אל"מ זאב זכרין מתמנה היום למפקד יחידת הקישור ללבנון והועלה לדרגת תת־אלוף.

אל"מ זכרין מחליף את תא"ל דוד אגמון, שימונה בקרוב לתפקיד בכיר בצה"ל.

זכרין נולד ב־1948 בכפר הרואה שבעמק חפר.

את רוב תפקידיו בצה"ל מילא במסגרת הצנחנים.

בתקופת שהיית צה"ל בלבנון שימש כראש לשכת הרמטכ"ל. הוא בוגר המכללה הבין־זרועית לפיקוד ומטה (פו"ם) של צה"ל וכן ביה"ס לפיקוד ומטה של המארינס בקוונטיקו שבווירג'יניה, ארה"ב, כתניך מצטיין. פיקד על חטיבה בגבול הצפון, ושימש כמפקד ביה"ס לקצינים.

אל"מ אורי רם מתמנה למפקד כוחות הנ.מ., הועלה לדרגת תת־אלוף. רם מחליף את תא"ל איתן ידיב, המסיים את שירותו הפעיל בצה"ל.

תא"ל רם, בן 40, הוא יליד תל־אביב ובוגר החוג המשולב של כלכלה ומדעי־המדינה באוניברסיטת בר־אילן. סיים את המכללה הבין־זרועית לפיקוד ומטה כפו"ם) והמכללה לבטחון לאומי. את כל מסלול שירותו בצה"ל עשה בנ.מ.

היה מפקד ביה"ס לנ.מ. ומילא תפקידי מטה והדרכה.

קרן לייזר מיפו לרידינג תפתח אירועי "לילות יפו"

(ע). – פסטיבל "לילות יפו" ייפתח במוצאי־שבת את אות הפתיחה תסמן קרן לייזר, שתצא מיפו העתיקה, תחצה את תל־אביב ותגיע עד תחנת רידינג.

ארועי "לילות יפו" כוללים השנה יותר מ־150 מופעים שונים, שהכניסה אל כולם למעט אלו הנערכים באולמות, ללא תשלום.

מבבבי, תזמורת, מחוללים, להטוטנים ובמסגרתו: בתקופת הפסטיבל כל ערב יחול מהשעה 18.00 עד חצות. אתר יפו העתיקה ייסגר לתנועת על־רכב. חניונים מיוחדים יוקצו לכלי־רכב [illegible]

תיתכן הפניית של הרכב סמואל לתר־סיטי מדרום לצפון, בהתאם למצב התנועה.

מגרשי חנייה מיוחדים יוסדרו לשירות הציבור במקומות הבאים: חניון בלומפילד, חניון בית גידי וחניון הדולפינריום. שירות מיניבוסים חינם יסיע את הבאים מהחניונים לאיזור הפסטיבל.

השר קורפו הורה לצמצם משלחת סיור לנמלי ארה"ב

מאת נתן רועי, סופר "דבר" בתל־אביב

שר התחבורה חיים קורפו הורה לקצץ במשלחת הדירקטורים של חברת "אוצר מפעלי ים" שאמורה היתה לצאת לסיור בנמלי ארה"ב בחלק מפרוייקט שיקום נמל תל־אביב.

כזכור, שיגר ראש אגף לאיכות הסביבה פרופ' אפרים טורגובניק, מכתב למנכ"ל חברת אוצר מפעלי ים יהודה סמברג ובו ביקש לבטל את השתתפותם של ארבעה דירקטורים במשלחת לארה"ב. החברה משותפת למשרד התחבורה ולעיריית תל־אביב. בדיון בלשכת השר הוחלט קורפו להקטין את מספר המשתתפים במשלחת מארבעה לשניים.

פרופ' טורגובניק אמר בתגובה כי גם שיגורם של שני דירקטורים מיותר, "הפרוייקט נמצא כבר בהילוך גבוה של ביצוע ואינני מבין את הצורך לשגר שליחים לחו"ל" כתב למנכ"ל סמברג.

בנמל תל־אביב התחילו עבודות בפרוייקט לקראת הפיכתו למרכז הבילויים של תל־אביב.

מצפה קהילתי חדש בגליל

מאת יצחק מירוזר, סופר "דבר" בעמק

מצפה חדש יוקם בקרוב, על אדמת מדינה, בין הכפר הערבי עין־מהיל וקיבוץ בית־קשת, בגליל התחתון. זהו היישוב היחיד שתקציב הקמתו נכלל בתקציב המחלקת להתיישבות של השנה.

המצפה, שיישא אופי של ישוב קהילתי, יאוכלס על־ידי חברי גרעין "תל"ם", שהוקם לפני כשלוש שנים בארצות הברית, ביוזמתו של אורי גורדון. חברי הגרעין ביקרו לפני כשנה בארץ, ואחדים מהם עדיין יושבים כאן. בינתיים, אותר שטח מתאים להקמתן של 60 יחידות דיור ראשונות. המצפה שיקרא "מצפה תבור", מיועד גם לחזק את היישוב היהודי בין נצרת עלית ובין כפר תבור. תושבי המצפה אמורים להשתלב בפרוייקט התיירותי המתוכנן לרגלי התבור, ובעלי המקצועות החופשיים שביניהם יועסקו בנצרת־עלית, בכפר תבור וביתר ישובי העמק והגליל התחתון.

בפאסאט לאילת

מכונית ה"פאסאט" החדשה של "פולקסוואגן" הוצגה אתמול בפני כתבים בנסיעה מתל־אביב לאילת. עיקר החידוש בדגם זה הוא בחלל המרווח של המכונית ובמקום הנהג המיועד למטען. דגם זה יימכר בישראל במחיר שנע מ־42,000 ש"ח ל־48,000 ש"ח

(כתב: אריה ארד)

صكنا من الاهل

חופש הביטוי ועתיד הרפורמות במוקד דיון סוער בוועידת המפלגה במוסקווה

לתוצאות הוועידה עשויות להיות השלכות קריטיות על עתיד מסורבי העליה

מאת יקיר צור

הכתבי מכבונות הידיעות דיווחים מוקיים פרצו אתמול בדיון של ועידת המפלגה הקומוניסטית במוסקווה בשאלת הרפורמות המוצעות על־ידי מנהיג גורבצ'וב, והאשמות הדדיות חריפות הוחלפו בין מצדדי הרפורמה למתנגדיה השמרנים.

בשיחת טלפון ממוסקווה אמר מסורב העליה בוריס ליפשיץ לכתב „דבר", כי לתוצאותיה של הוועידה יהיו השלכות קריטיות על מצב מסורבי העליה, הואיל ונראה, כי רבים מפקידי מחלקת ההגירה „אוביר" ממתינים בדריכות לתוצאותיה, כדי לדעת, כיצד עליהם לנהוג בבקשות היציאה.

בשיחה שקיים ליפשיץ עם שמואל ברצבי מהמועצה הציבורית למען יהודי ברה"מ הוא סיפר, כי בתקופה שקדמה לפתיחת הוועידה הורגשה מגמת האטה ואף עצירה בכל הקשור בתהליך העיון בבקשות המסורבים. הוא הביע תמיכה נלהבת בהחלטת הממשלה בדבר הנהגת טיסות ישירות לישראל והביע צער על שצעד זה לא ננקט מוקדם יותר.

במוקד הדיון אתמול עמדה שאלת חופש הביטוי. גורבצ'וב עצמו מצא לנכון להתערב, כאשר ראש איגוד אמני התיאטרון מיכאיל אוליאנוב יצא בהתקפה חריפה נגד השמרנים, שטענו, כי „העתונות מנצלת לרעה את הגלאסנוסט על־ידי הטחת ביקורת קיצונית על העבר הסובייטי". הסופר יורי בונדארב, הנחשב לנושא הדגל של המשמר הוותיק, הכריז, כי גם עתונים רציניים מקדישים תשומת לב מופרזת להצגת דעותיהם של „אבירי הקיצוניות". הוא טען, כי „מבקרים ניהיליסטים השתלטו על העתונות".

בנאום תשובה אמר אוליאנוב, כי מיליונים רבים של בני העם הסובייטיים תולים תקוותם בוועידה ובשינויים שעליהם היא תחליט. שינויים כאלה, אמר, לא יוכלו להתבצע בלא שיובטח קודם חופש העתונות.

„בימים עברו היו מתפעלין בידי קבוצה אחת בתקשורת ההמונית, ואנו יודעים למה זה הוביל", אמר יוליאנוב. על כך הגיב גורבצ'וב בו במקום באומרו: „עכשיו אנו רואים, כי בהדרגה מבקשת קבוצה אחרת להפוך את העתונות לטריבון לאומי." אולם, על אף שניתן היה להבין מהערותיו של גורבצ'וב, כי הוא קורא לרפורמיסטים לרסן את התלהבותם, הוא הכריז: פלורליזם של דעות חייב להתקיים."

שלא כבוועידות ובעצרות קודמות של המפלגה הקומוניסטית, שבהן מחא הקהל כפיים באחידות בתום כל נאום, נחלקים הפעם הנוכחים לכאלה המריעים ולכאלה המשלבים ידיהם בהפגנתיות, כדי להביע את התנגדותם. כך, למשל, אירע, שכאשר הגיע אחד הנואמים לדבר על הבעיות המקומיות המטרידות אותו, נשמעו לפתע מחאות בפיים קבוצות, שבאו לרמוז לו שיפסיק לדבר או שיעבור לנושא המעניין את כולם.

במסיבת עתונאים שנערכה בתום הדיון, גילה ראש מחלקת התעמולה במפלגה יורי סקילארוב, כי הכלכלן לאוניד אבלקין העלה את השאלה, אם מדינה בעלת מפלגה אחת יכולה להבטיח את הדמוקרטיה, ואם כן, כיצד? דברים אלה עוררו את רוגזו של מנהיג המפלגה ברוסיה הלבנה יאפים סוקולוב, וזה גער באבלקין.

למרבה ההפתעה, לא זכה החידוש הפוליטי העיקרי שהוצע על־ידי גורבצ'וב, והיינו בחירת נשיא בעל סמכויות נרחבות, להתייחסות אף של דובר אחד במהלך הדיון. לעומת זאת, הרחיבו כמה צירים את הדיבור על הנושא של הגבלת תקופת הכהונה למשמשים בתפקידי משנה.

ראש מכון ארה"ב וקנדה באקדמי ארבטוב אמר, כי יש להגביל את תקופת הכהונה של כל נושאי התפקידים לשתי תקופות כהונה של חמש שנים כל אחת. הוא הכריז, כי הרבה מן הסבל שידעה המדינה הסובייטית היה נמנע, אילו היו תקופות הכהונה של מנהיגים כסטאלין וכברז'נייב מוגבלות ל־10 שנות שלטון.

הצעה מעניינת בעניין זה העלה אוליאנוב, שאמר, כי הוא מצדד בהנהגת תקופת כהונה אחת של חמש שנים, אלא שהוא מוכן לחריגה מכלל זה לגבי אנשים הנאבקים למען הפרסטרויקה כדוגמאת גורבצ'וב. התוכנית שהוגשה לוועידה לקראת התכנסותה הציעה תקופת כהונה שלישית במקרים יוצאי הדופן.

הוועידה מינתה שש ועדות להכנת הצעות החלטה בנושאים המרכזיים שהועלו בדיון, לרבות הגלאסנוסט, הפיקוח על הביורוקרטיה הממלכתית והמפלגתית והרפורמה האידיאולוגית.

הממונה על מחלקת התעמולה סקילארוב אמר, כי הוועידה תימשך כנראה מעבר ליום ו', כדי שתינתן רשות דיבור ליותר מ־200 צירים המחכים בתור להשמעת דבריהם.

„לשלוח את כולם לתפוס עכברים" – קרא אחד הצירים

מוסקווה (עיר). „הייתי שולח את כולם לתפוס עכברים, ואם לא יתפסו אף אחד, לא הייתי משלם להם שכר" – הכריז אתמול דובר קשיש וצנום מעל דוכן הנואמים בהתייחסו ל־100 שרי הממשלה הסובייטית ולפקידיהם במנגנון הממשלתי האדיר.

דבריו עוררו גלי צחוק בקרב אלפי צירי הוועידה, שהביעו את הסכמתם בתשואות ממושכות. „אישית, הייתי מסתדר בלעדיהם", הוסיף ואמר האיש, ולאדימיר קבדיוה, מנהל תשלובת מפעלים לייצור מכונות בעיר הטקסטיל איוואנובו. „איני רואה כל תועלת בהם". שוב אחז צחוק רם את היכל הוועידה, וכמה צירים מקרב הצעירים מחו דמעות מעיניהם ברוב צחוק והיכו להתפרצות חורשה של המנהל הקשיש, גלוי הלב.

דבריו של קבדיוה הוקרנו בטלוויזיה הסובייטית. על המסך הוצגו פרצופיהם חמורי הסבר של אחדים מצירי הוועידה, רובם מקרב 100 השרים שבהם הצליף קבדיוה בשבט לשונו.

„הרפורמה הזאת שלנו", אמר להלן, „אינה מן הדברים הקלים, והיא לא הוכנה כראוי. האם לא כך? ומי היה הפחות מוכן מכולם – כמובן, המיניסטריונים, והשמיים יודעים, שיש לנו מהם יותר מלכל מדינה אחרת בעולם." אפילו ראש הממשלה ניקולאי ריז'קוב, שישב לצידו של גורבצ'וב ליד שולחן הנשיאות, הצטרף לרעמי הצחוק והתשואות.

הנאום יוצא הדופן שודר במלואו גם ברדיו מוסקווה וגרם לבלבול בקרב המאזינים שפתחו את המקלט לאחר תחילתו. „חשבתי שזו תוכנית קומית", אמר אחד המאזינים בחיוך.

קבדיוה לא נלאה והמשיך: „תראו את כל הנייר המתגלגל מסביב", אמר בנופפו יד מלאה מסמכים. „אני מציע, כי נשים קץ למלחמה בדוקומנטים ופשוט נירה באנשים שכותבים אותם."

יצויין עם זאת, כי לקבדיוה היה גם מסר חיובי. „אילו אמר לי מישהו לפני חמש שנים, כי אוכל לסחור ישירות עם מדינות חוץ, לא הייתי מאמין לו", אמר. „עכשיו אני יכול להרוויח מטבע חוץ בעצמי. רק לפני כמה שעות התקשר אלי אחד המנהלים ממערב־גרמניה ודיווח לי, שהשלים עיסקה, שתכניס לנו חבילה נאה של דולארים ירוקים."

שבוע של פעילות מאפיונרית ערה במיוחד עבר על איטליה

מאת מיכל פלג, רומא

רומא (מיוחד ל„דבר"). שבוע של פעילות מאפיונרית אינטנסיבית במיוחד עבר על איטליה: פיגועים, מכונות והוצאות להורג, במסגרת שורת מבצעים מרשימים של המאפיה הסיציליאנית, שנועדו, ככל הנראה, להשיב איתנה במגמה לבסס את שליטתה במגזרים המסורתיים של המאפיה.

במסגרת פעולות הראווה של ארגון הפשע המקומי ביצעו בתחילת השבוע שניים משליחי המאפיה „הוצאה להורג" של שלושה רוכלים בשוק בפאלרמו לעיני קהל המוני של מאות קונים, שלא נקפו אצבע להצלתם. אחד הקרבנות היה נער בן 15.

שני הרוצחים הגיעו רכובים על קטנוע, ירו 12 יריות אקדח בתוך 30 שניות ונעלמו כלא היו, בעוד קונים ורוכלים בורחים בבהלה לכל עבר וגופות השלושה מוטלות על הקרקע מתבוססות בדמן.

גם הענף הנאפוליטני של המאפיה, ה„קאמורה" לא טמן ידו בצלחת. ביום ב' בשלוש בלילה קרס לפתע בניין שלם בעיירת התיירות הקטנה מאיורי שליד נאפולי וקבר תחתיו שישה בני אדם. רק ביום שלמחרת נתגלו שתי גופות נוספות ולידן שרידי מטען חומר נפץ ומיכל בנזין.

שתי הגופות זוהו על־ידי אסירים לשעבר כאנשי ה„קאמורה", ואנשי הארגון אף אישרו את הנחת המשטרה, כי היתה זו ידו הארוכה של ארגון הפשע הנאפוליטני, שפגעה בבניין. נראה שכוונת אנשי הארגון היתה רק לאיים על בעלי החנויות השוכנות בבניין, כדי שאלה ישלמו דמי חסות, אלא שמחמת חוסר נסיון פוצצו את הבניין כולו ואת עצמם ביחד איתו.

סכיזמה ראשונה במאה ה־20

(מיכל פלג – רומא). הארכיבישוף הקתולי הצרפתי המורד מרסל לפבר מסביר לקהל תומכיו במשחה שנערך אתמול בשוויץ את מניעיו להסמכת ארבעה בישופים בניגוד לעמדת הוותיקן. במעשהו זה העמיד עצמו לפבר תחת חרם אוטומטי של האפיפיור וגרם בכך לקרע הראשון בכנסיה הקתולית זה 118 שנה. לפבר בן ה־82, הנאבק על מה שהוא רואה כמדיניות ליברלית מדי של האפיפיור, דחה ביום ו' בלילה קריאה של הרגע האחרון מפי האפיפיור לבטל את הטקס ולבקרו ברומא. [illegible] „ביום שבו המבנה שוב המסורת את מקומה ברומא", אמר, „תבקש [illegible] ברומא." (צילום: א.פ.)

חמישה אנשי ביון אמריקאיים הושעו בגלל שימוש בקוקאין

וואשינגטון (עיג). – שלושה מכבים של השירות החשאי של הבית הלבן ושני עובדים של המועצה לבטחון לאומי הושעו מתפקידיהם במסגרת חקירה על שימוש בקוקאין – נודע אמש ממקורות רשמיים.

דובר של השירות החשאי מסר, כי חקירה נפתחה לפני חודשים מספר על־ידי מחלק הסמים, בעקבות האשמות נגד עובדים מסוימים במרים, לפי שעה לא נעצר איש.

דוברת של הבית הלבן מסרה, כי שני עובדות של המועצה לבטחון לאומי הודחו, לאחר שהודו, כי השתמשו בסמים. היא הוסיפה, כי הנשיא רייגן מודע לחקירה.

דובר של הבית הלבן ציין בראיון ב„וושינגטון פוסט", כי לא נתגלתה כל פגיעה בבטחון המדינה, במסגרת פרשה זו.

„קנון" מכרה האולפן הוותיק בבריטניה – לקבלן פיתוח

מאת דליה שחן, סופרת „דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל„דבר"). אולפני ההסרטה הוותיקים ביותר בבריטניה, אולפני „אלסטרי", שנוסדו בשנת 1926, נמכרו לקבלן פיתוח על־ידי חברת „קנון" (גלובוס־גולן) בסכום לא ידוע, ומטרתה לא ידועה.

באולפנים ייפגרו כתרים אוגוסט, כשתגמר הסרטת הסרט האחרון בסדרה „אינדיאנה ג'ונס". באולפני „אלסטרי", הנמצאים בהרטפורדשייר, הוקלו בקריירה שלהם אלפרד היצ'קוק, לורנס אוליביה, ראלף ריצ'רדסון, צ'ארלס לוטון וג'יימס מייסון.

מכבת סגירת ריחפה על אולפני „אלסטרי" בתחילת שנות ה־70, כאשר הוזבות עלו למליון לישי"ש, אך בשנים האחרונות, עם הפקת סדרת סרטי „אינדיאנה ג'ונס" של סטיבן שפילברג ו„מלחמת הכוכבים", זכו האולפנים לתחילה כמובילים בתחום סרטי ה„היי־טק".

דרא"פ מרכזת כוחות בדרום אנגולה – ערב מתקפה חדשה

[illegible]

נפתח מחדש תיק החקירה נגד קצין הס.ס. מוהנקה

ליבק, מערב־גרמניה (רויטר). התובע הכללי של העיר ליבק שבמערב־גרמניה הודיע ביום ה', כי הוא פתח מחדש את תיק החקירה בפרשת רציחתם של 85 שבויי מלחמה בריטיים לארחמרשים לפי הוראותיו של וילהלם מוהנקה, שהיה מאיור־גנראל ביחידת ס.ס. של הצבא הגרמני במלחמת העולם השנייה.

דובר של משרד התובע ציין, כי ההחלטה לחידוש החקירה התקבלה לאחר שעתונאים בריטיים סיפקו לשלטונות שמות חדשים של ניצולים מבין שבויי המלחמה שנטבחו ליד וינקרק ב־1940.

מוהנקה כבר נחקר בעבר בקשר עם האשמות שהועלו נגדו, כי הורה להוציא להורג 12 שבויי מלחמה קנדיים לא חמושים בנורמנדיה שבצרפת ב־1944 ובקשר עם השתתפותו בטבח של יותר מ־600 אזרחים בלגיים ו־72 שבויי מלחמה אמריקאים בבלגיה בדצמבר 1944. הדובר ציין, כי התביעה נאלצה לסגור את התיק ב־1973, מאחר שלא הצליחה לאסוף ראיות שעשויות היו להביא להרשעתו של הנאשם.

מוהנקה, בן ה־77, היה עד הקרבת המבוגר, היה אחר מלווי האחרונים של אדולף היטלר בבונקר שלו בברלין. ב־1945 הוא נפל בשבי הצבא הסובייטי ושוחרר כעבור 10 שנים. הוא היה אחד ממייסדי יחידת המשמר האישי של הדורן הנאצי „ס.ס. לייבשטאנדארטה אדולף היטלר" וביתן כמפקדה.

ליום השנה לפטירתה של
אלה פסויג ז"ל
נעלה לקבריה ביום ראשון
3 ביולי 1988 י"ח בתמוז תשמ"ח
בשעה 16.30 בבית העלמין הישן ברעננה רח' רמב"ם
המשפחה

בצער רב אנו מודיעים
על נפילתו במילוי תפקידו
של בננו היקר
יפתח שמואלי
ההלויה תתקיים היום, יום ששי
ט"ז תמוז תשמ"ח
1.7.88
בשעה 12.00 בצהריים בקיבוץ ראש הנקרה.
נצחיה ויהודה שמואלי
ובית ראש הנקרה

יו"ר הכנסת הלל בבריסל:

„חיינו 40 שנה בלי הסכם עם השוק ונוכל לחיות כך גם להבא"

מאת ברוך קרן, סופר „דבר" בבריסל

בריסל (מיוחד ל„דבר"). יו"ר הכנסת שלמה הלל נפגש אתמול בבריסל עם ראש ממשלת בלגיה וילפרד מרטנס ועם שר החוץ ליאו טינדמנס. בשיחות ביקש הלל מאירופה לסייע במימון [illegible] לשולחן המשא ומתן עם ישראל. המנהיגים הבלגים הביעו את תמיכתם בועידה בינלאומית [illegible] חומת אירופית בגרון, בניגוד לדבריו של שר החוץ הצרפתי רולאן דימא בתחילת השבוע.

בפגישה עם עתונאים אמר הלל בעניין שלילת ההסכם עם ישראל על־ידי הפרלמנט האירופי, כי „ישראל חיה 40 שנה בלי הסכם עם השוק המשותף ונוכל לחיות בלעדיו עוד 40 שנה". „יש להפריד", אמר, „בין נושאים טכניים לפוליטיקה".

אתמול נודע, כי אישור ההסכם בין ישראל לשוק המשותף יובא שוב לדיון ולהצבעה בפני הפרלמנט האירופי ביום ד' הבא בשטרסבורג. הגושים [illegible] לאישורו. עם זאת, נציג „הלובי" הפלשתינאי צ'ארלס [illegible] עדיין סיכוי שהנושא לא יעלה.

אנשי הקהילה היהודית הודיעו על נטיעת יער על שמו של הלל, כדי „למלא את מקום העצים שנשרפו על־ידי פלשתינים".

בשעות הערב, השתתף הלל בפגישה ראשונה מסוגה עם [illegible].

„קריקטורה בתערוכת מכון העולם הערבי אינה מצחיקה העיראקים"

מאת ברוך קרן, סופר „דבר" בפריס

פריס (מיוחד ל„דבר"). שגרירות עיראק בפריס תבעה ממכון העולם הערבי בפריס, [illegible] להוציא מתערוכת קריקטורות של ציירים ערבים קריקטורה של הצייר [illegible] בגרזן [illegible].

העיראקים טוענים, כי הקריקטורה התכוונה לנשיא עיראק סדאם חוסיין, לטענת שבציור אין רמיזה לנשיא. העיראקים איימו, כי יבטלו את השתתפותם הכספית בפעילות המכון, אך המכון הודיע שימשיך להציג את התערוכה במלואה.

פיקוד הצבא הווייטנאמי יצא את קמבודיה – הפינוי יושלם ב־1990

[illegible]

נחשף נסיון של בריטי להבריח 10 מסוקי קרב מארה"ב לאיראן

[illegible]

סרז' קלארספלד תובע מאוסטריה מדי ורמאכט שלבש בנו בהפגנה

מאת ברוך קרן, סופר „דבר" בפריס

[illegible]

לחץ המערב להחזר חובות גרם מות מיליוני ילדים בעולם השלישי

[illegible]

חוק למיסוד חברות ההשקעה האיסלאמיות גורם חרדה בקרב רבבות חוסכים במצרים

מאת רן אבידן, סופר „דבר" לענייני ערבים

בישום אלה מעסיקה את הציבור המצרי השאלה, מה יעלה בגורלן של עשרות חברות השקעה איסלאמיות, המחזיקות בהון עתק של הציבור, לאחר שהממשל פרסם חוק המורה להן להפוך בתוך שנה לחברות בניות ממוסדות הנתונות תחת פיקוח.

המדובר הוא בעשרות חברות השקעה שצמחו במצרים בעשור האחרון בחסות מדיניות הפתיחות הכלכלית שהנהיג בשעתו הנשיא סאדאת. המפורסמות בחברות אלה הן: „אל־ריאן", „אל־סעד", „אל־שריף" ו„אל־הדא מצר". בראשן עומדים אנשי עסקים ויזמים הבקודבים לחוגים הפונדמנטליסטים והקיימים קשרי מסחר עם חברות כלכליות בסעודיה ובנסיכויות המפרץ הערביות.

החברות הללו קמו מלכתחילה כתאגידים פינאנסיים זעירים, שעל־פי החוק אינם חייבים להרשם אצל הרשויות המוסמכות ולהימצא תחת פיקוח. אולם במרוצת השנים הן שינו את אופיין והפכו לחברות בנקאיות לכל דבר, שהתמחו בעיקר בגיוס הון במטבע זר מרבבות הפועלים המצרים העובדים בארצות המפרץ הפרסי והשולחים מדי חודש את תמלוגיהם הביתה. הפופולאריות של חברות אלה במצרים נבעה מהעובדה, שהן שילמו למפקידים דיבידנדים גבוהים בסך 30 אחוז לשנה, למרות שכביכול נמנעו מלשלם להם ריבית, האסורה על־פי דיני האיסלאם. לפי אומדנים הרווחים בחוגים פינאנסיים בקאהיר, הצליחו חברות ההשקעה האיסלאמיות לגייס מהציבור הון עתק, הנאמד בכחמישה עד 12 מיליארד דולאר. בעזרת הון זה הקימו החברות פרוייקטים חקלאיים ותעשייתיים, רשתות שיווק גדולות, ועסקו גם במסחר ספקולאטיבי. יש הטוענים, שהן אף שלחו ידן בסחר בסמים...

כמה מראשי החברות הללו, שפעילותן התנהלה למעשה מחוץ לחוק (האוסר על חברות השקעה שלא נרשמו בבורסה לעסוק בגיוס הון מהציבור ולשלם ריבית ללקוחות) – הסתבכו לעיתים בעבירות פליליות. כמאל עבד אל־האדי, בעליה של חברת ההשקעות „אל־הילאל", הבריח בשעתו אל מחוץ לתחומי מצרים מוניות מהפקדונות של לקוחותיו ונמלט ממדינה עם שללו. תופיק עבד אל־פתאח, אחד מראשי חברת הענק „אל־ריאן" – מרצה כיום עונש בכלא משום שייבא חומרי מזון בלא שדאג קודם לכן להשיג את האישורים הדרושים ממשרד המסחר והתעשיה.

ממשלו של הנשיא מובארק עמד בשלב מוקדם יחסית על הסכנות הטמונות למשק הממלכתי מפעילותם הבלתי מרוסנת של הקונצרנים הכלכליים האיסלאמיים, ברם במשך תקופה ממושכת הוא נרתע מלנקוט צעדים כלשהם נגד הקונצרנים הללו בגלל הפופולאריות הרבה שלהם בציבור והחשש מפרוץ מהומות כתוצאה מפגיעה בהסכונותיהם של רבבות אנשים. לאחר לימוד מדוקדק ומעמיק של הבעיה הוקק הממשל, כאמור, את החוק החדש, המגביל את ההון שהחברות האיסלאמיות יכולות לגייס מהציבור, האוסר עליהן להמשיך לפעול במתכונת בנקים שאינם נתונים לפיקוח ממשלתי והמעמיד בפניהם למעשה את הברירה להפוך לחברות מניות לכל דבר או לחדול מלהתקיים.

החוק החדש עורר מרירות רבה בקרב בעלי החברות האיסלאמיות. בשלב מסוים רווחה הערכה בקאהיר, שהללו עומדים להסית את הציבור לצאת לרחובות ולמחות בצורה כוחנית נגד כוונת הממשל לפגוע בכוחם של הקונצרנים הכלכליים העצמאיים. עד עתה עברו כל הפגנות המחאה בצורה שקטה. אך בקאהיר יש הסבורים שהמאבק על מעמדם של הקונצרנים הכלכליים האיסלאמיים עלול עוד להתלקח בעתיד ולמשמש של הנשיא מובארק, בעיקר אם הוא יוכל להתמודדות כלכלית של כמשלתו. [illegible]

אנשים מודאגים מצטופפים מול אחד ממשרדי חברת ההשקעות הענקית „אל־ריאן" שבקאהיר. הם באו לברר, מה עלה בגורל חסכונותיהם בעקבות פרסום החוק החדש, האוסר על הקונצרנים הכלכליים האיסלאמיים להמשיך לנהל עסקי בנקאות ללא פיקוח ממשלתי.

בריטים ממוצא לאטבי שירתו את הנאצים בזמן המלחמה ואת הביון הבריטי לאחריה

מאת דליה שחן

לונדון (מיוחד ל„דבר"). רובם אוסים, לאטבי שהיה קולונל במשטרה הנאצית הלאטבית והיה אחראי לרצח המונים ולגירוש המוני של יהודים תחת הכיבוש הנאצי בריגה בתחילת שנות ה־40 ומת בשנת 1976 בבריטניה, עבד עבור שירותי הביון של בריטניה אחרי המלחמה – התברר בתכנית של רשת הטלוויזיה העצמאית הבריטית. לאטבי אחר, פול ריינהולדס, חבר מכובד בקהילה הלאטבית בלונדון, הודה בתכנית, כי היה שר העבודה בממשל הכיבוש הנאצי בלאטביה ואחראי לשליחת אלפי אנשים למחנות עבודה כפויה. שמותיהם של שני האנשים נמסרו לפני שנתיים למשרד הפנים הבריטי, ברשימת שמות פושעי מלחמה נאצים שהשבו להיות אזרחים בריטיים.

בתכנית רואיין הלאטבי פליקס רומבניאק, פנסיונר החי בלאטביה, שעשה 15 שנים במחנה עבודה בברה"מ על עבודתו עבור הביון הבריטי. הוא סיפר, כי אוסים התקשר עמו בשטוקהולם, כאיש הקשר עם שרותי הביון הבריטיים. אוסים ורומבניאק גויסו לשרות הביון על־ידי הרולד גיבסון, אז ראש השרותים החשאיים הבריטים, והמרגל הכפול קים פילבי, שהיה אז ראש הפעולות האנטי־סובייטיות. רומבניאק חזר כסוכן „מ.י.6" ללאטביה ב־1947, הקים שם רשת סוכנים, נאסר והואשם בבגידה. הרוסים פנו לממשלת בריטניה וביקשו את הסגרתם של פושעי מלחמה נאצים אך לא נענו.

ממשל ארה"ב מאשים 27 מראשי איגוד נהגי המשאיות בהשתייכות ל„מאפיה"

ניו־יורק (רויטר). הממשל האמריקאי נקט ביום ד' צעדים משפטיים נגד האיגוד המקצועי רב־העוצמה של הנהגים, שלטענת השלטונות, נתון זה שנים לשליטת המאפיה, ארגון הפשע האמריקאי הנודע לשמצה. בתביעה אזרחית שהוגשה בבית־משפט במנהטן האשימה התביעה 18 עסקני איגוד ה„טימסטרס", ביניהם נשיא האיגוד ג'קי פרסר ו־26 נוספים במעורבות בפשע המאורגן. בין הנאשמים „בוסים" של שש משפחות המאפיה.

התובע הפדראלי רודולף ג'וליאני טען בכתב־האישום, כי המאפיה מנעה מחברי האיגוד המקצועי את זכויותיהם על־ידי מעשי מרמה ופשע, ביניהם 20 מעשי רצח, יריות, פיצוצים, הכאות, מתן שוחד, סחיטות ובזבוז קרנות האיגוד. „אנו משחרר את איגוד הטימסטרס משליטת הפשע המאורגן", אמר ויליאם דוראן, ראש משרד ה„אף.בי.איי." בניו־יורק, לאחר הגשת כתב האישום.

אולם ראשי איגוד הטימסטרס דחו בזעם את הטענה, כי המאפיה שולטת בהם, והאשים גורמים מתנגדים לאיגוד המקצועי בממשל רייגן בנסיון להרוס את האיגוד. „האיגוד הבינלאומי של הטימסטרס אינו כיום ולא היה מעולם בשליטת הפשע המאורגן וגם לא היה נתון להשפעתו", אמר ולדון מאתיס, נשיא האיגוד בפועל בהודעה למתנסיראל, שם נועד הוועד הפועל הבינלאומי של הטימסטרס. „אנו נעשה הכל, כדי להוכיח, כי כתב האישום הזה אינו אלא נסיון להרוס איגוד מקצועי המנוהל בדרכים דמוקראטיות", הוא אמר.

צוות חקירה חדש יחקור הרצח במושב שקף

(ע). — מפקד משטרת מרחב לכיש, ניצב משנה מיכה גולן, מינה צוות חקירה מיוחד חדש, כדי לחקור את רצח אלי כהן ז"ל בשדות מושב שקף שבלכיש המזרחית. החקירה מתנהלת בשיתוף עם משטרת נפת יהודה ועם זרועות הביטחון.

בראש הצוות החדש עומד רב־פקד משה טייב ולרשותו הועמדו מיטב החוקרים שבמרחב לכיש. ניצב משנה גולן לא היה מוכן למסור כל מידע על מהלך החקירה. עם זאת אישר, שבידי המשטרה מספר עצורים בקשר למקרה טראגי זה, בו נרצח אלי כהן ז"ל לפני כעשרה ימים. אין כמעט ספק, אמר מר גולן, שמדובר ברצח על רקע לאומני, שבוצע באכזריות רבה במיוחד.

החל משפט תושבי ביתא

(ע). — משפטם של 19 תושבי הכפר ביתא, המואשמים בשישה כתבי־אישום נפרדים, על חלקם בתקיפת טיול התלמידים מאלון־מורה, שבמהלכו נהרגה תרצה פורת ז"ל ונפצע קשה מלווה הטיול רומם אלדובי, נפתח אתמול.

הדיון מתקיים בבית המשפט הצבאי בשכם בהרכב של שלושה שופטים, ולאחר פירוט כתבי־האישום הופסקה הישיבה.

חמישה נאשמים האשמו בתקיפה ובפציעת המלווים רומם אלדובי ומנחם אילן. האחרים מואשמים בתוספת נשק הסתרתו, חבלות חמורות, איומים וידוי אבנים.

הסניגוריה העלתה בתחילת הדיון טענות מקדמיות וביקשה מבית המשפט שיורה לתובע לתקן את כתבי־האישום, או לשחרר את הנאשמים מהחובה לענות לכתב אישום כללי ובלתי־מפורט. לדברי עורכי הדין, ניכר מכתבי האישום כי "פשוט הועתקו סעיפי־חוק לתוך כתבי האישום, מבלי לציין עובדות לגבי הנאשמים".

התובע, סרן רונן קצף אמר, כי כתבי־האישום מפורטים דיים, אולם הסכים במהלך הדיון להעביר לסניגור פירוט לגבי חלק מפרטי האישום. הנאשמים ייוצגו על ידי ארבעה סניגורים, חברי הוועד למען ביתא.

לאחר התייעצות קבעו השופטים, כי הפרטים המופיעים בכתבי־האישום מהווים עבירות לפי סעיף 72 ו־53 א' לצו בדבר הוראות הבטחון. לפיכך פסקו, כי אין צורך לתקנם. המשך הדיון נדחה למועד מאוחר יותר.

בעקבות המשך הפרת הצו למניעת זיהום אוויר

משטרת זבולון פותחת בחקירה נגד מנהלי בתי הזיקוק במפרץ חיפה

מאת יוסי ליבוביץ, סופר "דבר" בגליל המערבי

משטרת זבולון פתחה הבוקר בחקירה פלילית נגד מנהלי בתי הזיקוק במפרץ חיפה בעקבות תלונה שהגיש למשטרה מנהל איגוד ערים בחיפה לאיכות הסביבה, המהנדס צבי סהר.

ראוי להדגיש כי זו היא לא התלונה הראשונה המוגשת נגד בתי הזיקוק מאז הרשעתו של המפעל בכל 13 סעיפי האישום שהוגשו נגדו ע"י איגוד ערים לאיכות הסביבה, לאחר שלפני מספר חודשים הורשע בקנס כספי של שישים אלף שקלים.

מהתלונה מסתבר כי בחודשים ינואר עד מאי השנה, בתי הזיקוק לא עברו לשריפת דלק דל־גופרית למרות ההוראות המפורטות שניתנו להם ע"י "הרשות המבצעת", קרי איגוד ערים לאיכות הסביבה. בתקופה זו, במשך כמה עשרות פעמים, שרפו בתי הזיקוק מזוט שתכולת הגופרית בו הגיעה עד ל־1.24 אחוז כלומר ב־20 אחוז יותר מהמקסימום המותר בצו האישי שהוציא שר הפנים.

בסעיף אחר בתלונה נטען, כי בתי הזיקוק לא בנו את המתקן שיצמצם פליטות חלקיקים. יתירה מזו, בצו האישי מותר לפלוט חלקיקים בריכוז שלא יותר מ־70 מיליגרם למטר מעוקב גזים היוצאים מהמתקן. במדידות התברר כי ממתקן זה נפלטו 700 מיליגרם חלקיקים, כלומר יותר מפי עשר מהמותר. סעיף זה חמור במיוחד היות ובתי הזיקוק כבר הורשעו עליו בעבר.

עוד מסתבר כי בתי הזיקוק לא עורכים בדיקות של מימן גופרית בשלושה מתקנים למרות שעל פי הצו האישי הם מחוייבים בביצוע הבדיקות.

בתי הזיקוק, כך נטען בתלונה, אינם מפעילים מדי אטימות שהתקינו בארובותיהם. אנשי איכות הסביבה אינם מקבלים זאת היות ומדי אטימות אלה עובדים בהצלחה במפעלים אחרים.

סעיף אחרון בתלונה מתייחס לעשן השחור היוצא מהלפיד. לטענת אנשי איכות הסביבה במפעל נשרף עשן שחור במספר רב של מועדים. אולם התלונה מתייחסת רק לשני תאריכים 16 במאי ו־3 ביוני שבו שרפו במשך למעלה משעתיים עשן שחור החורג מהצו האישי.

בת 80: עיזרו לי לסיים את חיי בכבוד

(ע). — "עזרו לי למות בכבוד", מבקשת גרטה מאייר בת ה־80 במכתב ששיגרה בשפה האנגלית ל"אגודה לזכות האדם על חייו". מבקשת גרטה מאייר לסיים את חייה בכבוד. בת 80, מרותקת לכסא גלגלים ובמשך 24 שנות ביוממה תלויה בשני מטפלים צמודים. האגודה בבריטניה, אליה פנתה, איחרה את הכתובת האגודה, היא מיהרה לשגר את בקשתה.

האגודה בישראל בראשה עומד עו"ד יצחק חושן פועלת מזה כשנה לכונן חקיקה מתאימה להמתת חסד. האגודה הישראלית הצטרפה ל־40 אגודות הפועלות בעולם בנושא זה.

מזה שנה היא מרותקת לכסא גלגלים, ואיננה יכולה עוד. "אנא עזרו לי לעשות זאת בצורה מכובדת" – כותבת האשה ל"אגודה לזכות האדם על חייו".

עו"ד יצחק חושן אישר קבלת המכתב. לדבריו, הצטרפות אנשים נוספים לאגודה מסייעת לאגודה להרחיב פעילותה למען חקיקה מתאימה בנושא המתת החסד.

תל אביב-יפו

לילות יפו

מוגש לתושבי העיר ע"י עיריית תל־אביב – יפו
★ קרן תל־אביב – לפיתוח
★ החברה לפיתוח יפו העתיקה בע"מ

יהורם גאון ברומנסרות ספרדיות יום ד' 6/7

שלמה גרוניך **התזמורת הקאמרית הישראלית** יום ה' 7/7

תיאטרון מחול רינה שיינפלד יום ב' 4/7

סי היימן, אהוד בנאי והפליטים יום א' 3/7

יהודה פוליקר עם "אופוסטרודומיקיס קומפני" מיוון יום ג' 5/7

מריאצ'י דה אמריקה מוצ"ש 2/7

★ מופעי פלמנקו ★ הפלטינה ★ מזי כהן ★ אלון אולארצ'יק ★ להקת בת-שבע ★ אנסמבל מזרח-מערב ★ ביג בנד "מהצד האחר" ★ נחום היימן ★ הדודאים והפרברים.

★ **תיאטרון ★ 8 הצגות בכורה!**

מכירת הכרטיסים החלה בקופות הכרטיסים ובתיאטרון הסימטה.

★ כוכבי זהו-זה "הצעירים של תל-אביב" ★ מוסיקה קאמרית ★
מוסיקה וריקודים דרום אמריקאים ★ מירה זכאי ★ הצגות ילדים ★ ליצנות.

הסעה חינם
מחניוני בית אצ"ל, הדולפינריום ובלומפילד יופעל שירות הסעות חינם!
שימו לב להסדרי התנועה והחניה (שילוט מכוון במקום).

הזהר מהפצת השוד ושמור על הנקיון

הכניסה חופשית

מוצ"ש 2.7.88 עד יום ה' 7.7.88

פרטים בעיתונות היומית במשך השבוע

אורנון

• אנשים • אנשים •

הדרכים לחישוב הקשר בין יהודים לערבים תושבי ישראל, ושבירת הניכור בין שתי האוכלוסיות, נדונו אתמול בסימפוזיון מיוחד שהתקיים במלון "דן" ע"י העמותה לדו־קיום. [illegible]

צילום: שאול רחמים

שולחן משותף

מה שלא השכילה מפלגת העבודה לעשות במשך הרבה שנים התחיל לעשות בפועל דור ההמשך של המפלגה, אשר רשם לזכותו הישג כפליים מרשים בבחירות הפנימיות עם בחירת 5 מחבריו לרשימה לכנסת. בישיבה הארצית של המזכירות הארצית של דור ההמשך לכבוד חבריהם שנבחרו: אלישיב יצחק, גולדמן מיכה, דיין אלי, מאוריץ סלומה, כהן רענן קיימו לראשונה מזה זמן רב שולחן משותף למפלגה, להסתדרות, לכנסת, לשלטון המקומי ולתנועה הציונית – אשר כה חסר במפלגת העבודה בשנים האחרונות ואשר הנסיונות להקימו נכשלו עד כה. סביב השולחן התכנסו לראשונה 5 נבחרי דור ההמשך לכנסת, 8 חבריו בוועדה המרכזת של ההסתדרות, 14 חבריו ראשי ערים ורשויות ו־21 חברי דור ההמשך במפלגת העבודה.

חתונת (בעלי) המאה

[illegible] היא צעירה באה מאמריקה, אשר במאות מיליוני דולארים מתבטאים [illegible] במיליארדים. לפני 4 שנים [illegible] הפרות כל, ונישואיה לפיטר [illegible] בדיונות רגי, שנפטר כעבור אחד עשר חודשים, השאיר לה את רכושו העצום. זאת היתה גם כלתו של המיליארדר בן ה־61 שהיה ללא יורשים טבעיים — הוא לא רצה להוריש את רכושו העצום למדינה. מלונות, חברת נסיעות גדולה ביותר, מטוסים – כל אלה, ועוד כמה וילות מפוארות, נפלו לידיה של יאני לאחר מותו של בעלה הטרי. לפני ימים מספר זימנה את העיתונות. שם הודיעה לעיתונאים "מצבה" – יאני הודיעה על נישואיה הקרובים לכריסטיאן קייזר בן ה־43. ומיהו אותו כריסטיאן קייזר? בעלים של רכוש השווה בעצמתו וכמותו אפילו על רכושה של יאני. רכושו הוא בעיקר מניות באחוזות ענק למלט. שתה מדור כי לא בגלל כספה בא נושא אותה לאשה.

עלי כהן (קופנהאגן)

חילופי נגידים

[illegible]

זמנים חדשים

[illegible]

הארת הוותיק

ח"כ נאוה ארד מהמערך העבירה בקריאה טרומית את הצעת חוק האזרחים הוותיקים. הצעת החוק קובעת כי ליד משרד ראש הממשלה תוקם מועצה ובראשה יועץ לראש הממשלה, המורכבת מנציגי משרדי הממשלה, השלטון המקומי וציבור ארגוני המתנדבים. המועצה תגבש ותתאם פעולות הממשלה שיהיה בהן כדי להטיב ולשפר את איכות החיים של האזרחים הוותיקים אם בדרך חקיקה במיסים וארנונות או הטבות בשירותים ציבוריים. אזרח ותיק הוא כל אזרח ישראל שמלאו לו 65 שנים.

טובה צימוקי

סרט מודיעיני

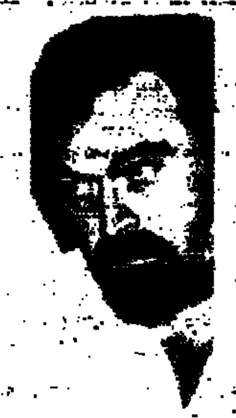

הפקת הבכורה החגיגית של "הבשופ", סרט ישראלי העוסק בימים [illegible] בקתוליות. הסנאריו נערכה שלשום בקולנוע "פאר" בתל־אביב. המפיק אהוד בן שיך סיפר כי התסריט נולד עוד לפני שלוש שנים, בסוד העיסוק הציבורי בשב"כ... הכנסות הבכורה נתרמו לאגודה לשרשת נפגעה. היו שם יוצרי הסרט: טוביה מנדלסון, עורך "דבר השבוע" שכתב את התסריט (בתמונה); אמנון רובינשטיין (לא הח"כ) שביים; המפיקים אהוד בן שיך וברוך אינבינדר שבא במיוחד מפרו, השחקנים אבי דיין, ליאורה ריבלין, גדליה בסר ושושנה וינגרטן – וכולם קצרו תשואות. אחרי ההקרנה הלכו לחגוג במסעדת סוקרטס.

הפתעה

סרן (מיל') משה נוסבאום, כתב קול ישראל בחיל האוויר, שנפגע ממניעת בקבוק תבערה לפני כחודש במהלך שירות המילואים שלו ליד רמאללה, הופתע אתמול כאשר חיילי הפלוגה שלו באו לבקרו. נוסבאום יצא לחופשה קצרה לביתו. בשעות אחה"צ הוא שמע צפירות מכוניות ליד ביתו בשכונת רמות. הוא הציץ דרך החלון ונדהם לראות שורה ארוכה של מכוניות ובהן חיילי הפלוגה שלו ששוחררו אתמול משירות מילואים. החיילים עמדו ליד המכוניות והצדיעו ל"מפקד". למרות שהוא מתקשה בהליכה, עקב השתלות שעבר, ירד נוסבאום לחיילים ושוחח עימם.

חוגגת

בטי דיוויס, כוכבת הקולנוע הוותיקה החוגגת השנה את הגיעה לגבורות, נמצאת בימים אלה באיטליה, שם העניק לה הבמאי פרנקו זפירלי פרס על עבודתה הקולנועית. דיוויס, שהחלימה לא מזמן מהתקפת לב וכמה ניתוחים, נראתה מאוששת וכבר הודיעה שבדעתה לתרום את הפרס לעזרת ילדים אילמים החיים בתנאי מצוקה.

מיכל פלג (רומא)

מינוי

נשיא הפדרציה הספרדית העולמית, המיליונר ניסים גאון (בתמונה), מונה השבוע לכהונת נשיא קרן היסוד העולמי במקום פיל גרנובסקי, אשר התמנה לכהונת יו"ר מועצת הנגידים של קרן היסוד. תפקיד אותו מילא בעבר יו"ר חבר הנאמנים של הסוכנות היהודית, מנדל קפלן.

יקיר צור

לחו"ל

מופע "הראש המדבר" של ביגין מגילת העצמאות יחד עם הפגנת "משעל העצמאות" בתערוכת ה־40 יועתקו מגני התערוכה בתל־אביב לתערוכת הצדעה לישראל, שתתקיים בחודש בלונדון. בתערוכה, שתכלול מרכיבים מסחריים ולא מסחריים יוצג, בולט התרבותי של ישראל, גם חלק [illegible] של ביתן [illegible] בתערוכת ה־40 וחלקים מתצוגות ההסתדרות ובית התפוצות.

תזמון לקוי

תקרית מביכה ארעה במהלך מופע הפתיחה לפסטיבל המחולות בכרמיאל באמפיתיאטרון החדש והמפואר שנבנה למטרה זו. המארגנים התבלבלו במקצת ופתחו בזיקוקי די נור באמצע הופעתה של הזמרת שושנה דמארי. מי שלא התבלבל היה דווקא המנחה דודו טופז. בסיום שירתה של שושנה אמר לה, לעיני כ־20 אלף צופים, כי הזיקוקין אמנם לא היו מתוכננים אבל מעצמת קולה האדיר הם לא עמדו במעמסה והתפוצצו.

ורדה צימרמן ויוסי ליבוביץ

סוף השנה

לירון נירנברג, המנהלת את סדנת המשחק של חוג "הבימה" לנוער כתבה וביימה את "העין השלישית", הצגה שהועלתה לסיום שנת עבודה בסטודיו. חוג "הבימה" לנוער פועל ע"י אגודת ידידי "הבימה" ובמסגרתו צופים החברים בהצגות תיאטרון, שומעים הרצאות, ואילו תלמידי הסדנא מקבלים שיעורים במשחק, תנועה ופיתוח קול.

המדור נערך ע"י לאורה ארליצקי

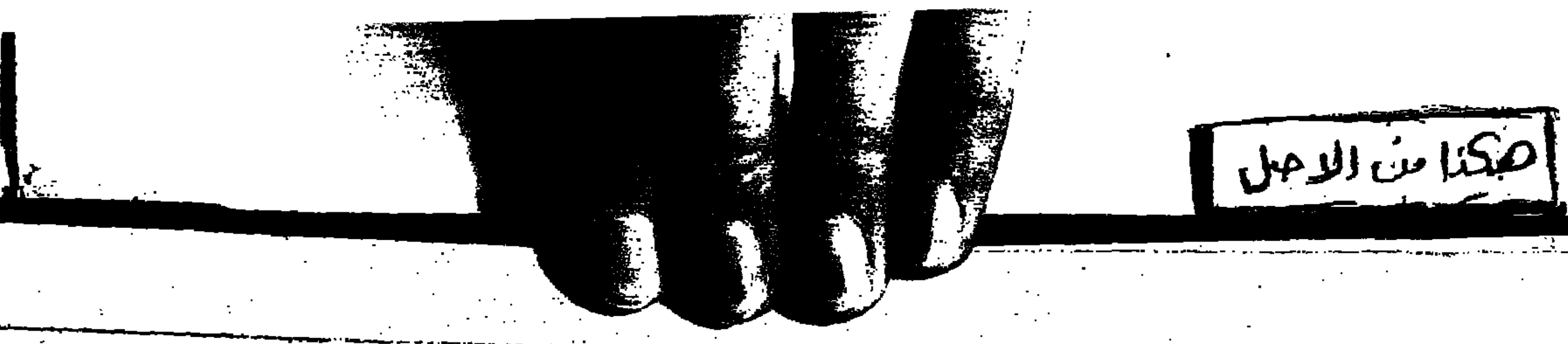

صكنا من الاجل

שיפור קל במסחר במניות

● שבוע של ירידות תלולות במניות, התעשיות הגדולות הביא לשיפור קל ● מתחילת 1988 סבלו המשקיעים במניות תעשייה בקרנות המתמחות במניות הפסדים כבדים ● קרנות הגמל הבנקאיות רוכשות מעט מניות אך אינן מתכוונות לפעול לעידוד המסחר בבורסה ● הצעת הממשלה בנושא למניות הבנקאיות שבהסדר מעוררת עניין רב בשוק ההון ● התחזקות הדולר בעולם והצורך הביאו לביקושים בבנקאיות שבהסדר ● בלבלני בנק גדול – ירידת הריבית השקלית בצירוף מדדים נמוכים בחודשים הקרובים עשויה להביא לשיפור במסחר במניות ● נמשכת החולשה במניות קונצרן כלל שאינו מגלה עניין במתרחש בבורסה ● מקורבי הבורסה נשברים, בבורסה – מאזן בחי, גיבור, חוויה ישראלית, קשיים בענף הטקסטיל ● מקורבי הבורסה משבוע, חלקם מאמין כי עד לאחר הבחירות לא תשתנה המגמה בבורסה, חלק מהמקורבים מאשים את האוצר באי נקיטת פעולות מוניטריות בלבלנית ● בשבוע הבא תיתכן ירידה קלה נוספת בריבית השקלית, הלוחצים לביצוע פירעון גבוהים

מאת שמואל רוזנבלום

התייצבות ושיפור קל במסחר נרשמו אתמול בשוק המניות תוך המשך אווירה קודרת. להוציא את מניות הבנקים להן נרשמו עודפי ביקוש נאים התנהל יתר המסחר בעצלתיים. ההתייצבות בבורסה באה בעקבות שחיקת השערים, שפקדה את הבורסה ויתכן שזוהי תגובה טכנית כלומר מגוררת. קרנות הנאמנות המשיכו גם אתמול להפגין חוסר עניין בשוק המניות מעורר תרעומת אצל המקורבים. קופות הגמל הפסיקו מזמן לשחק תפקיד בבורסה. מי שציפה כי הקופות יהיו גיבורי מוסדי למניות גילה שוב שמנהלי הקופות מעדיפים לשחק „קודקוד קטן". משמעות המושג – קודקוד קטן היינו שמנהלי הקופות מעדיפים לרכוש אגרות חוב בתשואות ספק כדאיות הלבד שלא להקלע לצרות באחזקת במניות. במניות המשתנים נרשמה עליה מתונה בשיעור 0.43%. בלט במסחר מניות נכסים 4%+ במחזור של 7820 ע.נ. מניות קונצרן כלל המשיכו להפגין חולשה המוסברת בחוסר העניין של הקונצרן במתרחש בשוק המניות. התחזקות הדולר הביאה לביקושים ועליות שערים של עד 0.8% בבנקאיות שבהסדר במצב כספי טכני. במניות התעשיות נרשמו שערי סוטים כלפי מטה והמניות בקשיים עיסקיים. עליות השערים החדות במניות ארזים נמשכת על רקע ספקולטיבי. עליות שערים בלטו במניות תעשיות שונות באורח מקרי להלופין ובעודפי ביקוש מקריים ונמוכים כספי מעורר ביותר.

סיכום השבוע בבורסה – עליות בבנקאיות וירידות במניות

שבוע המסחר בבורסה עמד בסימן המשך שחיקת השערים החדה במניות בעוד שמנגד הורגשה התעוררות חיובית במניות הבנקים שבהסדר. שלשום ניצב מדד המניות התעשיות ברמה הנמוכה ביותר מאז תחילת 1988 71.8 נקודות. בבורסה חמה מסיק כאן המכירות, מרבית פעילי השוק האמינו כי המוכרים הגדולים גמרו למכור סחורה כבר מזה ימים רבים. בדיעבד הסתבר כי עידן המוכרים לא הסתיים, אלא נמשך כהקפים קטנים יותר. גודל ההיקפים של המכירות נתקל בחומת אדישות גמורה של גורמי הבורסה הביא להמשך ירידות שערים תלולות. מאזן כוח שהציג גידול חד בהפסדי הקונצרן עמד כמובן במרכז אירועי השבוע בבורסה. הבורסה מגבעה מספקת אינספור סיפורים, במוקדי השבוע עמדו „סיפורים" מעציבים בשוק המסחר השפעתם על הבורסה. המגמה של גידול בהפסדי חברות בורסאות קיבלה השבוע אופי ברור, מעבר לניחושים ולציפיות עד כה.

חוויה ישראלית למשקיעים בבורסה

הפסדי חברת החוויה הישראלית תפחו בשנת 1987. החברה הפסידה כ־774 אלפי שקל בהשוואה להפסד בשיעור כ־180 אלפי שקל בתקופה המקבילה. מניות החברה שהונפקו בשער 110 עמדו אתמול על שער 31 ומדובר בהפסדי עתק למשקיעים במניות החברה. עוד בעת הנפקת החברה לבורסה, לפני כחות משנה, הביעו רבים ספקות בנוגע למצב החברה והאם יש לאשר רישומה למסחר בשוק המניות. הנהלת הבורסה קבעה כי החברה תמוזג כמסגרת הרשימה המקבילה. הפסדי החוויה באו ללא ספק מירידה ניכרת בתנועת התיירות לישראל אך גם הפסדי אלה אינם ניתוק בלעדי למצב החברה. נראה שהצעות המימון הגבוהות בחברה כנקף לנהול לפי הביאו קורץ. למצב העגום. במסגרת הפסקות מסויימים כי להברה היתה לבנקים של כ־9 מיליון שקל לערך. הבנקים מבקשים מבעלי המניות משטעות בהוקי סורקן לספק בתשלום מאפשים יותר להחבות החברה.

קרנות הנאמנות – חצי שנה קודרת

תעשית קרנות הנאמנות סגרה במחצית הראשונה של 1988 קיתוגות של ביקורת ובמקביל ירדו שערי הקרנות המתמחות במניות בשיעור חד ריאלית כ־31% לערך. מנהלי הקרנות הגיעו במסחר בחודשים האחרונים פרופיל פעילות נמוך כאשר הנעים במניות בשיעור כספי קטן לא בלקט אלא בירידות חדות שערים הרות גם כאשר מדובר היה במניות המהות מרביב בסיכי בתיק. ההשקעות של הקרנות. מספר קרנות הודרע לסכום מניות בכל שכיתן כאשה. נרמה היה שהשוק מפגין יציבות או התאוששות קלה. מנהלי הקרנות ניסו מעת לעת במכר מגולת בבורסה לרכוש מניות לקרנות הסולידיות שביהולם. מייד עם התמונות עליות שערים הודרע הקרנות הסולידיות למכור את המניות ובלבד שלא להשאר במגמות המשתמש הבורסאות. בבורסה שבה כאמור אכזבה מהקרנות הדים מעט כי תמונת המצב בקרנות משקפת את חוסר העניין של הנהלות הבנקים במתרחש בבורסה. נראה שהמצב הגעום במשך הביא רבים מנהלי הקרנות לחשוב לגבי המשך לקראת הבחירות ולשיכך הפתרון רוכב לשמור על נזילות גבוהה בכל שיתכן. המשקיעים „הנאמנים" של הקרנות יורקו. לומן ארוך לצורך ביטבעון המצויה. ראוי להזכיר לבלבלו כי מנהלי הקרנות הכריזו לפני כחמי שנה לערך כי ההשקעה בקרנות צריכה להיות לפרק זמן ארוך, מי שמחשיב המסיר.

מעבר להשקעות דולריות

לפי סיכומי המערכת הבנקאית קיימת נטיה ברורה בציבור הרחב לעבור להשקעות צמודות דולר. ציפיות הציבור קיבלו ביטוי בירידה של 19% ביתרות הפר"ש וכ־8% ירידה בפיקדונות השיקליים. בשוק ההון מעריכים כי ההעברה לדולר מהווה מבחינת המשקיעים אלטרנטיבה נוחה עקב הבחירות המתקרבות. הציבור הרחב מאמין כי לאחר הבחירות יתבצע פיחות בשיעור של כ־15% לערך בהתחשב שהפיחות הקודם היה בינואר 1987. לדעת רבים המשך התחזקות הדולר בשווקים הבינלאומיים בצירוף המגיעה ביינאמית אינם מתירים ספיקות לגבי ההכרח לבצע פיחות מייד לאחר הבחירות. כיוון שהציבור ער לעובדה כי המודדים הקרובים עשויים ככל הנראה להיות נמוכים מנסים חלק מהמשקיעים להקדים את מועד „ההתכבדות" בדולר. בשוק ההון מעריכים כי תהליך ההתכבדות בדולר יקבל בקרוב תאוצה ערה יותר אצל הציבור הרחב.

התשואות השנתיות בבנקאיות שבהסדר פדיון 1988

איד"בי. רג'	12.5%	המזרחי ע"ש	12.9%
איד"בי. ב'	10.7%	המזרחי סכ"ז	12.9%
איד"בי. א'	12.4%	פועלים ע"ש	13.5%
איגוד	12.2%	פועלים סכ"ז	13.5%
דיסקונט ב'	12.8%	כללי	12.1%
דיסקונט א'	13.2%	בל"ל סטוק	13.3%

הודעות מהבורסה

אזורים – החברה תנהל פרוייקט עבור חברת שירותי נפט בהיקף של 40 מיליון שקלים.

בנק המסחר – הנגיד בנק ישראל הודיע כי לא תתקיים דיון כלשהו בבנק בנוגע לרכישת השליטה בבנק ע"י קבוצת גד זאבי.

תבל – בתגובה לידיעות בעיתוני החוקרות הודיעה תבל כי איננה מחזיקה שותפים חדשים לחברה.

לשטרן – החברה המכירה בתגובה לפרסומים בעיתונות כי הגורמים להכנסות שותף במלון ים ומלון בפרי בשלב תהליך מגבר. בכלל הפעלות השותפות במלון [illegible] הוכלו בהוראת לשטרן ומלונות מקספו.

[illegible] – החברה תרכוש את חלקה של חברת הון קישיט בבינוי במלון פרויקט תמורת הקמת מר של 2.24 מיליון דולר.

* הכותב מנהל תיקי השקעות

שערי מניות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
בנקים מסחריים					
שאינם בהסדר ההצמדה					
אוה"ב ש	18850	6.0			-6.0
מסגות 1	1050	814			+766
מסגות 5	577	310			-286
כלל לא בהסדר 1	14400	263	-100	-.7	-188
בהסדר הצמדה ל-88					
אידיבי ב' ל-88	113100	592	+100	+.1	+436
אידיבי ל-88	113500	1.0	+35		+101
אידיבי בנא ל88	081051	3.0			-3.0
איגוד 1 ל-88	84341	10ח	+200	+.2	+441
דיסקונט ב' ל-88	144300	1.0	+187	+.1	+18.0
דיסקונט א' ל-88	144650	134	+700	+.5	+1186
דיסקונט ש ל-88	16800		-700	-4.0	-20.0
מזרחי ש' ל-88	46690	559	+200	+.4	+3048
מזרחי ל-88	47300	69.0	+850	+1.8	+784
הפועלים בנא ל-88	99000		-897	-.9	-2.0
הפועלים ש' ל-88	77150	1062	+610	+.8	+5564
הפועלים ל-88	77100	147	+250	+.3	+645
כללי א' ל-88	196000	72.0	+941	+.5	+375
כללי ל-88	9385				
בל"ל סטוק ל-88	48900	3134	+200	+.4	+4505
בל"ל ווב ל-88	12700	129			+109
מכון ומר 1 ל88	65000	38.0	+100	+.2	+116
מכון ומר 5 ל88	33500	35.0	+1350	+4.2	+776
בהסדר הצמדה ל-89					
אידיבי ב' ל-89	139500	50.0	+200	+.1	+158
אידיבי ל-89	— לא נסחר —				
אידיבי בנא ל89	— לא נסחר —				
איגוד 1 ל-89	104900	18.0			-13.0
דיסקונט ב' ל-89	— לא נסחר —				
דיסקונט א' ל-89	178200	2.0	+250	+.1	+11.0
מזרחי ש' ל-89	57450	39.0	+50	+.1	+42.0
מזרחי ל-89	— לא נסחר —				
הפועלים ש' ל-89	94920	69.0	+20		+102
הפועלים ל-89	95200	1.0	-300	-.3	-1.0
כללי א' ל-89	241600	2.0	+100		+6.0
בל"ל סטוק ל-89	60330	151	+10		+55.0
בנקים למשכנתאות					
אדנים 0.1	18500				
טפחות בישראל ש	7550	107	+150	+2.0	+79.0
טפחות בישראל ב	7200 תב	20.0	-650	-8.3	-20.0

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
כרמל ש	146.0	970			-970
פיתוח ומשכ' 1	2040	220			+78.0
משכן מר' 1	4150	50.0			+160
בנק עצמאות 1	16600	10.0			-10.0
הבינלאומי למשכ'	6900	52.0			-52.0
טפחות מבכ ש	21481				
טפחות רג ש	20989	47.0	+400	+1.9	+31.0
מוסדות מימון					
החקלאות מבכ א	— לא נסחר —				
החקלאות מבכ 3	— לא נסחר —				
לעבודי תעשיה א ש	15450	30.0	+500	+3.5	+50.0
פתוח תעשיה מבכ	— לא נסחר —				
פת תעש בב 3	— לא נסחר —				
פת תעש בב גג	— לא נסחר —				
פת תעש בב גג3	— לא נסחר —				
פת תעש בב ד	— לא נסחר —				
פת תעש בב דד	— לא נסחר —				
מרכז כלכלנים 5.0	793	1083	-8	-1.0	-1537
תיירות בב	— לא נסחר —				
כלל ליסינג 0.1X	13850	98.0	-500	-3.5	-98.0
כלל ליסינג 0.52	12700	100	-500	-3.8	-100
ביטוח					
אילון בטוח 1	100.0				
איתן ביטוח 1	102.0 תב	1822	+8.5	+9.1	+1498
אריה 1	1060		+30	+2.9	+300
בטוח משנה 1	347				
בטוח משנה 5	156.0				
בטוח משנה אופ 2	210	750	-1	-.5	-1360
בטוח מש. שה-אס	110.0		+2.0	+1.9	+30000
הדר 1	137.0	3113	+3.0	+2.2	+4887
הדר 5	107.0	2006	+2.0	+1.9	+2994
הדר אופ 2	99.5	3000	+2.5	+2.6	+8800
המגיס 1	441	200	+21	+5.0	+195
המגיס 5	416				
המשמר-הראל 1	4830	25.8	+100	+2.1	+26.0
המשמר-הראל 5	4150	48.0	+100	+2.5	+98.0
כלל ביטוח 1	261	2094			-976
כלל ביטוח אופ'	* 44.4	5967	+4	+.9	+851
* ביצוע חלקי 87.50%					
כלל ביטוח אג"ח	102.0	10000	+2.0	+2.0	+24875
מגדל 1.0	710	2.0	-8	-1.1	-152
מגדל 5.0	600		-9	-1.5	-150
סהר ביטוח 1	164.0	5500			-500
סקורים 1	880	700	+27	+5.2	+1000
צור שביר 1	214	561			-561
ציון תוחלת 1	2125				-9.0
ציון תוחלת 5	640 תב	106	-37	-5.5	-106

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
מסחר ושרותים					
מסחר					
אינטרקומפ 1	630	500			+86.0
אינטרקומפ 5	620	185	+20	+3.3	+815
גאר עורא 1	369	500	+5	+1.4	+1000
גאר עורא אופ 2	100.0 תב	125	-6.5	-6.1	-315
כלל כור אופ ד	229	6046	+9	+4.1	+5825
כלל כור אגח 2	152.0				
קרסטל 1.0	— הפסקת מסחר —				
רטל 1	10800				+28.0
רטל 5	8200				
שופרסל א' 0.02	885	1800	+25	+2.9	+1270
שופר-סל אופ ד	3100 תב	250	+150	+5.1	+1547
שופר-סל אגח א	110.5	17642	+5	+4.5	+39118
שרותים					
עמותה 0.01	* 280	500	+12	+4.5	+8100
* ביצוע חלקי 83.30%					
אבנת הספקה 1	307	1000	+12	+4.1	+1200
אבנת הספקה 5	128.0	12388	-2.0	-1.5	-9108
אבנת הספקה אופ	78.0 תב	3205	+6.0	+8.3	+4309
אבנת הספקה אגח	97.0	8008			+6360
ערד הספקה 1	342 תב	3018	+25	+7.9	+6209
ערד הספקה 10	128.0	6580	+2.5	+2.0	+17200
מתכי ערובה 1	746	354			-154
מתכי ערובה 5	305	480			-600
מלונות ושרותי תיירות					
גלי זוהר 1.0	— הפסקת מסחר —				
גלי זוהר 5.0	— הפסקת מסחר —				
מלונות דן 1	995	50.0	-5	-.5	-24.0
מלונות דן 5	770	907			-907
יוני המלונות 0.1	8050	25.0	-80	-1.0	-15.0
מלונות ירדן 1.0	1700	2.0	-30	-1.7	-36.0
ים סוף 1	204	2000			-3000
ים-סוף אופ 1	139.5	2000			-1000
מחשבים ושרותי מחשב					
ג.נ.ל.ל. 1	168.0	3000			-1000
ג.נ.ל.ל. אופ ב	38.0	17695			-4305
ג.נ.ל.ל. אגח א	105.0	820			-3058
ליבנט 1	4850				
[illegible] 1	2500	20.0	-52	-2.0	-20.0
[illegible] 5	858				
[illegible] 1	— לא נסחר —				
[illegible] 5	— לא נסחר —				
[illegible] אופ 2	— לא נסחר —				
זים מחשבים 1	534	827	-5	-.9	-707

מקרקעין ופיתוח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
נדל"ן בינוי ופיתוח					
אזורים אופ ו	395 תב	7001	-25	-6.0	-8321
אזורים אגח 3	136.5	4200			+14805
אילגן מלגב 1	— לא נסחר —				
אילגן מלגב אופ	— לא נסחר —				
אל-רוב 1	282	387			+673
אפריקה 0.1	32900	26.0			-14.0
אפריקה אופ 5	12600	60.0	+200	+1.6	+83.0
ארזים 1	527 קו		+25	+5.0	+30581
ארזים 5	2268	57.0			-7.0
אשטרום 5	* 1750	450	+147	+9.2	+354
* ביצוע חלקי 89.30%					
בורנשטיין 1	2440 תב	200	-130	-5.1	-245
בורנשטיין 5	2195				+150
[illegible] 1	4300	19.0	-160	-3.6	-174
[illegible] 1	180.0	400	+1.0	+.6	+600
[illegible] 3	123.0	1500			-1500
[illegible] 1	1400	1340	-3	-.2	-540
הסלוע 1.0	— לא נסחר —				
הסלוע 5.0	— לא נסחר —				
ת.ד.ב. 0.1	— הפסקת מסחר —				
ת.ד.ב. 0.5	— הפסקת מסחר —				
[illegible] ים אופ 1	59.0	10254	+1.5	+2.6	+5954
בג-ים 1	3500	612	+88	+2.6	+886
בג-ים 5	3090	287			-187
מבני תעשיה 1	71.0	19942	+2.0	+2.9	+38225
מבני תעשיה אופ	21.1 תב	108744	+1.1	+5.5	+262084
מבני תעשיה אגח	100.8	8490	-1.0	-1.0	-14750
ישפרו 1	3400	276	+100	+3.0	+364
ישראלום 1	1140 תב	946	-70	-5.8	-863
ישרום 1	15000	76.0	-100	-.7	-72.0
כנף פיתוח 1	* 4950	14.0	+100	+2.1	
* ביצוע חלקי 50.00%					
לוזניר 1	4950		+201	+4.2	+188
לוזניר 5	1510	225			-225
מ.ת.ב. 1.0	277 תב	1000	+25	+9.9	+1500
מ.ת.ב. אופ 2	120.0 תב	448	+8.0	+7.1	+444
מ.ת.ב. אגח א	127.5		+1.5	+1.2	+25800
מגורי בניה 1.0	* 487	2300	+44	+9.9	+2907
* ביצוע חלקי 79.10%					
מישאל 5	135.0	3646			+1370
מישאל אופ א	110.0 תב	2000	+10.0	+10.0	+9085
מרב 3	1050	480			+480
[illegible] 1	217	409			+92.0
[illegible]	101.0				
[illegible]	188.0	630		-1.1	-1105
* ביצוע חלקי 51.00%					
[illegible] 1	73.5	8381		+2.8	+1365
[illegible] אופ 2	31.9	65.0	-1	-3	-65.0
[illegible] 1	88.5	17600	-5	-6	-18850
במת אביב 0.5	3050 תב	50.0	+200	+7.0	+50.0
נכסי אזורים 1	196.0	2295			-2295
נכסי אזורים אופ	51.8	10242	+2.0	+4.1	+22695
נכסי אזורים אגח	91.0	11569			-10968
סהר והשקעות 1.0	480	1050	-5	-1.0	-1050
סולל 1	1547	75.0	+43	+2.9	+48.0
קופריה 1	2750	142	-7	-3	-21.0
קופריה 5	1155	11.0			-11.0
רמבנה 1	155.0	1070	+2.0	+1.3	+2500
רמבנה 5	114.5	1400			-600
רמבנה אופ 2	419	111	-1	-.2	-111
רמבנה אגח א	128.0	15000			-5000
חקלאות					
מסדי הדר 0.1	2550	153	+49	+2.0	+117
מסדי הדר 0.5	2519	158	+55	+2.2	+117
מהדרין 1	4095	48.0			-12.0
מהדרין אופ 1	1400				
נכסי הדרים 1	1170		+50	+4.5	+90.0
פריאור 5	2080	1645			+1455

תעשייה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
מזון וטבק					
דובק בב ש	1577	100	+60	+4.0	+96.0
דובק בב מ	1610	100	+60	+3.9	+100
זגלבל 1	220 תב	1100	-13	-5.6	-2100
זגלבל 5	234	1000	-10	-4.1	-1000
זגלבל אגח 1	99.0				
טמפו בירה 1	23900	15.0	+700	+3.0	+12.0
טמפו בירה 5	16600	28.0	-100	-.6	-8.0
יכין 1	774 קו		+37	+5.0	+537
יכין א 3	410	145			+145
יכין אופ 2	170.0	26.0			-490
מן 1	— לא נסחר —				
מן 5	— לא נסחר —				
סוגרוסט 1	12300	30.0	-300	-2.4	-80.0
עסיס ב 5	— לא נסחר —				
שלמה אבגל 1	1430 תב	489	+150	+10.0	+437
שמן מבכ א 4	920	813	-20	-2.1	-453
טקסטיל והלבשה					
ארגד 1	230	3100	+9	+4.1	+2065
ארגד אופ 2	80.0	1000	-4.0	-4.8	-2150
ארגד אגח 1	109.0	3000	+1.0	+.9	+20000
אופים 1	258	1060	+6	+2.4	+1060
אופנת ברוך 1	169.5	500	-6.5	-3.7	-1350
אופנת ברוך 5	120.0		-1.0	-.8	-1000
אופנת ברוך אגא	125.0 מ		-7.5	-5.7	-2098
ארגמן רג ש	5658	13.0			-13.0
דלתא-גליל 0.1	614	8041			-19.0
דלתא-גליל 0.5	579	283			-153
מכוניות מאוחד 1.	— לא נסחר —				
מכוניות מאוחד 5.	— לא נסחר —				
דיסלבו 1	175.0	100	+2.0	+1.2	+100
דיסלבו 5	141.5	100	+2.0	+1.4	+100
וורדינן 1	3170	55.0	-30	-.9	-35.0
זיקית 1	1287	3.0			-3.0
זיקית 5	1104	400	-12	-1.1	-400
זיקית אופ ב	278				-200
כיתן 1	66.0	3814			-1314
כיתן אופ 1	32.4				-750
קורדיה 1	465	285	-12	-2.5	-51.0
קורדיה 4	350	2018	-1	-.3	-5018
ליבנת 1	63.0	5672			+472
עיט 1.0	213	1380	+5	+2.4	+1220
עיט 5.0	113.0	800	+1.0	+.9	+852
עיט אופ 2	70.5	1000	+2.5	+3.7	+6500
עיט אגח 1	108.0 תב	10000	+5.5	+5.4	+16500
עמק 1.0	106.0	2489			+5320
עמק אופ 1	37.0	4000			-3493
פולגת א 1	492	388	+10	+2.1	+625
פולגת א 0.5	4500	75.0	+200	+4.7	+225
קנגור 1	827 תב	50.0	+40	+5.1	+351
ביבור-סבריגה	2155	194	-150	-6.5	-160
מתכת ומוצריה					
אורדן 1	3700	272			+115
אורדן 5	3400	10.0	-40	-1.2	-10.0
אלומית 1	6600				
אלומית 5	5290				
כבלים 1	313	1700	+2	+.6	+800
כבלים אופ 1	78.0	4309	+3.0	+4.0	+9000
כבלים אג"ח-אופ'	100.0		+1.0	+1.0	+20000
כבלים אגח א	101.5	6566			+23434
תהבוד 1.0	296	3001	+8	+2.8	+2518
תהבוד 5.0	139.5	3000	+1.0	+.7	+3152
תהבוד אופ	— הפסקת מסחר —				
וישיי 1	* 1439	30.0	-76	-5.0	-60.0
* ביצוע חלקי 50.00%					
וישיי 5	1090				-8.5
קטקאונט פת 5	2247	10.0	-3	-.1	-10.0
כבלי ציון 1.0	2070	200	-30	-1.4	-296
כבלי ציון 5.0	1085	1145	-8	-.7	-1145
מתכת קימבי 1	124.0	5402	-6.0	-4.6	-6038
מתכת קימבי 5	74.0 קו		+3.5	+5.0	+20514
נחושתן 0.1	19760	10.0			-10.0
נחושתן 0.5	6462		-40	-.6	-34.0
פכר פלדה 1	* 1308	215	+13	+1.0	+35.0
* ביצוע חלקי 86.00%					
קינג 1	* 415	200	-4	-1.0	-72.0
* ביצוע חלקי 73.50%					
קינג 5	230	400	-10	-4.2	-400
קליל 1	2329	300	-30	-1.3	-370
קליל 5	1810				
קליל אופ	895	500			-132
קליל אגח	* 122.5	33040			-24740
* ביצוע חלקי 01.00%					
שלדות 5.0	2600	1000			+600
לביש 1	405				
לביש 5	324				

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה					
אלביט 3.0	206608	6.0			-4.0
אלקו 0.1	8977 תב	150	-996	-10.0	-83.0
אלקו 0.25 ש	4348	118			+60.0
אלקטרה 0.1	1355	212			+809
אלקטרה א 8.5	1055	1200	+50	+5.0	+855
אלקטרה אופ 5	670	1250			-10.0
אלקטרה אגח 5	127.0	21796			-7540
אר.ית 0.02	11650	37.0			-17.0
כלל אלקט' אופ א	270	4839			-1606
כלל אלק אגח 1	106.0	10800	+2.0	+2.0	+33370
ספקטרוניקס 1	885	126	+10	+1.5	+1926
ספקטרוניקס 5	648	3330			+11.0
פריסמנגר 1	317		+3	+1.0	+500
פריסמנגר 5	232	750	-6	-2.5	-2500
ביקון 1	1779	18.0	-1	-.1	-2.0
ביקון 5	1150	322			-192
קונטסיין 1	1499	45.0			-17.0
קונטסיין 5	1428 תב	2.0	+150	+10.0	+98.0
ת.את. 1	524	86.0			-86.0
ת.את. 5	507	1515			+485
תדיאה 1	570	1229	+11	+2.0	+1874
מוצרי בניה					
א.ס.בלבנין 1	128.0	16765	-2.0	-1.5	-11185
איפי כלל אופ'א	414	360			-672
איפי כלל אופ ב'	45.0	11064	+1.7	+3.9	+19545
א.ת.בנין אגח א	136.5		+5	+.4	+50000
א.ת.בנין אגח ב	91.0	17870			-9040
אקרשטיין 1	318	1500			-4000
אקרשטיין 5	232	1000	-3	-1.3	-2000
אקרשטיין אופ א	245	750	-12	-4.7	-1500
אקרשטיין אג"ח 1	130.5	5000	-5	-4	-15873
האחים בלום 1	64.5	2000	+2.5	+4.0	+12518
אחים בלום אגח	53.0	2165	+2.0	+6.5	+7165
מרגל השק 1	— הפסקת מסחר —				
מבואיה 1	— לא נסחר —				
מבואיה 5	1530				
נגב קרמיקה 1	258	3800	+8	+3.2	+3256
נגב קרמיקה אופ	89.5 תב	2520	-6.0	-6.3	-2520
כימיה, גומי ופלסטיק					
אבן 5	1299	1784	+49	+3.9	+3568
אליאנס ב 300.0	— הפסקת מסחר —				
גל תעשיות 1	250	400	-10	-3.8	-1470
גל תעשיות 5	138.5				
גל תעשיות אופ	53.0	2000			+2000
גל תעשיות אגח 1	103.5		+1.0	+1.0	+20000
רשפים 0.1	2563 תב	167	+233	+10.0	+204
רשפים 0.5	1476				
ליפסקי 1.0	1900	246	+45	+2.4	+904
מקסימה 1	577	500	+18	+3.2	+900
מקסימה 5	455	1175			-1175
ס.ו 1	2838	100			-138
ס.ו 5	2741	57.0			+86.0
פרוקלאס 1	467	1241	+15	+3.3	+2450
פרוקלאס אופ 1	128.0	2610	+3.0	+2.4	+1369
קים 1	4520				-26.0
קים אופ 2	2451		+51	+2.1	+90.0
קים אגח 1	108.5	5100			+4900
תיא 5	3876	150	+76	+2.0	+98.0
פרוטרום 10.0	557	6122	+17	+3.1	+6718
עץ ומוצריו, נייר ודפוס					
כתר 1	95.0	6914	-3.0	-3.1	-3735
דפרון 1	5150				
דפרון 5	3450				
ת.ב.ג 1.0	3310	125	+18	+.5	+15.0
יאה 1	2290	1715			+1285
לבני אשקלון 1	500	539	+20	+4.2	+689
מולט ב 0.5	25500				+20.0
קרגל 1	526	1271			+384
קרגל אופ 1	295				
רים 1	202	2050			-902
רים 4	111.0	2299			+5201
תעל ב 2	15050		+300	+2.0	+50.0
תעשיות שונות					
אפרין 1	158.0	726	+1.0	+.6	+1200
אפרין 5	* 84.5	2300	-3.0	-3.4	-4243
* ביצוע חלקי 72.60%					
תמישות יר' 1	1689	80.0	-20	-1.2	-80.0
ה.ג.פולק 1	1141	200	+50	+4.6	+513
ה.ג.פולק 5	955	850	+15	+1.6	+480
השקעות תעשיה					
מרכזית 0.1 ב	10934	348	+350	+3.5	+1812
כור בכ' 1.0	4810	380	-200	-4.0	-758
כלל תעש אופ ד	96.5	24785			-9620
כלל תעש אגח 6	110.5	20000	+.5	+.5	+43200

חברות להשקעה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
השקעה ואחזקה					
אמפל ש	4720	2.0	-100	-2.1	-11.0
[illegible]	2564	591			-475
[illegible]	105.0	7500	+5	+.5	+45500
[illegible] 1	980				-128
[illegible]	806				
[illegible] 1	1089				+10000
דנבור 1	650	1500	+1	+.2	+677
דנבור 5	373	20.0			-20.0
הבורסה לישראל 5	2060	1975	-10	-.5	-2087
הלספון 0.1	115900				
הלספון ש 1.0	13950 תב	56.0	-1550	-10.0	-56.0
אמפא א 0.5	14960		+100	+.7	+10.0
השק דיסק אופ	629	910			+290
השק דיסק אגח א	112.5	12002			+8998
מרחבי השק ש	26200 תב	57.0	-2000	-7.1	-57.0
כור השק אגח 124	— הפסקת מסחר —				
הירדן 1	* 938	233	+70	+8.1	+617
* ביצוע חלקי 51.00%					
הירדן 5	531	230			-230
יכסור 1	1840	70.0	-10	-.5	-187
יכסור 5	990	275	+13	+1.3	+350
יצוא ש	11850		-500	-4.0	-30.0
ירדן א 0.1	1139 תב	50.0	+103	+9.9	+83.0
ישום 1	7308	51.0	+1.0	+2.0	+13692
ישום אגח-אופ 1	8929	57.0	+1.0	+1.8	+8929
כלל ישראל 50.0	657	2214			-544
מגור 1	299	320			-320
מגור א 5	280	1300	+10	+8.7	+1900
מגור אופ ב	75.0	1200	+4.5	+6.4	+6050
מגור אג"ח 1	130.0				
סהר פיתוח 1	272	2800			-1800
כו השק ש	1730 תב	725	+100	+6.1	+1695
עצמה א 1	3375 תב	100	+307	+10.0	+338
עצמה 5	2680	50.0			-88.0
פריון ב 0.2	7500	220	+156	+2.1	+252
קרדן 1	94.0	21851	+4.0	+4.4	+46849
קרדן 5	53.5	13012	+1.0	+1.9	+20188
קרדן אופ 2	36.6	27403	+1.3	+3.7	+58421
קרדן אג"ח 1	111.5	8000	+1.0	+.9	+37540

נסחרות במט"ח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
גוית מ	237	30.0			-30.0

דלק ונפט

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
דלק חיפושים 1.0	1800	64.0			+265
דלק חיפושים 5.0	* 835	1484	+35	+4.4	+1596
* ביצוע חלקי 87.30%					
פז חיפושי נפט	20000	92.0	-800	-3.8	-330
י.ו.א.ל. אופ 2	70.0	23543	+1.0	+1.4	+28462
מ.ג.נ 1.0	2731 תב	38.0	-304	-10.0	-54.0
מ.ג.נ 5.0	1623	250	-32	-1.9	-452
נפטא ש	355	4448	+10	+2.9	+1940

רשימה מקבילה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
שרותים					
הראל קרובה 1	— הפסקת מסחר —				
י.ט.ע.ל. 1	209	1500	-5	-2.3	-1450
קונסורטיום 1	940				
קונסורטיום 5	286				+350
קונסורט. אופ ג	38.0				
קוקי 1	499				-982
תבל 1	92.5	1922			-1922
מלונאות ושרותי תיירות					
בני הדר 1	* 81.5	3712	+2.0	+2.5	+826
* ביצוע חלקי 81.80%					
בני הדר אופ 1	49.5	500	-2.0	-3.9	-2500
חוויה ישראלית 1	29.6 ת		-1.6	-5.1	-23727
כנס 1	765				
מחשב ושרותי מחשב					
איכות 1	* 209	1591	+19	+10.0	+1189
* ביצוע חלקי 62.90%					
דטה מיכון 1	375	62.0	-6	-1.1	-5401
דטה אופ 1	644	42.0	-3	-.8	-4360
כלל מחשבים 1.0	4300 תב	80.0	+301	+7.5	+80.0
משוב 1	* 62.5	1000	-1.0	-1.6	-500
* ביצוע חלקי 66.60%					
רשף 1	208	2000	+4	+2.0	+370
נדל"ן בינוי ופיתוח					
אגוונים 1	— לא נסחר —				
בן-יקר גת 1.0	— לא נסחר —				
רדוס 1.0	— הפסקת מסחר —				
רדוס 5.0	— הפסקת מסחר —				
שיר 3.0	880	6.0			-71.0
רסקו מבנ	— לא נסחר —				
רסקו רב	— לא נסחר —				
חקלאות					
שר-הר 0.1	— הפסקת מסחר —				
מזון וטבק					
אבאט 1	673 ת		-55	-4.9	-1029
גולדפרוסט 1	485 ת		-26	-5.1	-1274
גולדפרוסט 5	196.5 תב		-10.5	-5.1	-569
טקסטיל והלבשה					
יוכרדיס 1	182.0				-105
מקס 0.1	1059	38.0			+22.0
מקס 0.5	650				
תעש רהוויך 1.0	1990	40.0			-40.0
מתכת ומוצריה					
אקסמן 5.0	— לא נסחר —				
מרגן 1.0	— לא נסחר —				
משאבות סלע 1	72.0	1389			+1389
מתכת סרום 1	28.0	11517			-23088
מתכת סרום אופ	5.0	7865			-74865
מוצרי בניה					
אלשל 1	— הפסקת מסחר —				
אלשל אופ 2	— הפסקת מסחר —				
בר-סן 1	2100	100			-182
בר-סן 5	1320	1050			-110
בר-סן אופ 2	595	1700	-5	-.8	-630
פרומוקובץ 1.0	2100				
פרומוקובץ 5.0	560	50.0	-10	-1.8	-180
ס.ה.ט. 1	581	250			-600
מוצרים כמיים, גומי ופלסטיק					
אלדן-טק 1	127.0				-2.0
דקסטר 1	2338				-116
ג.כ 1	3930	24.0	+19	+.5	+22.0
ת.ב.ל. 1.0	— הפסקת מסחר —				
ת.ב.ל. 5.0	— הפסקת מסחר —				
תור א' 5	5605 מ		-295	-5.0	-200
עץ ומוצריו, נייר ודפוס					
אודרק פרינט 1	291				
סטארייה 1	* 2234	104	-248	-10.0	-352
* ביצוע חלקי 50.40%					
תעשיות שונות					
בולן 1	246	3096	+6	+2.5	+3800
דוספון 1	* 124.0	750	+1.0	+.8	+250
* ביצוע חלקי 75.00%					
ם-תן 1	330	1500	+10	+3.1	+1150
השקעה בתעשיה					
כלל פיתוח 1	126.5	15962			-5962
חברות השקעה					
אינטרנה 1	— הפסקת מסחר —				
אילים 1	230				
אילים אופ 1	32.5				
אמישר בכ' 1	264	441	-1.7	-5.0	-1370
אמיש 1.0	— לא נסחר —				
אמיש 5.0	— לא נסחר —				
בכון השק ב 5	11200	15.0	-100	-.9	-2.0
גבריש 1	— לא נסחר —				
גבריש 5	— לא נסחר —				
עץ השקעות 1	— לא נסחר —				
עץ השקעות 5	— לא נסחר —				
חיפושי נפט					
שראיל ב 0.03	3900				

משתנים

שם התיק	מספר מניות	מדד קודם	מדד נוכחי	שינוי %	מחזור
הבינלאומי	11	3245	3245	.00	2840.8
פיבי	3	6433	6449	.25	674.0
המגה	4	113.80	114.08	.44	16265.0
שלמון	2	530	530	.19	4150.8
כלל סחר		265	265	-1.12	5454.0
שופר-סל ב	5	864	866	.24	4792.0
דלק ב	3	1769	1769	.00	1721.0
אפריקה 1	5	29141	29068	.25	188.0
אזורים	1	694	692	1.31	2835.0
בנבסים-בנין	18	2556	2509	2.01	10562.0
הכשר הישוב	4	411	414	.00	6172.0
[illegible]		239	239	.42	3786.0
כלל [illegible]	2	333	333	-.56	3825.0
עלית	5	11075	11020	1.25	344.0
פולגת ב		398	398	.00	700.0
[illegible]	3	2568	2544	.00	1200.0
כלל תעש אל	2	1530	1535	1.25	1704.0
אלרוד	6	147685	147683	1.00	47.0
[illegible]	8	7331	7351	2.00	2260.0
ים המלח	14	3656	3656	1.24	8961.0
[illegible]	4	789	799	.00	10789.0
[illegible]	9	211358	211358	1.80	27.0
כלל תעשיות	18	144.50	149.80	-2.56	77855.0
[illegible]	4	5875	5890	.50	1123.0
אלרון	4	675	675	.50	2887.0
חברה לישראל	6	2801	2788	.76	2931.0
מישל השק	3	551	548	.55	2700.0
דיסקונט השק	13	8611	1603	.50	8621.0
כלל ישראל	6	801	799	.25	7106.0
[illegible]	3	319	317	.63	10573.0

שערי קרנות נאמנות

הקרן	המחיר: היחידה	המחיר: הפדיון
אמ	5016.77	4981.25
אבטקה	350.87	345.99
אגח	283.67	278.24
אגא	111.72	109.34
אדיר	1891.71	1854.59
אדם	144.57	141.77
אופיר	174.59	175.38
אור	449.28	445.44
אוריון	131.16	128.57
אורלי	309.83	307.60
אורן	848.65	832.06
איל	3655.78	3544.35
אירים	5724.90	5606.73
איתן	828.35	818.05
אלון	690.44	676.48
אלמוג	700.12	691.62
אנליסט		
אג"ח	108.90	107.39
אנליסט		
גמישה	97.64	95.58
אנליסט		
מניות	82.04	80.05
אנקור	88.28	87.36
ארז	270.63	267.31
אש	120.97	118.31
אשל	197.80	193.15
אתגר	78.37	77.42
אתנה	274.80	272.13
ברולה	140.22	137.55
ברוש	512.62	502.71
ברק	450.35	441.32
ברקת	341.36	338.96
בריש	1619.75	1588.59
גבע	122.97	121.18
גורן	477.11	471.47
גיא	110.96	109.34
גיל	3210.84	3147.99
גלית	702.98	694.53
דוכיפת	335.89	330.66
דוכיפת	506.02	499.82
דולב	266.99	261.51
דורון	151.69	148.81
דותן	289.64	284.22
דליה	601.52	590.96
דרור	319.08	315.27
דקל	320.68	314.49
הדס	386.16	383.62
הילה	433.27	431.32
הדר	588.96	578.72
זוהר	117.76	116.06
זיו	145.87	143.77
דינמו	99.29	97.25
דיק	78.56	76.44
אמיר	391.74	386.92
חדוות	179.52	176.84
חלימון	155.73	154.81
חלמיש	225.65	224.19
חן	168.53	160.21
טוס	124.02	121.29
טל	6690.52	6616.85
יובל	486.13	480.51
יהלום	159.79	156.75
יסודות	356.71	353.83
יעלה	481.05	475.25
כוכב	265.05	261.80
כחל	136.24	133.59
כלנית	656.56	644.92
כספית	285.51	283.39
כרמל	133.92	131.83
כתר	1241.96	1225.95
לאנו	4891.26	4797.44
לחשקיע	134.28	132.76
לפיד	282.55	277.36
לשם	2876.58	2835.22
לשם	412.68	409.96
מגדל	1476.97	1448.98
מגמה	4236.98	4199.54
מגן	283.59	279.54
מגוון	3874.87	3838.65
מור	1461.60	1440.79
מורן	850.75	840.36
מנה	26444.94	26036.27
מיכר	1118.41	1096.89
מכלול	87.84	86.16
מסד	4495.24	4409.73
מעיין	791.10	776.37
מקשה	416.59	413.86
מרווה	138.41	132.95
מרום	1459.54	1432.41
נגה	156.14	153.88
נדיב	246.79	245.00
נוע	439.06	422.60
נילי	122.14	120.34
סביון	638.47	627.81
סגולה	148.98	146.80
סלע	406.54	402.87
ספנית	578.76	571.67
ספר	359.55	355.22
ספיר	180.07	179.42
עידן	345.56	341.56
עדית	759.73	754.31
עירון	338.17	422.62
עמר	120.88	118.25
עמה	2269.61	2236.21
צורית	342.85	336.08
צימן	128.67	126.22
ציפ	1646.28	1570.82
צור	563.51	556.33
קמה	478.18	472.29
קיר	194.94	184.61
קדר	1327.75	1303.57
קירוה	314.70	307.34
קורה	157.61	156.46
קרית	108.65	107.22
קלע	169.58	162.34
קשת	112.46	111.11
רודיה	14776.22	14653.14
רימון	145.86	143.63
רקפת	400.18	388.36
רשף	445.58	439.62
שביט	487.51	481.47
שדה	373.24	369.80
שופי	106.41	105.11
שירה	447.86	444.75
שמיר	444.11	436.46
שרב	611.61	602.60
שפע	611.61	604.51
שקד	196.47	192.65
תאנה	237.55	234.21
תדהר	490.97	488.52
תירוש	597.91	590.40
תנופה	109.47	107.26
תמר	—	—
תמוז	212.01	210.31
תרשיש	131.87	129.25
תשרי	545.27	538.05

אגרות חוב

הסידרה	השער	השינוי
4% מלווה פיתוח (100% הצמדה)		
ש4003 — הפסקת מסחר		
4.25% מלווה כפירה (יצוא)		
ק-431 תשואה 1.16%		
4101	444.8	+2.7
ק-432 תשואה 1.66%		
4102	179.6	+.1
4103	172.6	+.1
4104	167.3	+.1
4301	167.3	+.1
ק-433 תשואה 1.94%		
4302	158.0	+.3
4303	157.7	+.3
4304	155.4	+.3
ק-434 תשואה 2.55%		
4305	141.0	+.1
4105	138.1	+.2
4106	134.6	+.2
4107	130.6	+.2
4108	128.3	+.1
ק-435 תשואה 2.52%		
4109	125.5	+.1
4110	124.2	+.1
4111	122.2	+.1
4112	119.3	
ק-451 תשואה 2.50%		
4201	155.5	+.1
4202	152.7	
4203	150.0	+.1
4204	144.9	
4205	142.3	+.1
ק-452 תשואה 2.59%		
4206	139.3	
4207	142.9	+.1
4208	141.1	+.1
4209	138.1	
4210	134.6	
4211	130.6	
ק-453 תשואה 2.43%		
4212	129.2	+1.1
4213	126.2	+1.1
4214	120.1	+1.2
ק-471 תשואה 2.52%		
4115	120.8	+.5
4118	121.3	+.3
ק-491 תשואה 2.86%		
4215	120.0	+.4
4216	118.2	+.3
4217	116.9	+.4
ק-210 ב' תשואה 2.08%		
ש3629	7222.0	+21.0
ש3630	6797.0	-17.0
ש3634	4901.0	-20.0
ש3635	4636.0	-19.0
ק-214 תשואה 2.08%		
ש3636	4492.0	-2.0
ש3637	4220.0	-3.0
ק-215 תשואה 2.00%		
ש3638	4024.0	+27.0
ש3639	3686.0	+25.0
ק-216 תשואה 2.00%		
ש3640	3038.0	+13.0
ש3641	2634.0	+11.0
ק-217 תשואה 1.84%		
ש3642	2376.0	+24.0
ש3643	2063.0	+21.0
ק-218 תשואה 1.99%		
ש3644	1826.0	+10.0
ש3645	1648.0	+10.0
4.25% מלווה כפירה (גליל)		
ק-231 תשואה 2.80%		
3701	1368.0	+4.0
ק-232 תשואה 2.14%		
3702	1088.0	+1.0
ק-233 תשואה 2.72%		
3703	960.3	-4.8
3704	823.0	-4.1
ק-251 תשואה 2.99%		
3751	429.0	-.5
ק-252 תשואה 3.06%		
3752	172.5	+.1
3753	165.6	+.1
ק-253 תשואה 2.96%		
3901	161.4	+1.3
3902	153.8	+1.2
3903	152.8	+1.3
3904	150.4	+1.2
ק-254 תשואה 3.11%		
3754	150.6	-.2
3755	145.1	-.3
3756	140.2	-.2
3757	137.6	-.2
ק-255 תשואה 3.20%		
3758	134.2	-.3
3759	137.7	-.4
3760	135.9	-.3
3761	133.0	-.3
3762	129.6	-.3
3763	125.6	-.3
ק-256 תשואה 3.03%		
3764	125.0	+1.4
3765	122.0	+1.5
3766	120.7	+1.3
3767	118.7	+1.3
3768	115.9	+1.3
ק-271 תשואה 3.08%		
3791	127.1	+.1
3792	124.8	
ק-291 תשואה 3.06%		
3826	149.1	
3827	146.3	-.1
3828	141.3	-.1
3829	138.7	-.1
ק-292 תשואה 3.06%		
3830	136.2	+.3
3831	139.7	+.3
3832	137.9	+.3
3833	134.9	+.2
3834	131.5	+.3
ק-311 תשואה 2.86%		
3861	133.1	+.8
ק-331 תשואה 2.91%		
3769	120.0	-.2
3774	120.4	-.2
3775	115.2	-.2
3776	113.1	-.2
3777	111.4	-.2
ק-351 תשואה 3.31%		
4801	116.4	-.1
4802	114.7	
4803	113.3	-.1
ק-371 תשואה 3.30%		

הסידרה	השער	השינוי
5401	116.0	-.1
5402	114.5	-.1
5403	110.9	-.1
5404	108.9	-.1
5405	107.2	-.1
ק-381 תשואה 3.62%		
5601	100.9	+.1
5602	99.8	+.1
5603	97.8	
5604	95.0	+.1
5605	93.5	2
ק-391 תשואה 2.90%		
3770	120.5	+.1
3773	118.9	
ק-411 תשואה 2.55%		
3771	125.5	+1.4
3772	123.7	+1.5
4%-6%-7% מלווה פיתוח ומדינה (80% הצמדה)		
ש3528 — הפסקת מסחר		
ש3529	160600.0	
ש3530	156900.0	
ש3531	155350.0	
ש3532	150000.0	
ש3533	150200.0	
ש3534	141300.0	
ש3535	142400.0	
ש3536	142405.0	
ש3537	142200.0	
ש3538	134455.0	
ש3539	134300.0	-100.0
ש3540	134200.0	-100.0
ש3541	130000.0	+495.0
ש3542	130000.0	+500.0
ש3543	133800.0	+300.0
ש3544	123800.0	+400.0
ש3545	121000.0	-400.0
ש3546	120600.0	-300.0
ש3547	120600.0	-300.0
ש3548	120500.0	
ש3549	114200.0	
ש3550	114300.0	
ש3551	114100.0	
ש3552	105000.0	
ש3553	104200.0	
ש3554	104832.0	
ש3555	105322.0	
ש3556	100100.0	
ש3557	100200.0	-200.0
ש3558	100300.0	
ש3559	96100.0	-100.0
ש3560	91200.0	
ש3561	90980.0	
ש3571	90625.0	
ש3572	91399.0	
ש3573	91700.0	-567.0
ש3574	4116.0	
ק-711 תשואה 0.84%		
ש3586	48663.0	+20.0
ש3588	48669.0	+20.0
ש3589	44444.0	+18.0
ק-712 תשואה 1.04%		
ש3587	48638.0	+21.0
ש3591	44395.0	+18.0
ש3592	44358.0	+18.0
ש3593	44303.0	+18.0
ק-713 תשואה 1.03%		
ש3590	44167.0	+19.0
ש3595	42163.0	+18.0
ק-714 תשואה 1.01%		
ש3594	42318.0	+18.0
ש3596	40510.0	+15.0
ש3597	40410.0	+16.0
5% מלווה פיתוח ומדינה (בחירה כפולה צמודה)		
ש2014 — הפסקת מסחר		
ש2015	159300.0	
ש2016	159100.0	
ש2017	154350.0	
ש2018	153100.0	
ש2019	155100.0	+300.0
ש2020	148800.0	
ש2021	149000.0	
ש2022	139700.0	
ש2023	141500.0	
ש2024	133200.0	-400.0
ש2025	135300.0	
ש2026	133600.0	-200.0
ש2027	130190.0	
ש2028	129600.0	
ש2029	121700.0	
ש2030	126690.0	
ש2031	120300.0	-100.0
ש2032	126484.0	
ש2033	112801.0	-3500.0
ש2034	114150.0	
ש2035	106708.0	
ש2036	105600.0	
ש2037	106837.0	
ש2038	100600.0	
ש2039	100104.0	
ש2040	96500.0	
ש2041	90986.0 מ	-2814.0
ש2051	92391.0	+2691.0
ש2052	87280.0	
ש2053	85700.0	+200.0
ש2055	79100.0	+200.0
ש2054	79200.0	
ש2056	82405.0	
ש2057	78000.0	
ש2058	67000.0	-500.0
ש2059	72672.0	
ש2060	96938.0	
ק-112 תשואה -1.40%		
ש2061	49468.0	+17.0
ק-113 תשואה -1.11%		
ש2062	45026.0	+16.0
ק-114 תשואה -3.66%		
ש2063	45335.0	+15.0
דולרים		
21 ב	104.0	
21 פריון	103.2	
23 ב	99.0	
ש24	97.1	-2.9
ש25	100.0	+1.3
ש26	99.2	+2.9
ש27	100.0	+2.0
ש28	99.0	
ש29	100.0	+1.6
ש30	102.4	29/06/88
ש31	102.2	
32	99.3	+2.8

הסידרה	השער	השינוי
33	96.5	
1	93.1	28/06/88
34 מק"מ	90.2	-2.8
35 מק"מ	97.0	
36 מק"מ	101.5	
מק"מ 1א	97.3	29/06/88
לישם 1ב	103.1	-.9
פלה 1ג	98.6	26/06/88
אגרות חוב בלתי מוצמדות		
מק"מ 24 ש	94.4	26/06/88
מק"מ 25 ש	93.3	26/06/88
מק"מ 26 ש	93.3	
מק"מ 28 ש	91.2	27/06/88
מק"מ 30 ש	89.9	27/06/88
אגרות חוב צמודות לזהב		
5 יוד 1	105.0	
מירה 1	88.3	
אגרות חוב צמודות/דולר (70%)		
ש6002	121002.0	+1202.0
ש6003	111001.0	+2998.0
ש6004	106515.0 ק	+3102.0
אגרות חוב צמודות ריבית קבועה		
ק-901 תשואה 5.80%		
7001	266.8	-3.1
7002	258.7	-3.0
ק-902 תשואה 5.74%		
7003	247.7	+.2
7004	236.3	+.2
ק-903 תשואה 5.65%		
7005	221.3	-.1
ק-904 תשואה 5.80%		
7006	207.9	-.2
ק-905 תשואה 5.80%		
7007	194.3	
7008	188.7	
ק-906 תשואה 4.98%		
7009	181.4	-.1
ק-907 תשואה 5.89%		
7010	170.8	-.1
ק-908 תשואה 5.87%		
7011	161.6	-.1
7012	156.0	-.1
ק-909 תשואה 5.80%		
7013	147.7	+.4
ק-910 תשואה 5.93%		
7014	128.4	+.4
ק-911 תשואה 5.79%		
7015	110.7	-.1
7016	110.2	-.1
7017	109.7	
7018	109.5	
7019	110.0	
7020	109.8	
7021	108.8	
7022	108.4	-.1
ק-951 תשואה 5.74%		
7201	109.2	+.5
7202	111.1	+.7
7203	111.0	+.7
7204	111.5	+.7
7205	111.7	+.7
צלבוני צמוד דולר ריבית משתנה		
ק-801 תשואה 5.77%		
ש6101	13984.0	-13.0
ק-802 תשואה 5.23%		
ש6102	8837.0	-6.0
ק-803 תשואה 5.30%		
ש6103	7922.0	
ק-804 תשואה 5.29%		
ש6104	7326.0	-5.0
ש6105	6929.0	-4.0
ק-805 תשואה 5.31%		
ש6106	6717.0	+22.0
ש6107	6462.0	+18.0
ק-806 תשואה 5.42%		
ש6108	4676.0	+4.0
ש6109	4550.0	+4.0
ש6110	4468.0	+4.0
ק-807 תשואה 5.48%		
ש6111	3701.0	-8.0
ש6112	3587.0	-8.0
ק-808 תשואה 5.70%		
ש6113	2457.0	-2.0
ק-821 תשואה 5.98%		
ש6151	999.3	-.7
ש6152	956.8	-1.1
ק-822 תשואה 5.99%		
ש6153	831.5	-.5
ש6154	816.1	-.5
ק-823 תשואה 5.67%		
ש6155	546.9	-.3
ק-824 תשואה 5.96%		
ש6156	437.0	-1.2
ק-825 תשואה 5.95%		
ש6157	324.1	+.6
ש6158	306.7	+.6
ק-826 תשואה 5.65%		
6159	262.9	+4.6
ק-827 תשואה 6.07%		
6160	241.1	-.2
6161	232.8	-.2
ק-828 תשואה 5.75%		
6162	218.8	+2.9
ק-829 תשואה 5.97%		
6163	200.6	+.2
6164	193.5	+.2
ק-830 תשואה 5.98%		
6165	181.2	-.1
ק-831 תשואה 6.01%		
6166	171.0	-.1
6167	167.4	-.1
6168	164.7	-.1
ק-832 תשואה 5.92%		
6169 מר	155.6	-.6
ק-833 תשואה 5.99%		
6170	145.8	-.1
ק-834 תשואה 5.70%		
6171	106.9	+.9
6172	105.3	+1.0
ק-851 תשואה 5.75%		
6801	106.8	-.1
אג"ח צמודות מטבע – כרמים		
אל-אתא 86	1486.0	
אלביט 85 — הפסקת מסחר		
אלתא 85	1410.0	
אלסינט א	2470.0	+20.0
אלסינט ב	1411.0	
מאיסום 85	1281.0	+13.0
תדיראן 84	106.0	+.3

נהג! עשה את המינימום למען אלה העושים את המקסימום. תן טרמפ לחייל!

חולשה כללית מנעה הפתעה וניצחון על אלופת היבשת

מאת ישראל פז
מיוחד ל"דבר"

תקוותיה של נבחרת הכדורסל הישראלית לפתור את הטורניר הקדם אולימפי בנצחון על אלופת אירופה, התנפצו אתמול על רקע חולשה כללית של הנבחרת הישראלית שלא הצליחה להתגבר על הכדורסל של גאליס, הגם ששאלה לא היו בשיאם. לאחר מחצית שקולה שהסתיימה ביתרון יווני של שלוש נקודות הכריעו היוונים את הישראלים במחצית השניה והשיגו בסיום [illegible].

עד 11 דקות ו־30 שניות לסיום עדיין קיווינו לאפשרות של נצחון מפתיע של הנבחרת הישראלית. עומר פלישר קלע שני כדורי עונשין והיתרון היווני עמד רק על

דורון ג'מצ'י

נקודה אחת 64:65. אולם אז תוך ארבע וחצי דקות ספגה ישראל 15 נקודות מול סל בודד של פלישר. התוצאה נקבעה. יוון שלטה, ניצחה וישראל תמשיך קרוב לוודאי הביתה כבר ביום ראשון.

היה זה המשך די אכזרי לנבחרת ישראל, שהפתיעה מעט, עם עליות חדירות במשך 28 וחצי דקות [illegible] 42:42 [illegible]

ישראלית מותה ובזוה ואינה יודעת מה לעשות מול אלופי אירופה שעתו בנמוך רב ובניגל כל משנה בהגנה הישראלית. היוונים עלו ליתרון של 5:11 ו־6:16, אולם בהמשך כאשר דורון ג'מצ'י נכנס לתנופת קליעות (22 במחצית הראשונה) התאזן המשחק כליל. אבל דווקא כאשר הישראלים היו יכולים להשיג את היתרון התעכבו ואיבדו כדורים, לעיתים בצורה מרגיזה ממש.

ג'מצ'י שהיה במיטבו במחצית הראשונה, נסגר לגמרי לאחר ההפסקה וקלע רק שני כדורי עונשין ואף לא סל שדה אחד.

מי שהבליט תנופה ומרץ למשחק הישראלי היה אדי רודנבורג שהוליך את ניצב הנמלך המגרע מאוד, ויחד עם עדי גורדון שהוליך את עמוס פרישמן הצליחו לא פעם את הטעון ההגנה היוונית וסייעו למשחק השקול.

ההגנה הישראלית ובמיוחד האזורית הלוחצת עמלה קשה, אך הגרוע במשחק הישראלי היה בהתקפה ובעיקר מתחת לסלים.

לאבאן ברזור לא היה מספיק על הסל היווני. איציק כהן לא הצליח לספק אף כדור חוזר ולעומת זאת ביצע משגים דווקא ברגעות הקריטיות כאשר נדמה היה שישראל

כדורים חוזרים לעומת תשעה של ברזור, אבל המשחק היווני גם הוא חסר את הנהדרות ולא היה בו הברק כמו באליפות אירופה בפיראוס הם לא את היעילות המאפיינת נבחרת זו

ניקי גאליס
התעוררות בסיום

לאחרונה. המאמן פוליטיס הוליך מידי פעם שחקנים ולא הצליח לבנות משחק קבוצתי הבליטי. אבל למזלם של היוונים היה המשחק הישראלי רצוף כל כך הרבה שגיאות שגם מה שגילו הספיק להם.

קליין: זה היה קאטסטרופה

רלף קליין: "המתנתי יכולנו לנצח את המשחק. הנקודה החלשה שלנו היתה בריבאונד. זה היה ממש קטאסטרופה. אי אפשר לבוא בטענות לברזור שלא קיבל מספיק כדורים, אבל הוא לא מילא את הציפיות שלנו. עד לשבע דקות לסיום ידענו לסגור היטב את גאליס. אם אני מסתכל על שתי הנבחרות לא מגיע לנו להעפיל לשלב הבא, אבל הכל שקרוב לוודאי לא נעלה, כיוון שאז היה ניתן ללטש את הנבחרת הצעירה שלנו במשחקים בין לאומיים־קומפאס פלישר. הנבחרת שלי היתה טובה מהישראלית, אך אני מעריך את המאמן הגדול שעשה כדורסלני ישראל. אני מקווה במשחקים הבאים נשחק טוב יותר."

● מאמנה הוותיק של ברה"מ, אלכסנדר גומלסקי הודיע בטורניר בהלסינקי כי בתום המשחקים האולימפיים בסיאול יפרוש מניהול הנבחרת הסובייטית. יומנה כנציג ברה"מ בהתאחדות הבינלאומית. הוא יעסוק בעיקר בנושאים מקצועיים.

תעלה ליתרון. עומר פלישר היה רך ומבולבל והתקשה להשתלב במשחק. עם שלושה גבוהים בלוח משבצעים קשה [illegible] לסל.

גם בריבאונדים היה יתרון יווני ניכר ליוונים שקלטו 42 כדורים לעומת 29 של הישראלים.

גם יוון לא שיחקה כמו אלופה אירופית. הישראלים בשמירה אזורית טובה מאוד ניטרלו כליל את הכוכבים היוונים ובמיוחד את גאליס שקלע עד שבע דקות מהסיום רק 15 נקודות.

[illegible] נקודות רצופים. מתחת לסלים לא היה מתחרה לפאסולאס שקלע 15

אין ספק, כי ישראל החמיצה בנצחון על יוון, שאולי בסיום כאשר המאמן הורה על 15 נקודות נראה רווח, אולם אילו ידעו שחקנינו להתרגז ולשחק ביתר שקט ויעילות בסוף שהבבנבה רוח שלנו לא היה קודר כל כך.

שיפוטם של הפולני דיך והסובייטי דוידוב היה ללא דופי. השניים ניהלו את המשחק בדייקנות רבה ובכלל לא הורגשו.

נקודות ליוון: גאליס 27, יאנאקיס 17, קריסטודולו 15, שאוטאס 10, פליגר 8, סטראמס 6, [illegible]

נקודות לישראל: ג'מצ'י 24, [illegible] 8, איציק כהן ופרישמן 4 כ"א, גורדון 2.

הערב מצפה לישראל הפסד נגד יוגוסלאויה

מאת ישראל פז
מיוחד ל"דבר"

ישראל תקיים הערב ב־19 לפי שעון ישראל, את משחקה השני בטורניר הקדם אולימפי בסרטוחנבוש, הולנד, נגד יוגוסלאויה החזקה. מחר ב־8 תשחק את משחקה השלישי נגד טורקיה. הערב צפוי לנו הפסד ואולי מוחץ.

ישראל התמודדה 16 פעם עם יוגוסלאויה החזקה. רק בארבעה משחקים גברנו על היוגוסלאוים לעומת 12 הפסדים. הערב קרוב לוודאי נצטרך לבלוע הפסד "ברמצוה", שכן היוגוסלאוים לדברי מאמנם, דושאן אירקוביץ', נמצאים בכושר מעולה – דבר שאומת במשחקי ההכנה שלהם.

העיתונאים היוגוסלאוים סבורים כי נבחרת יוגוסלאויה היא צעירה ועשויה להחזיר מריגה זו לפסגת הכדורסל העולמי, כמו בימי המחזור של דליפיץ', קיצ'אנוביץ', דאליפאגיץ', דאליבאשיץ' וחבריהם. שני שחקנים בלבד הם בני 27: זלימיר אובראדוביץ' ודראזן ראדוביץ'. הגיל הממוצע של נבחרת יוגוסלאויה הוא 23 שנה בלבד.

ארבעה משחקני נבחרת יוגוסלאויה שיחקו בעונה שעברה בפרטיזן בלגראד (אובראדוביץ', דיוואץ', פאצ'דסקי ופאספליץ') שלושה שיחקו בציבונה זאגרב (דראזן פטרוביץ', צ'ביטיצ'אן וצ'ומיח) ושניים ביוגופלאסטיקה ספליט (קוקוץ' ורדה).

שחקן הציר של נבחרת יוגוסלאויה הוא סטויאן ורנקוביץ (2.14 מ'), המופיע בשורות הנרא"ר ושיחק במדי נבחרת אירופה. שחקן ציר נוסף הוא ולאדו דיוואץ' (2.12 מ'). שבעה משחקני נבחרת יוגוסלאויה מתנשאים לגובה של יותר מ־2 מ', אבל כוכב הנבחרת היוגוסלאוית הוא בכל זאת מיורעבג, דראזן פטרוביץ'.

"זו נבחרת צעירה עם פוטנציאל עצום", דברי המאמן איבקוביץ'.

טורקיה יריבתה השלישית של ישראל מחר, נוצחה עריכה בשני משחקיה נגד ישראל. יש להניח שגם מחר לא תצליח לנצח.

השחקן הגבוה בנבחרת הטורקית הוא סורגייד באיין (2.05 מ') בן ה־24, שחקן סאנס סקסאס סטייט יוניברסיטי בארה"ב. שלושה נוספים גבוהים מעל 2 מ'.

הצעה קוסמת ליאנאקיס

הצעה קוסמת שוגרה ל"קפטן" נבחרת יוון ואריס סאלוניקי, פאיוטיס יאנאקיס. אחד מעשירי תבל, קוסטוקאס, מפטרוני קבוצת אולימפיאקוס פיראוס, הציע ליאנאקיס שני מיליון דולאר, מלון והיכל ספורט לאולימפיאקוס.

אנשי כלי התקשורת היוונים עדיין אינם יודעים אם יאנאקיס יענה בחיוב. הכדורסלן הוא בן 29 ובעל מספר ההופעות הבינלאומיות הגדול ביותר בנבחרת יוון – 206.

מוצר תחרות "שמונה אומות" בסקוטלנד

ההזדמנות האחרונה של שחייני ישראל לסיאול

חמישה שחיינים ישראלים ינסו מחר והיום ראשון להשיג תוצאות שיבטיחו את השתתפותם באולימפיאדת סיאול. הם ינסו לעשות זאת במסגרת טורניר "שמונה האומות" בסקוטלנד.

כוחה של ישראל יפגע במידת מה מהעדרו של חבר הסגל והמועמד המבטח והאי להופעה באולימפיאדת סיאול, איל שטיגמן, שהעדיף ליטול חלק באליפות צפון מערב גרמניה. על פי דרישת הוועד האולימפי יהיה עליו לקבוע בתחרות זו תוצאה בסביבות 1.05 דקה ב־100 מ' חזה, כדי להבטיח את השתתפותו באולימפיאדה. שטיגמן העדיף את גרמניה בעקבות שיחה עם מאמנו, מנפרד טיסמן.

חמשת השחיינים שינסו להסתער על סיאול הם: ערן גרומי, שגב פורת, ערן הירש, נדב שגל וגלעד חן.

נצחון לכדורמים

נבחרת הכדורמים של ישראל גברה אתמול על נבחרת שווייץ בתוצאה 7:12. המשחק נערך במסגרת מחזור הפתיחה של טורניר "שמונה האומות" בכדורמים.

כוכב המשחק היה ללא ספק של סנונית, שהבקיע שמונה שערים. יתר מבקיעי השערים לישראל היו: אהוד בן דרור 2, עופר פרידמן וארנון פלג 1 כ"א.

יתר תוצאות משחקי אתמול: בלגיה – פינלנד 5:14; סקוטלנד – נורווגיה 7:9; וולס – שווייץ 5:16; בלגיה – נורווגיה 8:11; וולס – פינלנד 6:10.

שערוריה בגמר הגביע הרומני

כוחות משטרה נאלצו להתערב השבוע במשחק הגמר של גביע הכדורגל הרומני, כאשר צופים נכנסו למגרש וקטטות פרצו אחרי שנפסל שער של קבוצת סטיאווה בוקרשט.

סוכנות הידיעות היוגוסלאוית מסרה כי התקרית אירעה בדקה ה־87, כאשר התוצאה בדרבי של בוקרשט בין סטיאווה ודינמו היתה 1–1.

השופט פסל שער לזכות סטיאווה ושחקניה סירבו להמשיך במשחק. כדורגלני דינאמו חטפו את הגביע משולחן ליד המיגרש והכריזו על עצמם כמנצחים. בשלב זה פרצה אנדרלמוסיה ב"אצטדיון ה־23 באוגוסט".

סוכנות הידיעות הרומנית הודיעה כי ועדה של מועצת הספורט הלאומית ביטלה את החלטת השופט דן פטרסקו והכריזה על קבוצת סטיאווה כמנצחת בתוצאה 1–2. פטרסקו ושני קווניו הושעו למשך שנה בעקבות התלונות, אשר לדברי הסוכנות "זרעה מבוכה בקרב הצופים, והללו הפגינו את מורת רוחם מרמת השיפוט ומפסילתו של שער חוקי לחלוטין".

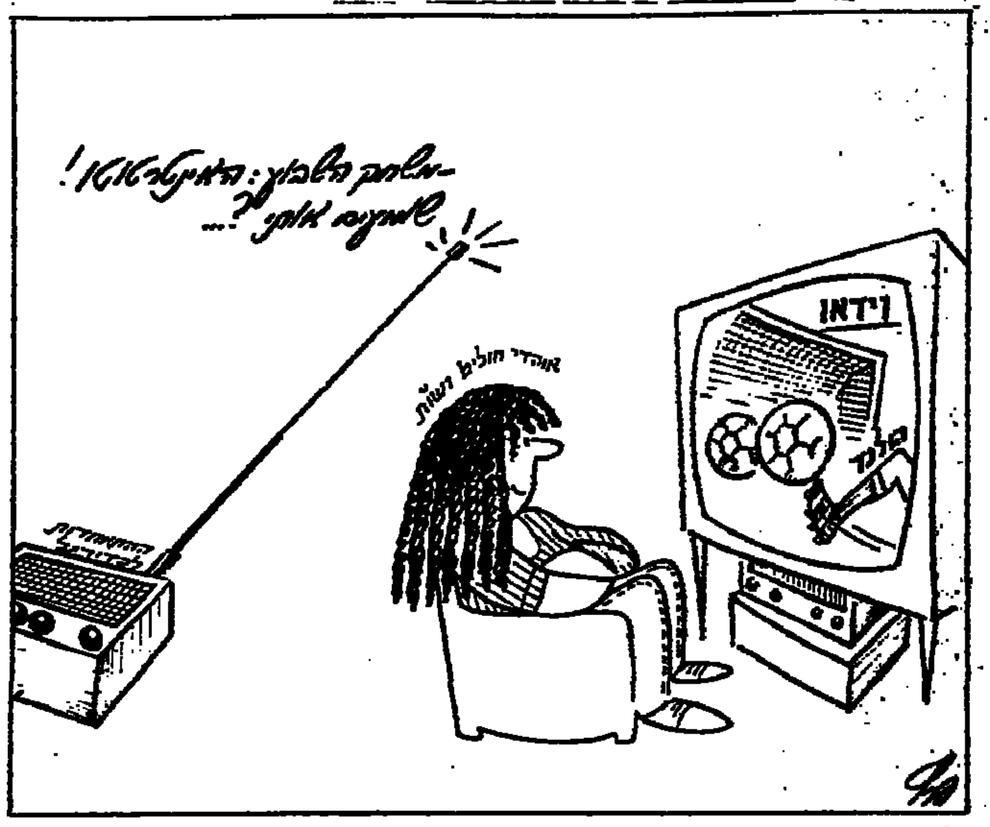

קרב מעניין צפוי מחר בין בית"ר י־ם והדנים באינטרטוטו

מאת שמואל קליגר

עם האוכל בא גם התיאבון. אמנם כפי שהכותב בתחילה גם קהל השרוף מתוח הקיץ והחלהבות המתגשה לא קנה את רעיון האינטרטוטו והגביע נבלע ביגלה, אבל למזלנו חלק מהשחקנים חשבו אחרת ונתנו לצופים המעטים הצגה מהנה עם שערים רבים. מחר, החל משעה 6 בערב באצטדיון ר"ג תינתן לנו שוב ההזדמנות לחזות בביצועי נציגות האינטרטוטו מאוסטריה ומדנמרק שיתארחו אצל בית"ר ירושלים ושמשון תל אביב לפני שישובו לארצם בתחילת השבוע.

במשחק הראשון תארח שמשון ת"א את שטורם גרץ מאוסטריה. נראה, כי לא רק אצל האורחים קיימת עייפות וחוסר בעיקר מתחת תבר מזג האויר הנדושים, אלא גם השמשונים, שגילו עד כה את היכולת הגרועה ביותר. לא הרשימו אם רק לנקוט לשון המעטה ונראה כי איבדו כבר הרבה מהחיוניות שאיפיינה את הקבוצה במשחקי הליגה.

אין מדובר רק במחסור של גרעון רמתי המבצע ויגאל הלל, שביקש לעזוב, אלא בעיקר בהעדר מוטיבאציה של הבחורים – סימן ההיכר והאופייני שלהם – שעתה משחקים כאילו כפאם שד.

כאשר וגם לאורחים אין כבר הרבה סיכויים לזכות בגביע האינטרטוטו הכסף ובפרס הכספי הקורץ של 40,000 מארקים גרמניים – וזאת, בין היתר בגלל הפסדם בבית לנציגה הדנית איקאסט (4:1) ובן בגלל התיקו 3:3 עם בית"ר ירושלים – נראה כי נוכל לחזור על משחק זה ללא שום נקיפות מצפון.

לעומת זאת צפוי לנו מאבק מותח ומעניין בין בית"ר ירושלים ואיקאסט הדנית. שתי הקבוצות הרשימו במשחק הראשון: הבית"רים ביכולת הסכנית ובקישור המצויין והאורחים בדינמיות הרבה של השחקנים ובכושר הגופני המצויין.

לא נוציא מכלל אפשרות כי גם במשחק זה יובקעו שערים רבים ואולי נוכל גם לצפות לניצחון בכורה של קבוצה ישראלית על קבוצה מחו"ל במסגרת טורניר זה.

השוער מרכוס ברשימת ההעברות

מאת שמואל קליגר

משה מרכוס, שוער קבוצת מכבי ת"א, יועמד היום ברשימת ההעברות. השוער המצטיין של מכבי ת"א מבקש לעבור לקבוצה אחרת. אחת האפשרויות היא שישחק בהפועל ירושלים בהדרכת דוד שוויצר שעלתה העונה לליגה הלאומית.

חיי שירזי מבני־יהודה חזר לאימוני קבוצתו. לעומת זה נעדר מהאימונים אייל חיים מחמת פציעה.

קרב גבהים בין הבית"רים מירושלים והאוסטרים של שטורם גראץ במסגרת האינטרטוטו

גראף מועמדת לזכות בתואר הראשון שלה מול נוורטילובה

מרטינה נאווראטילובה
סטפי גראף

בווימבלדון אין חדש תחת השמש, לפחות באשר מדובר בטורניר הנשים. כמו בשנה שעברה הקודמת גם השנה למשחק הגמר מרטינה נוורטילובה הגולה הצ'כית המייצגת את ארה"ב ושטפי גראף המערב־גרמניה. הן יתמודדו על התואר מחר בארבע אחה"צ (שעון ישראל). גראף תנסה לזכות בתואר הראשון שלה, מרטינה תשאף לשבור את השיא ולזכות באליפות העולם הבלתי רשמית בפעם התשיעית.

על פי מה שראינו בשני משחקי חצי הגמר יש להניח שהגרמניה בת ה־18 תהיה זו שתלחץ את ידה של הרוכסית מקנט ותניף את צלחת הנצחון. שכן גראף הגיעה לשלב הסופי בקלות הרבה יותר גדולה מאשר יריבתה. אתמול למשל היא מחצה תוך 59 דקות את האמריקאית הענקית פאם שרייבר בשתי מערכות 1:6, 2:6 והבטיחה את מקומה בגמר השלישי שלה השנה במסגרת הגראנד סלאם.

אגב, גם אשתקד נפגשו השתיים בחצי הגמר וגם אז ניצחה גראף, אלא שאצל שרייבר יש שינוי לטובה, היא הצליחה ל"גנוב" שלושה משחקונים מיריבתה מול שניים אשתקד.

הקרב בין "הזקנות" מרטינה נוורטילובה וכריס אוורט היה הרבה יותר מתוח ושקול. בסיומו ניצחה מרטינה 1:6, 4:6, 5:7, אולם לאור הרמה שהציגה קשה להאמין שתצליח לדגדג את הגרמניה המצויינת.

לפי המערכה הראשונה נראה היה כי נוורטילובה תזכה בקרב בקלות רבה. היא חבטה את הכדורים לפינות ולאוורט לא היתה תשובה. אולם במערכה השניה התאוששה אוורט בת ה־33, הניבה בכדורים מוחצים והצליחה לנצח ולהשוות את יחס המערכות.

המערכה השלישית והמכרעת היתה מעניינת ביותר. נוורטילובה הוליכה כבר 4:5 והיה חסר לה רק כדור אחד כדי לזכות במשחקון ובמערכה כולה. אולם אוורט לא הרימה ידיים, חבטה בדייקנות והצליחה להשוות לא לפני שנוורטילובה עוד ניהלה ויכוח עם השופט על כדור שפגע ספק בקו ספק בחוץ. שני המשחקונים הבאים היו בשליטת נוורטילובה שהשלימה נצחון 41, ב־78 המפגשים בין שתי הטניסאיות.

היום יערכו משחקי חצי הגמר: בוריס בקר אלוף וימבלדון פעמיים יתמודד עם הטניסאי מספר אחד בעולם, איוון לנדל ואילו סטפן אדברג יתמודד עם הצ'כי מילוסלאב מצ'יר.

בעיר הכנרת מבטיחים: נשגע הליגה הלאומית

מאת בן יוסף גבעתי

זקני העיר טבריה יאמרו לך שאינם זוכרים שמחה שכזאת. רוח העליה לליגה הלאומית עדיין מרחפת על העיר "תעשייתי" שלמה מתפתחת מסביב לבך. כבר יש מי שמוכר קלטות עם שירי הפועל טבריה האוהדים עטים עליהם כעל מוצאי שלל רב ויש מי שמוכר "מלתחה אדומה" הכוללת מערכת של מכנסיים, חולצה, צעיף והכובע – הכל עם סמל של "הפועל טבריה".

תגובת העליה שנמשכה עד אור הבוקר הביאה לכיכר המרכזית בעיר פוליטיקאים משלל הקשת הפוליטית, אנשים שלא ידעו בעבר מיגרש כדורגל מהו. בין הבאים היה גם ראש עיריית טבריה יגאל ביבי. האוהדים הטבריינים שומרים לו טינה ומאשימים אותו בהתעלמות ובהבטחות שווא בדבר שיפוץ המגרש הקיים ובניית מגרש חדש.

"הוא נזכר להצהיר הצהרות ולפזר הבטחות רק ערב הבחירות אבל כל ימות השנה הוא שוכח בכלל שיש דבר כזה שקוראים לו הפועל טבריה" אומרים האוהדים.

אורי בנימין, מזכירה הצעיר והדינמי של האגודה שאל בהתרגזות: "היכן היה ראש העיריה ארבע שנים מה הוא עשה למען הקבוצה?"

מי שכן עשה הוא מזכיר ההסתדרות בטבריה יוסי כהן שהתקבל באהדה רבה על ידי האוהדים וזכה למחיאות כפיים סוערות.

יושב ראש הקבוצה יובל חורש הנחשב ל"איש רע" בקבוצה, יכול סוף סוף לחייך ולומר בסיפוק: "ללא משמעת לא היינו מגיעים לרגע הזה". ואכן, כל האוהדים יאמרו לך ש"צריך" אחד כמו בקבוצה, קשוח, אבל אדם שיודע לתת את הלב והנשמה".

אצל האוהדים התגיבה עדיין נמשכת

בר־נור – מצפן לטבריה

אולם לא כך אצל אנשי ההנהלה. כבר למחרת העלייה התקיימה ישיבת עבודה של מה עושים הלאה. "אנחנו לא מתכוונים להדרדר בליגה הלאומית אלא להיות קבוצת צמרת" אומר אורי בנימין.

על מנת להיות קבוצת צמרת יודעים בטבריה שיש להביא מאמן טוב ומספר שחקני חיזוק. המאמן המועדף כיום בטבריה הוא דרור בר־נור איתו באו בדברים. על שחקנים חדשים נמנעים ראשי הקבוצה לדבר. "זה יהיה רק לאחר החתימה ובתיאום עם המאמן החדש". "עקב האכילס" של הקבוצה כיום היא בעיית הכסף: "בצמרת הרבה כסף בלאומית" אומר יובל חורש וכבר מנסה לרתום מפעלים, מוסדות ובעלי ממון על מנת שיעזרו.

ג'אקו, המנהל המקצועי וחיים עבד, מנהל הקבוצה, שניהם שחקני עבר מפורסמים בהפועל טבריה זוכים כאן למלא התשבחות על אופן ניהול הקבוצה בעונה שעברה. "אסור לנו להיות בעננים. אנחנו צריכים כבר להתחיל לחשוב על העונה הבאה, צריך לזרז את החתימה עם המאמן ושחקנים" כך הם אומרים ומציינים שיש צורך בתגבור ההגנה וההתקפה.

השחקנים, חתני השמחה נמצאים בינתיים ב"רחוף" מה, אך "אל דאגה" אומר אורי ומוסיף: "הם ינחתו מהר מאד למציאות של עבודה קשה ומשטר אימונים המחכה להם, ליגה לאומית זה לא פיקניק".

האוהדים, אלה שעליהם אומרים שהם "שרופים" יותר מהאוהדים של בית"ר ירושלים, הם מחכים בכליון עיניהם לפתיחת העונה. "הליגה הלאומית תרגיש אותנו, אנחנו נשגע את הליגה" כך מבטיח רוני קשאני האוהד המעטה המסור של הקבוצה. נחכה ונראה.

טבריה מעוניינת ביהודה עמר

מאת גבעתי בן יוסף

כוכב הפועל ת"א, יהודה עמר, מצוי על הכוונת של הפועל טבריה. בימים הקרובים יתכן ששני הצדדים יגיעו לסיכום.

עמר מאוכזב מהתנהגות של הפועל ת"א כלפיו. הוא מתגורר בבית־שאן וראשי הפועל טבריה הולכו לפנות אליו. בנוסף לעמר מצויים עוד שחקנים לאומיים על הכוונת הטבריינית.

נצחונות לאתלטי אפריקה בתחרות גדולה בהלסינקי

הקנייתי יולים קאריוקי והניגרי ציודי אימו זכו בנצחונות נאים בריצות ל־3000 מ' מכשולים ו־100 מ' במסגרת תחרות ה"גרם הגדול" שנערכה בהלסינקי.

הקנייתי קבע את ההישג השני השנה בעולם כשעבר את 3000 המ' בזמן של 8:16.17 ד'. אימו עבר 100 מ' בזמן של 10.25 שניות. אימור הקדים את האמריקאי, מרטי קרולי 10.52 שניות.

המזרח גרמני, רלף הבר ניצח בידוי פטיש עם הישג של 77.66 מ' הקדים במטר שלם את השוודי גוסטאפסון. האיסלנדי, וילהיילמסון ניצח בהטלת כידון 82.68 מ'. הפיני, ארי, שהן העניק נחת רוח למקומיים, כשניצח בריצת 800 מ' בזמן של 1:45.14 דקה. האמריקאי ג'יימס רובינסון סיים רק חמישי.

בין הנשים, ניצחה האוסטרלית קינג ב־400 מ' משוכות 55.01 שניות והסובייטית, טטיאנה סמולנקו ניצחה בריצת 3000 מ' 8:43.48 דקות.

מקסיקו הורחקה מהמשחקים הבינ"ל

פיפ"א, ההתאחדות הכדורגל הבין לאומית הרחיקה את מקסיקו לתקופה של שנתיים מפעילות במשחקים האולימפיים ומאליפות העולם. זאת לאחר שארבעה שחקני נבחרת הנוער שעלתה לטורניר קדם הגביע העולמי היו בגיל מעל המותר.

לפיכך, לא תוכל מקסיקו ליטול חלק במוקדמות הגביע העולמי לקראת איטליה 1990.

אלופת העולם תשחק באוסטרליה

מחזיקת הגביע העולמי, ארגנטינה ושכנתה, נבחרת בראזיל ישלו חלק בטורניר מרובע על גביע הזהב שיערך במלבורן אוסטרליה.

שתי הנבחרות האחרות בטורניר הן אוסטרליה המארחת וערב הסעודית. הטורניר יתנהל בימים 6 עד 17 ביולי.

בנבחרת הארגנטינית לא ישותף קרוב לוודאי הכוכבים דייגו מראדונה, בוראצ'גה והשוער פומפידו. בראזיל תופיע ללא רנאטו.

הדבר של היום הוא דבר חדש

אַלְמַקְס משחת השיניים במניעת עששת יעילה פי 3

תורנות בתי מרקחת

ליום שישי 1.7.88
תל־אביב
ארלוזורוב – ארלוזורוב 76 – 230746
סיני – שד' ירושלים 70, יפו – 822993
ירושלים
מרפאת רוממה – הצ"ג 28 – 523191
חיפה
מכבר – מכבר 27 – 664073
פתח־תקוה
קופ"ח כללית – חיים עוזר – 905271
בת־ים
בני בתים – הנביאים 3 – 5515671

ליום שבת 2.7.88
תל־אביב
גרוסר – שיינקין 27 – 284791
בול – בול 25 – 5461806
גרוסר – שיינקין 27 – 284791 – מוצ"ש
בול – בול 25 – 5461806 – מוצ"ש
ירושלים
אל חיאת – בית חנינא מול מחנה נוה יעקב – 859386
ביה"ח הר הצופים – הר הצופים 818111 – מוצ"ש
חיפה
קרית אליעזר – כיכר מאירהוף 6 – 511707
פתח־תקוה
קופ"ח כללית – חיים עוזר – 905271
בת־ים
מור – תביבה רייק 20 – 583860

אַלְמַקְס

מודעון

מוקד מידע טלפוני של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה של מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי חולים, עזרה ראשונה, מרפאות הפתוחות בשבת ובחג וכן אינפורמציה על הגורמים הרפואיים בישראל:
טלפון 03־433300
בימים א' עד ה' מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב ביום ו' ובערבי חג מ־8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ.
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
אזור תל־אביב
רחוב בר כוכבא מס. 49 – טלפון 03־284649
בימים א' עד ה' מ־21.00 עד 23.00
בימים ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים – מ־15.00 עד 21.00
אזור חיפה
רחוב הנמל 26 קומה ג' – 04־523566
כל יום כולל ערבי חג, שבת, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00.
עזרה ראשונה נפשית (ער"ן)
תל־אביב – 03־5461111
קו לילדים ונוער – 03־261113
ירושלים – 02־227171
חיפה – 04־672222
נתניה – 053־335316
כרמיאל (גליל) – 04־988410
כפר־סבא – 052־913999
באר־שבע – 057־418111
קו פתוח – אוזן קשבת לילדים ובני נוער
בתל־אביב 03־221680 (24 שעות)
נעמת – ייעוץ בבעיות אלימות במשפחה
בימים א' עד ה' מ־9.00 עד 16.00 – 03־235922
קו פתוח לקשיש 02־690685
האגודה לזכויות האזרח בישראל – סניף תל־אביב – בן יהודה 146
טל': 239287 בימים א' – ה' 9 – 3

פינה חמה ללב"י
הקרן למען בטחון ישראל
גם יבנה למען לב"י
קרן לב"י מודה מקרב לב לתושבי העיר יבנה ולראש העיר מר יהודה ברוס על תרומתם להצלחת האירוע "יבנה למען לב"י".
תודה מיוחדת ליוזמים והמארגנים:
מר שמעון חזות – מנהל המתנ"ס.
מר אלי בוחבוט.
מר ג'ורג' אדרי.
היום יותר מתמיד – לב"י תן לבך ללב"י
קרן לב"י: רח' ד' (ארניא) 7, הקריה, תל־אביב 64734

שערי מטבע חוץ ביום 30.6.88

המטבע	בנקנוטים לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	העברות והמחאות לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	1.58	1.65	1.58	1.65	1.58	1.65	1.6119	1.6321	1.6139	1.6341	1.6109	1.6312	1.6228
1 מארק גרמני	0.87	0.91	0.87	0.91	0.87	0.91	0.8844	0.8955	0.8868	0.8978	0.8856	0.8967	0.8919
1 ליש"ט	2.70	2.82	2.71	2.84	2.71	2.84	2.7572	2.7917	2.7614	2.7959	2.7587	2.7934	2.7769
1 פרנק צרפתי	0.25	0.27	0.25	0.27	0.25	0.27	0.2630	0.2665	0.2630	0.2663	0.2620	0.2653	0.2645
100 ינים יפאניים	1.19	1.24	1.19	1.24	1.18	1.24	1.2110	1.2262	1.2085	1.2236	1.2094	1.2246	1.2188
1 גולדן הולנדי	0.77	0.80	0.77	0.81	0.77	0.81	0.7840	0.7938	0.7852	0.7950	0.7836	0.7935	0.7907
1 פרנק שוויצרי	1.05	1.09	1.05	1.10	1.05	1.10	1.0696	1.0830	1.0702	1.0836	1.0686	1.0820	1.0754
1 כתר שוודי	0.25	0.26	0.25	0.27	0.25	0.26	0.2577	0.2610	0.2577	0.2609	0.2573	0.2605	0.2592
1 כתר נורבגי	0.24	0.25	0.24	0.25	0.23	0.25	0.2435	0.2464	0.2438	0.2469	0.2430	0.2461	0.2452
1 כתר דני	0.23	0.24	0.23	0.24	0.23	0.24	0.2336	0.2365	0.2336	0.2365	0.2332	0.2362	0.2349
1 מארק פיני	0.37	0.38	0.36	0.38	0.36	0.39	0.3733	0.3780	0.3734	0.3780	0.3723	0.3770	0.3752
1 דולר קנדי	1.30	1.36	1.30	1.37	1.30	1.36	1.3239	1.3405	1.3269	1.3435	1.3258	1.3425	1.3334
1 דולר אוסטרלי	1.20	1.32	1.23	1.33	1.23	1.32	1.2726	1.2885	1.2787	1.2947	1.2726	1.2886	1.2853
1 ראנד דרא"פ	0.45	0.54	0.42	0.55	0.44	0.61	0.6957	0.7044	0.6960	0.7047	0.6949	0.7037	0.6999
10 פרנקים בלגיים	0.41	0.43	0.41	0.44	0.41	0.43	0.4214	0.4267	0.4234	0.4287	0.4225	0.4279	0.4255
10 שילינגים אוסטריים	1.23	1.29	1.24	1.30	1.24	1.30	1.2559	1.2716	1.2605	1.2762	1.2590	1.2748	1.2674
1000 לירטות איטלקיות	1.17	1.25	1.17	1.24	1.17	1.26	1.1942	1.2092	1.1924	1.2072	1.1928	1.2078	1.2014
1 סל"י (ECU)	—	—	—	—	—	—	1.8343	1.8573	1.8419	1.8649	—	—	1.8520
1 דינר ירדני	4.25	4.51	4.46	4.75	4.50	4.80	—	—	—	—	—	—	4.4302
10 לירות לבנוניות	—	—	0.09	0.10	0.03	0.04	—	—	—	—	—	—	0.0456
1 לירה מצרית	0.73	0.78	0.62	0.66	0.67	0.72	—	—	—	—	—	—	0.7059

صكنا من الاهل

חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות

עובדי „יובל גד" פתחו בשביתה כללית

(ע). – כ־260 עובדי „יובל גד" ובן העובדים באתרי הבנייה ברחבי הארץ במטעם החברה, פתחו בשביתה כללית ביום ה' בבוקר כדי למחות על הנהלת קונצרן „כור" להבהיר את עמדתה לגבי עתיד המפעל.

בשעות לפנה"צ ערכו הפועלים הפגנה לא אלימה בבנייני עיריית אשקלון ובשעה 4 אחה"צ התקיימה פגישה בין ועד העובדים וראש העירייה אלי דיין, בנוכחות מזכיר מועצת פועלי אשקלון אריה עזור. עו"ד דיין מסר לחברי הועד על הפגישה שקיים לפני הצהריים עם מנכ"ל הקונצרן בני גאון והודיע שאין בפיו בשורה משמעותית לגבי עתיד המפעל, בהביעו הזדהות עם מאבקם של העובדים.

השביתה לא קיבלה אישורה של מזכירות מועצת הפועלים. עם זאת, מלווים אנשי איגוד המקצועי את העובדים לאורך כל הדרך.

הפועלים הביעו התנגדותם למגמה למכור את המפעל לחברת שיכון עובדים, מחשש כי בבעלות החדשה אין סיכוי להמשך קיומו של המפעל והוא יתחסל בשלבים מאוחרים יותר. עם זאת, מבקשים הפועלים לסיים את המגע עם המשקיעים פרטיים, המגלים עניין ביובל גד, אשר עוסקת בהקמת שכונות בבנייה טרומית וקונבנציונלית כאחת.

בעל תחנת כבלים נתפס ונמלט

מאת יוסי ליבוביץ סופר „דבר"

בעל תחנה לטלוויזיה בכבלים, תושב העיירה נשר שליד חיפה הצליח אתמול בלילה להמלט על שומרי תחנת זבולון, בעוד הללו הובילו אותו לחקירה לתחנת המשטרה בניידת נמלט מתחת לעיניהם הבוהות.

פשיטות ממושכות שערכו כוחות רבים של שוטרים ממרחב חיפה באיזור כולל סגירות של צמתים מרכזיים העלו חרס. במהלך המבצע המשולב של חברת בזק ושוטרי תחנת זבולון, לביעור נגע התחנות הפיראטיות בקריות, נתפסו שתי תחנות לטלוויזיה בכבלים בקריית־ים ובנשר.

בדירות נתפסו קלטות וידאו רבות, מכשירי טלוויזיה, מכשירי וידאו וכן ציוד אלקטרוני מגוון המשמש לשידור עבור מנויים.

זכו בפיס

זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 250,000.– + 16,668 ש"ח זכה המספר: 086304.

בסך 15,000.– + 1,668 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב־86304

בסך 1500.– + 168 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב־6304

בסך 150.– + 18 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב־304

בסך 15.– + 3 ש"ח זכו המספרים המסתיימים: 04

בסך 3.– ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב־ 4, 9, 7.

בהגרלה החודשית המיוחדת למנויים זכה כרטיס מנוי מספר 584529 בבית דרקטמי

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

התאונה בצומת רמות (צילום: יצחק הררי)

הצית חנויות במגדל העמק כדי לזכות בדמי הביטוח

מאת יצחק מרידור, סופר „דבר" בעמק

משטרת מרחב העמקים הצליחה לפענח פרשת הצתה חמורה, על רקע סכסוך מסחרי ונסיון לזכות בדמי ביטוח.

צוות חקירה מיוחד בראשותו של מפקח ראובן רוזיה, עצר לפני כחודש את משה פרץ, בן 26, בעל מסעדת „פינגווין" שבמרכז המסחרי של מגדל העמק. לאחר חקירה מאומצת, הצליח הצח"מ לאסוף ראיות לכאורה נגד החשוד על מעורבות בהצתות שאירעו במרכז המסחרי בחודשים מארס, אפריל ומאי, כאשר הוצתה המסעדה שבבעלות החשוד, וכתוצאה מכך נשרפו כליל, על תכולתן, 14 חנויות ונגרם נזק כבד לעשרות חנויות נוספות ולמרכז המסחרי עצמו בהיקף של עשרות מיליוני ש"ח. לדברי המשטרה, הרקע למעשיו של משה פרץ הוא סכסוך מסחרי ונסיון לזכות בדמי־הביטוח. בידי המשטרה חשוד נוסף, עמר מאיר, גם הוא בן 26. המשטרה מייחסת לעמר אשמת סיוע ושיתוף בעבירות של משה פרץ. תיק החקירות נגד משה פרץ הועבר כבר לידי פרקליטות הצפון להכנת כתב־אישום לקראת הגשתו לבית המשפט.

התנועה ליהדות מסורתית מוחה:

נגיע גם לבג"ץ אם לא נקבל חזרה היתר הכשרות

מאת יקיר צור, סופר „דבר"

ראשי היהדות האורתודוקסית מארה"ב, קנדה, דרום־אפריקה ואנגליה וכן אישים אורתודוקסים בולטים מקרב מנהיגי יהדות ארה"ב, החברים בעצרת הסוכנות היהודית, שלחו אתמול עצומה הקוראת למועצה הדתית בירושלים לחזור בה מההחלטה לשלול את היתר הכשרות מאכסניית הנוער של התנועה ליהדות מסורתית בירושלים.

העצומה הוגשה בעקבות החלטת המועצה הדתית בירושלים השבוע לשלול את היתר הכשרות מאכסניית הנוער השייכת לתנועה ליהדות מסורתית בישראל, בטענה ש„אין לתת הכשר למוסד של הקונסרבטיבים כמו שלא יעלה על הדעת לתת תעודת כשרות למנזר". בתגובה הודיעה אתמול התנועה ליהדות מסורתית בישראל, כי תפנה לבג"ץ, אם לא תצליח, בהליכים החוקיים העומדים לרשותה, לקבל חזרה את היתר הכשרות שנשלל ממנה.

חדשות חוץ • חדשות חוץ

איכרים בסין תקפו לראשונה פעילי המפלגה – זועמים על השחיתות

פקין (עיר).- איכרים בסין תקפו את עסקני המפלגה הקומוניסטית במקומות מגוריהם וסירבו לשלם חובות שנטלו מן הבנקים במחאה על יחס השלטונות אליהם.

העתון „מידע כלכלי" פרסם כתבה ביום ה', שבה מסופר כיצד איכרים אינם מוכנים יותר להשמע להוראותיהם של עסקני המפלגה, ששלטו בחייהם יותר מ־30 שנים.

בכתבה צויין, כי בהיותם מלאים זעם על שחיתות בקרב עסקני המפלגה או בגלל מדיניות לא מוצלחת, היכו כמה איכרים פקידי מפלגה והשחיתו את רכושם.

באחד המחוזות, מסופר בכתבה, עודדו אנשי שלטון מקומיים את האיכרים לגדל שפנים ונתנו להם אשראי בהבטחה שיקנו מהם אחר כך את הבשר ואת הפרוות, אלא שבינתיים השתנתה המדיניות, ואותם הפקידים סירבו לקנות את השפנים בהשאירם את האיכרים שקועים בחובות.

איכרים נרגזים התכנסו ויצאו בהפגנת מחאה למשרדי הממשל המקומיים, ושם שחררו את השפנים. העתון איננו מציין מתי אירעה הפגנה זו, אולם בכתבה מסופר, כי עימותים מסוג זה הפכו לדבר שבשגרה ברחבי האיזורים הכפריים.

מאסר עולם לתשעה בסין על ציד פאנדות לא חוקי

פקין (א.פ. ורויטר).- עונש מאסר עולם נגזר על תשעה בני אדם ומאסר 10 שנים על לא פחות מ־33 אנשים מאז הכריזה סין מלחמת חורמה על ציידי דובי הפאנדה באוקטובר שעבר – נמסר ביום ד' בדיווח רשמי בפקין.

משטרת חבל סצ'ואן שבדרום־מערב סין, מקלטם האחרון של דובי הפאנדה, עצרה במהלך עשרת החודשים האחרונים 133 אנשים והאשימה אותם בהריגתם של חיות הבר או במכירתן.

פרוות דובי הפאנדה, שמהם נותרו עתה רק כ־1,000 בהרי סצ'ואן, מוברחות בדרך כלל להונג־קונג, שם הן נמכרות תמורת כמה אלפי דולארים ליחידה. בשנה שעברה הודיעה סין, כי ציידי דובי הפאנדה והסוחרים בהם צפויים לעונש מוות.

43.9 מיליארד דולאר – חובה החיצוני של מצרים

קאהיר (עיר). – חובה החיצוני של מצרים מגיע עתה ל־43.9 מיליארד דולאר, לפי נתונים שנמסרו ל„מועדון פאריס", שהסדיר פריסת יותר מ־9 מיליארד דולאר מחובותיה של מצרים, שאותם היתה אמורה להחזיר עד סוף יוני שנה זו.

אתמול נמסר, שאוסטראליה ובריטניה כבר חתמו על הסכמים לפריסה מחדש של החובות המצריים, ואילו שוויץ עומדת לחתום במהלך השבוע הקרוב על הסכם דומה לגבי כ־320 מיליון דולאר.

הסכמי פריסה נוספים ייחתמו בקרוב עם קנאדה (62 מיליון דולאר), שוודיה (50 מיליון), ונורווגיה (19 מיליון).

יפאן, המנהלת משא ומתן בנוגע לחוב בסך 309 מיליון דולאר שמצריים חייבת לכ־20 ארגוני נושים, תחתום על הסכם פריסה אף היא. דובר השגרירות היפאנית אמר, כי שני הצדדים ממשיכים לדון בנוסח הסכם שיכלל בהסכם.

קבלת מודעות 24 שעות בדחוף

מודעות משפחתיות דחופות וכל יתר סוגי המודעות ל־

הלוח הכללי

דבר

מתקבלות 24 שעות ביממה

ב' דחוף דיזנגוף

רח' דיזנגוף 118 (מול כסית)

טל. 246363 239952

ל.מ. ליפסקי בע"מ

ניתנת בזה הודעה כי

האסיפה הכללית השנתית של החברה

שנועדה ליום 3.7.88

נדחית ליום 19.7.88

באותו מקום ובאותה שעה.

הלוח הכללי הלוח הנפוץ ביותר ראשון בבוקר בדבר

אורט ישראל

דרושים/ות

אילת

לבי"ס תיכון מקיף אורט ע"ש גולדווטר ת.ד. 595 טלפון 059-72105/6/7

לרגל הרחבת בית הספר:

• מורים למקצועות:
* מתמטיקה (5 ר"ל)
* פיסיקה (5 ר"ל)
* כימיה (3 ר"ל)
* אנגלית (4-5 ר"ל)
* אלקטרוניקה
* חשמל
* חשבונאות
* יועץ/ת חינוכי/ת

הטבות+עזרה בדיור יוצעו למורים

בת־ים

■ 1
לבי"ס תיכון טכנולוגי אורט ע"ש מלטון, רמת הנשיא טלפון: 03-5519943

• מורים למקצועות:
* תנ"ך (משרה חלקית)
* אנגלית משרה חלקית

■ 2
למרכז חינוך אורט "נוצנה" רח' ניצנה 13/א טלפון: 03-589186/593454 בערב – 03-992957

• מורים למקצועות:
* מתימטיקה
* הסטוריה ואזרחות
* אנגלית
* פיסיקה
* עברית
* מקצועות החשמל (רצוי הנדסאי)
* מזכירות וכתבנות
* טכנולוגיה של המתכת (משרה חלקית)

חולון

■ 1
לבי"ס תיכון טכני אורט רח' פרופסור שור 2 טלפון: 03-805282/3

• מורים למקצועות:
* פיסיקה
* בקרה מהנדס/ת – הנדסאי/ת מיכשור ובקרה או מכונות)
* אנגלית
* הסטוריה
* מחשבים
* אלקטרוניקה
* מדריך/ת ש.ל.ח.

■ 2
למרכז חינוך אורט רח' הפרדס 41, תל־גיבורים טלפון: 03-881562

• מורים למקצועות:
* הבנת הנקרא+ריכוז חינוך חברתי
* דראמה (משרה חלקית)

בנימינה

לבי"ס מקיף אורט השומרון טלפון: 06-388733 06-396955

• מורים למקצועות:
* אלקטרוניקה (מעבדה – משרה חלקית)
* כלכלה
* אמנות
* ספרות
* מוסיקה

חצור הגלילית

לבי"ס מקיף כללי אורט ע"ש אברט טלפון: 06-937572 06-937750

• מורים למקצועות:
* חינוך מיוחד
* פיסיקה
* ביולוגיה (משרה חלקית)
* מתימטיקה (משרה חלקית)

פרוטארום 55 שנות יצור ויצוא

תעשיות אלקטרוכימיות פרוטארום

מהנדס חשמל
- לתפקיד סגן מנהל אגף שרותים.
* ידע ונסיון במערכות אנרגיה הכוללות: תחנת כח תעשייתי, דודי קיטור, מערכות קירור וגנרטורי חרום.

הנדסאי כימיה
- לתפקיד עוזר מנהל מהקן. במסגרת התפקיד: ארגון ופקוח על ההליך כימי רצות עובדים. פקוח על עבודות אחזקה.
* רצוי נסיון במפעל כימי.

על המועמדים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לגלעד. בהלקת כח אדם אזור התעשיה הדרומי, עכו, ת.ד. 2357 טלפון 6–912231–04

בוא ליצור איתנו כימיה מתקדמת.

למפעל כימי גדול באזור חיפה
דרוש/ה
כימאי(ת) – למחלקת מחקר
* בעלות) תואר ראשון או שני בכימיה
מועמדים מתאימים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים מלאים לת.ד. 4353 חיפה עבור מספר 2244 (מיקוד 31040)

דרושים
מדריכים לחוגי סיור
(לתלמידי כתות ז'-י"א)
רקע בנושאי טבע וידיעת הארץ, בעלי נסיון בטיולים, נסיון בהדרכת נוער (רצוי).
העבודה בחוג היא חלקית המתאימה גם לסטודנטים.
המתקבלים יעברו הכשרה לפני תחילת העבודה וכן השתלמויות במשך השנה.

לפרטים נוספים נא לפנות:

כרמיאל, עכו, נהריה והסביבה	טל. 04-981010
עמק יזרעאל, טבעון עד בית שאן	טל. 04-835506
	טל. 04-387118
קרית שמונה, ראש פינה, טבריה והסביבה	טל. 06-936582
חיפה והקריות	טל. 04-664181
נתניה והסביבה	טל. 053-333527
פתח־תקוה, לוד, יהוד	טל. 03-9301112
רמת־השרון, רעננה, הרצליה	טל. 052-910664
תל־אביב, בני־ברק, חולון	טל. 03-811151
ראשון לציון	טל. 03-9666967
רחובות והסביבה	טל. 08-451275
ירושלים והסביבה	טל. 02-231918
באר־שבע, ירוחם, דימונה ומערב הנגב	טל. 057-30555
אשקלון, אשדוד וישובי הסביבה	טל. 051-28755
	טל. 08-586612
למידע כללי והודעות – מח' נוער	טל. 03-375063

החברה להגנת הטבע

אם את/ה
מתאים/ה לנתונים הבאים התקשר אלינו ומובטחת לך הכנסה גבוהה.
★ גיל 17 ומעלה מכל חלקי הארץ לעבודה במקום מגוריך.
★ בעל/ת כושר שכנוע
★ הופעה נאה
בדבר פרטים טל: 06-553261, 06-569721

לבאגט לה גבאנז' ביבנה
דרושים
מחלקי לחם
עם רכב מסחרי לאיזור אשדוד, הדרום וגוש־דן
לפנות 08-436011 להדס

אלקטרה
■ באלקטרה מחכה לך עבודה מלאת עניין ואתגרים, בחברה גדולה, המובילה בישראל במוצרי צריכה ובמערכות אלקטרו־מכניות.
העניין שלך – הוא האתגר שלנו.

דרוש/ה
כלכלן/ית
תיאור התפקיד – עיסוק בנושאי תקציב ובקרה כלכלית.
דרישות התפקיד
* בוגר/ת תואר ראשון בכלכלה עדיפות לבעלי תואר שני בכלכלה או מנהל עסקים.
* ניסיון מוכח של שנתיים ומעלה בתפקיד דומה.
* שליטה מלאה באנגלית וידע בהפעלת לוטוס.

דרושים
מבקרי איכות
תיאור התפקיד – מבקרי איכות מיכניים לבדיקות בתהליכי יצור ומוצר מוגמר.
דרישות התפקיד –
* בוגרי בתי ספר מקצועיים במגמת מכונות
* ניסיון מוכח בעבודה קודמת בבקרת איכות
* עדיפות לבוגרי קורסים בבקרת איכות.
המועמדים המתאימים יפנו בכתב"יד לאלקטרה מח' משאבי אנוש, ראשון לציון רח' ספיר 1.

הנוחות שלך - האתגר שלנו

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
יפי חוק זה אסור למעביד להפלות בין עובדים או בין דורשי עבודה מחמת מינם או מעמדם האישי, להוציא מקרים שבהם מהותו של התפקיד מחייבת אחרת.

לחברה תעשייתית
דרוש
הנדסאי/טכנאי בניין
לעבודה במרכז הארץ
בעל רשיון נהיגה וידע בבטונים
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 4637 חיפה 31046

דרושים
1) אדריכל/ית נסיון 10 שנים למשרה מלאה
2) מהנדס קונסטרוקציות נסיון 5 שנים משרה מלאה
לפנות: ת.ד. 3090 הרצליה

מכונאים + חשמלאים לרכב
מנוסים לעבודה קבועה בשכר גבוה.
03-5103811/2

לחברנו ציון ראובני

אתך באבלך על מות

אחותך ז"ל

בית „הסנה"

לחברנו מוניב סרחאן

אתך באבלך במות

אביך ז"ל

בנק הפועלים בע"מ
סניף מג'דל כרום
ההנהלה והעובדים

מתאבלים על מותה של אמנו וסבתנו

חנה אבן־טוב

אורי ועוילה, תמי ודני אבן־טוב
לאה, דרן ורונית הנדלמן

לקבלת פרטים על מועד ההלויה
נא להתקשר 02-632667 או 02-633503

לחברנו דוד רוזנבלום

אתך באבלך במות

רעייתך ז"ל

בנק הפועלים בע"מ
ההנהלה והעובדים

לחברתנו אוה פרידמן
סגנית מנהל הסניף

אתך באבלך במות

אמך ז"ל

בנק הפועלים בע"מ
סניף ארלוזורוב
ההנהלה והעובדים

ביתנו שרוי באבל
חברנו

אליעזר אבני

איננו

ההלויה התקיימה באיילת השחר אתמול ט"ז בתמוז תשמ"ח 30.6.88 בשעה 17:00

בית איילת השחר

במלאת שנה לפטירתו של

יהודה גור אריה ז"ל

נעלה לקברו הנמצא עם חברי ביום ראשון י"ח בתמוז תשמ"ח 3.7.88 בשעה 17.00. לאחר מכן התכנסות במועדון

המשפחה
ובית עין הרוד איחוד

עמקינה

למפעלנו בניר צבי (ליד רמלה)
דרושים

מנהל עבודה/מחלקה

לניהול צוות עובדים
באגף הייצור (30 – 10 עובדים)
★ השכלה תיכונית מלאה/רצוי טכנאי תעשיה וניהול
★ בוגר קורס מנהלי עבודה או נסיון בתפקידי ביחידת שדה
★ 4 – 6 שנות נסיון בניהול צוות עובדים בתעשיה
★ נמרץ, סמכותי, בעל כושר סבבי ארגוני וניהולי

חשמלאי מוסמך

★ בוגר ביה"ס מקצועי
★ 3 – 5 שנות נסיון בתעשיה
★ רצוי ידע באלקטרוניקה

מכונאי מכונות תפירה

★ בוגר ביה"ס תיכון מקצועי
★ 3 – 5 שנות נסיון בתעשיית הטקסטיל
יועדפו מועמדים הגרים באיזור

★ ★ ★

תנאים טובים למועמדים המתאימים

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 235 רמלה מיקוד 72101

סודיות מובטחת

מהנדסים/הנדסאים

בעלי נסיון
בתכנות י.ב.מ DOS-OS/2
בתכנון מכונות וציוד אלקטרוני
בתכנון לוחות חשמל

מנהל חשבונות ראשי

נסיון י.ב.מ 36

פקידה – ידע בהנה"ח

אריקו בע"מ 03-5123050, 03-9614666
ת.ד. 8600 ת"א 61084

לכפר ויתקין – דרוש

מנהל למטעים

בעלי ידע ונסיון מוזמנים להציע
מועמדותם בכתב עד 15.7.88
למזכירות כפר־ויתקין מיקוד 40200.

דרוש לחברה לשיווק
מוצרים וטריניים

איש־שדה

לקידום מכירות באזור
פרוזדור ירושלים והדרום.
כישורים: רשיון נהיגה חובה, עדיפות לבעל ידע בגידול בעלי־חיים.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב־יד בצירוף קורות־חיים ונסיון אל ת.ד. 4407, תל־אביב 61044, עבור „איש־שדה". סודיות מובטחת

בוא להנות באינטל

אינטל אלקטרוניקה היא החברה המובילה בישראל בייצור ופיתוח למחשבים ולמערכות ספרתיות. למפעל המייצר את המיקרופרוססור החדשני 80386
דרוש

מהנדס תעשיה וניהול

יאחריות לקבלת הייצור במפעל, תוך שימוש בכלים ממוחשבים, תכנון ומעקב אחר ציוד הון, ולתקשורת רצופה עם חברת האם בארה"ב.
★3-5 שנות נסיון בתעשיה
★שליטה טובה בשפה האנגלית
★מגורים בירושלים.
המעונינים יפנו טלפונית: 02-897512/897515
או בכתב בצירוף קורות חיים מפורטים, מס' תעודת זהות ומס' טלפון אל: אינטל אלקטרוניקה
ת.ד. 3173 ירושלים 91031
אינטל
פסגת הטכנולוגיה

זמן פילת – אגף השמה

לאחד מלקוחותינו קונצרן תעשייתי גדול
דרושים

תכניתני SYSTEM

לעבודה באזור ירושלים
דרישות התפקיד:
- שלוש שנות נסיון לפחות
- הכרת סביבת MVS
- שליטה ב־ASSEMBLER וב־CICS
- נסיון בתכנות מערכת הפעלה MVS ומוצרי תשתית

מגורים באזור ירושלים – חובה
נא להפנות קורות חיים מפורטים לפילת בע"מ
דרך פתח־תקוה 114 ת"א – 67012, ולציין על המעטפה: משרה מס' 5440
הפניות תועברנה במלואן ללקוח ותמוינה על ידו.

לעבודה בטחונית בחו"ל

דרושים

קציני מילואים

מתנים נדרשים:
★ גילאי 22–32
★ שירות מלא ביחידות שדה כלוחמים ומפקדים.
★ ידיעה טובה בשפה האנגלית ו/או בשפות אירופיות אחרות.
★ השכלה תיכונית מלאה לפחות.
★ כושר גופני טוב ובריאות תקינה.
המתאימים יצאו עם משפחותיהם לשליחות בת שנתיים־שלוש בחו"ל.
המעוניינים העומדים בכל הדרישות לעיל יפנו בכתב לת.ד. 39350 ת"א מיקוד 61392 עבור נ.ד. בצרוף תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. וטלפון.
– פנים מתאימים ייענו –

רדטק

הנדסת אלקטרוניקה בע"מ
דרושים

מהנדסי מכירות

להרחבת פעילות קיימת וכניסה לתחומים חדשים:
★ רכיבים אלקטרומכניים ומחברים צבאיים ענליים.
★ רכיבים וציוד אלקטרואופטי ולייזרים.
★ תכנון ויצור בעזרת מחשב - CAD/CAM אלקטרוני, חשמלי ומכני.
★ מערכות עיבוד נתונים ו־BAR-CODE.
★ ציוד מדידה ספרתי מתוחכם.
★ טכנולוגיות יצור SOLID STATE והיברידים.
★ חומרי גלם ליצור אלקטרוני וטכנולוגיות מתקדמות.

מועמדים בעלי נסיון מוכח של 2-3 שנים במכירות או זהו מקצועי בתעשיה בתחומים הנ"ל מתבקשים לשלוח, בכתב יד, קורות חיים ופרוט נסיון מקצועי אל: אבי קורים - מנכ"ל, ת.ד. 43137, תל־אביב 61430.

טכנולוגיה-זה רדטו

אוניברסיטת תל-אביב

דרושים/דרושות

1) ספרן/ית בספריה המרכזית ע"ש סוראסקי/ מס' מכרז
כישורים: תואר אקדמי והכשרה מקצועית בספרנות.
ידיעת עברית ואנגלית על בוריה, שפה לועזית נוספת רצויה.
לפרטים נוספים טלפון [illegible]

2) מזכיר/ה – השכלה תיכונית מלאה
ידיעת השפות עברית ואנגלית.
נסיון בעבודות מזכירות, [illegible]
[illegible] (WORDMILL)
[illegible]

SUPER

ביצועיסטית
לפרסום
פגש לוין דורש
221229

שופר־סל

דרושים/ות

1. מנהלי מחלקת בשר

לסניפי שופר־סל בצפון תל־אביב
★ הכשרה תנתן במקום.
★ תנאי שכר טובים.

המעוניינים מתבקשים לפנות למחלקת כח־אדם - בית שופר־סל, רח' רוטשילד 79, פתח־תקוה, ביום ראשון, 3.7.88, בין השעות 8.00–10.00.

2. עובדות מעדניה

להיפרכל קניון איילון
★ הכשרה תנתן במקום.
★ תנאי שכר טובים.
★ הסעות בסיום משמרת.

המעוניינות מתבקשות לפנות למנהל ההיפרכל במקום.

שופר־סל היפרכל

טוב בשופר־סל

לסניפי שופר־סל באזור גוש דן וחיפה

דרושים

קציני בטחון

★ בעלי השכלה תיכונית
★ בעלי רכב פרטי
★ לאחר שרות צבאי

ראיונות לתושבי חיפה יתקיימו ביום ראשון, 3.7.88, בין השעות 10.00–14.00, בהיפרכל צומת קרית אתא.

ראיונות לתושבי גוש דן והמרכז יתקיימו ביום ראשון, 3.7.88, בין השעות 10.00–13.00 ו־16.00–18.00, בבית שופר־סל - רח' רוטשילד 79, פתח־תקוה, מחלקת הבטחון.

מודעה זו מתייחסת לגברים ולנשים כאחד

שופר־סל

כפר הנוער יוהנה ז'בוטינסקי
לבית הספר התיכון
דרושים לשנה"ל תשמ"ט

מורים

במקצועות:
1) מג"ט – מכונאות מנועי סילון
2) מצ"ק – מכונאות ציוד קרקע
3) מכונאות רכב
4) גננות למשק החקלאי
5) גנן

מתאימים יפנו למזכירות ביה"ס
טלפון 08-220444/5

עבודה עכשיו

תל־אביב, טל' 03-298877
בן־יהודה 12, א'–ה' 08.00–14.00
אנו מחפשים אותך!
מנוסה בעבוד־תמלילים
דיסק, WANG, לאניר, נעם, א–ב, אינשטיין, W.S, M.W, ואחרים.
אנו נותן לך:
- שכר גבוה
- מלא התנאים הסוציאליים
- תשלום דמי נסיעה
- יחס חם
- עבודה בשעות גמישות ובמקומות מעניינים
- הכשרה חינם בתוכנות חדשות

כח־אדם MANPOWER
יותר טוב מכח־אדם

תרבות... בינה עתירת ידע

דרוש/ה

עוזר/ת סמנכ"ל תפעול

תאור התפקיד:
- בדיקות כדאיות כלכלית לפרויקטים ולחלופות ייצוריות.
- בקרת תקציב ותמחיר לפרויקטים ולמערכי ייצור שוטפים.

דרישות התפקיד:
- תואר ראשון בכלכלה או בהנדסה, תואר שני במינהל עסקים.
- ידע ונסיון בעבודה במחשב, הכרת תוכנות לוטוס ו־D-BASE.
- יכולת הבעה טובה בעל־פה ובכתב בשפות עברית ואנגלית.

תנאי שכר הולמים למועמד המתאים
עזרה בדיור לאנשים מחוץ לעיר

סודיות מובטחת
מועמדים העונים לכישורים המבוקשים מוזמנים לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים ונסיון למדור כח אדם ת.ד. 180 באר־שבע 84101 (נא לציין ת.ז)
מודעה זו מתייחסת לנשים וגברים כאחד

עבוד היום בטכנולוגיות המחר

לסניף "תנובה" בנתניה

דרושים:

מפיצים

לחלב ותוצרת חלב
◆◆◆הכישורים הדרושים:
◆רשיון נהיגה למשאית
◆ידע בנושא שיווק מוצרי מזון
◆כושר גופני תקין
◆ידיעה טובה בחשבון
◆עד גיל 35
תינתן עדיפות למועמדים בעלי נסיון מעשי בחלוקת מוצרי מזון.
התחלת העבודה משעה 03.00 בבוקר הסעה לעבודה בלילה מובטחת.

עוזרים

למפיצי חלב ותוצרת חלב
◆◆◆הכישורים הדרושים:
◆רשיון נהיגה למשאית
◆כושר גופני תקין
התחלת העבודה משעה 03.00 בבוקר הסעה לעבודה בלילה מובטחת.
מועמדים מתאימים תושבי נתניה, חדרה והסביבה הקרובה מתבקשים לפנות למנהל השיווק מר בני שולץ לצורך תיאום פגישה וקביעת ראיון בטלפון 053-344266.
– סודיות מובטחת –

ורדינון

למפעל מגבות
דרושים
אורגים
תנאים מצויינים למתאימים
טל: 03-9232778

להברת השקעות
דרושה
מזכירה
בעלת נסיון וידע בניירות ערך
לפנות לרותי זילברמן
בימים א'-ה'
03-612848

למפעל ממתקים
דרוש:

איש מכירות ושיווק

לאזור הצפון.
★ רצוי תושב חיפה או הקריות
★ עדיפות לבעל נסיון
טל. 02-855333

במפעל ציורות המוזה התיכון בצריפין
דרוש

עגורנאי

עם ניסיון על עגורן נייד
בעל רשיון עד גיל 40
לפרטים נא לפנות
לטלפון 08-229555

לעץ הזית בפתח־תקוה
דרושים

חשמלאים תעשייתיים מוסמכים

המעוניינים יתקשרו טלפונית למנהל כח־אדם 03-9256225

להברת הקוסמטיקה
לנקסטר [illegible]

LANCASTER

דרושה

★ מאפר/ת

בעל/ת נסיון והופעה נאה

★ יועצת יופי

במרכז הארץ ובשרון
– הופעה נאה
– רצוי נסיון קודם
לקביעת ראיון, נא להתקשר לבלה, 03-809123, החל מיום א'.

הספקה

חברה ישראלית להספקה לחקלאות בע"מ

לסניף הערבה – מושב עין יהב
דרוש

עובד

★ בעל רקע טכני.
★ רשיון נהיגה ג' – רצוי.
★ מגורים יינתנו למתאים במקום.

לפרטים נא לפנות לענת
טלפון: 051-881314

לחברת אלקטרוניקה
באזור ת"א דרושים/ות:

מהנדס/ת אלקטרוניקה – מיקרוגל

(משרה מס' 60)
★ להובלת נושאי מיקרוגל במסגרת מערכת ל"א.
★ בעל/ת נסיון קודם של 8 שנים לפחות במערכות מיקרוגל.
★ בעל/ת נסיון מעשי מוכח בעבודה עם רכיבי מיקרוגל, מקלטים ואנטנות.
★ הכרת מערכות ל"א – יתרון.

מהנדס/ת אלקטרוניקה

(משרה מס' 70)
★ לפיתוח חומרה סיפרתית מהירה במסגרת פרוייקט תקשורת מיוחד.
★ נסיון של שנתיים לפחות בתחום.
★ רקע בתקשורת סיפרתית – יתרון.
★ רצוי נסיון במערכות RF

נא לפנות בכתב יד, בצרוף קורות חיים לת.ד. 5914 הרצליה מ. 46101 ולציין מס' המשרה על גבי המעטפה. – סודיות מובטחת –

תבל בע"מ

חברה לעבודות בינלאומיות
מגוון הצעות לעבודה בחו"ל
לעובדים בלתי מקצועיים
03-283128 03-283127

לחברה לשרותי נקיון דרוש

מפקח אזורי

★ נסיון רב ויכולת ניהול עבודה ופיקוח בשטח.
★ נסיון בניהול משא ומתן וייצוג בפני לקוחות.
★ נסיון רב בטיפול בעובדים ובגיוס למקומות עבודה.
★ בעל רשיון נהיגה + טלפון בביתו.
★ מגורים באזור גוש דן.
עבודה בעלת אתגר ותנאי שכר הולמים.
נא לפנות בכתב־יד לת.ד. 1104 רמת־גן מיקוד 52111 תוך פירוט נסיון בעבודה וקורות חיים, ולציין טלפון לתשובה.

עיריית נתניה

לשרות הפסיכולוגי בנתניה
דרושים

★ פסיכולוגים חינוכיים

בעלי תואר שני בפסיכולוגיה (M.A.) או בשלבי סיום התואר.

★ פסיכולוג/ית קליני/ת

(חצי משרה) לעבודה טיפולית.

★ פסיכולוג/ית קליני/ת

(חצי משרה) לאגף לשרותים חברתיים.
לפרטים נוספים נא לפנות בטלפון 053-337399

הנדסאי/ת חשמל

לעבודות זיווד וחיווט ארונות
ידע בתכנות בקרים חובה
קורות חיים נא לשלוח לשפיר הנדסה
ת.ד. 192 רעננה 43100 טלפון 052-455592

אביזר ת"א – חלקי חילוף לרכב
אם אתה נמרץ, צעיר, אמין, משכנע ומוכן להשתלב
כאיש מכירות
בחברה דינמית
התקשר אלינו ביום א' 03-332789, 052-571541

למשרדי חברה בתבל המתכנן ברמת־גן
דרושות
★ פקידה ראשית – בעלת ידע בהדפסה על מעבד תמלילים.
★ מזכירה מנוסה – לאדמין משרד
לפנות בפירוט נסיון ושכר מבוקש בתיבה לת.ד. 54048 תל־אביב 61540

נורקיים בע"מ

למפעל תעשייתי גדול
באזור חיפה
דרוש

אחראי חדר־אוכל

בעל נסיון רב
לפנות בשעות העבודה
לטלפון: 03-9721137 ללאה

לחברת ברוקרים גדולה

העוסקת בתחום הבינלאומי
דרוש/ה

אסיסטנט/ית לברוקר

ידיעת השפה האנגלית – הכרחית
נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 14058 תל־אביב למספר 05 ולציין מספר טלפון
– סודיות מובטחת –

לרשת מיצריות „רימיני"
דרושים/ות
★ מנהלים/ות למסעדות
בעלי נסיון בענף
★ מנהל/ת לפאב
אקסקלוסיבי בצפון תל־אביב
טלפונים: 03-285746, 03-282967

לחברת ביטוח בתל־אביב
דרושה

קלדנית

עם ידע בהפעלת מחשב
בוגרת תיכון
לטלפון 03-292836

לחברת בטוח בתל־אביב
דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות מדופלם/ת

הכרחי נסיון בבטוח
לפנות בכתב יד, בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון קודם לת.ד. 1059 ת"א.

מלונות דן
למלון המלך־דוד דרוש/ה

בר־מן מנוסה

בעלי נסיון מוכח ובמלונות
מתבקשים לפנות למח' כ"א
טלפון 02-221111

קדמה

האגודה לפיתוח וקידום כפרי נוער בישראל

כפר הנוער קדמה

(ליד צומת קסטינה)
כפר המטפל בנערים ונערות בעלי קשיי התנהגות, באווירה כפרית ובדרכי טיפול יהודיות, הצעד לקראת פתוח ושיפור מעניין ב:

1. מדריכים־מדריכות טיפוליים חברתיים

בעלי תעודת בגרות או 12 שנות לימוד עם יכולת אישיותית הולמת

2. אמהות בית

רווקות, או נשואות בעלות משפחה צעירה (ל„עבודת מטפלת" הדורשת לעיתים פיצול בשעות העבודה)

3. עובד סוציאלי

בוגר בעל משפחה, עדיפות לנסיון קודם בעבודה עם אוכלוסיה דומה.

הערות:
א. מגורים במקום חובה.
דירות השרות הן בסגנון כפרי.
ב. בכפר שירותים המסייעים לעובד ומשפחתו.
פרטים בטלפונים: 08-582126, 08-582009
ובכתב: כפר הנוער קדמה ד.נ. לכיש צפון – 79442.

לעתון יומי גדול
באיזור אשדוד קרית גת
קרית מלאכי ואשקלון
דרושים/ות

מקדמי מכירות

עדיפות לבעלי ניסיון. תנאים טובים ואפשרויות קידום למתאימים/ות
לקביעת ראיון טל' 08-525561

هكذا من الاصل

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר — ראשון בבוקר

בוא ליצור כוח

לבעלי מקצוע מעולים יש מקום עבודה אצלנו

★ מסגרים/ות כלליים/ות:

בעלי/ות נסיון בעבודות הרכבת דודים ונצרת.
ידיעה טובה בקריאת שרטוטים וביצוע עבודות הרכבה
נסיון בעבודה עם כלי הרמה

★ מסגרים/ות מכונאים/ות להרכבת ציוד מסתובב:

מכונאים/ות מעולים/ות בהרכבת ציוד מסתובב גדול, כגון:
רחסנים, משאבות אנכיות ואופקיות, מניפות יונקות ולוחצות וכו׳
ידיעה טובה בקריאת שרטוטים וביצוע עבודות הרכבה
נסיון בעבודות עם כלי הרמה

★ מסגרים/ות מכשירנים/ות להרכבת ציוד מכשור מכני:

ידיעה טובה בקריאת שרטוטים וביצוע עבודות הרכבה
נסיון בהרכבת לוחות מכשור
נסיון בעבודה עם צנרת נחושת, נירוסטה ופלדה רגילה

מקום העבודה: תחנת הכוח "רוטנברג" באשקלון.
לתושבי גוש דן מובטחת הסעה.
פנה/י ישירות כל יום עד השעה 17:00, למר ריבקין, מחלקת כח-אדם.
טל. 03-612910 או למר הלפרין בתחנת הכח טל: 051-49210
כתובתנו: מחלקת כח-אדם, אגף הביצוע, רח׳ החשמל 16, ת״א

בנה את עתידך איתנו!

חברת החשמל לישראל בע"מ

להבי ישקר

■ מפעל להבים למנועי סילון. ■ יצרן להבים לחיל האויר ולתעשיית המנועים בעולם. ■ קידום ותמורה על בסיס הישגים אישיים. ■ שבוע עבודה בן 5 ימים. ■

מהנדס/ת מכונות
הכישורים הדרושים:
- רקע בתהליכים אלקטרוכימיים
- נסיון בעבודה בתעשיה 3 שנים לפחות
- ידיעת השפה האנגלית הכרחית

מכונאי/ת אחזקה
הכישורים הדרושים:
- נסיון בתפקיד דומה בתעשיה 3 שנים לפחות

חשמלאי מוסמך
הכישורים הדרושים:
- חשמלאי עם נסיון של מספר שנים בעבודות אחזקה בתעשיה.

המעונינים מתבקשים לפנות בכתב יד או בטלפון למנהל כח אדם, להבי ישקר בע"מ
ת.ד. 330 נהריה 22102 טל: 04-927831

קופת חולים מאוחדת

לסניפנו בחדרה
דרוש/ה
טכנאי/ת רנטגן
בעל/ת נסיון, למשרה חלקית
5 ימי עבודה בשבוע
שעות עבודה רצופות
המעונינים מתבקשים לפנות לאחראית מכון הרנטגן טלפון — 06-333805
★ ★ ★
למשרדי המרכז
דרוש/ה
פקיד/ת כח אדם
בעל/ת נסיון של שנתיים לפחות
רצוי ידע בדיני עבודה
ונסיון בהעברת וקבלת נתונים ממחשב
המעונינים/ות מתבקשים לפנות בכתב יד לת.ד. 16161 ת"א
— סודיות מובטחת —

כדאי לעבוד בקופת חולים מאוחדת

לחברה בת של
חברה מסחרית גדולה
דרוש:
מנהל שיווק
למוצרים ביתיים בני־קיימא.
כל המעונינים לפנות בכתב־יד בצרוף פרטי קורות חיים ונסיון קודם בעבודה לת.ד. 1468 ת"א עבור "מנהל שיווק".
— סודיות מובטחת —

RAMADA continental

למלון רמדה קונטיננטל
דרושים
- ★ סו – שף
- ★ קופאי לילה
במחלקת קבלה
- ★ אחראית משמרת לובי
- ★ מלצרים/יות

נסיון במלונאות חובה
לפנות לכח אדם טלפון 03-296444

דרושים/ות
נציגי/ות מכירות
מת"א, השרון והדרום
בענף המסעדנים
וקונדיטוריות מוסדיים
תנאים טובים למתאימים
רצוי עם נסיון.

מרכז הקונדיטוריה והמטבח

לחברת יבוא יצוא במרכז ת"א
דרושה
מזכירה
- ★ בעלת ידע ונסיון בארגון משרד
- ★ שליטה מלאה בעברית ואנגלית + הדפסה דו־לשונית במעבד תמלילים.

משרה מלאה — 5 ימים
עבודה מעניינת בתנאים טובים!
נא לפנות בכתב יד, בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון קודם לת.ד. 30426 תל־אביב

להרוויח הרבה בזמן קצר

לחברת יבוא ושווק אביזרי אופנה פופולאריים מארה"ב
דרושות
דיילות מכירה
• עד גיל 25
• לא דרוש נסיון קודם
העבודה בשעות הנוחות לך!
לפנות לסימה, החל מיום א׳, טל: 03-659485

לחברה מסחרית בת"א
דרושים
מקדמי/ות מכירות
לאזורי צפון ודרום הארץ
לנציגות של חברה זרה
המפיצה מוצרים לתעשיה
הדרישות:
- ★ בעלי רקע טכני.
- ★ נסיון במכירות.
- ★ בעלי רכב.
- ★ בעלי מוטיבציה גבוהה ומרץ.
- ★ תנאים טובים למועמדים/ות המתאימים.

לפנות לטלפון: 03-834458/68
בין השעות – 08:00–15:00 חוץ מיום ו׳.

המלונאי בע"מ
החברה לשרותי כח אדם בתיירות

לעבודה קבועה ומעניינת באזור תל־אביב
דרושים
- ★ מנהל חשבונות ראשי — סוג 3 מדופלם נסיון במערכת ממוחשבת
- ★ עוזרת למנהל חשבונות — רצוי נסיון במערכת ממוחשבת
- ★ פקידות – בקבלות — לעבודה במחשב
- ★ מחסנאי מזון — נסיון הכרחי בתחום המזון
- ★ מזכירות ושרותים ולפק — מעל גיל 30 — שעות עבודה 11.00–16.00
- ★ מלצרים/ות — בעלי נסיון
- ★ מדריכים/ות חוילים — משוחררים — לעבודות מלצרות — הכשרה תינתן במקום.

נא לפנות לגבי "המלונאי" רחוב בן יהודה 177 ת"א
בין השעות 09.00–16.00
03-5440813 ,03-257457

בוא נדבר "מלונאית"

SHARP סלון טוקיו
דרושה בת"א
מזכירת שיווק
עם ידע בהנהח"ש, אנגלית,
מעבד תמלילים ומחשב
– משרה מלאה –
לטלפן 03-339423 לאורה

מכרז לעוורים
למרכז ספורט ארצי לעוורים
שליד בית חינוך עוורים בירושלים
דרוש
רכז פעילות
אחראי על הפעלת התוכניות עם נסיון בעבודה עם ציבור ונכונות לעבודה מפוצלת ובשעות בלתי שגרתיות.
טופסי מועמדות אפשר לקבל אצל פקיד המודיעין במרכז הספורט רח׳ דגל ראובן 8 ירושלים.
מועמדות יש להגיש עד יום א׳ 10.7.88 שעה 12.00.

אקרשטיין צבי בע"מ
למפעלנו בהרצליה
דרושים
- ★ פקיד/ה משלוחים — משרה מלאה, ידע בהפעלת מחשב
- ★ מכונאי דיזל — נסיון בטיפול במלגזות "לינדה"

לטלפן 052-612420, 052-619880 לגלילה

יעל תכנה ומערכות בע"מ

לעבודה בירושלים
דרושים
מנתחי מערכות/ מתכנתים
- ■ נסיון 2–3 שנים על מחשבי IBM MF — חובה
- ■ הכרת NATURAL + ADABAS

נא לפנות בכתב למח׳ "משאבי אנוש"
בית התכנה העצמאי הגדול בישראל
רח׳ ברקוביץ 22, גבעת שמואל, מיקוד 51905
סודיות מובטחת.

ורד הגליל
תעשיית שוקולד וממתקים בע"מ
לסניפנו במרכז הארץ
דרושים/ות בענף השיווק
נהגים/מחלקים
בעלי נסיון [illegible] 3 שנים [illegible]
מחסנאים
מנהלי/ות חשבונות
נסיון בעבודה על מחשבים — יתרון
תנאים טובים למועמדים/ות שיתקבלו.
נא פנו אל: ורד הגליל תעשיות שוקולד וממתקים בע"מ ת.ד. 1093 צפת 13110 אל: מנהל חבר העובדים.

בוא לעבוד במפעלי שוקולד מצליחים

למוסד ציבורי בירושלים
דרוש/ה
עוזר/ת אדמיניסטרטיבי
נסיון משרדי, כושר הבעה בכתב ובע"פ, התמצאות בכספים, שליטה בעברית ובאנגלית רצוי צרפתית או גרמנית.
עדיפות עד גיל 35.
לפנות בכתב יד למחלקת חו"ל, ת.ד. 1254 ירושלים

לחברה מובילה
בתחום חומרי נקוי והיגיינה
דרוש
סוכן מכירות
לרשתות שיווק באזור הצפון
הכישורים הדרושים:
נסיון במכירות ברשתות השיווק (עדיפות מהענף)
הופעה נאה
רשיון נהיגה
השכלה תיכונית מלאה
מגורים — אזור חיפה או הקריות
שכר ותנאים הולמים למתאים.
נא לפנות בכתב יד ברור לת.ד. 16150 מיקוד 61161 ת"א עבור 71 ולצרף קורות חיים והמלצות.

לפרויקט פרסומי בגוש דן
דרושים
אנשי פרסום בעלי כושר מכירה
שתפקידם יהיה לצרף בעלי עסקים למבצע מיוחד המיועד לתושבי תל־אביב.
עדיפות תנתן לסטודנטים, מורות בחופשה ורכושות בעלות מוטיבציה.
לפרטים נא לפנות לחברת מילן טל׳ 03-204719 או 03-280880
החל מיום א׳.

חוגלה קימברלי
למפעל חוגלה עפולה
דרושה
אחראית מנגנון
לעבודה עצמאית בנושא ניהול וטיפול בכח־אדם.
כישורים: נסיון קודם בתפקיד דומה; הכרת חוקי עבודה; יחסי־אנוש טובים ונסיון בעבודה על מחשב פי.סי.
עדיפות לתושבת עפולה.
לפנות טלפונית לרחל: 06-526055

לסוכנות ביטוח גדולה בת"א דרוש/ה
אחראי/ת מחשב
כישורים נדרשים:
1. השכלה/הכשרה פורמלית בתחום המחשבים.
2. נסיון וידע בתחום הביטוח.
3. נסיון קודם במערכות י.ב.מ. 36 – יתרון.

נא לפרט קורות חיים בכתב־יד ולשלוח לת.ד. 32173 תל־אביב מיקוד 61321.
תנאים טובים וסביבת עבודה נעימה למועמד/ת המתאימים

לחברת התמרוקים הבינלאומית
Helena Rubinstein
דרושות
יועצות יופי
לעבודה בתמרוקיות מובחרות ובדוכנים ברשתות השיווק הגדולות ברחבי הארץ.
כישורים:
■ נסיון קודם בתפקיד דומה ■ ידיעה טובה בעברית ואנגלית ■ גיל מעל 25 והופעה נאה.
המתאימות תעבורנה בת"א קורס הדרכה מקצועי של כ־3 שבועות.
נא לפנות לטל: 03-240256-7,
לאורלי או לרונית.

למשרד נסיעות בתל־אביב
דרושים:
- ★ מומחה — בעל נסיון של 5 שנים על בסיס משכורת + אחוזים.
- ★ מקדמי מכירות — על בסיס אחוזים.

ת.ד. 16194 ת"א 61161

למפעלי ד"ר פישר
לרגל הרחבת הפעילות דרוש:
רוקח
למעבדת פיתוח ובקורת איכות
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים
לת.ד. 39052 ת"א. מיקוד 61390
Dr. Fischer

לחברה תעשייתית גדולה
דרושה
כתבנית עברית מעולה
- ● בעלת נסיון רב בכתבנות ברמה גבוהה
- ● תועדף בעלת נסיון במעבד תמלילים
- ● העבודה באיזור פ"ת ובמשרה מלאה

◆ ◆ ◆
בא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים לת.ד. 2438 תל־אביב 61024 ולציין על גבי המעטפה את המשרה המבוקשת

שילנה
חברה ישראלית לשילוח בינלאומי בע"מ
דרושים/ות
- ★ מסווג מכס — אנגלית טובה, נסיון הכרחי
- ★ מזכירה אנגלית עברית — אנגלית/עברית על בורין, הדפסה על מעבד תמלילים, ניסוח מכתבים, טלקס, נסיון הכרחי
- ★ שליח עם קטנוע — שעות עבודה 8.00–13.00
- ★ קלדנית — לעבודה במשמרות, נסיון

שעות עבודה: 7.00–14.00, 12.30–19.00
טלפון: 03-430333
החברה המובילה בישראל לשילוח בינלאומי

התיכון העירוני "אוהל שם" רמת־גן
משרה פנויה
★ רכז/ת בריים קהילתי
נדרשת השכלה אקדמאית, רשיון הוראה ונסיון בנושאי מינהל, אירגון וביצוע בתחומים חינוכיים חברתיים.
הצעות מנומקות בצרוף קורות חיים.
תעודות והמלצות יש להעביר למזכירות בית הספר ת.ד. 1120 ר"ג.

למעליות ישראליפט דרושה
מזכירה
- ★ משרה מלאה
- ★ עצמאית
- ★ נסיון בניהול משרד
- ★ ידע בהדפסה
- ★ נסיון קודם הכרחי

לפנות בין השעות 8.00–10.00 לרח׳ הקישון 31 בני־ברק (ליד הקניון ב"ג)

בית זקוק אשדוד
דרושים
מפעילים לעבודת משמרות במתקני ייצור
כישורים נדרשים:
- ★ בוגרי 12 שנות לימוד.
- ★ מסיימי שירות סדיר מלא בצה"ל.
- ★ בריאות תקינה.
- ★ מגורים באשדוד.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב עם פירוט קורות חיים לת.ד. 338 אשדוד מיקוד 77102, בית זקוק אשדוד עבור מנהל.
בפרטים נוספים ניתן לפנות טלפונית: 08-531229.

לחברה מסחרית
דרושים:
טכנאים
לסניפים: תל־אביב וטבריה.
בעלי רקע טכני נרחב רצוי במכשירנות ואלקטרוניקה, לעבודה מגוונת במשרה מלאה.
בעלי רשיון נהיגה יפנו אל ת.ד. 502 תל־אביב.
סודיות מובטחת

לבי"ס הכללי אלברט איינשטיין
פנמה
דרושים
א) מנהל בית ספר
תואר B.A, נסיון בהוראה כ־15 שנים ובניהול כ־10 שנים.
ב) זוגות מורים
שליטה באנגלית או בספרדית,
עדיפות לזוגות מורים שהיו בשליחות בעבר.
העונים לדרישות הנ"ל יתקשרו החל ממוצ"ש 2/7, 03-885119, 02-722426.

לבית"ס תיכון מרחבים
דרושים מורים
לשנה"ל תשמ"ט
- ★ מתמטיקה רבה.
- ★ מתמטיקה (עם הכנה לבגרות).
- ★ ביולוגיה.
- ★ מזכירות.
- ★ תנך.
- ★ חינוך גופני.
- ★ סטודנטים למילוי מקום.

מועמדים, בעלי כישורים מתבקשים לפנות למנהל ביה"ס טל׳ 057-923897 – בבית 057-957871.
עובדיות מורד
ליד המועצה

דניה סיבוס חברה לבניה בע"מ
דרושים
מנהלי עבודה מעולים
לביצוע עבודות שלד וגמר במרכז הארץ
יועדפו בעלי נסיון במבנים מתועשים
– להתקשר לטל.
03-357191 לדיב

לבית מרקחת דרוש/ה
רוקח/ת חרוץ/ה
לעבודה עם קהל, בעל/ת יוזמה
אפשרי פנסיונר/ית להשלמת משרה
תנאים מעולים
טל: 03-286740, 03-299260 ביום
03-427170 בערב.

דרוש
חשמלאי מוסמך
לעבודה קבועה בבית חולים
דרישות התפקיד:
- ★ נסיון בבקרה, התקנות ומיזוג אויר
- ★ נסיון של 5 שנים לאחר קבלת הרשיון
- ★ גיל עד 45, תושב מרכז

להתקשר משעה 8.00 למחלקת אחזקה טלפון 03-240185

למוזיאון תל־אביב לאמנות
דרוש/ה
עורך/ת פרסומי המוזיאון בשפה העברית
לעריכה בשפה העברית ולהעתקים של פרסומי המוזיאון.
הכישורים: תואר אקדמאי במדעי החברה או הרוח (לשון/ספרות); נסיון של 3 שנים לפחות בעריכת טקסטים מקוריים ומתורגמים; שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית. שפות נוספות יתרון. רצוי ידע בנושאי אמנות.
על המעוניינים לפנות בכתב יד למח׳ כח־אדם ת.ד. 33288 תל־אביב 61332.

ברית
חברה לשיכון ולבניה בע"מ
דרוש
מנופאי למנוף צריח
עם רשיון
לפנות טל׳ 03-237455, 03-257362 לאמר

למפעל תעשייתי גדול בבני ברק
דרושים
אחראי משמרת
למחלקת הזרקה (פלסטיק)
בוגרי בי"ס מקצועי 3 שנתי לפחות
או נסיון רלוונטי בהזרקת פלסטיק.
העבודה בשלוש משמרות.
לפנות 03-783373 לרחוב/ה גבול 8.30–14.00

למשרד רואי חשבון
דרושים:
יועץ/ת מס
עם נסיון
טל: 03-660124, 03-661888

למוצרי תרופות, צבעי ביתור
דרושים
סוכנים/ות להפצה
תנאים מצויינים
טל: 03-9281631/2

לחברה למוצרי מזון באזור בני־ברק
דרוש
פורק משלוח
בעל נסיון מוכח, לפנות
טל׳ 03-453141

לד.נ.צ.ב. בע"מ דרושה
מזכירה כללית
למשרה מלאה
- ★ ידע בנהלת
- ★ נסיון בשיווק ומכירות יתרון

03-657281

מכירות
דרושים:
ראשי צוותים ★ נציגי מכירות
שכר – אחוזים – הוצאות
דפי אורגנון טל. 03-611303 מיום א׳

מנהל

דרוש

בטבריה

לניהול והרחבת מערכת שרות ושיווק של חברה מצליחה

דרישות התפקיד:
★ ניהול אדמיניסטרציה מעולים
★ יכולת מכירה מוכחת
★ יכולת ניהול מו"מ עם ארגונים ומוסדות
★ יחסי אנוש מעולים
★ יכולת התמודדות עם מצבי לחץ
★ נכונות לעבודה קשה שעות רבות

למועמד המתאים אפשרויות קידום ותנאים טובים

נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון אל ת.ד. 423 הרצליה 46105

– סודיות מוחלטת מובטחת –

להברה מסחרית בת"א

דרושים:

1. מנהל חשבונות
– סוג 3, נסיון – 3 שנים במערכת ממוחשבת דרמטובענה רקע בניהול לקוחות/ספקים ומלאי – יתרון

2. גזבר/ית
– נסיון גבית מלקוחות, ניהול תזרים מזומנים, הכרת המערכת הבנקאית, עדיפות עם רקע מתאים בהנה"ח

3. קופאי/ת
– נסיון בקופות ממוחשבות 12 שנות לימוד

נא לפנות לתאום פגישה לטלפון – 03-373024 תחל מקום ראשון – בין השעות 09:00-16:00

ההסתדרות הציונית העולמית

המחלקה לחינוך ולתרבות תורניים בגולה | המחלקה לחינוך ולתרבות בגולה

דרושים

לשליחות חינוכית בחו"ל ובאנס"ש

מורים שומרי מצוות

א. לבתי ספר תיכון במקצועות – הוראת לשון ותורה עברית.
ב. לבית ספר יסודי בבוסטון – להוראה בחו"ל תרד
ג. לבית ספר יסודי בגולה לקהילות ...

נא לפנות לטלפונים: 02-...

עבודה מעניינת!
אתגר מקצועי!
למוסד ציבורי ארצי

דרושים

עובדים סוציאליים

בוגרי אוניברסיטה

לתפקידים שונים במקומות הבאים:
★ בית אבות בחולון
★ בית אבות ברמת־אפעל
★ בית אבות סיעודי ברעננה
★ מועדוני קשישים במרכז הארץ
★ מוסד ילדים ונוער בקריבנה
משרה במשרה מלאה
תנאי עבודה ושכר טובים

נא לפנות: למחלקת פיתוח טל' 03-268604 או לאהלה טל. 03-248261.

רוברט הלף ROBERT HALF
החברה המובילה בעולם התעסוקה
בהשמת כח אדם במשמעים ובחשבונאות

מנהל כללי
לחברה בענף המזון

★ נסיון מוכח בניהול שיווק כולל רשת של קשרים בענף המזון
★ ניהול פיננסי
★ כושר ניהול צוות
סודיות מלאה מובטחת

המועמד המתאים ישלח קורות חיים ופרטים את נסיונו בשיווק וניהול בכלל בענף המזון בפקס 03-291617 או לת.ד. 26283 תל־אביב מיקוד 62162

להברה מסחרית בת"א

דרושים לאולם תצוגה ומכירה

אנשי מכירות

למכשירי חשמל ביתיים ומערכות סטריאופוניות
רצוי נסיון של שנתיים בענף

נא לפנות לתאום פגישה לטלפון – 03-373024
תחל מקום ראשון – בין השעות 09:00-16:00

לחברה קבלנית לבנין ולאינסטלציה בקווד

דרושה

מזכירה כללית

למשרה מלאה

הכישורים: הדפסה טובה מאוד בעברית.
נסיון רב בביצוע עבודות משרד כלליות.
התנאים יקבעו בהתאם לכישורים.
לקביעת ראיון נא לפנות לתב' מבנה ת.ג.מ.ג. בע"מ טלפונים 03-358774, 03-5364917

קופת חולים מאוחדת

למחוזנו בת"א

דרושים

למילוי מקום בחודשי הקיץ

רופאים כלליים ופנימיים
רופא/ה רנטגנולוג/ית

5 ימי עבודה בשבוע
אפשרות למשרה חלקית
תנאים טובים למתאימים

המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל אזור ת"א טלפון: 03-255372

למחוזנו באשדוד

דרושים

רופאי שיניים

בעלי נסיון למשרה חלקית או מלאה
תנאי שכר טובים מובטחים למתאימים

המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל הסניף טלפון: 08-555153

– סודיות מובטחת –

כדאי לעבוד בקופת חולים מאוחדת

התאגדות לקידום החינוך
לבית ספרו התיכון ע"ש "בויאר"
בירושלים
דרושים:

א) מורים/ות מנוסים במקצועות:
היסטוריה, מדע המדינות, כימיה, מוסיקה (רצוי נסיון בהדרכת מקהלות)

ב) מורה של"ח
כישורים חיוניים: נסיון וידע בידיעת הארץ ובהדרכה בשדה. יכולת ליצור קשר טוב עם תלמידים

ג) מדריך מחולות:
רצוי נסיון בהקמת והדרכת להקות מחול

נא לפנות טלפונית למזכירות ביה"ס
טל. 02-422694 או 02-420026

דרושים

★ איש אחזקה
לבי"ס שדה מעלה אפרים
ידע טוב בנושאים טכניים ובעיות אחזקה

★ מינהלן
לבית ספר שדה חצבה. נסיון קודם באחזקה וביצוע. ידע בבקשות אסכניה
בעלי רשיון נהיגה
מבורגנת, בנקים
התחלת העבודה מיידית

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים, ונסיון קודם בעבודה למחלקת כוח אדם רח' השפלה 4 ת"א עד 15.7.88

החברה להגנת הטבע

הכפר הירוק
ע"ש לוי אשכול
כפר נוער לחינוך תיכוני
דרושים/ות

★ **מורה הומניסטי/ת** עם גישה לחינוך מיוחד
★ **מורה למתמטיקה** (מנוסה)
★ **מורה לאנגלית** (מנוסה)
★ **מורה לגיאוגרפיה** (בחצי משרה)

נא לפנות בכתב יד להנהלת הכפר הירוק ע"ש לוי אשכול ב. 47800

דרוש

מכונאי מטוסים

יוצאי ח"א לעבודה במוסך מטוסים בהרצליה.

נא להתקשר מיום א' לטל': 052-88701

להברת יבוא באזור התעשיה הרצליה

מזכירה כתבנית

אנגלית/עברית
★ שליטה מלאה באנגלית.
★ נסיון בכתבנות.
★ משרה מלאה, 6 ימים.
טל': 052-558229

למשרד פרסום בת"א

מקדמי מכירות

עם נסיון בלבד ברכש מודעות לפרויקט פרסומי מעניין.
העבודה במשרה מלאה 5 ימים בשבוע
שכר גבוה למתאימים
03-245146

למשרד שמאי ביטוח

כתבנית מעבד תמלילים

(וורדסטאר)
טל. 03-662546

משאבי אנוש
גיוס והערכת מנהלים בע"מ

High-Tech, Rapidly Growing Company Is seeking:

EUROPEAN MARKETING/SALES MANAGER

The position involves total responsibility for market penetration, sales, and product support in the European marketplace.

Requirements:
- M.Sc or Ph.D degree in Chemistry with proficiency and experience in chemical instrumentation.
- Full command of English.
- Marketing experience and knowledge of a second European language are desirable.

CONFIDENTIAL

For immediate consideration, send your resumé to: HUMAN RESOURCES P.O.Box 189 Ramat-Gan 52101 ISRAEL

נשיונל סמיקונדקטור
National Semiconductor

חברת נשיונל סמיקונדקטור הינה מהמובילות בעולם בנושאי מקרו מחשבים ורכיבים ממוחשבים. המרכז הטכנולוגי במגדל העמק – מעסיק כיום כ-250 עובדים במגוון רחב של מקצועות ונמצא בתהליכי גדילה והתפתחות מואצים.
אנו מחפשים:

אחראי/ת גיוס ופיתוח עובדים

משרה מס' 3104
התפקיד כולל:
- אחריות על גיוס עובדים מכל המקצועות מגוונות
- אחריות על פיתוח מנהלים ועובדים
- יזום נושאים מגוונים ופעילויות בתחומי כח אדם וטפול בהם.
המועמד אשר:
- ניסיון ביכולת אישית ובין אישית בגבוהה ביותר
- בעל יוזמה, נמרצות ונועז
- גלתב ונהנה לעבוד בסביבה דינמית ויצירתית בעבודה מלאה אתגר בחברת אנשים צעירים הפועלים למען מטרה משותפת.

מוטו: ...

רקע/השכלה מתאימים יהוו יתרון.

נא לפנות בצירוף קורות חיים אל: נשיונל סמיקונדקטור ישראל בע"מ ת.ד. 619 מגדל העמק 10556 (עבור מנהל כח־אדם) ולציין מספר משרה

דרושים

טרפיק

אחראי להבטחה היומית של עבודות והעברת הכספים.

גרפיקאי/ת

ביצועי סטו/ית

בעל/ת נסיון של 3 שנים לפחות במשרד פרסום.

נא לפנות מיום א', טלפון 03-250122

– סודיות מובטחת –

סיטק
גיתם מערכות תדמית בע"מ

דרוש

אחראי חדר מכונות של קומפלקס גדול

• בעל ידע רחב במיזוג אויר
• דודים • משאבות
• ומערכות אלקטרומכניות.

נא לפנות בכתב יד בצירוף תולדות חיים לת.ד. 6109 חיפה 3106

דרוש

מטעין

למפעל בטון בהרצליה

052-559448 –
052-559411, לחזי

למפעל פלסטיק גדול בבני ברק

דרוש

מכונאי אחזקה

בוגר בי"ס מקצועי
נסיון בתעשיה בשטח הפלסטיק רצוי, אך לא הכרחי.
ידע במכאטמטיקה והידראוליקה – יתרון.
לפנות 03-741873 לחברה 8.00-14.00

---

mid hair מוד הייר

חברה בינ"ל לתכשירי שיער

דרושים

סוכנים מנוסים בעלי רכב לאזור ת"א והסביבה

למתאימים תנתן בלעדיות לאזור.

03-9244004

בגרל הפקות

דרושים

★ מנהל מכירות
★ רוכשי מודעות

תנאים טובים
03-622586-7

דרוש

נהג משאית

למלבן היהיר הישה. עם נסיון המלגזות בלבד.
לעבודה קבועה.
03-448164
03-5465094

למלון בת"א

דרוש

מנהל קבלה

★ נסיון במלון 5 כוכבים
★ רצוי כמנהל קבלה ממוחשבת

נא לפנות בכתב לת.ד. 2651, רמת־השרון

לתעשיין בקיים
יצרני הלבשה תחתונה

דרושות

דיילות מכירה ברשת שיווק

העבודה באזורים: באר־שבע – אשקלון, ראשל"צ, נס־ציונה, בת־ים, הרצליה – חדרה.
רכב חובה.

לקביעת ראיונות בטלפון: 03-797858
להחבר אך ישראל.

דרושים

שומרים

תושבי גוש דן עד גיל 55
עם רשיון נשק
לעבודת אזה"ת הלילה
03-370452

דרוש

שותף פעיל

לחברת שליחויות מכולה.
השקעה 60,000 דולר. ת.ד. 1527 רמת־השרון מיקוד
עבור שליחויות 47100

למשרד רו"ח דרוש

עובד ביקורת

עם נסיון שנה לפחות
טל: 03-288836
לילי 03-288746

המוסד לביטוח לאומי

דרוש

עוזר בכיר

באגף לשיקום וסיעוד

הקרן לפיתוח שירותים לנכים, המשרד הראשי, ירושלים

הדרגה: רמה 6 ע"ס

תאור התפקיד:
מטפל בבקשות הסיוע המופנות אל הקרן לפיתוח שירותים לנכים לפי הנהלות הנכונים עליה. מקיים קשר עם גורמים מקצועיים ואחרים במוסד ומחוצה לו. בודק את הבקשות מאוד נתונים, מתייעץ במומחים וכד'. עוסק בכל עבודות המינהל של הקרן: עריכת דיווחים, רישום פרוטוקולים, טיפול בתיקיה, חישובי תקציב ותשלומים (לרבות וחישובי הצמדות), טיפול בהסכמים משפטיים וכד'.

הכישורים הנדרשים:
תואר בוגר בעבודה סוציאלית.
ניסיון של 5 שנים לפחות בטיפול ובעבודה ישירה.
ידע בעקרונות השיקום, הכרות והבנה בעבודה רווחה ושיקום.
יכולת מנהלית טובה מאוד, לרבות יכולת לביצוע חישובים וכד'.
יכולת ניסוח טובה מאוד בעברית. דייקנות וקפדנות בעבודה.

הערות:
א. במשרה מועסק עובד על־פי חוזה מיוחד, והוא רשאי להגיש את מועמדותו.
ב. המועמדים למשרה הנ"ל ייבחנו בכתב.
ג. את הבקשות, בצירוף תעודות השכלה, יש לשלוח לפי כתובת המוסד לביטוח לאומי, שד' וייצמן 13 ירושלים 91909, בטופס בקשה למשרה פנויה (טופס 2115) עד 15 ביולי 1988.

עבודה עכשיו

תל־אביב, טל' 03-298877
בן יהודה 12, א'-ה' 08.00-14.00

דרושים/ות עובדים/ות עם נסיון למקצועות הבאים:

למחלקה הטכנית

- **צבע תעשיות** בעל נסיון של שנתיים לפחות לעבודה ממושכת באזור הרצליה.
- **מבקר/ת איכות** ויזואלית לבקורת על מעגלים ערומים באיזור ת"א.
- **כרסם C.N.C** בעל ידע בתכנות לעבודה ממושכת באיזור ת"א.
- **שרטט/ת** הנדסה אזרחית ידע ונסיון בעפר, כבישים ומבנים לעבודה בת"א.
- **מפעיל בונדר** חצי אוטומטי לעבודה ממושכת בת"א.
- **מלחימים/מ"ר חוטים**
- **מלחימות/מ"ר חוטות** שנתיים נסיון לפחות, ידע בתקנים צבאיים, יוצאות במצ"א יתרון לעבודה ממושכת באזור ר"ג.
- **עובד/ת ייצור** בוגרי מגמת כימיה או ביולוגיה לעבודה ממושכת באזור ת"א.
- **הנדסאי/ת אדריכלות** בעל נסיון של 4 שנים לפחות לעבודה בת"א.
- **מסגר/רתך** בעל ידע ונסיון של חמש שנים לפחות בייצור דים מכנים, קריאת שרטוט חובה, לעבודה ממושכת באזור ת"א.

למחלקה המשרדית

- **פקיד/ת כ"א**, בגרות מלאה, לאחר שרות צבאי מלא, לעת, ועבודה מלאה (17.00–7.30), 5 ימים בשבוע. לתקופה ממושכת ותנאים טובים למתאימה.
- **מרכזנית**, 12 שנות לימוד, לאחר שרות צבאי, לעבודה מלאה לעבודות זמניות.
- **קלדנות מסוף** מנוסות, מזכירות מנוסות, לעבודה במקומות קבועים, קיבוב התפתחות מקצועית. פני אליט בהקדם.
- **כתבנות לעבודה** במשרה חלקית או מלאה, תנאים טוב ים, קורס עיבוד תמלילים חינם למודאיות.

לסניף חולון, טל' 03-5030680
שנקר 47, א'-ה' 08.00-14.00

דרושים

למחלקה הטכנית

- **חוטי לוחות** חשמל, קריאת שרטוט – חובה לעבודה באזור חולון.
- **מסגר/רתך** בעל נסיון קודם בקונסטרוקציות ידע באר גלית בסיסית – חובה. לעבודה עצמאית וממושכת באזור המרכז.

לסניף רחובות, טל' 08-461717
הרצל 190, א'-ה' 08.00-14.00, ו' 08.00-12.00

דרושים

- **טכנאי/ת שרטט/ת מכונות** – נסיון בתכנים (CAD) הכרחי.
- **חשמלאי רכב** סוג 2 או 3 נסיון ברכב אמריקאי יתרון מאזור אשדוד והסביבה.
- **בוחן לרישוי רכב** – מוסמך מטעם משרד התחבורה מאזור אשדוד והסביבה.
- **חרט/כרסם קונבנציונלי** נסיון 3 שנים לפחות.

מנפאואר MANPOWER — החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית — יותר טוב מנפאואר

תמי - מכון למחקר ופתוח בע"מ

לתמי - מכון למחקר ופיתוח הגדול במדינה בתחום הכימיה היישומית

למחלקת המחשב דרושים/ות

איש/ת מחשב

בתחומי הכימיה והנדסה הכימית

המועמד ישולב בצוות המחלקה ויעסוק בפיתוח מחשב מגוונים בנושאי סימולציה, בקרה ועוד בכל הנושאים על המועמד להיות בעל תואר אקדמי באחד מהתחומים הבאים: כימיה/הנדסה כימית/מדעי המחשב

SYSTEM MANAGER

המועמד יעסוק חלק מזמנו בניהול המערכת וחלק מזמנו יקדיש להכנה מכנה למרויקטים המרכזים
כישורים נדרשים: תואר הנדסאי מחשב וידע במערכת VAX/VMS וידע במערכת MS DOS יהווה יתרון

שבוע עבודה בן 5 ימים

המעוניינים יפנו בצירוף קורות חיים לתמי מכון למחקר ופיתוח לכ"א ת.ד. 313 חיפה 31002

בקבוצת כימיקלים לישראל

להברה בינלאומית במרכז הארץ

דרוש

מהנדס תעשיה וניהול

בעל נסיון עד 3 שנים

בתחומים:
★ יישום מערכות ממוחשבות בשטח מלאי ותפ"י
★ תכנון פרויקטים ותיאור כדאיות.

נא לפנות בפרטים מלאים לת.ד. 7095 ת"א 61070 עבור מס. 27

המשרד לקליטת העלייה
האגף למידע ולפרסום
דרוש:

מביא לדפוס

למשרד הקליטה בירושלים דרוש
מביא לדפוס מקצועי
– בעל נסיון בכל ענפי הדפוס
והכריכה – לעבודה על בסיס קבלני.

בדבר פרטים נא לפנות, בשעות העבודה הרגילות, טלפונים: 02-242142 או 02-241121 שלוחה 73.

בואו ל'משרדיות' שלנו ברחבי הארץ

פתח־תקוה
רח' ההגנה 16, טל. 03-9301913
• מנהל חשבונות סוג 3 עצמאי עם נסיון בהנה"ח ממוחשבת, ידע בניהול מלאי, תזרים מזומנים, תכנון וניהול כספים
• מעבדות תמלילים על תוכנת א-ב עברית
• פקידה / כתבנית הדפסה בעברית אנגלית ברמה טובה
• קלדניות מנוסות לעבודות זמניות וקבועות

חולון
רח' וייצמן 30, טל. 03-849321
• כתבנית עברית/אנגלית מנוסה נסיון על מעבד תמלילים אנשטיין, אנגלית ברמה גבוהה, משרה מלאה, 6 י"ע, חולון
• מזכירה רפואית תעודה מתאימה, נסיון הכרחי, עבודה אחה"צ בין השעות 14:00-20:00, 5 י"ע, עבודה קבועה, בת־ים
• פקידה בעלת נסיון בקלדנות לעבודה קבועה, 5 י"ע, 8:00-15:00, בת־ים
• פקיד חשבונות מנהל חשבונות סוג 2, חובה גבר, אפשרי ללא נסיון, שעות עבודה 12:00-20:00 + ש. 9:00-15:00, עבודה קבועה, חולון

תל־אביב
כבר אתרים 134, טל. 03-202460
• מזכירה באנגלית + טלקס, חובת השפה העברית, גיל 25, משרה מלאה, 6 ימי עבודה בשבוע
• תמלילנית באנגלית על וורדסטר, שליטה באנגלית ברמת שפת אם, ידע בעברית, 5 ימי עבודה בשבוע משרה מלאה
• תמלילניות על כל סוגי התוכנה לתקופות קצרות וממושכות
• מזכירה בעברית עם ידע בהנה"ח, עדיף נסיון בעבודה בתחום בניה, ידע בקריאת תוכניות, הופעה נאה, חצי משרה בבקר
• דיילת מכירה בענף הקוסמטיקה, הדגש על ידע טוכה באפור שעות העבודה 10:00-19:00 גמיש, יום ו' 10:00-14:00 גמיש, מעל גיל 30
• פקיד רישוי (עבר בחינה בטכס) לעבודה לחודשיים בשעות 09:00-13:00, 6 ימי עבודה בשבוע
• קלדניות אלפא מסרי + הנה"ח לעבודות קצרות וממושכות
• פקידת יבוא, מעקב אחר תיקי יבוא, ידע בהדפסת מכתבים באנגלית + טלקס, עבודה במשרה מלאה, 5 ימי עבודה בשבוע

נתניה
רח' שטמפר 15
טל. 053-28646
• קלדנית להפקת חשבוניות בחשבשבת, עבודה זמנית הרצליה, שכר גבוה!
• מעבדות תמלילים על תוכנות וורדמיל, אינשטיין וורדסטאר
• מזכירת יבוא/יצוא, משרה מלאה, נתניה
• מזכירה שפת אם אנגלית + עברית, נתניה, למשרה מלאה

ORS שרותי כח אדם

החברה המובילה בתחום התעסוקה

תיק-ים במתנה

צלצלי למחלקה המשרדית של חבר עוד היום טל. 03-5101420

*כפוף לתנאי המבצע

◆ **אנשי מכירות ורכש מנוסים** (שנתיים נסיון לפחות) גילאים 35–25 + רכב – לאזור המרכז. תנאי שכר מצויינים – 2200 ש"ח + מיידי, משרה מלאה.
◆ **דיילות מנוסות** (שנה נסיון לפחות) גילאים 22–28 (12 שנות לימוד ובגרות עיונית) הופעה נאה שעות גמישות.
◆ **מעבדות תמלילים** מנוסות עברית/אנגלית IBM PC תוכנות: א+ב אינשטיין, WORDMILL ו"לניר"
◆ **כתבניות דו לשוניות** עברית/אנגלית – מיידי.
◆ **כתבניות עברית מנוסות** + ידע בטבלאות מיידי.

חבר — חברה לשרותי כח אדם

ת"א, בניין מגדלור בן יהודה 1, טל. 03-5101420
חושל"צ, טל. 03-9666208, 9668139
חיפה, טל. 04-667267, 663966
ירושלים, 02-234265-6-7
שעות הקבלה 08:00-15:30

לעבוד בחבר - להרגיש בבית

למוסד ציבורי גדול בת"א

דרוש(ה) כלכלן(ית)

לתפקיד רב גוני ובעל ענין.

דרישות התפקיד:
1. לאחר שירות צבאי/לאומי.
2. השכלה אקדמאית בכלכלה ו/או ראיית חשבון ו/או מנהל עסקים.
3. יכולת לנהל מו"מ עם חברות ומוסדות ציבוריים.
4. נכונות לעבודה מאומצת גם מעבר לשעות העבודה המקובלות.

יש לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 7093 מודעה מס' 574.
פונים מתאימים יענו.

בדחיפות בתנאים טובים דרושים:

- **כרסמים חרטים** CNC פרופיל 72 + קריאת שרטוט חובה.
- **מסגר רתך** CO2 מנוסה לאחזקת מכונות, ללא משמרות. - הסעות מיבנה - אשדוד.
- **מחווטות** לאחר שרות צבאי, נסיון ב-WIRE UP הסעות מיבנה ואשדוד.
- **צבע תעשיה וניקוי חול**, נסיון מעל שנתיים פרופיל 72 + למפעל מסודר.
- **עובדי ייצור**, פרופיל 65+ להכנת הערובות בבני ברק.
- **מסגרים** בוגרי בי"ס מקצועי בעלי הסמכה - עבודה עפ"י שרטוט לחולון, יהוד, בני ברק.
- **עובד יציקה**, גיל 30+ (רצוי בעל משפחה) למפעל מסודר - 5 ימי עבודה, ארוחות + הסעות.
- **מיקרוביולוג/ית** תואר ראשון, למפעל עתיר ידע בכפר סבא. לניהול מעבדה אנליטית. תואר שני בכימיה אנליטית.

לפרטים בטל. 03-5101420

למערכת ללימודי מבוגרים-אורט ישראל

דרושים מרצים להדרכה בתעשיה

1) מהנדסים מכונות בעלי ידע ונסיון בנושאים הבאים: שיטות אחזקה, מתאמות, מנועים, פרזמים, מערכות חום וקירור קירור הפגרים.
מהנדסים/הנדסאי אלקטרוניקה ומהנדסים בנושאים: אלקטרוניקה תעשייתית, אלקטרוניקה ממוחשבת, מיקרופרוססורים.
העבודה לפי שעות בשעות אחה"צ והערב.

לפרטים נא לפנות למיכל ... 03-392833 / 03-396456

דרוש/ה

עובד/ת סוציאלי/ת

לעבודה עם נערות הכוללת ראיונות וביקורי בית.
משרה מלאה
באזור אשקלון והסביבה
לתקופה מיולי עד סוף ספטמבר 1988.
פלפון: 03-814422 שלוחה 339 לבינה.

صكنا من الاهل

صكذا من الأصل

חברה גדולה לשיווק מזון
מחפשת
מנהל מחסני ירקות ופירות
(משרה 2775)
תפקיד ניהולי ושיווקי בכיר בסניף
הכישורים הדרושים:
* נסיון ויכולת ניהול צוות נרחב.
* כשורים מסחריים וגישה שיווקית.
* יכולת לקיים יחסי אנוש תקינים עם גורמים שונים.
* יכולת עמידה בלחצים ופתרונות.
* נכונות לניוד ולהשקעה.
עדיפות לבעלי נסיון בתחום המזון (רצוי ירקות ופירות).
מועמדים ישלחו פירוט קורות חיים ונסיון אל ת.ד. 11024 ת"א 61110 וציינו מספר משרה.
סודיות מובטחת.
המודעה לשני המינים.
תה"ל
תחנת ייעוץ לנושאי כח־אדם בע"מ

המכללה הטכנולוגית
אשדוד
דרושים להוראה
* מהנדס חשמל
* מהנדס תעשיה וניהול
* מדריך חשמל תעשיה
* מדריך תחזוקה מכבי
* מדריך מכונאות רכב
* מדריך חשמל רכב
בדבר פרטים נוספים נא לפנות בכתב ת.ד. 6001 אשדוד רח' בני ברית פינת דיבוטינסקי או בטלפון 08-534886

למפעל לכלי כסף בתל־אביב
ד ר ו ש ה
עובדת לחנות המפעל
* שעות העבודה: 07.00–15.30, 5 ימים בשבוע
* עדיפות לבעלת רקע מסורתי.
לקביעת ראיון נא להתקשר בין השעות 08.00–13.00 לטלפון 03-321181

למוסד חינוכי גדול בחיפה
ד ר ו ש
איש תחזוקה
* נסיון בהפעלת צוות עובדים
* טיפול בציוד טכני
* אחראי על קשר עם גורמי פנים וחוץ.
תנאי העסקה לפי הדרוג האחיד
נא לפנות בכתב לת.ד. 4920 חיפה 31048

הסתדרות מדיצינית הדסה
המחלקה למחלות דרכי העיכול של ה.מ.
הדסה מחפשת מועמדים בעלי עודף משקל ניכר להשתתפות בטיפול נסיוני להפחתת משקל באמצעות בלון תוך קיבתי.
המשתתפים יתבקשו להשתתף בהוצאות.
לא מובטחות שום תוצאות.
נא לפנות לטל' 02-446848 בימים א' – ה' בין השעות 9.00 – 15.30.

לחברה גדולה בבת־ים
* נהג סמיטריילר
* טרקטוריסט
* רתך ארגון
* מסגר מתחיל
* מעמיס סחורה
אפשרות גם לעבודה זמנית או חלקית
נא לפנות לחבצלת או לאורנה
ת.ד. 37075 ת"א
או לטלפון 03-9616374/5

למוסד ציבורי בירושלים
דרוש/ה
טכנאי/ת צילום
* בוגר/ת 2 שנות לימוד בבי"ס מוכר לצילום
ובעל/ת 3 שנות נסיון
לפנות 02-698209 (נחום)

איילון חברה לבטוח
למשרדי החברה בת"א
דרושים:
1. פקיד/ה שכר – להכנת משכורות עובדים
2. קלדנית
3. פקיד/ת תביעות – מדור רכב
4. פקיד/ת ההנה"ש סוג 2
מועמדים לתפקידים הנ"ל בעלי נסיון של שנתיים לפחות יפנו לת.ד. 37288 ת"א 61372

לחברת יבוא/יצוא גדולה באזור אשקלון
דרושים למשרה מלאה
1. מזכירה בכירה לניהול לשכת המנכ"ל.
2. מנהה"ש מדופלם בעל 5 שנות נסיון בעבודה עם מערכות ממוחשבות, הכרת המערכת הבנקאית בנושאי מט"ח.
3. מזכירה למחלקת שיווק – שפת אם אנגלית.
4. פקידת יבוא/יצוא –
נסיון בעבודה עם עמילי מכס.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ת.ד. 29846 תל־אביב. מיקוד 61298

לחברת מסחרית
דרושות:
* פקידה להנה"ח
למשרה מלאה, לא דרוש נסיון קודם.
* פקידה כתבנית
למשרה מלאה.
מקום עבודה שיכון ת"א
טל. 03-490238

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם כן מהותו של התפקיד מונעת קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. המעבידים צפויים לעונש על פי החוק.

כסלו
מסגרים
קוראי שרטוט
לעבודה קבועה, שכר גבוה במיוחד.
5103811/2

בית הספר התיכון המקיף הערבי רמלה־לוד
דרושים מורים
לבתיה"ס התיכון המקיף הערבי רמלה־לוד לשנת הלימודים תשמ"ט במקצועות:
מתמטיקה, רכב וחינוך גופני לבנות.
מורים/ות בעלי הכשרה מתאימה ורישיון הוראה במקצועות הנ"ל יפנו בכתב לבית הספר ת.ד. 172 לוד. מיקוד 71117
עד לתאריך 31.7.88
אוברגה ג'ואנסה
מנהל בית הספר

למפעל ברשל"צ
ד ר ו ש ה
פקידת מכירות נמרצת
למשרה מלאה
לטלפון: 994370
בין 10:00–14:00

לחברה בינלאומית בענף הצילום
ד ר ו ש / ה
טכנאי אלקטרוניקה
יועדף מועמד עם ידע בענף הצילום.
נא לפנות בצירוף קורות חיים וניסיון קודם אל ת.ד. 39808 תל־אביב 61397
עבור "טכנאי אלקטרוניקה"

למוצר מבוקש בתחום תקליטים, תעשיות ומסחר
דרושים
סוכני מכירות עצמאיים
לאזורי בלעדיות (חלקה גאוגרפית)
לשלוח לת.ד. 3357 חולון

למפעל כימי גדול באזור חיפה
ד ר ו ש / ה
כלכלן(ית)
לאגף הכספים
הכישורים הדרושים:
* בעל תואר ראשון בכלכלה
* רצוי רקע בחשבונאות
* דרוש נסיון של 2–3 שנים
על המועמדים המתאימים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים וניסיון קודם לת.ד. 4353 חיפה עבור מספר 2243 (מיקוד 31040)

הילטון תל־אביב

דרושים:
* טכנאי קירור – תעודת חשמלאי מוסמך חובה.
* גהצן/ית מקצועי/ית למכבסת המלון – עדיפות לבעלי נסיון מוכח בתפקיד.
* חדרניות למשמרת בוקר – למשרה מלאה.
פניות למחלקת המנגנון בשעות 2–3:30 אחה"צ או טלפונית 03-640292

לחברה גדולה העוסקת בייצור ושיווק מוצרי אריזה לתעשיית המזון
דרוש
טכנולוג מזון
לפיתוח ושיווק אריזות בענף המזון
ת.ד. 3983 פתח־תקוה מיקוד 49517
(טכנולוג מזון)

לחברת מזון גדולה
דרושים לגוש דן והשרון
* מנהל מכירות
* מקדם מכירות
* מוכרן * פקידת שיווק
לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 1534 ת"א 61013 תוך ציון ע"ג המעטפה עבור ת/91300

ביה"ס בקיבוץ בארי
מבקש לקלוט נערים ונערות
לכתה י' עיונית ברמה טובה.
נא לפנות ל: 057-949480
(בשעות הבוקר).

לחברה בינלאומית למוצרי קוסמטיקה ואופנה
דרושים
1. סוכני מכירות בכל הארץ.
נסיון ורכב חובה.
2. דיילות מכירה
לתצוגה בכל הארץ.
3. דיילות
בעלות נסיון מוכח.
לקודות מכירה בירושלים, ת"א וחיפה.
02-527205 ת.ד. 24051 ירושלים.

B.I.P. ב.י.פ. יישומים פסיכולוגיים INSTITUTE OF PSYCHOLOGY
לאחד מלקוחותינו
מפעל טקסטיל באזור תל אביב
דרוש/ה
טכנולוג/ית
למשרה מלאה.
כישורים נדרשים:
* השכלה בתחום של כימיה טקסטילית או טכנולוגיה טקסטילית.
* נסיון של 5 שנים לפחות בצביעה ואשפרה של בדים וחוטים.
* נסיון בביקורת טיב בתחום אשפרה וצביעה.
* יכולת להפעיל מעבדת טקסטיל.
ידע באנגלית יתרון.
נא לשלוח קורות חיים בכתב יד ל:
ב.י.פ. יישומים פסיכולוגיים בע"מ
ת.ד. 26004 ת"א מיקוד 63902
או לטלפון 03-653760
– סודיות מובטחת –

רחוב שוקן 27 קרית המלאכה תל־אביב
נתת מתף־מיחשוב תעשייתי ופיננסי בע"מ
למערכת תקשורת בנקאית מתקדמת
ד ר ו ש
תוכניתן מנוסה ב־COBOL CICS
הכישורים הדרושים:
* השכלה תיכונית מלאה לפחות.
* נסיון של שנה לפחות כתיבה ובהכרת CICS
* נסיון בבדיקות קבלה במערכות משולבות.
* נסיון בפיתוח יישומי תקשורת.
לפרטים ולקביעת ראיון נא לפנות לרונית שמלץ
טל. 03-899264 בימים א'–ה' בין השעות 14:00 — 08:00.

למפעל שיש ומרצפות זהבי
מכונאי אחזקה
בעל 3 שנות נסיון, גיל עד 35,
אזור מגורים ראשל"צ.
טלפון: 03-948517

למרכז שקום דרושות
* בוגרות פסיכולוגיה, מדעי ההתנהגות או ריפוי בעיסוק, לתפקיד אבחוני.
* עובדי שקום
B.A. בעבודה סוציאלית.
לפנות לטלפון: 03-844594
03-884110

דרוש/ה
חשב/ת שכר
למשרה מלאה
כישורים נדרשים:
ידע ונסיון במערכת שכר ממוחשבת
כושר ארגון ודייקנות
ידע בעבודה עם מסופים
למתאימים/ות ינתנו תנאים טובים
המעוניינים יתקשרו לטל' 03-663602 או 03-604102

לחברה מסחרית בת"א
ד ר ו ש / ה
מנהל/ת חשבונות ראשי/ת
בעל/ת ניסיון
נא לפנות לת.ד. 452 ת"א מיקוד 61003 עבור מנהח"ש

ד ר ו ש / ה
מרכז / ת חולית יבוא
תיאור התפקיד
* מרכז ואחראי לפעולות חולית היבוא פיקוח ואחריות ביצוע להזמנות, מעקב רישוי, שיחרור, הובלה ועמילות מכס.
דרישות התפקיד
* השכלה בתחומים טכנאי תעשיה וניהול או בכלכלה.
* בוגר קורסים בתחומי יבוא ואספקה.
* שליטה מלאה באנגלית, שליטה טובה בצרפתית — יתרון.
* ניסיון בעבודה עם מערכת ממוחשבת.
המועמדים המתאימים יפנו לת.ד. 33265 ת"א עבור מס' 11

את שווה הרבה כסף
אם את נחמדה ויודעת לשכנע
אנו מציעים לך אפשרות לרווחים גבוהים, קידום מהיר והופש פעולה. אנלנו תוכלי להיות מסופי שבוע ובילויים נוספים. שכנעו אותנו שאת משכנעת.
והצטרפי לצוות הפרסום וההפקות שלנו.
לנחמדות בלבד, להתקשר:
גוש דן, השרון, השפלה וירושלים:
03-663898, 655975, 661303, 5103813, 5103846
חיפה והצפון: 04-660745, 668773
מהיום ובמשך כל השבוע
לאזור ירושלים ניתן להתקשר גם
ביום שישי 02-411666, 02-858748
מיום ראשון 02-858748

למפעל מתכת מבוסס בגוש דן
ד ר ו ש י ם
מתכנן / ת ייצור
– בעל ידע בשרטוטי בנין.
התפקיד כולל אחריות לתכנון הייצור, מעקב אחרי הביצוע וקשר עם הלקוחות בנושא הזמנותיהם.
פקיד / ת מכירות
– בעלת נסיון.
בעל התפקיד יעזור למנהל המכירות בשמירת קשר מתמשך עם הלקוחות, קבלת הזמנות והוצאת חשבוניות.
תנאים הולמים למועמדים שיבחרו.
– סודיות מובטחת –
לפנות בכתב עם פירוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 1334 ת"א 61013/6 עבור "מפעל מבוסס"

דרושים באזור תל־אביב
עובדים סוציאליים
לתפקידים שיקומיים
לפנות בשעות הערב
לטלפון: 03-9711735

למעבדת צילום גדולה
דרושה
מדפיסת תמונות צבע
בעלת נסיון
נא לפנות לטלפון: 03-888521

למשרד ליזום וניהול פרוייקטים
דרוש
שותף – משקיע
דרישות: מהנדס בנין – אזרחי בעל 5 שנות ותק, רכב, מגורים באזור המרכז.
לפנות בצרוף יכולת כספית ת.ד. 278 יבנה.

דרוש דחוף!
לעבודה בחו"ל
לשלושה חודשים
דובר ספרדית.
נסיון בניהול מחסנים ואבטחות, 03-224497, 03-225497

לתעשיה בצפון הארץ
דרוש
כלכלן
(משרה 2770)
לתפקיד ניהולי בתחום הכספים
למועמד המתאים אפשרויות קידום
* רקע אקדמי בכלכלה או במינהל עסקים
מועמדים ישלחו פירוט קורות חיים ונסיון אל ת.ד. 11024 תל־אביב 61110
וציינו מספר משרה
המודעה לשני המינים
תה"ל
תחנת ייעוץ לנושאי כח־אדם בע"מ

לחברה לשילוח מטענים אוויריים
דרושה פקידת יצוא
ידע באנגלית הכרחי.
משרה מלאה כולל יום ו'.
03-291410, 03-200860

למפעלי אלקטרודות זיקה בע"מ
דרוש/ה מנהל/ת טפ"י
כישורים:
* מהנדס תעשיה וניהול
* נסיון מוכח במפעל תעשייתי בתפקיד דומה
* יכולת עבודה עצמאית
המעוניינים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון בעבודה למפעלי אלקטרודות זיקה בע"מ ת.ד. 10243
מפרץ חיפה 31000

לחברת שיווק גדולה
העוסקת במסחר קימונאי / סיטונאי ביבוא ובעלת רשת חנויות
דרוש
מנהל חטיבת מכירות
ידע ונסיון מוכח בניהול ופיקוח
קורות חיים, נסיון ומשכורת מבוקשת לת.ד. 11929 תל־אביב 61116

לפרוייקט תדמיתי כללי ארצי
דרושים:
מקדמי מכירות
* נסיון במכירת פירסום
* בעלי יכולת משא ומתן
* רצוי רכב
* תנאים מעולים
* לקביעת ראיון טלו
03-232901, 03-237638

לחברה ארצית
העוסקת באחזקה אלקטרו מכנית
ד ר ו ש י ם:
1. טכנאי מיזוג אויר
* נסיון בהתקנת ואחזקת מתקני מיזוג אויר מרכזיים.
2. חשמלאי מוסמך
* נסיון באחזקה של מבני צבור
* בעל רכב
3. איש אחזקה
* נסיון באחזקה כללית של מבנה צבור
* ידע בנגרות, מסגרות ושרברבות
* בעל רכב
לפרטים ולקביעת ראיון נא לפנות טלפונית ל־04-673747 לנורית.
– סודיות מובטחת –

B.I.P. ב.י.פ. יישומים פסיכולוגיים INSTITUTE OF PSYCHOLOGY
לאחד מלקוחותינו
חברת יבוא ושיווק גדולה
מובילה בתחומה
באזור תל־אביב
דרושה
מזכירת מנכ"ל
כישורים נדרשים:
* ידיעת השפות צרפתית ואנגלית (כולל ידע בהדפסה).
* נסיון של 4 שנים לפחות בתחום.
* השכלה תיכונית לפחות.
* הופעה ייצוגית.
העבודה בעלת אתגר רב.
נדרשת נכונות לעבודה מאומצת במשרה מלאה עם שעות נוספות.
שכר ותנאים טובים למתאימה.
נא לשלוח קורות חיים בכתב יד ל:
ב.י.פ. יישומים פסיכולוגיים בע"מ
ת.ד. 26004 ת"א מיקוד 63902
– סודיות מובטחת –

עיריית לוד והחברות למוסדות חינוך ותרבות – פרוייקט התחדשות לוד בע"מ
להפעלה של תוכניות חדשות בלוד דרושים
רכז / ת מערכת טיפול עירונית בגיל הרך
דובר ערבית – (וחצי משרה), דובר עברית – חצי משרה.
עו"ס – רכז / ת תחנה עירונית לטיפול במשפחה – משרה מלאה.
פסיכולוג / ית – לעבודת יעוץ ותכוון לנוער ולמתנבגרים – 1/3 משרה.
מדריכה התפתחותית לעבודה במשפחות עם בני הגיל הרך – 1/3 משרה.
קלינאית תקשורת – 1/3 משרה.
עובד / ת סוציאלי / ת לגיל הרך במגזר הערבי – 1/2 משרה.
עובד / ת סוציאלי / ת לגיל הרך – 1/3 משרה.
מטפל / ת משפחתי (עו"ס/עו"ק) – 1/2 משרה.
פסיכולוג / ית לטיפול משפחתי – 1/2 משרה.
פסיכולוג / ית קליני / ת או התפתחותית לגיל הרך
– 1/2 משרה דובר עברית, 1/2 משרה דובר ערבית.
אחות מוסמכת או מעשית
לבריאות הציבור – אפשרות למשרה חלקית.
הצעות מועמדות בכתב בצרוף תולדות חיים יתקבלו עד 15.7.88 במשרד הפרוייקט רחוב פאחוס 11 לוד מיקוד 71318.
לפרטים נוספים נא לפנות
לאחרון 08-259961, לגילי 08-229541
לטורית 08-259916

לחברת מזון גדולה בת"א
דרוש
אחראי רכב
* בעל תעודת מוסמך קצין בטיחות ותעבורה בפועל.
* ניסיון בטיפול בכלי רכב פרטי ומסחרי הכרת מוסכים וידע כללי במכונאות.
* בעל רישיון נהיגה ג' 2.
מועמדים מתאימים יפנו טלפונית ל־03-5615666 למחלקת כח־אדם החל מיום א'.

לחברת בניה לעבודות ציבוריות
דרושים
1. מהנדס
או הנדסאי, נסיון 10 שנים בביצוע.
2. מזכירה
עם נסיון רצוף בענף הבניה.
03-5592740

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם כן מהותו של התפקיד מונעת קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. המעבידים צפויים לעונש על פי החוק.

דחפון
24 שעות שרות מודעות טלפוני של דחף
לבעלי כרטיסי אשראי ויזה, ישראכרט, דיינרס
03-611001

ת"א דחף מרכז | ת"א דחף דיזנגוף | ת"א דחף בן יהודה | ת"א דחף אלנבי | לפרסם מודעה? דחף סניפים בכל הארץ – כי הוא מקבל יותר ובמחירי העיתון | חיפה דחף | ירושלים דחף | דחפון שרות מודעות טלפוני 03-611001 | ובעוד 50 סניפי דחף בכל רחבי הארץ

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

אינטרפרם מעבדות בע"מ

חברתנו מקבוצת ARES-SERONO העולמית מפתחת ומייצרת תרופות ייחודיות, עוסקת בהנדסה גנטית ובתחום הביוטכנולוגיה.

1. חוקר/ת בכימיה של חלבונים
* בעל/ת תואר PhD בביוכימיה.
* שליטה באנגלית כולל כתיבת דו"חות.
* נסיון בבידוד ואפיון חלבונים תוך שימוש במערכות כרומטוגרפיה (רגילות ו-HPLC), מערכות אלקטרופורזה וכו'.
* נסיון בעבודת צוות, כולל הדרכת טכנאים.

2. עובד/ת מעבדה
* בעל/ת תואר BSc.
* רצוי נסיון בתרביות רקמה, אימונולוגיה.

3. מחסנאי/ת בכיר/ה
* בעל/ת נסיון של 3 שנים לפחות בתפקיד דומה במחסן תעשייתי ממוחשב (כולל ניהול צוות עובדים).
* שליטה טובה באנגלית.
* עדיפות לבעלי נסיון בענף התרופות, הביולוגיה או הכימיה.

מציעים: שכר ותנאים מצוינים למתאימים, 5 ימי עבודה באווירה צעירה ומעניינת, הסעות מאורגנות. נא לפנות בכתב יד ולצרף קורות חיים ושם המשרה (ע"ג המעטפה) אל: אינטרפרם מעבדות בע"מ, מח' כח אדם, קרית ויצמן נס ציונה 76110

גלר נסיס

מחפשים עניין ו"קצת" כסף?

יש לנו גם מזה וגם מזה. אתם צריכים להיות לאחר שירות צבאי (עד גיל 28) עם הרבה מרץ ומוטיבציה לקידום, מוכנים ל-5 ימי עבודה בשבוע, שכר בסיסי + בונוסים.

טלפון 03-7513395 החל מיום א'

נציבות שירות המדינה

מודיעה על תיקון של מכרז פומבי מס' 180 (פורסם בעיתונות ביום שישי 24.6.1988)

למשרת סגן/ית בכיר/ה לממונה על השכר והסכמי עבודה ביחידת השכר והסכמי עבודה, ירושלים, משרד האוצר

הדרגה: 10 – 12 של דירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח בדרישות המשרה צריך להופיע: השכלה אקדמית (תואר ראשון) בכלכלה או במינהל העסקים או במקצועות אחרים במדעי החברה והרוח. המועד האחרון להגשת הצעות: כ"ב בתמוז התשמ"ח (7.7.88).

המגן חברה לביטוח בע"מ

דרושים/ות

1. ראש צוות חיתום אלמנטרי
★ בעל יכולת ונסיון בשווק – מול קבוצת סוכנים.
★ בוגר המכון לביטוח.

2. מסלק/ת תביעות
רכוש + רכב
★ בוגר/ת המכון לביטוח.

3. חתם/מקבל עסקים בענף האלמנטרי
★ בוגר המכון לביטוח.

4. מקבל עסקים בענף הרכב
★ בוגר המכון לביטוח – יתרון.

המועמדים מתבקשים לפנות בכתב יד, לת.ד. 29875, תל-אביב, 61298 עבור "משאבי אנוש".

לבנק ישראל

למחלקת הפיקוח על הבנקים בירושלים

דרוש

כלכלן

בעל תואר שני במינהל עסקים או בשלבי סיום הלימודים לקראת תואר זה.

עדיפות תינתן למתמחה בבנקאות.

ההעסקה תהיה על פי חוזה מיוחד.

המעוניינים יפנו בצרוף קורות חיים בכתב אל היחידה לניהול כח אדם בבנק ישראל בירושלים, קרית בן-גוריון, ת.ד. 780 עד ליום 14.7.88.

רשות הנמלים

למשרד הראשי

דרוש

מהנדס תחזוקה (מכונות וסיכה)

השכלה: מהנדס מכונות.

נסיון: 5 שנים לפחות בתכנון וניהול מערך תחזוקה מונעת בנושאים מכניים של מנופים, כלי שינוע, כלי שיט, מתקנים ומערכות מכניות שבשימוש רשות הנמלים.

תיאור התפקיד: עזר בהכנת תכנון ומוודא קיום הוראות תחזוקה מונעת, מנחה מקצועי לנמלים בתחום התחזוקה.

בדבר פרטים נא לפנות לכח-אדם ברשות הנמלים, תל-אביב רח' דרך פתח-תקוה 74, טל: 03-5121974.

פניות בכתב יש לשגר לת.ד. 61201 בצירוף קורות חיים בכתב-יד. לא יאוחר מיום 12.7.88.

האוניברסיטה העברית בירושלים

הפקולטה לחקלאות ברחובות

למחלקה לקרקע ומים

דרוש

טכנאי בפיסיקה של הקרקע

בתקני משרה (עם אפשרות הגדלה למשרה מלאה)

תאור התפקיד: סיוע במחקר ובהוראה בתחום זרימת מים בקרקע. סיוע בבנית מערכות ניסויים בתחום זה. עבודת מדי שב בריכוז ועיבוד תוצאות הניסויים.

כישורים: אקדמאי בעל תואר ראשון או שני במדעי הטבע/חקלאות או בוגר בי"ס מוכר להנדסאים.

הדרגה: 4–7 בדרוג טכנאים (מהנדסים).

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב לגבי פרים פריה, המחלקה לקרקע ומים, ת"ד 12 רחובות, מיקוד 76100 (לטלפן 08-481348).

קופת חולים מכבי

דרושים

דרושים

מנהל/ת מדור לבקרת חשבונות רפואיים

★ מקום עבודה: תל-אביב
★ למשרה מלאה (נדרשת לעתים גם עבודה בשעות נוספות)
★ השכלה גבוהה בכלכלה או מינהל עסקים
★ ידע ונסיון בעבודה חשבונאית
★ נסיון בניהול צוות עובדים.

הפניות בכתב-יד, בצירוף קורות חיים, ושכר מבוקש, יש להפנות אל מחלקת כח-אדם ת.ד. 50493 ת"א 61500

סודיות מובטחת

אחות

מקום עבודה: המכון לרפואת עיניים, יפו למשרה חלקית.

המעונינים נא לפנות למכון, טלפון: 03-835191

פקידה

מקום עבודה: מרפאת נקודה למשרה חלקית (העבודה דורשת שעות פיצול) המעונינים נא לפנות לטלפון: 909955, 916347 – לגבר יורם פרדינר.

יש לך בונוס בקודקוד

קוד קוד שרותי כח אדם מקבוצת קודקוד

נפתח הסניף בכפר-סבא
טל: 052-953272

דרושים/ות

למחלקת השמת בכירים
* מהנדסי אלקטרוניקה — נסיון 3 שנים בפיתוח בתחום אנלוגי/מעגלים ממוחשבים שימושים: נמיקת-פרוססורים למפעלים עתירי-ידע באזור יבנה ולוד.
* מנהלים/בודקים — נסיון בייצור, תפעול ועבודה למפעלים באזור, ובתחום התוכנה.
* צבעי ריסוס — נסיון בתעשיה, בתחום המוצרים אלקטרוניים, למפעל גדול באזור המרכז.

למחלקה הטכנית
* שרטט/ת מכונות — נסיון בשרטוט עם תיחול תיק מוצר למפעל עתיר-ידע באזור יבנה.
* כרסם/ת C.N.C — נסיון בכרסום, ידע בתכנות קונבנציונאלי ומכונות עבודה למפעל באזור.

למחלקה המשרדית
* מקלידות בכירות — לניהול משרד, ידע בעיבוד תמלילים, עברית/אנגלית, למשרות מעניינות באזור.
* הנהלת חשבונות/ מזכירות — נסיון בהנה"ח, ידע באנגלית למשרות באזור המרכז.
* מזכירות/קלדניות — [illegible]

* משמרות גמישות
* 5 ימי עבודה
* תנאים טובים למתאימים

ת"א: רח' דיזנגוף 54, 03-286111
ראשל"צ: רח' רוטשילד 37, 03-9659957
כ"ס: רח' רוטשילד 46, 052-953272

עיריית נתניה

מתבקשות הצעות למשרה הבאה:

מפקח/ת ומתאם/ת פרוייקטים באגף הנדסה ותשתית

הכישורים הנדרשים:
א. מהנדס/ת – הנדסאי/ת בנין רשום בפנקס המהנדסים/טכנאים
ב. כושר ניהול מו"מ עם גורמי חוץ
ג. נסיון של 3 שנים בפיקוח על עבודות בניה ושיפוצים
ד. גיל – עד 45 שנים.

הדרגה המוצעת: בהתאם לכישורים.

טפסים להצעות מועמדים, בצרוף קורות חיים – בכתב-יד המועמד/ת – והמסמכים הנדרשים יש להגיש למנהל המנגנון, עד יום שישי, א' באב תשמ"ח, 15.7.1988.

את הטפסים ניתן לקבל במזכירות העיריה, רח' תל-חי 8, נתניה.

יואל אלרואי – ראש העיר

לחברה גדולה בתל-אביב בענף החקלאות והמזון

דרוש

כלכלן בכיר

הכישורים הדרושים:
* השכלה אקדמית בכלכלה, מינהל עסקים ו/או רו"ח.
* ידע והתמחות בניתוחים כלכליים ומימוניים.
* ניתוחי כדאיות.
* ידע בתחומי המחשב.
* יכולת מו"מ עם חברות ומוסדות ציבוריים.
* נסיון של 5 שנים לפחות.
* ידיעת השפה האנגלית הכרחית.

הדרגה: תקבע לפי הכישורים.

המעונינים מתבקשים לפנות בכתב-יד לת.ד. 332 תל-אביב לאגף כח-אדם.

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

מכרז 36/88

שם המשרה:

מפקח בטיחות

במחלקת כח אדם – יחידת הבטיחות

תאור תפקיד:
א. טיפול מקיף בנושא חרעלים
ב. רישום סיכונים במבנים
ג. אחריות על נושא כיבוי אש.

כישורים דרושים:
א. הנדסאי/טכנאי כימי עם ניסיון מוכח של 3 שנים.
ב. שליטה מלאה באנגלית.

דרגה: 8 – 5 בדרוג הנדסאים, או דרגות מקבילות בדרוג רלוונטי.

פניות בכתב יד בצירוף קורות חיים יש לשלוח למחלקת כח אדם אוניברסיטת בן גוריון בנגב ת.ד. 653 באר-שבע עד לתאריך 20.7.88 ולציין מס' מכרז.

לחברת מזון מובילה בתחומה

דרוש

מנהל מחסן הפצה

לסניף בירושלים

כישורים נדרשים:
★ כושר ארגון וניהול מוכח
★ יכולת עבודה בתנאי "לחץ"
★ יכולת הפעלת צוות עובדים ובני רכב לחלוקה
★ גיל 30 – 45
★ רשיון נהיגה

שעות העבודה מעל למקובל

המעונינים מתאימים, תושבי ירושלים, יפנו בכתב [illegible] 61029 עבור "מנהל מחסן הפצה".

מכרז על משרה פנויה

לבנק ישראל מתבקשים

כלכלנים

מועמדים לעבודה במחקר המוניטרי של מחלקת המחקר בירושלים.

[illegible]

2. קשרת עסקה במוסד הוץ כמסגרת ניהול יתרות מט"ח.

הכישורים הדרושים:
1. תואר מוסמך אוניברסיטה בכלכלה.
2. שליטה מלאה בשפה האנגלית
ידיעת שפה נוספת מועדפת.
3. הבנת שוקי הון בעולם.
4. כושר ניהול מו"מ ומגע עם גורמים פנימיים וחיצוניים.
5. נסיון בעבודה עם מערכות מיחשוב.
6. התפקיד דורש נכונות רבה מעבר לשעות העבודה המקובלות בבנק.
7. נסיון קודם בעבודה בשוק פיננסי.

המועמדים בעלי הכישורים המתאימים, יפנו בצירוף קורות חיים בכתב אל היחידה לניהול כח אדם בבנק ישראל, ת.ד. 780, קרית בן-גוריון ירושלים 91007 עד ליום 8.7.88

לתיכון בוקר עיוני דרושים

מורים

לשנת הלימודים תשמ"ט

במקצועות: ספרות, תנ"ך, [illegible] מתמטיקה, היסטוריה, מוזיקה, כימיה, מינהל, מדריך של"ח.

רק מורים בעלי רשיון הוראה קבוע מתבקשים לפנות לטל: 03-822766, או 03-839863

לחברת ייעוץ דרושים

מהנדסי תעשיה וניהול

בתחומי: איכות, לוגיסטיקה, תקינות ופ"ע. דרוש נסיון מוכח של לפחות 3 שנים, מועדף בתעשיה.

את ההצעות יש להגיש בכתב-יד תוך ציון קורות חיים, השכלה ונסיון, מכתבי המלצה / ממליצים לת.ד. 348 רעננה 43000

סודיות מובטחת.

מלון לחם ירושלים

דרושים

קופאים מנוסים

נא לפנות למח' כח אדם

02-697242 ; 02-697202

דנאל חברה לשרותי כח אדם בע"מ

מחפש/ת עבודה? בדנאל תמצא/י

★ מגוון הצעות בכל המקצועות.
★ שכר הוגן
★ יחס חם
★ תנאים טובים
★ ארוחות מסודרות
★ הסעות
ואת כל הזכויות.

בוא/י לדנאל ותראה/י

אנחנו מחכים לכם

ת"א: [illegible] 03-248841, 248831, 222286

לחברה ליבוא צעצועים ומשחקים

דרושים

סוכני מכירה

אזורים: 1) צפון הארץ; 2) מבת-ים דרומה.

הכישורים: ★ יכולת מוכחת לשווק. ★ רכב ★ רצוי נסיון בענף.

– סודיות מובטחת –

תנאים טובים למתאימים

לפנות עם פרטים וטל' לת.ד. 9256 חיפה 31092

קיבוץ המעפיל מחפש

אחות מוסמכת

עם נסיון קיבוצי כשכירה או במגמת קליטה.

לפנות לטלפון: 06-367009

לקומפיוטסט ראשל"צ

דרוש:

מכוון פרונטים מומחה

03-9661958 03-941247

דרושים

מנחים

יהודים וערבים

להנחות סדנאות מפגש של 3 ימים רצופים בין תלמידים יהודים וערבים בבתי ס"א המערכות בגבעת-חביבה (ליד חדרה).

המועמדים/מועמדות יעברו קורס הנחיה של שבועיים בראשית חודש אוגוסט השנה.

המנחים ינחו 1 עד 3 סדנאות בחודש (3 עד 9 ימים בחודש).

יועדפו מועמדים בעלי השכלה פורמלית בתחום מדעי ההתנהגות.

נא לפנות בכתב או בטלפון (בשעות העבודה) למכון ללימודים ערביים בגבעת-חביבה ד.נ. מנשה

טלפון: 06-378944 לעפרה או יצחק.

לחברה קבלנית לבנין

דרוש

מנהל אדמיניסטרטיבי

בעל רקע אקדמאי ומעשי בנושאי שיווק / מנהל עסקים / כלכלה.

נא לפנות בכתב לת.ד. 6641 תל-אביב מיקוד 61066.

סולל חברה לבנין בע"מ

דרושים

מנהלי עבודה משלים

באיזורים: עמק יזרעאל, אשקלון וירושלים.

נתונים: רצוי בעלי תואר הנדסאי בנין, נסיון רב בניהול פרוייקטים גדולים.

חובה בעלי רכב מסחריים עד גיל 45.

תנאים טובים למועמד המתאים.

לפרטים נא לפנות לטלפונים: 02-224022, 02-245988, 02-221194.

למוסד ממלכתי בירושלים

דרושה

מזכירה בכירה

בעלת נסיון וידע במעבד תמלילים (וורדמיל) עדיפות תנתן

★ לבעלת ידע ונסיון בעבודה משרדית
★ ידיעה טובה בשפה האנגלית
★ יכולת ליחסי ציבור נאותים

המועמדות יעבירו קורות חיים ל-ת.ד. 13158 ירושלים עבור "המזכירה הבכירה"

להברת שיווק אמריקאית

דרושים/ות

מקדמי/ות מכירה

באמצעות הטלפון לשעות אחה"צ והערב. ימי עבודה גמישים.

טלפון 03-7521913-5 החל מיום א'

לקבוץ קרית ענבים

דרוש

רפתן

לתחילת עבודה מיידית

לפנות לטלפון 02-348627

לרשת עיתוני אינדקס

דרושים

מנהל שיווק
בעל השכלה וניסיון הכרת שוק הפרסום והעיתונאות

עורכים וכתבים
בעלי ניסיון בעריכה וכתיבה עיתונאית

נציגי מכירות
רצוי בעלי ניסיון משכורת בסיסית + אחוזים

גרפיקאים
בעלי נסיון ל-3 ימים בשבוע

לפרטים: המרכז: 03-297327 גב' לילי ירושלים: 02-267211-5 מר איציק

לצה"ל דרושים

לשרות קבע בוחני תחמושת

לקביעת ראיון להתקשר לטל': 03-694355/6 לרס"ר אורנה או לרס"מ שוש.

קצין במילואים

אתה המחפש אתגר אישי, המעונין בעיסוק בלתי שגרתי שבו תוכל לתרום ולהתפתח.

אם אתה בעל השכלה תיכונית מלאה וגילך 21-28.

בוא והצטרף אלינו

אנו מציעים לך עבודה קבועה שבה תמצא:
★ תפקיד הכרוך בפעילות שטח.
★ עצמאות, עניין רב וסיפוק; אפשרויות לקידום וגיוון.
★ אפשרות לצאת כעבור שנים אחדות לשליחות בחו"ל ו/או ללימודים אקדמאיים מלאים.
★ שכר ותנאי שירות טובים.

פנה נא אלינו לת.ד. 39581 ת"א – מיקוד 61392 עבור הרס. צוין מס' ת"ז וטלפון ופרט נא את תולדות חייך.

– סודיות מובטחת –

משיב – משרד החוץ – משרד החקלאות

מבקשים מועמדים לאיוש בקיץ 1988 לתפקיד

מומחה לגידול בקר באזור הקריביים

התפקיד מחייב תואר אקדמי, ידיעה טובה באנגלית נסיון של 8 שנים לפחות בנושא, כולל ידע בפריצת נוערים, איקלום זנים, הגנת הצומח שיטות הגנה בפני רוחות וטיפול במרי לאחר הקטיף.

דרגת השכר: 8-10 של הדירוג המקצועי בהתאם לכישורי המועסק, עם תוספת חו"ל, הטבות ריור וחינוך ותוספות אחרות הנהוגות על פי התקשי"ר.

משך השליחות 24 חודש.

הפניות בצירוף קורות חיים (מודפסים) חייבות להגיע עד 15.7.88. על פי הכתובת: משיב (המחלקה לשיתוף בינלאומי) משרד החוץ ת.ד. 13006, ירושלים 91 130

למוסד ציבורי בירושלים

דרושים

1. מנהלת משרד
עברית, אנגלית, כולל הדפסה נסיון מוכח

2. קלדנית
לעבודה על מעבד תמלילים, עברית אנגלית

3. מזכירה כתבנית
הדפסה, שוטפת בעברית

פניות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 4561, ירושלים 91042

לחברת א. אפשטיין ובניו בע"מ

דרושים

★ מהנדס קונסטרוקציה
★ הנדסאי קונסטרוקציה
★ הנדסאי חשמל
★ הנדסאי אדריכלות
★ מזכירה עברית אנגלית

ליום שלם או לחצי יום (משעות הבוקר)

למפעל עתיר ידע באזור ת"א דרוש

חשמלאי רכב בעל הסמכה

רצוי בעל ידע בחשמל רשת ואלקטרוניקה הקשורה ברכב.

נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 25034 ת"א עבור: שמריהו.

לעתון יומי דרושים

עובדי משק

המועמדים חייבים להיות בעלי רשיון נהיגה. עדיפות לבעלי ידע בנהיגת מלגזה.

להתקשר לטל' 286141 למנהל המשק

קיבוץ מענית

מחפש

מורה לכיתה ב'

בעלת נסיון, רצוי בעלת אורנים

טל' 06-375283

דרוש/ה מרכז/ת פרוייקטים בענפי השיווק והתקשורת

על המועמדים להיות בעלי נסיון ובעלי יכולת ליצירת קשר עם גורמים מהדרג הבכיר בסקטור הציבורי, הפוליטי והעסקי.

לפרטים נוספים נא להתקשר: 03-331986, 331936 (לשרה)

לעתון יומי דרוש לסניף חיפה

איש שיווק

לפרטים: טלפון מס' 642111 למנהל הסניף

صكيا من الإهل

هكذا من الأصل

מפעל „תגל" בעכו נסגר במפתיע 130 פועליו פוטרו בלי משא ומתן

המזכירות: נקיים פעולות מאבק ומחאה • דורשים התערבות המזכ"ל קיסר

מאת יוסי ליבוביץ, סופר „דבר"

מועצת המנהלים של מפעל „תגל" בעכו הודיעה אתמול באופן מפתיע על סגירת שערי המפעל ופיטורי כל 130 עובדיו.

ההודעה נמסרה בישיבת חרום משותפת שנערכה אתמול בערב בבניין מועצת פועלי עכו, בין מועצת המנהלים של „תגל", השייך לקונצרן „כור", לבין חברי מזכירות מועצת פועלי עכו. המזכירות דחתה אתמול על הסף את ההודעה, תוך הבעת מחאה על הדרך בה נעשה הדבר ללא ניהול מו"מ עם העובדים ומהיום למחר.

המזכירות, בראשות המזכיר יהושע כץ, קובעת, כי יש להמשיך בתפעול המפעל ולקיים מו"מ בדבר עתידו ועתידם של העובדים תוך כדי עבודה במפעל. המזכירות הסמיכה את מזכיר מועצת הפועלים ומזכיר האיגוד המקצועי בשיתוף עם ועד העובדים, לקיים פעולות מאבק ומחאה תוך מאמץ להגיע להסדר בדבר המשך קיומו והפעלתו של „תגל" וכן, כדי להגיע להסכם בדבר פיצויי פיטורים והבטחת זכויות העובדים, כפי שנעשה עם עובדים שפרשו לפני מספר חודשים ועד לפני ימים ספורים.

כמו כן מתריעה מועצת פועלי עכו, בדבר פגיעה קשה שנפגעת העיר עכו ותפגע ציבור גדול (60 איש) של עובדים דרוזים, שיחד עם שאר העובדים עשו מאמץ להבראת המפעל.

יהושע כץ מסר, כי במידה ויישלחו מכתבי פיטורים לעובדים הם יוחזרו מיד ובמקביל, יבקש את התערבות האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות וכן את מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר. כץ מסר עוד, כי לאור הנתונים שהוצגו בפניו קיים סיכוי להבראת המפעל, כך שיש מקום לשינוי ההחלטה.

6 חודשים על תנאי למזכיר ביהמ"ש בפ"ת

(ע).– ראובן רוזנברג, מי שהיה המזכיר הראשי של בית משפט השלום בפתח־תקוה, נידון ביום ה' לשישה חודשי מאסר על־תנאי ולקנס של 3500 ש"ח, לאחר שהורשע בעבירות של גניבה, מירמה, הפרת אמונים, קשירת קשר לפשע וקבלת דבר במירמה.

רוזנברג הורשע לפני שלושה שבועות בעקבות הודאה שמסר לאחר עסקת טעון עם התביעה. נשיא בית משפט השלום בירושלים, השופט אהרון שמחה, אמר כי הנאשם הינו עובד ציבור, אשר הורשע בדין על־פי הודאתו, ולפיכך לא ניתן בנסיבות אלה להמעיט בחומרתם של המעשים אותם עשה.

השופט שמחה אמר, כי התחשב בעברו הנקי והצטיינותו של הנאשם בשירות הציבור במשך למעלה מ־30 שנה והיותו נתון למרותו של הנאשם העיקרי בפרשה – יחיאל בר־עמי. השופט ציין גם את העובדה שהרשעתו גררה השעייתו ופיטוריו ויתכן גם הפסד זכויותיו הסוציאליות.

בעקבות הידיעה ב„דבר" אתמול: הנהלת קופ"ח תסייר ב'סורוקה'

מאת אמיר רוזנבליט, סופר „דבר"

בעקבות הידיעה ב„דבר" מאתמול על מסמך של רופאי בית החולים 'סורוקה' בבאר שבע המתריעים על סכנת התמוטטות המאיימת על בית החולים, תסייר הנהלת קופת חולים, בראשותו של היו"ר נחום פסח, במוסד הרפואי, במטרה לעמוד מקרוב על הבעיות במקום.

הצוות הבכיר של קופ"ח, בהם הסמנכ"לים פרופ' יאיר שפירא וחנוך מילוא, יסייר במחלקות השונות, ובחדרי הניתוח ויקבל דיווחים על היקף הפעילות, צרכי בית החולים, על מגמות הפיתוח ועל המצוקה הנוכחית.

דובר קופ"ח, דוד תגר, אמר אתמול כי בית החולים אמנם רחוק מסכנת התמוטטות ויש בהגדרת הרופאים הגזמה לא מעטה אך, לדבריו, אין ספק כי הערכות הרשת על פי עקרון הביזור, שתתחיל ב־1 בינואר 1989 ב'סורוקה' הכל מרחב הנגב, תעניק לו יכולת תיפעול על פי שיקולים מרחביים.

בג"צ הורה לבטל גימלת מזכיר עיריית ת"א לשעבר

מאת נתן רועי, סופר „דבר" בתל־אביב

בית הדין הגבוה לצדק הורה אתמול לעיריית תל־אביב לבטל את ההחלטה לשלם למזכירה לשעבר של עיריית תל־אביב, שמואל לוי, גימלה חודשית של כ־2,500 שקלים חודשים וזאת בעקבות עתירה שהגיש אריה צוקר (מ"צ), חבר מועצת העיר.

השופטים בייסקי, לוין וגולדברג דחו את נימוקי העירייה ואת נימוקיו של שמואל לוי וקיבלו במלואם את נימוקיו של אריה צוקר לביטול הגמלה. בג"צ הורה לעירייה לשלם ללוי גימלה שאיננה עולה על 38.5 אחוזים ממשכורתו הקובעת המקורית. בג"צ הטיל על העירייה לשלם לעותר 5,000 שקלים הוצאות משפט. לפסק דין זה תהיה השלכה ישירה על החלטות אחרות שעניינן תשלום פנסיות וגימלאות לבכירים במשק הציבורי והעירוני.

אחרי 33 שנות פעילות

מסעדת „ציון" בכרם מבקשת כינוס נכסים

(ע).– ציון לוי בעליה של מסעדת „ציון" בכרם התימנים ביקש אתמול מבית המשפט המחוזי בת"א למנות לו כונס נכסים.

בבקשתו מציין לוי, כי מסעדת „ציון" פועלת מזה 33 שנים ועקב השקעה כספית של חצי מיליון דולר שהשקיע במסעדת „בוגרהוף" על שפת ימה של ת"א שקע בחובות כבדים. בעקבות חובותיו, נאלץ למכור את דירתו ואת ארבע מכוניותיו ועתה הוא נותר חסר כל, הוא טוען.

לדבריו, חובותיו הלכו ותפחו ומגיעים כיום לכ־3 מיליון ש"ח, אותם הוא חב ל־98 נושים בין נושיו, הבנק הבינלאומי שהטיל שעבוד על המסעדה בכרם התימנים בעקבות חוב של 300,000 ש"ח.

„הנושים נוהגים לבוא אל המסעדה, לרוקן את הקופה, עושים מהומות ומבריחים את הלקוחות" טוען ציון לוי.

ועדת החנינות מסרבת להתחשב בדעת הפרקליטות והמשטרה

מאת נתן רועי, סופר „דבר" לענייני משטרה

ועדת החנינות (השחרורים) מתנגדת זמן רב לקבל חוות דעת של הפרקליטות ומשטרת ישראל בעת שהיא דנה במתן חנינה לעבריינים, דברי הממסד את במתן הציבור במקרים רבים שבהם ניתן אסיר אשר יכול לשוב לפשע.

פרט זה נודע בעת האחרונה לאחר שעלה נושא החנינה לאברהם תושיה — שהורשע על ידי בית המשפט המחוזי במעשי גניבה ומרמה בהיקף עצום בעת ששימש כגזבר המועצה האיזורית מגידו.

אברהם תושיה מרצה שנתיים מאסר על מעשי גניבה ומרמה בכלא איילון מ־28 בנובמבר 1987. תקופת שני השלישים שלו עומדת להסתיים בחודש מארס 1989. בתוך כך הוגשה נגדו תביעה אזרחית על גניבת למעלה מחצי מיליון שקלים מקופת המועצה האיזורית מגידו.

בזמן האחרון, ולאחר שנודע דבר העלאת נושא החנינה בעניינו של אברהם תושיה לוועדת החנינות, קמה התמרמרות רבה ביותר בקרב חברי הקיבוצים באיזור מגידו שהכירו את מעשי האסיר. אשר מעשיו, הובילו להתאבדותו של קורט ארליך — גזבר המועצה האיזורית מגידו האב שכול, על קבר בנו החייל.

דוברת המטה הארצי: „משטרת־ישראל איננה מעבירה חוות דעת בעניין שחרור אסירים ישירות לוועדה. חוות הדעת המשטרתית היא חלק מחוות־דעת המגיעות ליועץ המשפטי והוא מעבירה לוועדת השחרורים כחוות דעת אחת".

דוברת משרד המשפטים: „איני יכולה לאשר או להכחיש את הידיעה".

„טעיתי ואני מצטערת", אומרת אמה של הרקדנית בת ה־10 מבאר־שבע

מאת אמיר רוזנבליט, סופר „דבר"

„היום אני מבינה, שמבחינה מוסרית וחינוכית זה לא יאה לילדה בת 10 להופיע במועדון לילה", כך אומרת אמה של, רקדנית הבטן הקטנה מבאר שבע, שסיפורה פורסם בשבוע שעבר בהבלטה בכלי התקשורת בארץ.

סיפורה של רקדנית הבטן בת ה־10, הלומדת בבית ספר יסודי בבאר שבע ומופיעה במועדון לילה תמורת תשלום, נחשף על ידי העיתון 'חדשות של העיר' המופיע בנגב. בעקבות הפרסום, זימנה השבוע אמה של הילדה לחקירה אצל מנהל מחלקת שירות הפיקוח במשרד העבודה והרווחה במחוז הנגב, עמנואל גרינברג, ומסרה לו את עדותה. בעדות נאמר, בין היתר: „לא ידעתי שהופעה של ילדים בשעות מאוחרות במסגרות ציבור אסורה. עתה, אחרי שעמדתי על כך, לא ארשה יותר לבתי להופיע. אין בדעתי אפילו לבקש היתר עבודה, כי מה שחשוב לי הוא שבתי תלמד, תגדל בצורה נורמאלית ותהיה בן אדם".

בשיחה עם סופר „דבר", אמרה האם, כי ידוע לה על ילדים נוספים שמופיעים במקומות ציבוריים בשעות הלילה. „עשיתי טעות ואני מצטערת. אמנם בתי הופיעה מרצונה החופשי ואף נהנתה מכך, אבל ברור לי עתה שהעיסוק הזה אינו מתאים לגילה. לכשתגדל, תסיים את לימודיה ותעמוד על דעתה, היא תחליט בעצמה לגבי עתידה", אמרה האם.

בן 13 החליק באמבטיה, נחתך מזכוכית ומת מאיבוד דם

מאת יוסי ליבוביץ, סופר „דבר" בגליל המערבי

יניב מלכה, תלמיד בן 13 מעכו נפטר שלשום בחצות בנסיבות טראגיות, בבית החולים הממשלתי בנהריה לאחר שבמשך שעות לפני כן נאבקו אנשי צוות תוך פרי הרעגה בחדר האמבטיה.

המקרה הזה שלשום סמוך לשעה 7.30 בערב, כאשר הנער נכנס להתקלח בחדר האמבטיה בביתו. עמו נכנס למקלחת גם אחיו התיאום. השניים השתעשעו באמבטיה, תוך שהם מקניטים האחד את השני במכות ידיים ידידותיות. לפתע החליק יניב באמבטיה, ונפל על מחיצת הזכוכית. מעוצמת המכה התנפצה השמשה. יניב נפל על הארץ לתוך שברי הזכוכית. כתוצאה מכך נגרם נתחים עמוקים ברגליים בצוואר ובגב. יניב החל מאבד דם רב „עד שכל האמבטיה התמלאה בדם" כדברי קרוב משפחה. אישה ניסתה לבצע חסימה מגב לפה. במקביל, הוזמן אמבולנס ממד"א עכו שהגיע לדירה ברחוב בבל 5 תוך דקות ספורות.

הצוות ביצע בנער הנשמה וגם צוות ניידת טיפול נמרץ שהוזעק מנהריה טיפל במצוע במשך שעה בתוך הדירה. לאחר מכן הועבר לבית החולים בנהריה.

סגן מנהל בית החולים ד"ר משה רניאל סיפר אתמול לסופר „דבר" כי הנער הגיע לבית חולים במצב של הלם עמוק, כמעט ללא דם עם נזק מוחי בלתי הפיך. הוא הוכנס למחלקה לטיפול נמרץ קיבל עירוי נוזלים רב, וכן תמיכה נשימתית. אולם כעבור מספר שעות נפטר על מיטת חוליו בבית החולים. הלווייתו נערכה אתמול בשעה 4 אחה"צ בבית העלמין בעכו.

עונשו של רפי לוי נדחה ב־10 ימים

(ע). – שופטת בית המשפט המחוזי בירושלים דלית דורנר קיבלה אתמול את בקשתו של רפי לוי, הממונה לשעבר על מחוז ירושלים במשרד הפנים והמסובה לדחות ב־10 ימים את תחילת ריצוי עונש המאסר שהוטלה עליו שלשום לאחר שהורשע בעבירות שוחד ומרמה.

סניגורו של לוי, עו"ד שלמה תוסיה כהן ביקש מבית המשפט להעניק לו ארכה של 10 ימים, כדי שיוכל לראות את נכדיו המגיעים להופעה בישראל ממקום שהותם בחו"ל.

דו"ח הוועדה לבירור אסון אניית „אורינוקו" קובע:

חברות החשמל והפחם ודוד כחלון ז"ל לא היו מודעים לסיכוני גאזים מרעילים

מאת יוסף מיכלסקי, סופר „דבר"

חברת הפחם לישראל, חברת החשמל והקבלן דוד כחלון ז"ל, לא היו מודעים לסיכוני גזים מרעילים וחוסר חמצן בעת העבודה במתחם הפחם של האונייה „אורינוקו", כך קובע דו"ח הוועדה לבירור האסון באונייה ב־25 במאי השנה, שכתוצאה ממנו נספו שלושה עובדי ניקיון באונייה.

דו"ח הוועדה הוגש אתמול לשר האנרגיה והתשתית משה שחל, בתום ארבע שבועות של עבודתה. בראש הוועדה עמד אלוף מילואים אברהם בהצר והיו בה עוד שלושה חברים.

הוועדה מצאה שחברת החשמל, חברת הפחם והן הקבלן לא הכשירו את עובדיהם, לא הוציאו הוראות מתאימות ולא הצטיידו בציוד מתאים בכל הקשור בעבודה באוניית פחם. יחד עם זאת מצאה הוועדה שפיקוד האונייה היה מודע לסיכוני גזים מרעילים וחוסר חמצן במחסני האונייה אך לא הזהיר ולא תדרך כראוי העובדים מבחוץ על הסיכונים הצפויים וכן לא מנע מעובדי חוף מלהחשף לסיכונים אלה.

השר משה שחל אימץ את מסקנות הדו"ח במלואם והורה על יישום כל המסקנות: בין השאר המליצה הוועדה שהאחריות לניהול בנמל במתקן הפריקה יהיה בידי גוף אחד. עוד ממליצה הוועדה שחברת החשמל תהיה אחראית לכך שכל הפעולות והעבודות המתבצעות בנמל הפחם יבוצעו בצורה בטוחה. לשם כך תוקנה לחברת החשמל הסמכות להוצאת הוראות מתאימות ולפיקוח על ביצוען.

הוועדה ממליצה במשרד העבודה והרווחה, משרד התחבורה ובמשרדים אחרים הנוגעים לעניין יעדכנו וירחיבו את ההוראות הקיימות בהתחשב בשיטות העבודה, ציוד ואמצעי הבטיחות הקיימים היום בעולם.

שבועיים לאחר היעדרו של הנער ינון לוי בן 24, תושב קרית אתא במהלך טיול ראשון בחייו בשוודיה ובנורווגיה הובאה גופתו אתמול בשעות אחה"צ לקבורה בבית העלמין של קרית אתא. מאות מתושבי העיר, בכללם בני משפחה, בני העדה התימנית, חברים, שכנים, חבריו לעבודה מבית החולים רמב"ם בחיפה הלכו אחרי ארונו של ינון. במקביל, עורכת משטרת שוודיה מצוד אחר שני מטיילים זרים גרמני והאולנדי שנסעו ככל הנראה עם ינון בטיול טרמפים משותף בשוודיה. לפי גלויה אחרונה שנשלחה להוריו השניים היו האחרונים שראו את ינון בחיים. בתצלום, אביו של ינון לוי מתייפח על ארונו של בנו

(כתב: יוסי ליבוביץ צילם: אורי נבו)

אנו מודיעים בצער על פטירתה של חברתנו

עליזה ימיני

ומשתתפים באבלה של המשפחה.

ההלוויה תצא מבית יד לבנים בכפר ויתקין, היום, יום שישי ט"ז תמוז תשמ"ח 1.7.88 בשעה 12.30 בצהריים, לבית העלמין המקומי.

כפר ויתקין

קואופרטיב „דן"

משתתף בצער הכבד

יעקב פישל ומשפחתו

במות

האב ז"ל

משתתפים בצערם של

המשפחה והמשק כפר בלפורי במות

משה נויפלד

מותיקי ענף המדגה

ארגון מגדלי דגים בישראל

בצער רב אנו מודיעים על פטירת חברתנו

שפרה (לדיק) להב

תובא לקבורה היום יום ו' ט"ז בתמוז תשמ"ח 1.7.88 בשעה 13.00 בבית העלמין בתל־יוסף. היציאה מבית סרומקלרו.

המשפחה

ובית תל־יוסף

לאליעזר אמיר

משתתפים באבלך הכבד

במותו של

אחיך

שבבי מי"ג

מכון לבון — ארכיון העבודה

מכירת ספרים משומשים

מחירים זולים לספרים

בנושאים הבאים:

ציונות, הסטוריה, תנועת העבודה, כלכלה, גיאוגרפיה, סוציולוגיה, חינוך, ספרות יפה ועוד.

המכירה תתקיים ביום ד' 6.7.88 במכון לבון רח' נהרדע 3 תל־אביב. בשעות 20.00 – 9.00

טלפון 03-238122

במלאות עשר שנים לפטירת בעלי, אבינו וסבנו היקר

יוסף בלכר ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ביום ראשון י"ח תמוז תשמ"ח 3.7.88 בשעה 5.00 אחה"צ בבית העלמין הישן בראשון לציון.

נפגשים ליד שער בית העלמין

המשפחה

להברנו **עמי חריטן ומשפחתו**

משתתפים באבלכם

על מות האב

צבי חריטן ז"ל

קבוץ חצרים

במלאת שנה לפטירת בעלי, אבינו וסבנו היקר

מאיר בונה ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום שני י"ט תמוז תשמ"ח 4.7.88 בשעה 18.00 בבית העלמין שליד שיכון ותיקים, נתניה. אוטובוס יצא מהבית בשעה 17.45

המשפחה

נהג! תן טרמפ לחייל!

לחברינו **גלילה וחיים זמיר,**

איחולי מזל טוב

להולדת הנכד

יוסי

אח לאורטל

בית „דבר"

אל"ף — הוצאת ספרים בע"מ

רחוב נחמני 49 תל־אביב — טלפון 612003

ספרים חדשים

איתי עורב — מלאכים בודדים — שירים

★

טוביה רז — אזור החשיפה המשתנה — שירים

★

זאב אילן — אפריים ומספה — סיפור אמיתי

אורה עידו — כמוץ אשר תדפנו רוח — סיפורים

★

תרצה קשפיצקי — על חבל דק — סיפור אמיתי מתקופת השואה והתקומה

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

אגוד העובדים הסוציאליים — מערכת **דבר**

טכס חלוקת פרסי עתונות

ע"ש **אהרון גבע** ז"ל

ביום ב' יט' בתמוז תשמ"ח, 4 ביולי 1988 בשעה 18.00 בבית העתונאים ע"ש אגרון רח' אגרון, ירושלים.

הטכס ילווה ברב־שיח על

„השקעה חברתית כהשקעה כלכלית"

בהשתתפות:

יצחק סאגיב – יו"ר תא עתונאי כלכלה ותברה.
רפאל טייטלבאום – „ידיעות אחרונות".
פרופ' אברהם דורון – האוניברסיטה העברית ירושלים.
ד"ר יוסף קטן – אוניברסיטת תל־אביב.
גב' חנה זמר – עורכת „דבר".

נימוקי ועדת הפרס: שרה זילברשטיין

מזכ"ל איגוד העובדים הסוציאליים

ביום ב' י"ט תמוז תשמ"ח 4 ביולי 1988 ימלאו שש שנים מיום פטירת יקירנו

אליעזר קלינברג ז"ל

אנו נעלה לקברו בכפר סמיר חיפה ונתייחד עם זכרו ביום ב' בשעה 17.00.

אשתו — נחמה קלינברג
בנו — חיים קלינברג
בתו — שרה ונתן ליסבר
נכדיו ונינו

מי אמר שלא ניתן להשיג ירשעות איכותיות?!

היריעה הטובה מכולן-

באספקה שוטפת רק בפוליאון

בימים אלה של קשיים באספקת חומר גלם מקומי, פוליאון הינה החברה היחידה המספקת את כל סוגי היריעות – ללא הקצבה ובאספקה מיידית.
אם אתה זקוק ליריעות – זה הזמן להצטרף לחוג לקוחות פוליאון הנהנים מהמאמצים המיוחדים שהחברה עושה, לשמור על התחייבויותיה לחקלאים ועל אספקה שוטפת של יריעות – בכל זמן ובכל מצב.

פוליאון — פוליאון־ברקאי

פוליאון - יריעה עדיפה של שרות לחקלאי ולתעשיין.

פוליאון ברקאי. קיבוץ ברקאי 37860 ד.נ. מנשה, טל' 3–379641, 06–378585.

שיווק ע"י מוצרי תבן: תל־אביב - רח' הארבעה 12, טל. 03–5613636. חיפה - רח' גול 11, חוף שמן, טל. 04–674283/4. באר־שבע - רח' קק"ל 39, טל. 057–39125. ירושלים - איזור התעשיה תלפיות, טל. 02–718211/4. כמו כן ניתן להזמין סחורה באמצעות ארגוני הקניות הגדולים. גלילים בודדים ניתן לקנות במחסני תבן ובמפעל, בימים א'–ה', בשעות 13.00–15.00.

משרד החינוך והתרבות

המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות

מדור המוסיקה

מענקים לפרויקטים ולהשתלמויות למוסיקאים יוצרים החיים ופועלים בארץ

טפסי – בקשה ניתן לקבל במשרדי המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות ברח' תל־חי 3 בתל־אביב או באגף לתרבות ולאמנות במשרד החינוך והתרבות, רח' ממילא 20 ירושלים.

מילגות הלימודים מיועדות להשתלמות מקצועית קצרת מועד (לא ללימודים סדירים).

על הפונה להמציא אישור מוסמך על התקבלותו/ה להשתלמות.

בקשות תתקבלנה עד ליום 31.8.88.

תורת ההישרדות של „כור" / דרור שרביט

אין ברירה לגאון

בתנאים הנוכחיים אי־אפשר לאמץ את מסלול השיקום שבו הלכו המושבים, הקיבוצים, „סולל בונה" וקופת־חולים. „כור" צריכה למצוא את התרופות ממקורותיה ואלה אינם מצויים גם לאחר דלדולם

שאלה: „כור" פועלת מעתה והילך במשטר הבראה קפדני ומצליחה במלואה את „תוכנית המצבה", האם היא נתונה לדרך המלך?

תשובה: ההבראה אינה מובטחת. מעבר ל„תנאי כור" – אותם תנאים המורים שהדרדרו את הקונצרן למצבו הנוכחי – אורבים תנאי המשק. הם אינם מאירים פנים לסקטור העסקי, הבנוי להעשיה. בשבוע האחרון לבדו הגבו עוד שלושה מפעלים למצבות תעשייתיות: „בגד־עור", „רבינטקס" ואחד ממפעלי „גיבור סבריני".

שאלה: אם כן, אולי הכל על המאזנים. שיסגרו את „כור", ימכרו את מפעליו ואת מה שנשאר יחלקו בין הנושים לבין העובדים שיילכו „הביתה"?

תשובה: זו ברירה שאינה קיימת. המשק הלאומי לא יוכל לעכל אובדן של 12 אחוז מהתעשייה, לוותר על 800 מיליון דולר יצוא בשנה ועל פרנסתם של 120,000 תושבים. התמוטטות „כור" תכה בכל המשק בבנקים, במפעלים אחרים, בקשרים עם ספקים, בנקים ומשקיעים זרים. הבורסה תקרוס עוד יותר ועיירות שלמות בארץ ישארו ללא מקורות תעסוקה.

דומה שבין השאלות והתשובות האלה מקופלת עתה כל תורת ההישרדות של „כור". המשק הלאומי אמנם לא יוכל להשלים עם אובדנו של קונצרן מרכזי כזה, אך במשימת השיקום וההבראה יצטרכו לשאת מפעלי „כור" לבדם, עובדים ומנהלים כאחד. בתנאים הנוכחיים לא ניתן לאמץ את מסלול השיקום שבו הלכו המושבים, הקיבוצים, „סולל בונה" וקופת־חולים, שעבר דרך יסודי המערכת הממשלתית והפוליטית. התייבשו גם מקורות הבעלים, קרי ההסתדרות וחברת העובדים למימון הבראה דהלוקס בצורת פיצויים מוגדלים לעובדים שיפרשו, פסיקות שכר מתגלגלות, או הפרשות הון בעלים כ„מעשה המגנה". „כור" צריכה למצוא את התרופות למצבה ממקורותיה, הם אינם מצויים גם לאחר דלדולם, זו אמנם הדרך שבחר בה המנכ"ל בני גאון.

שמעתי השבוע מפי גאון (ראה גם ראיון) דברים קשים ומפורשים מאד על אובדן הדרך ב„כור" ובמערכת הסובבת ההסתדרותית לה, שגרם למצבה הנוכחי. לבעלי אזניים לא מתודרות נראה הדבר כביטוי בדימוי גם של העגל וגם של לוחות הברית. למעשה, מבקש גאון להביה את הרעות ההסתדרותיות בצד למשך תקופת השיקום ולהתרכז בקו העסקי. דברותיו של קו זה יקיבו: סגירת מפעלים שאין להם סיכוי, פיטורי אלפי עובדים נוספים, ניוד מאות עובדים, ביטול ייצור למלאי, מתן חופש ניהול, העלאת מדדי היעילות ותשלום פיצויים מוקטנים – הכל בלוח זמנים דחוק וקצר. קופת „כור" לא תוכל לסבול השנה הפסד הגדול מ־105 מיליון דולר, שכן אז ייחשף הקונצרן לתביעות לפירעון מוקדם של איגרות חוב שהנפיק בכ־250 מיליון דולר, ופירוש הדבר שיתוק פיננסי. מגבלה זו של ההפסד המותר, מאיימת גם אם תוכנית המצבה תוגשם במלואה וכלשונה. תוכנית זו צופה השנה הפסד של 90 מיליון דולר, והיא כמעט נושקת לאיזור המסוכן של השיתוק הפיננסי.

לגאון אין ברירה אלא לצבוע את המצב בצבעים השחורים ביותר כדי להשיג שיתוף פעולה מהעובדים, מהוועדים, ממועצות הפועלים, מהאיגוד המקצועי ואולי בהמשך גם מהבנקים, שכן כל סטיה או עיכוב ביותר בסגירת מפעלים, פיטורי עובדים והנהגת משטר עבודה חדש יחזקו את הקונצרן לאיזור המסוכן, שממנו לא יוכל להחלץ בכוחות עצמו. עד כמה מתוחה תוכנית המצבה של „כור" ניתן להתרשם גם מעיון שטחי במאזנו ל־1987.

הפסד של רבע מיליארד דולר בשנה אחת הוא מהמם גם במושגים עולמיים. אבל מתברר כי בין קפלי המאזן של „כור" מונח הפסד נוסף של כ־160 מיליון דולר שאי אפשר היה לתת לו ביטוי, גם לא על־ידי ההנהלה שביקשה להשתמש בהפסד הנורא כשוק חשמלי לטיפול בהלם הנדרש עתה. ההפסד הנוסף מורכב מהפרשות שלא נעשו לגבי אותן חברות מפסידות ש„כור" מבקשת להמשיך להפעיל,

(המשך בעמ' 16)

בטרם אל־לאור / דני אשד

ההרתעה היחידה

הטילים שנרכשו בידי מדינות ערב לצמצם באמצעות הטילים את הפרש בין התשה להכרעה יפרסם בכוח ההרתעה הישראלי, גם המעצמתי. ההבנה שהושגה בין ארה"ב וברה"מ צריכה להוביל אותן להסכמה על השוו גם באזורנו

סוג דיבורים על האינתיפאדה כמעט שכחו לדבר ולחשוב על סכנת הטילים. עד שבאו הפרסומים האחרונים והיום מורש את זכבי לנקודת האיזון ולעבר התמונה הכוללת של הסכסוך הישראלי־ערבי. [illegible] מנוגדים את שני האספקטים של הסכסוך הזה. מצד אחד – הקטנוני, המקומי והארץ־ישראלי, של „הבעיה הפלשתינאית", כמו תחילת ההתיישבות היהודית בארץ ישראל. ומן הצד האחר – הקוטב העליון, הבין־מעצמתי והגלובאלי, ההופך את הסכסוך הישראלי־ערבי למוקד של „סכנה לשלום העולם". הקוטב המעצמתי הזה הוא המבדיל בין הסכסוך הישראלי־ערבי לבין סכסוכים רבים אחרים שהיו ונשארו בלתי־פתורים, בלי להוות סכנה לשלום העולם. כאלה הן הבעיה הכורדית והבעיה הארמנית הבעיה האירית, וכל מיני בעיות מיעוטים אתניות וחברתיות וסכסוכי גבולות המפרידים את העולם שבו אנו חיים, אך אינם יותר מאשר בעיה מקומית מוגבלת ומאותרת.

ייחודו של הסכסוך הישראלי־ערבי הוא במעורבות של מעצמות־העל, במירוץ החימוש שהן מקיימות ביניהן באמצעות מדינות ערב וישראל ובאי־יכולתן לעמוד מנגד בכל סיבוב מלחמתי נוסף בין ישראל לשכנותיה. מעצמות־העל הן המספקות למדינות האיזור את הנשק המשוכלל ביותר באיכות ובכמות המהירות, שרק שתיהן מסוגלות לספק. מספיק להצביע על התלות של ישראל ומדינות ערב באספקת אמצעי הלחימה העיקריים ביבשה ובאוויר (רכבות האוויר) – טנקים, מטוסים וארטילריה לסוגיה. ממילא רק ארה"ב וברה"מ יש בכוחן למנוע הכרעה צבאית של ישראל, או של מדינות ערב בשדה הקרב. מכל מקום כך זה היה בכל מלחמות העבר בין ישראל למדינות ערב מאז מלחמת העצמאות ועד היום. אין בכוחן של מעצמות־העל למנוע מלחמה, אך יש בכוחן להרתיע את שני הצדדים מנסיון להגיע להכרעה צבאית מלאה ביניהם.

הנסיון של מדינות ערב להצטייד בטילי קרקע־קרקע לטווח בינוני, ובעיקר כשהם נושאים ראש נפץ כימי, מיועד לפי טיבו להבטיח להן עצמאות צבאית מבחינה זאת. אם יצליחו מדינות ערב להגיע לייצור עצמי של טילים כאלה בכמות ובאיכות שיספיק למכה ראשונה [illegible] הם יכולים להחליש ולערער את כוח ההרתעה הישראלי מפני התקפה ערבית עליה. הם אמצעי הנשק האחרון שבאמצעותו יכולות מדינות ערב לגרום לישראל נזקים כבדים בנפש וברכוש שיביאו אותה אל סף הכניעה. זה הנשק שיכול לאפשר לערבים להתגבר על היתרון הישראלי בחיל האוויר ולפגוע בריכוזי האוכלוסיה הגדולים למרות השליטה הישראלית במרחב האווירי שלה ושל שכניה.

הטילים הללו הם יותר מנשק התשה ופחות מנשק הכרעה. אבל מדינות ערב עלולות להתפתות ולקוות שהטילים יקטינו עד למינימום את הפער שבין התשה להכרעה. והפיתוי הזה הוא הכרסום של כוח ההרתעה הישראלי. הוא גם הכרסום של כוח ההרתעה המעצמתי ביחס למדינות ערב ואולי גם של האחת כלפי רעותה. ממנהיגות העולם הן עלולות להפוך לגרורותיו. זו חנות קשה מאוד לא רק לנו. גם לארה"ב ולברה"מ. על אחת כמה וכמה כאשר המדינות הנוטלות לידיהן את המפתח למלחמה באיזור ובעולם הן מדינות כעיראק ואיראן, סוריה ולוב. יהיה זה פאראדוקס שרק השטן יכול להמציא. ארה"ב וברה"מ מסכימות ביניהן להגביל את נשק הטילים, לפקח על ייצורו והשימוש בו. וכל זה – בה בעת שהמדינות המשגעות של אזורנו יעשו בו שימוש בלתי־מוגבל ובלתי־מבוקר כהפגן. וכל זה – כחלק מהסכסוך הישראלי־ערבי הנפיץ והרחוק מפתרון. מי לא יזהר מן הסכנה הזאת?

סכנת הטילים לטווח בינוני צריכה להזהיר את ארה"ב וברה"מ להגיע להבנה ביניהן על הסדר בדרכי שלום של הסכסוך הישראלי־ערבי. לא פחות משעשתה זאת האינתיפאדה. ויפה שעה אחת קודם. המירוץ של פיתוח וייצור הטילים נמצא עדיין בתחילתו. ככל שהוא יגיע לשלב גבוה יותר כן יפחת הסיכוי לדכאו. בעיקר בצד הערבי שלו. העיראקים כבר הגיעו לשלב מתקדם בשימוש בטילים. לא רק האמריקאים והסובייטים אלא גם האירופים יכולים לראות את פוטנציאל ההרס הטמון בו. הם יכולים להבין ולשער שישראל לא תישאר בלי מענה להרס ולנזק שייגרמו לה. מבחינה זאת יש סיכוי שכל מעצמות־העל – לא רק ארה"ב וברה"מ – יהיו מעוניינות לרסן את מירוץ הטילים המזרח־תיכוני. מן הראוי שכולם יהיו מעוניינים להגביל את העצמאות הערבית בייצור הטילים וראשי הנפץ שלהם, כדי שאפשר יהיה להרתיע את מדינות ערב ממלחמה רבתי נגד ישראל.

במוקדם או במאוחר לא יהיה מנוס מלצרף גם את הסינים, וגם את האירופים ואת היפנים, להגבלת מירוץ החימוש הישראלי־ערבי הזה. הסכם מעצמתי בנושא הזה יכול לשמש גורם מרתיע מפני חידוש המלחמה במזרח התיכון. זה אולי הגורם המרתיע העיקרי ואולי היחיד לגבי הפיתוי של מלחמת טילים, שהיא, אולי, צורת הלוחמה היחידה שמדינות ערב עדיין מקווים לנצח בה. אבל כמו לגבי האינתיפאדה, גם לגבי סכנת הטילים – התשובה צריכה להיות משולבת מדינית וצבאית. אין להתנות את יכולת ההרתעה הצבאית של ישראל בנכונותה להשתתף בהסדר מדיני. אבל אין גם להתנות את המשא־ומתן המדיני עד לאחר שתימצא תשובה צבאית לבעיית הטילים ולבעיית האינתיפאדה. בידי המעצמות נמצא המפתח לחידוש ההרתעה הכוללת נגד מלחמת הטילים ביוזמה ערבית. אך המעצמות ייאותו להשתתף בכך רק אם ישוכנעו שישראל מגלה נכונות לפתרון הבעיה הפלשתינאית.

שבוע אמריקאי / אמנון דנקנר, ואשינגטון

הטיל שפגע באינתיפאדה

קשה לדעת כמה קרבנות יפלו כשהטילים הערביים יירו לעבר ישראל, אבל עוד בטרם התרוממו הם כבר הפילו קרבן ראשון: יחסי הציבור של האינתיפאדה בארה"ב

ליצחק רבין היה כאן השבוע ביקור מוצלח מאד. הוא היה מוצלח לא רק בגלל מה שהיה על הפרק, אלא גם בגלל מה שלא היה. כולנו כאן נערכנו להרבה התקרבות בנתרי היום שיהיו בוודאי, כך הכבנו טרם הביקור, בין שר הבטחון לבין חברי הקונגרס ואנשי התקשורת כאן בנושא הטיפול קשה היד של צה"ל באינתיפאדה. אחרי הכל ידענו היטב כי הם ההולכים כאן עם בטן מלאה כבר חודשים, דוהגים על ההריגות, ההתעללויות, המכות, הגירושים, המעצרים המנהליים. אבל שלשום בבוקר, כשישבתי בארוחה שקיים רבין עם בעלי טורים ועיתונאים מקובלים בכירים בוואשינגטון, הם היו רכים כבלבלבים, נחמדים ומלאי רצון טוב ואיש מהם לא פצה פה בשאלה לא נעימה. כך היה גם בפגישות של רבין עם אנשי הקונגרס. הדברים הגיעו לידי כך עד שאחד מהם, בלא רצון טוב, פרו־ישראלי בכל מחיר, גוה לעבר שר הבטחון הנבוך בקול רם, מדוע אין ישראל מבקשת מארה"ב סיוע כספי מיוחד לכיסוי פעולות הסיכוי בשטחים. אנחנו נעזור לכם בזה, הוא הבטיח, ורבין הבליע חיוך.

מה שסייע לרבין ביחסי הציבור שלו כאן – מלבד העובדה שהאינתיפאדה ירדה מעט מן הכותרות ומסכבי הטלוויזיה – הם בעיקר הטילים והנשק הכימי שבידי הערבים. קשה לדעת כמה קרבנות יפלו כשהטילים הערביים יירו לעבר ישראל, אבל עוד בטרם התרוממו הם כבר הפילו קרבן ראשון: יחסי הציבור של האינתיפאדה בארה"ב. רבין כליבך הילך איתים כאן עם הסיפור הזה עד שאחד העיתונאים האמריקאים אמר לו: אני רוצה לשאול אותך שאלה גלויה – אתה לא מגזים קצת עם האיום הזה רק כדי להסיט אש ביקורת אפשרית בעניין האינתיפאדה?

בין אם רבין אכן נקט טקטיקה כזאת ובין אם זה רק יצא כך בבקיה – זה בהחלט יצא מוצלח מבחינתו. יצא גם מוצלח שתחת איום הטילים שבידי סעודיה וסוריה ועיראק נחתם כאן שלשום מזכר ההבנה לשיתוף אמריקאי במימון הטיל נגד טילים הישראלי „חץ". תחילת הדברים בתוכנית „מלחמת הכוכבים" של רייגן, אשר סיכויי המשך הפיתוח שלה תחת הממשל הבא מוטלים בספק. התוכנית מטפלת ביירוט טילים בין־יבשתיים באמצעים חלליים דמיוניים למדי. לצורך השלמתה, היינו כדי למצוא פתרון לטילים בעלי הטווח הקצר והבינוני, צירפו את ישראל לתמונה והחלו לדון אתה על השתתפות אמריקאית בפיתוח ה„חץ". כך אומרים המקורות הרשמיים. אחרים, נפעמים פחות, טוענים כי גרירת ישראל אל תוך העניין באה כדי שזו תעזור לשכנע את מתנגדי „מלחמת הכוכבים" בקונגרס ובדעת הקהל לשנות את דעתם. עכשיו, עם איום הטילים החדש מצד הערבים – באה החתימה בדיוק בזמן, בלי טענות ומענות, בלי הכתם של מלחמת הכוכבים ומתוך הבנה כי זה מתחיל להיות צורך דחוק של ישראל.

איום הטילים הביא גם לעוד הישגים שאנשי פמליית רבין לא אבו להרחיב עליהם את הדיבור. באורח כללי המדובר בשיתוף פעולה משימתי לבדיקה וטיפול באיום הזה: שיתוף פעולה מודיעיני, מבצעי, טכנולוגי, מעבר לפרוייקט ה„חץ". האמריקאים גם הבטיחו לרבין, כי ידברו עם הרוסים ועם הסינים ויזהירו אותם מכניסה מואצת למירוץ חימוש חדש באזור, אולם, עד שידברו ועד שישיגו משהו, אם בכלל – שיתוף הפעולה המעשי כבר בכיס, וכדוגמה של הסכמים כאלה הוא עשוי להתמסד ולהעשות לעוד חוליה במערכת שיתוף הפעולה הבטחוני בין שתי המדינות.

אנשי פמליית רבין לוקחים כדוגמה למיסוד הישגים ומביאים גם את הסדרי רכישות הגומלין והמרת כספי הסיוע, שנכנסים כבר לשנתם השלישית, לאחר שהיתה סכנה כי האמריקאים יפסיקו אותם. „שנה שלישית כבר נועצת את המסמר עמוק בקיר ואפשר להתחיל לתלות עליו דברים", אמר בסיפוק אחד מאנשי הפמליה.

מאמציו של שולץ בחודשים האחרונים קיבלו הפעם ביטוי בהודעה כי יש לחדש את מהלכי השלום אחרי הבחירות בישראל – כשג'ורג' שולץ עצמו לא יהיה יותר מזכיר מדינה ומי יודע מי ישלוט בישראל. גם הביקורת שהיתה כלולה בהודעת הנשיא רייגן על הנעשה בשטחים היתה מינורית וטבעה בים השבחים שהורעפו על רבין.

השאלה היא לטובת מי יעבוד איום הטילים בארץ: העבודה או הליכוד? סכנה צבאית בדרך כלל מטה את הציבור ימינה, מעריכים משקיפים ישראלים כאן, אולם במקרה זה יכולים הדברים להיות שונים. איום הטילים מפחית את חשיבות הטריטוריות. הדבר מעמיד את המלחמה הבאה באור נורא ואיום ואנשים עשויים להיזהר בדרכם לקלפי: האם לא מוטב להם להצביע עבור מפלגה העשויה להרחיק את האיום לספוג מטר גאזי רעיל על בתיהם.

תראו מי שמדבר

אין לי שום דבר נגד מובארק עואד ויש לי הרבה נגד ההחלטה לגרש אותו. אבל נראה לי קצת מגוחך הרושם שעשו האמריקאים בעניין. הם טיפסו על בריקדות בעניין שלו והצטיירו כמגיני זכויות האדם, כמי שנפשם נוקעת מגירוש אנשים ממדינה דמוקרטית בשל הבעת דעות. אם לא הייתי יודע הייתי עוד מאמין.

קחו לדוגמה את המקרה של מרגרט רנדאל. היא נולדה בארה"ב להורים אמריקאים, ובשנות ה־20 שלה עזבה את ארה"ב ונדדה במקסיקו, קובה וניקרגואה. במקסיקו נישאה וילדה ילדים. היא ביקשה לעבוד שם ולצורך זה קיבלה אזרחות מקסיקאית וארה"ב מיהרה לשלול את אזרחותה האמריקאית. ב־1984 שבה לארה"ב והגישה בקשה לישיבת קבע. באורח רגיל היתה בקשתה נענית מיד, שהרי הוריה, בעלה, אחיה ושניים מילדיה הם אזרחים אמריקאים. אולם מרגרט רנדאל היא משוררת וסופרת ועורכת של עיתונים ספרותיים „פוליטיים" בלשון המעטה, ויש לה נטיות שמאלניות, רחמנא ליצלן, וזה עשה את כל הסיפור למיוחד.

בארה"ב קיים עדיין חוק מקארן־וולטר, שנחקק ב־1952, שיא עידן מקארתי, המאפשר איסור כניסה לארה"ב ושלילת רשיון שהיה מאנשים בעלי „נטיות אידאולוגיות מסוכנות".

על־פי חוק זה מבקש הממשל כבר יותר משנתיים, בערכאות שונות להביא לגירושה של רנדאל, היא עברה חקירות משפילות, פקידים ושופטים קראו בספריה ובמאמריה ושאלו אותה לכוונותיה, ובסופו של דבר היא מואשמת בדברים הבאים:

פרסום קריקטורות נגד מדיניות ארה"ב; פרסום מודעה של ספר שנכתב בידי קארל מארקס; ביטוי דעות המזדהות עם כמה מרעיונות ההיסטוריות של מארקס; פרסום שירים ומאמרים בעיתונים בקובה ובניקרגואה; כתיבה ופרסום של שיר ששמו „צ'ה"; ראיונות, לצורך כתיבת ספריה, עם קומוניסטים: הוראה בכך שהיא אנטיאיסטית.

על בסיס האשמות האלה דורשת ממשלת ארה"ב לגרש את מרגרט רנדאל מתחומיה, כפי שגורשו רבים וטובים במשך עשרות השנים שחוק מקארן־וולטר נמצא בתוקף. השנה החליט

(המשך בעמ' 18)

מהפכת יולי / ראול טייטלבאום

החופש שיצא מהבקבוק

הפרסטרויקה של גורבצ'וב מגיעה בעת לשלב המכריע, שינויים בלב ליבה של השיטה: נשיא בעל סמכויות, רוטאציה בכל התפקידים הנבחרים ומבנה חדש לסובייט העליון. יחסי הכוחות האמיתיים בין המצדדים למתנגדים אינם ידועים עדיין

זה ארבעה ימים מכונסים יותר מ־5,000 צירי הכינוס המיוחד של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית בקרמלין, בארמון הוכוביה. תרתי משמע. אין ספק שרוח חדשה נושבת שם. גורבצ'וב לא איכזב את מצדדי הפרסטרויקה.

הפעם זהו כינוס מפלגתי מיוחד במינו גם מבחינת הרכב משתתפיו. לראשונה מאז שנות ה־20 המוקדמות, נבחרו צירים תוך התמודדות סיעתית קשה וגלויה. הפעם אין מינויים של הבוסים המפלגתיים והעסקנה הביורוקרטית, אלא צירים שנבחרו על־פי השקפותם. בערים ובאזורים, באוניברסיטאות, במקומות נידחים ביותר עמדו זה מול זה מצדדי הפרסטרויקה של גורבצ'וב ואלה שיש להם מה להפסיד ממנה.

לפני 30 שנה ערער כרושצ'וב את מעמדו של השירות ומושאי הכל יכול, ואילו עתה מטלטל גורבצ'וב את העסקנים המפלגתיים, בעלי שררה ואת הביורוקרטיה הסובייטית עשירת הפריווילגיות. הפרסטרויקה מסכנת את מעמדם. יחסי הכוחות האמיתיים בין מצדדי השינוי לבין משמרי הקיים בכנס המיוחד בקרמלין, עדיין לא ברורים. אולי יובהרו בעת ההצבעות היום או מחר, אם בכלל. קרוב לוודאי תחזור על עצמה התמונה הידועה של יער ידיים המתרוממים כדי לאשר פה אחד את ההחלטות ולהעניק תמיכה למזכ"ל. אולם, יש דרכים אחרות כדי לשים מקלות בגלגלי עגלתו של גורבצ'וב.

הקרב על המהפכה השניה העוברת עתה על ברה"מ יימשך גם אחרי הכנס הזה. התוצאות הסופיות של ההתמודדות הזאת תלויות בגורמים רבים ומגוונים. לאחרונה כתב המשורר יבגני יבטושנקו ב„ליטראטורניה גאזטה": „אנחנו עלולים לרצוח את הפרסטרויקה על־ידי עמידה מן הצד כדי לראות מי ינצח, באותה נבונות ידועה שלנו לבלוע הכל...". אבל, הקצב של השינויים ויישום הרפורמות הגדולות, הלכה למעשה, ייקבע במאבקים יום־יומיים שיימשכו אחרי הכנס, כפי שהיו גם לפניו. „בשלוש השנים האחרונות יכולנו לעשות הרבה יותר ממה שעשינו", הודה גורבצ'וב בנאום הפתיחה שלו. והוא יודע את הסיבה לכך.

בעייתו הגדולה של גורבצ'וב, והוא רמז על כך גם בהרצאתו, היא: לפני שיהיה טוב יותר, צריך להיות גרוע יותר. לפני שאפשר יהיה לשפר את רמת החיים של התושבים יהיה צורך לשנות את מדיניות המחירים. „התאמת המחירים" וביטול הסובסידיות על מוצרי יסוד קודמת להתייעלות החקלאות והתעשיה. עכשיו מתחיל המירוץ עם הזמן.

הפרסטרויקה של גורבצ'וב מגיעה בעת לשלב המכריע: שינויים בלב ליבה של השיטה – המערכת הפוליטית המאובנת. במקום פיקוח ביורוקרטי כל־יכול – ניהול עצמי נרחב יותר. גורבצ'וב מבקש להעניק לגיטימציה להפרדת רשויות. כיום מוסדות המפלגה הם מקור לכל החלטה ובכל רמה. השינויים נועדו לחסל את השיטה, שלפיה מנחיתים הבוסים המפלגתיים הנחיות מחייבות לביצוע למוסדות שלטון נבחרים. בעת מהפכת אוקטובר העלה לנין את הסיסמה הנודעת: „כל השלטון לסובייטים". במהפכה השניה מעלה גורבצ'וב את הדרישה „יותר עצמאות ואחריות לסובייטים הנבחרים". תפקיד המפלגה הוא להדריך ולא לנהל.

הוא מציע גם מבנה חדש של הסובייט העליון, פעיל יותר, עם נשיא בעל סמכויות והנהגת עקרון של רוטאציה בכל התפקידים הנבחרים במפלגה ובשלטון. מנהיגים יוכלו להישאר בתפקידיהם לכל היותר שתי קדנציות בנות 5 שנים כל אחת: 10 שנות כהונה רצופות. כך בכל הדרגים, מן הבסיס עד הצמרת. מי שירצה ללכת לתקופה שלישית, נוספת, יצטרך לקבל רוב מיוחס של 75 אחוז. אגב, סוגיה זו היתה לפני 25 שנים הקש ששבר את גבו של כרושצ'וב.

לראשונה מדברים בברה"מ על חירויות אישיות וזכויות הפרט. משתמשים כבר בביטויים כמו „חירות המלה והתודעה", „הזכות להפגין ולכנס עצרות". בנאומו בכנס מדבר גורבצ'וב על הבטחת „פלוראליזם של דעות". אך יש גם סייג: פלוראליזם רק על בסיס סוציאליסטי. מי שחושב על הקמת מפלגה אחרת, אופוזיציונית, מוטב שישכח זאת – הבהיר גורבצ'וב.

מי שעקב אחרי נאומי המנהיגים במוסקווה יכול היה להיווכח, כי יש מחלוקת בצמרת. עדיין לא עימות חזיתי וגלוי. אבל אפשר לאתר את הרגשים והגישות השונות. הדמות המרכזית במחנה השמרנים הוא האיש מספר שתיים בצמרת המפלגה, איגור ליגצ'וב, האידיאולוג הראשי. לצדו זה יש אפילו ביטאון רשמי, היומון „סובייטסקיה רוסיה", המבכה לבלום את הריצה קדימה. ליגצ'וב איננו, כמובן, נגד פרסטרויקה ונגד גלאסנוסט – הוא רק נגד הליכה מהירה מדי. הוא מסתייג ממתן דרור גדול מדי ליוזמה אישית בכלכלה, שמא לא יאיים על עצם יסודות הסוציאליזם. „הריצה אל כלכלת השוק עלולה להוביל לקפיטאליזם", אמר לאחרונה. הוא מזהיר מפני „החלשת היציבות הפוליטית והעמקת ריבוד סוציאלי בחברה הסובייטית" כתוצאה מרפורמות מהירות מדי. הוא נגד „התמסמסות התפקיד המרכזי המוביל של המפלגה".

גורבצ'וב חייב לקחת בחשבון הערות אלה. בראשית השנה אפילו נאלץ להקריב את הבוס של מוסקווה בוריס ילצין שהודח מן הפוליטביורו. אבל ילצין עצמו נבחר כציר לכנס המפלגתי הנוכחי ולאחרונה בשיחה עם עתונאי זר תבע את פיטורי ליגצ'וב. מה שברור הוא שהפרסטרויקה תימשך. ייתכן שגורבצ'וב לא יוכל ליישם את כל מה שרצה וייאלץ להאט את הקצב, אבל אי־אפשר יהיה להחזיר עוד את רוח החופש שיצאה מן הבקבוק שהיה חתום כל־כך הרבה זמן. אפילו משקיפים ספקנים מן המערב מלאי התפעלות מן השינויים הכבירים באווירה תוך זמן כה קצר.

במוסקווה מפגינים כיום ברחובות, הרפובליקות הבאלטיות דורשות עצמאות, בעיות לאומיות צצות בגלוי, מלוות אפילו בגילויים אלימים כמו בארמניה ובאזרבייג'ן. העתונות הסובייטית פורחת. דנים בכל. בפרסום רשמי שיצא לאור ערב הכינוס המפלגתי תחת הכותרת „אין דרך אחרת", כותב אנדריי סחרוב, אבי פצצת המימן הסובייטית, שנרדף לפני שנה בשל דעותיו: „זה הכרח היסטורי, זהו הסיכוי היחידי של החברה הסובייטית החולה והמפגרת לצאת מן הסימטה חסרת המוצא שאליה נקלעה". הוא מסיים בקריאה דראמטית: „הגיע הזמן לעקור את השקר מן החיים הציבוריים שלנו. העם חייב להאמין כי מדברים אליו אמת. ולכן הכרח לדבר אמת, אמת מלאה על הכל".

ואכן, רשימת ה„טאבו" מצטמצמת. ערב הכינוס במוסקווה התחיל דיון ציבורי על מדיניות החוץ הסובייטית. מדברים כבר בגלוי על הטעויות בדיפלומטיה הסובייטית. צירי הכנס המפלגתי ה־19 יוכלו לקרוא בתיק שקיבלו את הקטע הבא: „ניתוח הביקורתי של העבר מראה שהדוגמאטיזם הטביע את חותמו גם על מדיניות החוץ שלנו. הדבר גרם לפיגורה של ברה"מ. לא ניצלנו את כל האפשרויות להפגת המתיחות. בעבר הושם הדגש על השגת איזון צבאי־אסטרטגי ולא נוצלה האפשרות להבטיח את בטחונה של ברה"מ גם באמצעים מדיניים. כתוצאה מכך נקלענו למירוץ חימוש, דבר שהשתקף היטב על ההתפתחות הכלכלית־חברתית של ברה"מ ועל מעמדה הבין־לאומי".

לראשונה מודים במוסקווה רשמית ובפה מלא שההתעצמות הצבאית גרמה לפגיעה ברמת החיים של התושבים ובהתפתחותה הכלכלית של ברה"מ. הפרשנים והעתונות הסובייטית הרחיבו את הוויכוח הזה. ההדגשה היא שההחלטות דיפלומטיות התקבלו תוך התעלמות מעובדות המציאות.

ב„קומסומולסקייה פרוודה" כתב איש האקדמיה הסובייטית למדעים פרופ' ו. דאשיצ'ב: „במשך תקופה ארוכה התקבלו החלטות גורליות של מדיניות החוץ של ברה"מ בחוג מצומצם של מנהיגים ללא שום פיקוח. התוצאות היו קשות מנשוא". כך הוא מציג את ההחלטה על הצבת טילים סובייטיים לטווח בינוני במזרח אירופה שכוונו נגד מערבה והובילו להחרפת המצב הבין־לאומי ולבידודה של ברה"מ מול חזית אחידה של מדינות מארה"ב וצרפת ועד סין ויפן. אומנם, הביקורת מתייחסת לתקופתו של ברז'נייב. אולם כדאי להזכיר, כי אדריכלה רב השנים של מדיניות החוץ הסובייטית, המוקעת עתה, לא היה אלא נשיא ברה"מ היום וחבר הפוליטביורו אנדריי גרומיקו...

הביקורת הגלויה נמתחת עתה גם על מדיניות ברה"מ באסיה ואפריקה. לא רק הסתבכותה של מוסקווה באפגניסטן. העתונות הסובייטית מדברת לאחרונה גם על יומרה חסרת יסוד של ברה"מ לכבוש עמדות ב„עולם השלישי", דבר שגרם להתמוטטות הדטאנט. פרופ' דאשיצ'ב מביא במאמרו מדבריו של שר החוץ הסובייטי שווארדנדזה בהתייעצות פנימית: „אם נרצה להיות כנים עם עצמנו אנו חייבים להודות שלעתים עודד השירות הדיפלומטי השקעות סובייטיות בארצות חוץ שהיו חסרות כל תועלת ועלו ביוקר לעמנו".

עדיין אין כותבים ישירות על הטעויות שנעשו במזרח התיכון, אבל לא נהיה מופתעים אם בשלב מסויים של מימוש הגלאסנוסט, יכתוב אחד הפרשנים הסובייטיים שגם ניתוק היחסים הדיפלומטיים עם ישראל ב־1967 היה ביטוי לניהול תנכבני של מדיניות חוץ סובייטית, שעלה לא מעט למעמדה של ברה"מ. במוסקווה עוד לא כתבו זאת. אבל, אם הקו של גורבצ'וב יזכה למלוא העידוד בכינוס המפלגתי הגדול, הם יגיעו גם לזה.

هكذا من الاصل

לאחר הנפילה. ראיון עם בני גאון / אבי שוברט

„כור" כנגד השעון

גאון מבקש להניח את הדברות ההסתדרותיים בצד למשך תקופת השיקום ולהתרכז בקוד העסקי. היכולת להגשים את תוכנית המפנה בששת החודשים הבאים תהיה מבחנה האמיתי של קבוצת „כור"

– מהי התרשמותך מתגובות ומהביקורת התקשורתית ביום שלאחר פרסום מאזן ההפסד?

אני מודע לכך שהפסדי „כור" גרמו לזעזוע במדינת ישראל ולהערכתי זו תהיה נקודת מפנה בהתייחסות למשק חברת העובדים. הדבר החיובי בתוצאות הוא ההתפכחות. אפשר להשתמש בשורה ארוכה של מושגים בעלי זיקה אידאולוגית, אך מול העדר המקורות הכספיים, מול ה„איך" היתה חייבת לבוא ההתפכחות.

לגבי התגובות מצד אישים במגזרי המשק השונים לתוכנית המפנה, הרי שזכיתי לתמיכה בלתי מסוייגת של ראשי המשק ההסתדרותי: מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר, מזכיר חברת העובדים רני רזולי ויו"ר האגף לאיגוד מקצועי חיים הברפלד.

– האם היה צריך לנתץ גם את „להיות הבריות" כדי להבהיר את המצב הקשה?

העקרונות של משק שהוא משק העובדים, היוצר מקורות תעסוקה ונותן מערכות רווחה לשכיריו יותר מאשר מוסר פרטי, הם נכונים. אך הבעיה היא הפירוש שניתן לעקרונות אלה. כדבריו של הכוזרי: כוונותיו רצויות אך מעשיו אינם רצויים.

בחברת העובדים נצמדו לאידאולוגיה אך איבדו את המציאות. מערכות כלכליות אחרות קראו את המפה. והלה התפכחות בכלל המשק במדינת ישראל. במעבר מכלכלה אינפלציונית לכלכלה שפויה נחשף המשק הישראלי לעובדה כי הדלדלו מקורות ההון. זה הביא לנפילתן של חברות כלכליות כמו אתא, מפעל מנועי בית־שמש וחברות נוספות. ודלדול מקורות ההון הוא מעבר לחוב החיצוני של מדינת ישראל. לכך התלוותה ניפוץ המיתוס שהמוח היהודי יכול לספק את צרכי המשק העולמי. הכרה זו הורידה אותנו לגובה הדשא, להכרה שעל המשק הישראלי לחזור למוצרי יסוד המבוססים על חומרי גלם ישראליים. חומרי הגלם שיש במדינת ישראל הם: חול, חקלאות ומוח. מחול אפשר לעשות זכוכית, מחקלאות אפשר לייצר מזון.

– מהן הבעיות העיקריות שבפניהן ניצב כיום קונצרן „כור"?

המשק הישראלי נמצא במצב של אנרכיה ביחסי העבודה. זה הדבר שהביא לחוסר הרכבות. נוסף לכך, חוסר־מוסר־ההחלטה בכל התחומים. אבל ההחלטה להביא להתפכחות המשק ההסתדרותי, גם אם באיחור, היא החלטה. העברת אליאנס למפרק, גם היא החלטה. כיום ברור, מול הפסיקות למיניהן, שאתה חשוף פתאום לחוסרים. וזו התפכחות הנוראה.

הבעיה המרכזית היא כיצד להעביר את אותה חרדה, אימה וחשש הנובעת מגודל ההפסד למנהלים, לעובדים, למזכירי מועצות הפועלים למנהלים ולחברי הוועדה המרכזת והמנהלת, כדי שאפשר יהיה להתייצב מול המתנגדים למדיניות הקשוחה של תוכנית המפנה ולהבהיר להם בצורה חד־משמעית, כי הפעולות נעשות לא מתוך בחירה אלא בהיעדר ברירה.

– האם אינך חושש, כי תיאור המשחיר את המצב בקונצרן עלול להביא לאיבוד שליטה מבחינת נכונות הגורמים לשתף פעולה, וליצור בהלה שתעכב את המפנה?

נקודת המוצא היא החלטה ברורה שהמשק ינוהל נבון מבוסס על נתונים נכונים. ל„כור" אין בעיה עם נושים, מכיוון שלרשות הקונצרן עומד הון עצמי בהיקף של 700 מיליון דולר, ולכן אין אנו זקוקים לעזרת גורמים חיצוניים. כל עוד המערכת הבנקאית רוחשת אמון להנהלה יש ביכולתה לבצע את המפנה הרצוי.

ההתפכחות היא כל־כך מזעזעת, שאין אחד בתוך המערכת שימנע, בשל נימוקים לא עניינים, את הבראתה. אם אני ארים ידיים, יש לכך משמעות ארורה ומזעזעת. כי לא „כור", לא ההסתדרות ולא ממשלת ישראל יכולים להרשות לעצמם ש„כור" תיעלם. זה לא „סולל בונה", אלא 12 אחוז מכוח התעשיה של מדינת ישראל, זו מצרה של המערכת ההסתדרותית ואסור שהיא תיפול.

הקונצרן הגיע עתה לרגע של אמת. וברור כי אין בידי אף גורם לסייע במשאבים כספיים. אך אני סומך על הפוטנציאל הרב הגלום בכוחות הפנימיים הרב־גוניים שבקונצרן, המסוגלים להתגבר בכוחות עצמם, לחזור למסלול של עבודה והביא להגדלת התוצרת ב־30 אחוז.

– האם התוכנית נעשתה לאחר חשיבה אסטרטגית או באופן אינטואיטיבי?

התוכנית נבנתה על סמך היכרותי הקרובה עם השוק הישראלי ובייעוצם של פרופ' בן־שחר ופרופ' פקלמן.

– האם ישנן תוכניות אלטרנטיביות חריפות יותר למקרה של קשיים בהפעלת התוכנית, הכוללת גם מכירת מפעלים מבוססים?

בעקבות הפרסומים על מצבה הקשה של „כור" התייצבו הרבה קונים „קיקיוניים" והציעו לרכוש מפעל זה או אחר של הקונצרן. נוצרה הרגשה של מעין מכירת חיסול. כדי למכור מפעלים דרוש שיהיה מפעל המבוסס כלכלית, כדי שאפשר יהיה לקבל מחיר טוב. המפעלים הטובים שאפשר למכור מהקונצרן הם מעטים מאוד. המגמה היא להוריד נכסים ומלאי בגובה של 100 מיליון דולר. אך מכיוון שהעסק גועש יש תחילה להשיג רגיעה.

– אלו מפעלים העומדים לפני סגירה?

תוכנית המפנה של הקונצרן מבוססת על סגירת כמה מפעלים שהם מוקדים המקיזים דם. מפעל „יובל גד", „חולקן הגרוטה" בחיפה, מפעל „תגל", „חסין אש", מפעל נייר רציף בירושלים, חלקים מסויימים של „כור מתכת", ו־H.L.S. לכל היותר יש סיכוי להרוויח כסף.

– האם התוכנית, כפי שהוצגה, לא תביא לבריחת מנהלים מן הקונצרן?

המנהלים היחידים שעזבו את המערכת עד עתה הם אלה שפרשו מרצונם החופשי. אחרים פרשו מההנהלה המרכזית של „כור". מנהלים מהדרג השני לא עזבו. ביניהם יש מנהלים מעולים. בדעתי לפעול כדי להביא לתגמול מנהלים, אך במצב הקונצרן כיום אי־אפשר לפעול בתחום זה. הטיפול בכך יבוא בשלב מאוחר יותר. אני אחתור לשיתוף עובדים בהנהלה, אף גם לשיתוף מלא באחריות.

האסטרטגיה שגובשה ל„כור" היא נסיון לשרוד בששת החודשים הקרובים ועל כן המירוץ נעשה כנגד השעון. האירועים מחייבים שמירה מפני סחרור. בנקאי וניטרול השפעת המסגרות „המקיזות דם", והכנסת המערכת להילוך קדימה.

– מה תשובתך לטענות על השחרת יתר של התוצאות והמצב בעבר, כדי שכל שינוי ייזקף לטובת ההנהלה הנוכחית?

השגיאה נעשתה בתקופת השפע ב־1984. אילו היו ההשקעות נעשות בתחומים אחרים היינו רואים תשואה. המערכת של הקונצרן שונה במידה רבה ממערכות כלכליות אחרות שנקלעו לקשיים. זוהי מערכת טובה הזקוקה לכיוון. קונצרן „כור" ספג את המכה הכבדה ביותר שהיתה לו אי־פעם.

דווקא על רקע ההתנגחויות הפוליטיות כיום, ודווקא על רקע הטענות להקמת ועדות חקירה אפשר לראות נקודת חיוב פוליטית. לכן העדפתי לבוא ולהגיד – שגינו. לכן את המכה הראשונה חטפה ההנהלה שתרד מ־300 איש ל־100 איש. הורדנו את מכשירי ה„פלאפון" מרכבי המנהלים כסימן לקיצוצים. זאת במטרה להראות לעובדים כי נעשים קיצוצים.

– למה אתה מקווה מתוכנית המפנה?

תקוותי היא שקונצרן „כור" יהיה בעוד חמש שנים בעל נכסים וכמותנות, ויפעל כבר כחברת אחזקות, בעלת חברות מבוססות ורווחיות. כמנהל במשק ההסתדרותי, שהוא בעל איפיונים נוספים מאלה של מנהלים במשק אחר, אני מצוי במערכת שבה אידאולוגיה וכלכלה כרוכים יחד. זו מציאות שהדיווידנדים של המעשים אינם נצברים בחשבון הפרטי. התפקיד מתקבל כפקדון לזמן קצר. מטרתי היא להוריש את התפקיד לבא אחרי במצב טוב יותר מהמצב בו קיבלתי את הקונצרן. יש לי תקוה אמנם שלא אגמור כמו שגמרו רוב המנהלים הבכירים במשק ההסתדרותי עד כה.

בני גאון. מכה ראשונה להנהלה

אין ברירה לגאון

(המשך מעמ' 15)

הערכה גבוהה של המלאי. ב„סולתם" והפרשה שלא נעשתה לגבי מחלוקת עם ב„תדיראן". להפסד צבור זה, העלול להוסיף אם לא יתממשו תחזיות אופטימיות של ההנהלה, צריך להוסיף את בעיית מימון המקורות ב־1988. חישוב מהיר מראה שנדרש סכום נוסף של כחצי מיליארד דולר מעבר למקורות העומדים כיום לרשות הקונצרן: פרעון שוטף של 200 מיליון דולר מהתחייבויות לזמן ארוך, הפסד חזוי של 90 מיליון דולר, תשלום ריבית של 100 מיליון דולר על חוב של כ־1.2 מיליארד דולר והתחייבויות השקעה ודמי חכירה כ־50 מיליון דולר. אם „כור" לא יעמוד בתשלום פיצויים של 100 אחוז בלבד יתווספו לחשבון זה כ־50 מיליון דולר. מימון תוספת המקורות האלה ייעשה ברובו מהפחת השנתי (כ־300 מיליון דולר) ומנסיון לחדש קווי אשראי לזמן ארוך שייפרעו השנה. בכל מקרה נראה שהקונצרן ימשיך להידרש ל„אשפות פיננסית", דווקא לאחר שנושא הדגל שלה במהדורה הקודמת, שכה אופיין, הוקע על־ידי ההנהלה החדשה, כדי שתזרים המזומנים לא ישותק.

כאן המקום להדגיש כי למרות הקושי הצפוי בניהול תזרים המזומנים של „כור", מצבו ההוני הבסיסי לא נפגע אנושות, גם בעקבות ההפסד הכבד ב־1987. ל„כור" הון עצמי, ביחד עם השותפים, בסך של כ־750 מיליון דולר, שרובו אגב, נצבר מרווחים בעבר. הון זה מהווה כחמישית ממאזנו של הקונצרן – יחס הנחשב עדיין לסביר. על רמה מניחה את הדעת שומרים גם יחסי המאזן האחרים של „כור" כמו היחס בין הרכוש השוטף להתחייבויות השוטפות (גבוה מ־1) והיחס הזה ללא המלאי.

למרות חומרתה של בעיית תזרים המזומנים נראה, כי עיקר בעייתם של מפעלי „כור" הוא בתחום התפעולי. מפעלים רבים מאוד בקבוצה הם מפסידים, גם לפני שמעמיסים עליהם את הוצאות המימון. עד כמה „תנאי כור" פגעו ביכולת להרוויח תעיד העובדה שגם מפעלי השמן בקבוצה, שנמצאו בקרטל מתואם ומוגן במשך שנים רבות הפסידו בשנה האחרונה 15 מיליון דולר. את מפעלי השמן אין כוונה לסגור אלא רק לייעל במסגרת תוכנית ההבראה. אבל מפעלים כמו „יובל גד", „תגל", „חסין אש" ה.ל.ס. ומפעלי נייר בירושלים מבקש גאון להביא לחיסול בלוח זמנים מהיר. „סולתם" ו„אליאנס" ממשיכים להוות בעיה במתכונתם הנוכחית, עובדה שרק מחמירה את הטיפול הנדרש לגבי המפעלים האחרים שסומנו לסגירה.

בהציגו השבוע את תוכנית המפנה של „כור" ידע גאון לומר גם מהם כיווני ההתפתחות הענפיים ש„כור" בוחרת ללכת בהם, זאת, כך מתברר, ללא חשיבה ולימוד אסטרטגיים מקדימים. אמת, לגבי חלק מנושאי הפעילות לא צריך להיות אסטרטג גדול כדי להבין שאבד עליהם הכלח. מפעלי המתכת ב„כור" הם ממרכזי ההפסד הגדולים ביותר בקבוצה (60 מיליון שקל בשנה האחרונה). אין יותר פרוייקטים גדולים של תעשית המצדיקים קיום מפעלים אלה, מה עוד ש„תנאי כור" לעומת מפעלים אחרים בענף לא־מתוחכם זה מציבים את מפעלי הקבוצה במצב תחרותי ירוד. בתחום האלקטרוניקה והחשמל המגמה היא בעיקר של ביסוס הקיים, בעוד שתחומי הפעולה המועדפים הם המזון, השיווק הבינלאומי (כור סחר), מוצרי הצריכה וענף חדש בקבוצת „כור", השירותים. מי שמכיר את גאון יכול היה לנחש כי אלה יהיו תחומי הפעולה שיועדפו על ידו, לנוכח הצלחתו בתחום המזון והצריכה בקואופ ובעבר בתחום הסחר ב„כור סחר". בתחום המזון מבקש גאון ליצור ענק חדש, שיאגד תחתיו את מפעלי המזון של „כור" ומפעלי מזון בתעשיה הקיבוצית ובהתיישבות ואשר ימכור במיליארד דולר לשנה. בארץ ישתף פעולה עם ועדות השיווק של חברת העובדים ובחו"ל ירכוש אינטרסים בחברות שיווק קיימות.

הכיוונים האסטרטגיים של „כור" בוודאי עוד יעברו שיפוצים ושינויים. מה שמדאיג יותר היא היכולת להגשים את תוכנית המפנה בששת החודשים הבאים. כאן יהיה מבחנה האמיתי של קבוצת „כור". הבנקים בארץ ובחו"ל, שלהם חייב הקונצרן כ־2.1 מיליארד שקל עדיין סבלניים, אך הם מצפים ליישום קפדני של תוכנית המפנה. הם עשויים להיות פחות סבלניים, בפרט הבנקים בחו"ל, אם יהיו סטיות ועיכובים בהפעלת התוכנית החדשה, ומן הסתם, גם לתוצאות הבחירות לכנסת תהיה השלכה על מידת סבלנותם. „כור" נמצא אם כן כיום בתקופה הקריטית ביותר בתולדותיו וששת החודשים הבאים ייקבעו האם ייחלץ בכוחות עצמו ממצבו הקשה.

צעד קדימה, שניים אחורה / חיים ביאור

הקרב על השכר

המשא־ומתן על הסכמי השכר לבש בשנים האחרונות צביון של סדרת מהלכים קבועה. בסיבוב האחרון בהתמודדות בין שני המתאגרפים הוותיקים, ההסתדרות והאוצר, יש שוויון בנקודות

במהלכם של דיוני השכר הנוכחיים התברר שקול הזעקה שהשמיעו כמה איגודים מקצועיים גדולים נגד מדיניות השכר הריכוזית של הנהגת ההסתדרות, השלטת בעשור האחרון, התנפץ אל סלעי היריבות הפנימית בין האיגודים המקצועיים לבין עצמם. ראשי האיגודים, בעיקר במגזרים האקדמאיים ובענף המתכת והאלקטרוניקה, יצאו חוצץ בשנה־שנתיים האחרונות נגד הסכמי המסגרת שהתגבשו בין קיסר והברפלד מזה לבין שר האוצר מזה, תוך רחיקתם לשולי המו"מ. איגודים אלה תבעו „מרחב פעולה" ואפשרות להאבק בעצמם על תנאי השכר לחבריהם. הם טענו כי רוקנו אותם מתוכן והפכו אותם לכל היותר לגופים המטפלים בהשתלמויות לעובדים. באגף לאיגוד מקצועי נהגו להסביר שהמדיניות הריכוזית היתה מחוייבת המציאות, לנוכח האינפלציה הגבוהה ואי הוודאות במשק. אך אשתקד הגדיר הברפלד שהמדיניות עומדת להשתנות והאיגודים המקצועיים ישובו למעמדם המכריע בקרב על השכר.

אך המציאות, מתברר, היתה חזקה יותר: כבר בראשית המשא־ומתן גילו האיגודים השונים, כי מוטב להם לשוב ולהסתופף תחת המטריה הבטוחה יותר של קיסר והברפלד, מאשר לנהל מאבק נפרד. כאשר החליטה הסתדרות עובדי המדינה לקיים שביתה ליממה, בגלל אי־הענות האוצר לתביעותיה, התגלו בכל עוזם ניגודי האינטרסים בין האיגודים המקצועיים לבין עצמם. איגודי המהנדסים, הסכנאים והאקדמאים במדעי החברה והרוח הורו לחבריהם, המועסקים במקומות עבודה שבהם שבתו עובדי המדינה, להמנע מהשתתפות בשביתה. כך עלה בידם להחליש את האפקטיביות של המאבק שניהלו עובדי המדינה. גם קשיחותו של האוצר אינה מותירה בידי האיגודים ברירה, אלא להשיב לידי הנהגת ההסתדרות את שרביט הניצוח על התדיינויות המאבק. מיד לאחר שהתגלע החיכוך בין האקדמאים לבין עובדי המדינה, מיהר הברפלד להודיע, כי השביתה בכל המגזר הציבורי – שנועדה ליום ראשון ונדחתה בינתיים בשלושה ימים כדי לתת ארכה נוספת למיצוי המו"מ – תקיף את כל קבוצות העובדים הנתונים תחת חסותה של ההסתדרות הכללית.

לעומת התוספת המתונה למדי שתינתן לעובדים בעקבות הסכמי השכר ל־'88־'90, יוכלו קבוצות עובדים רבות בשירות הציבורי להתנחם בכך שהתהליך של קיצור שבוע העבודה צובר תאוצה השנה. עד דצמבר '88 יעבור השירות הציבורי, מרביתו או כולו, ל־5 ימי עבודה בשבוע, אף כי בינתיים תוך תוספת של שעת עבודה אחת ביום. ההסתדרות תעמוד לקבוע, במסגרת הסכמי השכר הנוכחיים להתחם, תאריך יעד להפחתה של שעות העבודה השבועיות, מ־45 ל־42 או אף 40 שעות. בתחום זה עשוייה שנת הבחירות לסייע בעדה.

עניין אחר, שגורלו יוכרע במסגרת הסכמי השכר, הוא השוט שהניף האוצר מעל שבע קרנות הפנסיה ההסתדרותיות, המתבטא בכוונה לזכותן בריבית מוקטנת על השקעותיהן: 5.3 אחוזים במקום 6.3 אחוזים כיום. האוצר גם נערך כדי להקטין את היקף ההשקעות של קרנות הפנסיה במסגרת היציבה של אגרות חוב ממשלתיות ולהפנות את הכספים המתפנים לשוק החופשי, מהלך שיכניס לסיכונים, בניגוד לרוחו של הבטחון הסוציאלי. עבור הקרנות, שהמצב הקשה של „כור" אינו עוד בגדר סוד, זה הדבר האחרון שהן זקוקות לו, כדי להכנס למסלול של הרפתקה פיננסית מיותרת. השר נסים, ללא כל קשר לחזיונות ולפלפולי התלמוד הניגרים מפיו, מעדיף להותיר את הקרנות כבנות ערובה בעימות שעדיין צפוי לו עם הברפלד וקיסר על הסכמי השכר.

בראשית השנה, כשבהסתדרות אמדו את הפסדי „כור" לשנה שחלפה ב־100 מיליון דולר „בלבד", התבקשו אירגוני העובדים בקונצרן להסכים לקיצוץ של חמישה אחוזים בשכר העובדים, קיצוץ שאכן בוצע. בשבועות האחרונים, מאז שהתברר שהפסדי הקונצרן אינם 100 מיליון אלא פי 2.5 מסכום זה, יודע חיים הברפלד, יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, שיקשה עליו להציג בפני האוצר דרישה להעלאה מופרזת של השכר במגזר העסקי ובשירות הציבורי.

ראשי ההסתדרות, שכאמור ידעו מה הם פני הדברים ב„כור", העדיפו – לראשונה לאחר שנים – לא לגבש מדיניות מקצועית ל־'88 ובעיקר לא להצהיר מה גודלה של תוספת השכר שיתבעו מהאוצר לקראת ההסכמים החדשים. הזהירות מפני שימוש במספרים ואחוזים היתה דרושה לפחות עד שיתבררו סופית התוצאות הכספיות של הקונצרן לשנת '87. עם זאת היה ברור כבר לפני חודשים, כי חלפו הזמנים בהם דרשה ההסתדרות תוספת שכר של עשרות אחוזים ועתה אין מדובר עוד אלא בתביעה להעלאת השכר הריאלי בלא יותר מאשר אחוזים בודדים.

המכה הקשה שנחתה על „כור" מדרבנת את ההסתדרות לנקוט משנה זהירות במגעיה עם האוצר. השנה, אשר בכל לקבוע, תסתפק [illegible] הריאלית של השכר [illegible] ב־3־4 אחוזים. תהיה זו הפעם הראשונה שלקרנות הפנסיה לא תהיה כמעט שום השפעה על עיצובם של הסכמי השכר. „התגיגה" התקשורתית סביב „כור", שעוד תמשך זמן רב, עשויה רק להקשיח את עמדותיו של האוצר, שבלאו הכי אינן מצטיינות בנדיבות בכל הקשור לתוספת שכר. במגעים האחרונים שקיימו קיסר, הברפלד וראשי האיגודים המקצועיים עם השר נסים והממונה על השכר יעקב דגן, הציג האוצר נוסחאות הכורכות את הסכמי השכר עם תוספת היוקר, תוך קיזוז הדדי. אנשי ההסתדרות טענו שמדובר בתכסיס שמטרתו כוונה לשלם תוספת שכר „0". אנשי האוצר תמרנו את המשא־ומתן כך שבשלב החתימה על ההסכמים יבוא אחרי שיפורסם המאזן הדרקוני של „כור", בהבינם שאין עיתוי אידאלי מזה, מבחינתם.

למעט המשבר ב„כור" מצטייר מהלך דיוני השכר השנה בחזרה על הריטואל השנתי הקבוע. ריטואל זה נעשה כתמיד בכמה שלבים: התקרבות, נסיגה, איומים להשבית מגזר שלם, מימוש האיום ולבסוף הסכם המושג באיחור רב, חודשים תמימים לאחר שפג תוקפו של הסכם השכר הקודם. בשנים האחרונות ממתינים השכירים עד חגי הסתיו כדי לזכות בהסכם המבטיח להם הטבה לא גדולה, שאפשר היה קרוב לוודאי להשיגה כבר בראשיתו של המשא־ומתן. שלב הקשיחות, שבו מצהיר האוצר על סירובו לכל תוספת שכר ושלב השביתות, שעמדה זו גוררת אחריה מצד ההסתדרות, הפכו לתפאורה קבועה שהצדדים למשא־ומתן ממאנים לוותר עליה.

קיסר. יסתפק ב־3 אחוזים

נסים. מחזיק בקרנות כבנות ערובה

יישבו שבעה / עליזה ולך

להתחלק או לכבוש את ההר

תוצאות ההצבעה מוכיחות בעליל שהיתה הזרמה הדדית של ראשי המחנות. במחנה לוי לא סימנו את ארנס ואילו במחנה ארנס לא סימנו את לוי. אין ספק כי הרכב הרשימה של העבודה השפיע על הלך־הרוחות גם במרכז „חרות"

בשעת לילה מאוחרת, שבה המתינו חברי מרכז „חירות" לתוצאות ההצבעה, שאל מישהו האם היתה יד מכוונת בבחירת אתר הבחירות: מצד אחד מטווח ומצד שני בית־קברות. ארבע שעות אחרי כן התברר שגם אם הוציאו הבוחרים את זקניהם אל השלג הפוליטי, הם לא שפכו את הבנימינים עם מי הכביסה. 14 מועמדים חדשים בחרה „חרות" שלשום ל„פאנל" הי־35, שממנו תרכיב את רשימתה לכנסת בשבוע הבא. השאלה המסקרנת ביותר עתה היא מתי תודיע לאחותה הנדגנת, המפלגה הליברלית, שהיא זקוקה למקומות נוספים בשביל נבחרתה שלה.

יותר מחמש שעות נדרשו לוועדת הבחירות עד שסטנדויט לחץ היו"ר על מקש המחשב שפלט את התוצאות. עד אז נפלטו מהחדר רק שמועות. כשביקש יגאל גורן, מהטלוויזיה, לראיין את יו"ר ועדת הבחירות, ברבע ל־1 בלילה, רק כדי שיודיע להמוני בית ישראל המנומנמים שהבדיקה נמשכת, החליט מי שהחליט בירושלים שיש גבול גם לבלבול המוח. אם אין שמות אין שידור מיותר. מה שמצחיק הוא שהיו בוועדת הבחירות של „חירות" אנשים אופטימיים שחשבו על שידור ישיר של התוצאות ב„מבט", או לכל היותר ב„במעט חצות".

רק אנשים לא מציאותיים חשבו שדוד לוי יקבל את מספר הקולות הרב ביותר. רק חובבנים פוליטיים יסיקו מסקנות לא נכונות מהצבעתו של משה קצב במקום השני. רק פרשנים פוליטיים שהרושם שלהם מותירים את מחשבתם המטורדת לא יעריכו את הישגו האישי של אריאל שרון: המקום החמישי, אחרי משה ארנס ולפני דוד לוי. אגב, שרון היה השר היחיד שעשה את כל שעות ההמתנה על שפת הבריכה בקאנטרי־קלאב, מוקף באנשים. לוי הסתגר בחדר שהוקצה לו וסירב לרדת ממנו כל עוד אין תוצאות רשמיות. ויו"ר התנועה ומספר אחד ברשימת הליכוד, יצחק שמיר, עשה את כל שעות הערב הרחק מהמון הבוחר וחזר אל מפלגתו רק בחצות הלילה.

תוצאות ההצבעה מוכיחות בעליל שהיתה הזרמה הדדית של ראשי המחנות. כלומר, במחנה לוי לא סימנו את משה ארנס בטפסי ההצבעה ואילו במחנה ארנס לא סימנו את לוי. עובדה, ארנס קיבל רק כ־58 אחוז מקולות כלל חברי מרכז „חרות", רק מעט יותר משיעור כוחו של מחנה שמיר־ארנס במרכז, ואת המעט הזה לא העניקו לו אנשי לוי. לוי, לעומתו, קיבל כ־56 אחוז מקולות חברי הגוף הבוחר, ואת ההפרש בין שיעור כוחו לתוצאה שקיבל, לא צבר רק במחנה שמיר־ארנס, שממנו כן קיבל קולות, אך לא די כדי לעבור את ארנס בדירוג. אגב, בשני סיבובי ה„פאנל" האחרונים ב„חירות", ב־1981 וב־1984 זכה ארנס במקום הראשון, אלא שאז לא היתה ההתמודדות כוחנית כל־כך.

ראשי המחנות ידעו ששלב ה„פאנל" לא יהיה אינדיקטיבי במובהק למעמדם בהווה ולעתיד. מלבד יוקרה ארכיונית, סטטיסטית לשמה, התוצאות בבחירת ה„פאנל" במציאות הנוכחית ב„חרות" נועדו מלכתחילה לשמש אותם רק כתמרורים לקראת היערכותם לבחירות השביעיות בשבוע הבא. לוי, ארנס ושרון יודעים שהקרב האמיתי, על המקום הראשון בשביעיה הראשונה, עוד לפניהם. מי שאינם יודעים את זה הם חלק מאנשי מחנה לוי. „חרוים עשו על דוד לוי, חרוים נעשה על הליכוד", אמר חבר מרכז נרגז לרעהו, אחרי שנודעו התוצאות.

יש המעריכים שפרטי ההצבעה והתוצאות ל„פאנל" יפוררו את המסגרות המחנאיות ב„חרות", כי האמביציה האישית של הנבחרים תגבר על הנאמנות שלהם למחנות. עדיין מוקדם להספיד את המחנות. דוד לוי, למשל, עשוי להתנחם על תסכולו האישי בשביעות־רצון על הגדלת מחנהו. אמנם מהרשימה לכנסת הבאה נפלט אחד מנאמניו, ח"כ אמל נאסר אלדין, אך תחתיו נבחרו אליה שניים חדשים: מיכאל קליינר וראובן ריבלין. במחנה לוי כוללים גם את אלוף (מיל.) יהושע שגיא בין אנ"ש, אף שפטרונו בתנועה הוא משה ארנס. ארנס גייס את שגיא לתנועת חרות כדי שיתמודד על ראשות עיריית בת־ים מטעם הליכוד. ההצעה הניפשה לשגיא, אבל התיאבון שלו גדל עם האכילה. לא עבר זמן רב והוא הודיע שהוא מתמודד גם על מקום בכנסת, למורת־רוחם של אנשי ארנס, שלא לדבר על חוסר התלהבותו של שרון, שדי לו בפצעים הפרושה־ישנות של בני בגין.

הרכב הרשימה של מפלגת העבודה השפיע, בלי ספק, על הלך־הרוחות גם במרכז „חרות". אפשר ליחס לצחי הנגבי צבירת כוח אינטנסיבית הישר מלשכת ראש הממשלה, אך הוא גם צעיר מבטיח, מנקודת־מבטה של „חרות". מנוף גדול סיפקו לשאול עמור, ראש עיריית מגדל־העמק, ראשי המועצות המקומיות של „העבודה", המאיישים מקומות בולטים ברשימתה לכנסת. יש אפילו סימטריה בכשלונם של מזכיר המשמרת הצעירה של מפלגת העבודה, אפרים זינגר, ושל מיכאל רצון, יו"ר הדור הצעיר של „חרות", להשתבץ במקום ריאלי ברשימה.

והכוכבן, אי־אפשר בלי נתניהו ובגין. „ב"ב", אמר השבוע מישהו באחד מהכינוסים של „חרות", „זה לא בירידים ברנו, זה בנימין נתניהו ובנימין בגין. לא צריך להיות חבר מרכז „חרות" כדי להודות בפה מלא, בלי מבוכה, שהשניים הם מועמדים יוצאים מן הכלל ויהיו פרלמנטרים מצויינים. הראשון בוודאי ישתדל להיבחר במקום גבוה מאוד בסיבוב השביעיות. השני, יותר צנוע ויותר זהיר, יניח לאחרים לקבוע את משבצת ההתמודדות שלו. הקרב הגדול מתחולל רק עכשיו. יש ברשימת „חרות" יותר מדי נבחרים המטפסים אל קודקוד הפירמידה הפוליטית, להתבצר בה בעמדת זינוק לקראת מהפך חילופי הדורות בהנהגת „חרות". ולכן יתחלקו בשבוע הבא, אחרים יכבשו את ההר.

עוזב דקל

עולה נתניהו

ייעור, ישגב אדם / חיים גורי

אם אכן אמיתי השינוי הדרמטי המתרחש לעינינו "ועידת הסטורי" שקשה עדיין להעריך את עצמת השפעתו. דור צעיר, פתוח יותר ובין-לאומי, מכה באגרופו על השערים. חבל שאין משם שידור ישיר

„לא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה". [illegible] שוחק וקצביב מחייך ובוכרין דומם [illegible] אילו התגלגל לא יבין אמנם. ואתם שליוני המרור והפרוס, הרוגי המהפכה שאכלה את בניה, גם לא יבינו אף יש להם תחיה המרוכרת בעתוני. הזמן העובר אינו נותן במשע את סם השכחה. כל האטום, השמוק והשותק מתחיל לשקוע, זו הטובבות האדירה שמולידך גינמא המליקה במיליארדי אטמוספירות על עולם החיים. האם ניתן לרסן את התוצאות, להוביל, לטפל בן בזהירות מיומנת, תוך בקרה הכרחית והקצבת את כמות הגילויים על "היסים השחורים" האמריקה? אם אין רשימת המטורדים יש אומרים שאפשר. אחרים חושים כבר עכשיו, כמו ברגישות מכימיה, את חשרת הגושה הקרבה והולכת.

אינני מבין-שיטה, גם על אלה נאמר מפי אחר מאלה כי „הם גברים זה מה בבירית הבטיות שלהם". אומרים שכעת על יותר להבין ולפתוח את המתרחש בברית המועצות. אומרים שהיא „בפתחה" והולכת וכי קשה יהיה להשיב את הגלגל לאחור. ואמנם, מיליונים מרחבי תבל צופים לעבר מוסקווה מה באמת קורה שם כי אם אכן אמיתי השינוי העמוק והמשמעותי הנרי מתרחש לעינינו „ועולם ההסטורי" שקשה עדיין להעריך את עצמת השפעתו על „האנושות כולה", שמצמרי הקרמלין מצלצלים בפעמוני-פלגע.

אנחנו רואים על מרקע הטלויזיה המוני רוסים המתגודדים ברחובות מוסקווה הנואמים המתווכחים ומשמיעים בקריאות-ביניים הצהלות סיסמאות במהיפוסים שלוחים אל השמים, שיגורי ראשית הויות המבלעים עוד ומרשים לעצמם. וסביב איזה „כרמל קרבל" מחר כמו בהפגנות קטנות המסובבת בין אלמונים והשוטר ולך דע היום לאן כל זה הולך. אנחנו הזר שראה ברבות האגרות הזיות עד להתעקה כה נוראה עד כי משתמשי עיניים, כמו לנראה חמהן כזה, אנו רואים שם מראות שהרגלנו בהן בערים אחרות בעולם. באשר הפוכן [illegible] למעורים מתחולל שמון משמעו.

כבר מחר, כבר מחרת אחר, אחר עולם [illegible]

[illegible]

[illegible] ועוד זה שרנו „עולם חדש נברא, הקמים / מרעב עני ומצוקה / זקים נפלו במערכה / אך לא לשווא דמם הקריבו / כעץ ידיים של מיליונים / יקום אור מגעל ענק / שלטון ישן לעד רוסק / לא עוד יגווע אדם מעוני..." השירים היו כמזמורי דת, כתפילות הבוטחים. אך הדרך היתה קצרה מאוד מ„דרשת ההר" אל מרתפי האינקוויזיציה. הדור הישראלי הצעיר אינו מעלה על דעתו מה עצומה היתה הדבקות ב„עולם המחר" ההוא ואיזה מחיר איום שילמו פה רבים מהמאמינים שהצדיקו את דין ההרוגות והטיהור הסטליניסטי, משום שראו במהפכה את „הבירור הגדול של ההסטוריה" וראו בידיה המגואלות בדם את „דם הישועה".

קשה עדיין לאמוד את הנזק שגרם לרוח ולמחשבה ולספרות ולתנועות רעיוניות בשל ההתמכרות הזאת. אין לי שמץ של ספק כי הרוב המכריע בקרב עדת המאמינים ידע כבר אז כי שקר-שקר, אך האמין כי מותר לשקר ולרצוח למען „עולם טוב יותר". כעת עולות ההתהרהרים של העבר ומבקשות את רוסיה. אומרים שתהליך הסיפור במשבר כלכלי עמוק, מחסור במוצרי צריכה ובמזון ובסחורות, במאסר יעל ובתור [illegible] ו„העדר מוסיגביור", במהפכה בברית המועצות, ענק [illegible] ברחובות למסור, אל המדינות הבלטיות [illegible] להעניק לישביהן [illegible] אף היום יהיו חלים ברחובי תבל את הסורובים, את הקרושים והמעונים האלה על מצבות הזהות. אם אכן מתרחש בארץ הגדולה ההיא משהו אמיתי עתיד העולם להשתנות. אולי תוחזר תקווה לפציאלים שאין בו גרזם ויש בו [illegible] לחלשים וחלוקה צודקת של העושר הלאומי, תשומה לרכושנות הסכנות. כן, אולי יוכרז כי נפתח סיכוי לאחרת. אולי. הדבר לא ייתכן כל עוד לא תותר אוטוריטה [illegible] לא ייאלץ להרוות לשליט המאמר על הקיבוץ הכריב יותר. ימים היסטוריים. הכל נחשף. עבר והווה. הפגנות בירוואן ובבודפסט. השאלה הלאומית. דור צעיר, פתוח יותר, בין-לאומי, מכה באגרופיו על השערים. ריח אביב כבר חותך. מחר בעולם חדש בתועפות ה„אנדר קיל", ה„על הרג", עולם הוסק להבנה ולפתיחות ולדחמים. וזה גם ישפיע כך שמעתי, על אורנו המסורף והמשתק באופן הכל שאין שידור ישיר ממוסקווה. הייתי מוסף במתרחש, בסיוע חבר המתרגמים, נרעש ומאושר, זה לא שמא מעניין מכביש אירופה בחורגל.

שקשוקה בפיתה

יושב בתחנה המרכזית בתל-אביב. השעה שלוש ושלושים אחר הצהריים. חום מאוד ולח מאוד. האוזנה תערובת מכרה ואופיינית של צחנת בנזין שרוף ופלאפל מטוגן וצלי שואורמה באוויר. הרועש צפירות וקלטות בעצבנות המזרחית הבוקעות הרוכבים על מרכולתם באספלט המתאדה בשמש התמוז על הגיגת הקיץ. ואת עמי ראיתי שם על אורחיו וחייליו, על נשותיו הדתיות ועבדיו הצעירים המהלכים בג'ינס וטופיות. ולא כי ריח העט והראוורנסים בצפיפות ההיא היה שתן וסבון קרבולי מן המשתנות ומן המנהרות. והיו שם חיילות נושאות „עוזים" ומילואימניקים הרוכי חמה שעמדו ליד דוכן פלאפל סמוך ונתנו בפיתה המוגשת להם, בשיטת תפוס כפי יכולתך, את המאכל הלאומי שלנו והוסיפו בתוכה וכתוכה פלפלים חצילים מטוגנים וגזר חמוץ וכרוב ועגבניות וצקו טחינה גזילה וסחוג אדום וירוק וחוקו עוד קצת ציפם והוסיפו כרוב מלפפון כבוש והכיכר. קבל עם ועדה כי אכן „הכל תלוי בסיב המילוי" והעמידו במכונת נאשו את הפיתה הלבנה המתקשה לשאת את כל השפע הגדוש ועלים עד אשר השתוה להגע כמסתפקים במה שיש והשתערו על הסאה שנגרשה, באנחים ומהמים תנועקים, כחונקי גרון, לעבר המוכר: „תביא קולה" או „תביא קינלי".

וסביב סביב חגג המסחר, מאבטיחים ועד גרביים ועד תמונות ומזכרות. כאן הגלריה הלאומית וכאן אתה יכול לקנות בשווה פרוטה יצירות מופת אלמנביות ובהן ארמונות בערפל ואגם בברבורים מכושף וליהנות גן זמבית משירי עם קורע-לב על אהבה נכזבת. צחוק, צחוק תחילה היה מרד הקסטות של התחנה המרכזית. כמה מאלילי הזמר הולך כגן את דרכם. הדיים ומרי-נפש ומקופחים מאוד. אם אם הבקיעו אל הרדיו והתקבלו כחלק מהתרבות הישראלית הנוצרת על האבניים, מ„שולמית של מחר". לבסוף התקבלו עם „לינדה לינדה" ו„המעגנות". ופתאום היו כבר חלק מן המקובל והמשודר וגם מן האהוב על רבים. יום אחד ערכה לכבודם התזמורת הפילהרמונית מחווה, שמעטות כמוה. היא הזמינה אותם ל„היכל התרבות", לקודש-הקודשים, ושם ליוותה אותם בזמרתם. והם שרו, בין השאר, את שיריהם של טשרניחובסקי ולאה גולדברג האלתרמן... והתרחש איזה נצחון מוזר ומעניין. נוצר היחד הישראלי. אני חוזר ואומר לי כי מכל הערבוביה הזאת יצמח משהו. אני חייב גם לעצמי את התקווה הזאת. השד יודע. כל הפנים האחרות. זו כבר אומה. אומה בשמש ובשרב ובלחות הנוספת ובצחנת הדלק השרוף ובהמולת הקסטות ובקריאות ההוכלים לעיני התיירים הבאים הנה מקצות תבל, ילקוטיהם האדירים על גבם. נועד כחול וזהב. וכמו נשפט אני בפניהם ומתבייש מכיעורי הזה סביב ומתפלל לאלהים שלא יודקש ח"ו ל„בחירות" שלנו בתחנה המרכזית הזאת.

ישבתי לי אצל הגרוזיני. פעם היה שם „המוזג" וביקשתי בירה. באו תיירות סקנדינוויות ונטלו פלאפל במשורה ולא כדרך [illegible] ולא הבחק [illegible] שאווארמה בפיתה וגם נתנו בכליהן עופות צלויים. וישב שם שתיין מהורהר ועיניו באין סוף. ולידו חייל וחיילת שהירבו להתנשק, לאשר את הקביעה הצרפתית ש„האוהבים הם לבדם בעולם". ובחוץ חלפו נחילי אדם אנה ואנה והדגימו את כל הצורות האפשריות של העם הססגוני ביותר בעולם.

שתיתי מהבירה הקרה ושאלתי לדעתו של מידעי הגרוזיני מה דעתו על החלטת ממשלת ישראל לאפשר ליוצאים מרוסיה, בעלי האשרה הישראלית, רק טיסה דרך בוקרסט לישראל. הוא הכריז וציגית: „בטח שזה נכון! כך צריך להיות. קודם כל שיבואו הנה. אם ירצו ללכת מכאן שילכו. פה זה לא בית-סוהר. גם אנחנו יכולנו ללכת לאמריקה אבל רצינו לישראל. הכסף זה לא הכל בחיים. יש דבר יותר חשוב מכסף. שיבואו הנה ואחר-כך שיחליטו ומי שבא ברוך הבא" שיבואו כבר, לכל הרוחות וכי נראה אותם גם בתחנה המרכזית הזאת. זה לא המקום הנעים ביותר בישראל והיא חרפה לתל-אביב תכלת-לבן, אך היא שלנו. זה לא מעט.

תתארו לעצמכם

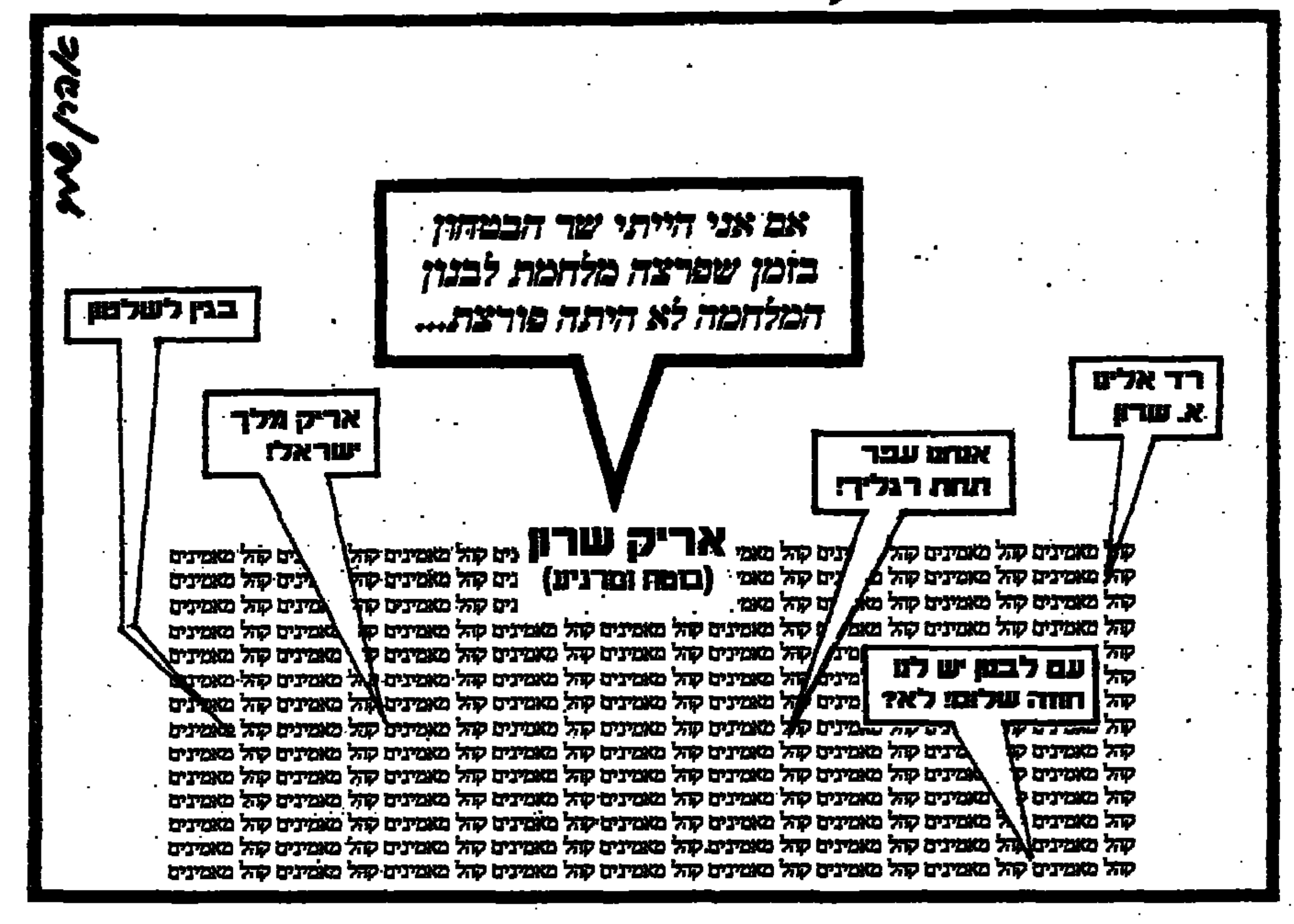

בתחנה המרכזית. מכל הערבוביה הזאת עוד יצמח משהו

הפרות ספוראדיות, סדר ציבורי / נתן רועי

פאניקה מיותרת

הפרות הסדר בישראל בהשפעת אירועי האינתיפאדה לא חרגו מעבר לפעילויות מקומיות ובלתי מתוכננות. במשטרה מודאגים יותר מפגיעה במהלך העבודה התקין של כוחותיה

ההתמוטטות בגדה המערבית ועזה הובילה את המשטרה אל שטח המעולה אולי הקשה ביותר עבורה: השלטת סדר. הגם שמפכ"ל המשטרה מגלה טיפוס מפעולת המשטרה הוא אינו יכול להכחיש, כי המשטרה שילמה מחיר כבד ביותר כתוצאה מהמעולה כתוצאה נגד האינתיפאדה.

האינתיפאדה, אליבא דמשטרת ישראל, התחילה ב-17 בינואר 1988, „יום האדמה". באותו יום דיווחה המשטרה באחדים המערערים למורעגות את סדרי הבטחות הגדול ביותר בתולדותיה – 4,100 שוטרים. הבחות הגדולים של המשטרה יצרו את התיחנה הנדרשת. ראש אג"ם ניצב משולם עמית אומר, כי הסדר במגזר הערבי בלט שבעתיים לנוכח המצב בשטחים. בפועל היתה המשטרה צריכה להתמודד ביום האדמה עם כ-100 ארועים של הפרת סדר. הוראת הפיקוד העליון של המשטרה, אומר ראש אג"ם, הכתיבה שמירה על הסדר הציבורי תוך איפוק והמנעות מהחרפת האירוע. מיצוי הדין עם מפרי הסדר נעשה לאחר מכן.

אולם המציאות לא הקלה על המשטרה והיא נאלצה להתמודד ברחבי המדינה עם פעילות ספוראדית ובלתי מתוכננת בהשפעת האירועים בגדה המערבית ובעזה.

במשטרת ישראל ערכו השבוע חישוב של מספר הפרות הסדר מ-17 בינואר עד 18 ביוני 1988: 106 בקבוקי תבערה; 693 מקרים של ידוי אבנים; 343 מחסומים של צמיגים בוערים; 114 הפגנות התקהלויות; 45 מקרים של הצתות (לא יער); 203 ציורים של דגלי אש"ף הנפתם.

אחד הסימנים לכך היה מקרה הטלת בקבוקי התבערה מ„דיזנגוף סנטר" הנחשב לאירוע החמור ביותר. עד כה שוחררו כל החשודים שהיו בידי המשטרה. ניצב יגאל מרקוס, מפקד משטרת מחוז תל-אביב אינו רואה בהשלכת בקבוק התבערה אינתיפאדה קטנה. „זהו רק חלק מהמערכה שהמדינה עומדת בה זה שנים ארוכות. אנו עושים את המקסימום למנוע פעילות כזאת".

ניצב משולם עמית, ראש אג"ם במשטרה, אינגו מתייחס לאירועים באורח פרטני ואומר, כי יכולתה של משטרת ישראל להתמודד בהצלחה עם הארועים המפתיעים לכאורה בעטיה של האינתיפאדה היא פרי של הגדרת המשימות שעמדו בפניה וראיית הנולד באשר לצורך בהצטיידות מסיבית באמצעים לפיזור המון. עם זאת הוא מעלה את החשש מפגיעה בפעילות המשטרה: „כוחות המשטרה מוסטים מן המשימות השוטפות שעליהן הם מופקדים ומן הקורסים המתנהלים בבסיסי ההדרכה. הפגיעה במתן שירותי משטרה לציבור במעוך ההדרכה נלקחים בחשבון".

אש

התפתחה של האירועים המתמרים היתה תופעת ההצתות. (מעודכן ל-5 ביוני 1988, עפ"י החלוקה לחבלים של הקק"ל):

בחבל הצפוני הוצתו ב-156 שריפות 2,348 דונם של יער נטוע, 6,691 דונם חורש טבעי, 10,167 דונם שטחי מרעה ושטחי בור. בחבל התיכון הוצתו ב-91 שריפות 1,095 דונם שטחי יער נטוע, 5,274 דונם חורש טבעי, 2,530 דונם שטחי מרעה ושטחי בור. בחבל המרכז הוצתו ב-54 שריפות 2,196 דונם יער נטוע, 14,875 דונם חורש טבעי, 46,579 דונם שטחי מרעה ושטחי בור. בחבל הדרום הוצתו ב-25 שריפות 473 דונם יער נטוע. ביהוד התבצעות מזיק, כי בשנת 1987 הוצתו 4,794 דונם חורש טבעי בהשוואה ל-24,061 דונם במוצאית שנת 1988: עליה של 502 אחוז במספר השריפות בשטחי החורש הטבעי. בשנת 1987 הוצתו 9,051 דונם מטעים, מרעה ושטחי בור בהשוואה ל-58,562 שהוצתו במוצאית שנת 1988: עליה של 656 אחוז במספר ההצתות בהשוואה לשנת 1987.

שאלה של מנהיגות / טלי זלינגר

בלי תרופת פלא

הצלחת פעולת טרור אינה בהרוגים או בהרס אלא באפקט הפסיכולוגי. כל אבן קטנה שזורק זאטוט בפארדיס נתפסת כ„ידוי אבנים". אלה פחדי קיום ראשוניים, אומר ד"ר ראובן גל, לשעבר הפסיכולוג הראשי בצה"ל

במסיבת ברית מילה לרך, שנולד בחיפה בשבוע שעבר, הסתובבו בין הקרואים מלצרים, ערבים ברובם, והגישו תקרובת. כשנגסו אחדים מן האורחים בסיגרים מרוקאים חריפים במיוחד, בערו הפיות. „זאת הצתה על רקע לאומני", מיהרה אחת הלועסות לכבות את הבעירה שבלוע במים מינרליים. צחוק, צחוק, האסוציאציה המיידית הזאת איננה מקרית. אך לפני חודשים ספורים לא היתה עולה במוחו הקודח של איש ומטבע הלשון הזה כלל לא היה בנמצא. מה קורה לנו? האם אחזה הפאניקה – גם אם מוסווית בהומור להט – בכולנו?

ד"ר ראובן גל, שהיה הפסיכולוג הראשי של צה"ל ועומד כיום בראש המכון הישראלי למחקרים צבאיים בזכרון יעקב, נזהר מלקרוא לזה „פאניקה". פחד עמוק, חרדות הנובעות מאי-הוודאות המקיפה במצב החדש, אך לא פאניקה. הוא מסביר: „לפאניקה יש הגדרה מאוד חמורה ומה שקורה כאן איננו פאניקה כהגדרתה במדעי ההתנהגות. עם זאת העובדה שבשפת הרחוב מתייחסים לזה כאל פאניקה, עושה את המצב שנוצר להצלחה של ארגוני הטרור. הצלחה של פעולות טרור או סמי-טרור איננה בהישג המספרי – כך וכך גוויות או בתים הרוסים או כך וכך מטוסים חטופים או מפוצצים. ההצלחה היא באפקט הפסיכולוגי שהפעולות יוצרות על האנשים. כל אבן קטנה שנזרקת על-ידי זאטוט בפרדס, למשל, נתפסת כ„ידוי אבנים" וזוהי בהחלט הצלחה מסויימת של פעולות הטרור. האינתיפאדה בעיני היא פעולות טרור שאינן בהכרח אלימות.

„חלק מתופעת ה„פאניקה" נובעת מסיבה מאוד פשוטה – פחד. יותר ויותר תופסים עצמם האנשים כפחד עמוק מפני משהו שלא היה או שכבר הספיקו לשכוח, פחד מפחדי הקיום הראשוניים כשאנחנו מגלה שכתוצר האפשרית של ביתך אורבות הסכנות. שריפות או אבנים או בקבוק תבערה. לא היכן שהוא רחוק, ליד הגבול, מידיהם של אויבים „רעים" במובהק, אלא כאלה שהחשבנו כ„משלנו", ערביי ישראל, אנשים מוכרים. לא זרים. זה מבהיל. מעורר פחדים מאוד עמוקים. העניין עם פחדים עמוקים, שהם לא יוצאים כבאלה אלא מסתננים החוצה דרך כל מיני מנגנוני הגנה – ועם הכעס האלימות, שנאה או עיסוק מוגבר בנושא.

„עוד מאופיין המצב הזה בתחושת חוסר אונים שהוא מעורר. כשאין לך אויב מוגדר או מטרה מוגדרת או איום מוגדר, קשה לטפל בזה בצורה מסודרת. קשה להתמודד נגד נערים רעולי פנים, מציתים אלמונים, ואתה כל פעם לא יודע מאיפה זה יבוא. הרגש הזה מפחיד יותר, זו כבר חרדה. צריך לדעת ש„פחד" הוא תגובה לדבר מוגדר, ו„חרדה" זה ממשהו ערטילאי. היום מאופיין המצב הכללי של הציבור כחרדה. מזה נובע העיסוק המוגבר בעניין, ההתלבטות, החשש. הכעס, החרדה יובילו ליותר שנאה, לקטביות פוליטית שתהיה קרוב לוודאי אחד הביטויים במסגרת הנסיון להפוך חרדה לפחד, להפוך את הבלתי ברור לברור. טרנספר, יד קשה וכדומה, הם דברים קונקרטיים, מתגברים על חוסר האונים ואי-הוודאות. ההתקטבות הפוליטית תהיה התוצאה".

לד"ר גל אין הצעה קונקרטית להנמיך את סף החרדה באמצעים טכניים. „הדבר החשוב ביותר שאפשר לומר הוא שאסור להביא את זה למצב של פאניקה. אם יש מסר שאפשר להעבירו לציבור, הוא לרסן באופן מחשבתי רצוני את הנטיה להפריז בזה. לשמור ככל האפשר על נורמליזציה. מעגל הקסמים הנורא הוא שככל שנעסוק בזה יותר כן תרבה הצלחת הטרור. אבל האמת היא שאין לכך תרופת פלא. הנמכת הפרופיל של הנושא צריכה לדאבוני להיות גם באמצעות התקשורת. וזוהי גם שאלה של מנהיגות".

هكذا من الاصل

פרשת השבוע / יוני להב

תח"ת (תבחרו חברים אותנו)

בוחרים יקרים,

לאחר סיום הבחירות הדמוקרטיות הפנימיות שלנו, הננו גאים להציג בפני הבוחר רשימה אטרקטיבית, צעירה, הומאנית, לוחמת, בולמת, גומלת חסדים ושאינה כוססת צפרניים (להלן: הרשימה).

1. שלמה פליבוביץ'. אינזייני. מתגלה: היה גזבר הכיתה. החליף גיד לכל אוטובוסי העמק. מאמין בשלום, אולם בבטחון. ירושלים לנצח בידינו.

2. יענקילה (קרציי) שרשטויין־לפידות. רביבורן (מיל.) בחיל תחזוקה: נפצע באוזן בסדרת חינוך ביקעם. מראשוני הוגי שיטת המסטרה המזמרת. בעל תואר ראשון באוקיאנוגרפיה ותורת הנסתר מאוניברסיטת מישיגן. נחשב לאינטלקטואל של התנועה. מאמין בהידוק החגורה ובהסכם ה"תוספת" היוקר.

3. רוזה להסטמבורג־אמללו, שורדת. גם אשה, גם אופה וגם מעדות המזרח: מעניקה את הגוון הפולקלוריסטי־עממי־פרימיטיביסטי־חביב לתנועתנו. היא הלארמכופתרת והלאימעונבת שלנו, הנציגה האותנטית של עיירות הפיתוח, משכנות העוני, אזורי המצוקה והעשירונים הנמוכים. אגב, אישית, היא נשואה לבנו של ארמאגר האמר.

4. הרב אליקום מראגספר. תושב מעלה עקרביב בשומרון: היה מראשוני המפנים מהאנגרדסה בימית, ראש ישיבת "סכין בתחת" בחברון. מאמין בגאולה כהן ובגאולה ארסרסה.

5. ענוג עויזי, צעיר. יפה מבפנים ומבחוץ: מאמין גדול בפשרה פונקציונרפרסונאלית, לא כולל ירושלים, לא כולל קו שס־טוב־יערי, ולא כולל מע"מ. מאמין במוסר מפוכח, התבוננות פנימית, חשבון־נפש וחשבון הוצאות. בלשאול ובלעשות. בלהיות או לא להיות. מתאים לאפיל הסטודנטיאלי־פריקי־אשכנזי ועשוי להוסיף קולות ממגזר מצביעי ר"צ.

6. מוחמד מוחמד. הערבי שלנו.

7. איזה שוהילי אחר (הם מתחילים עכשיו להפוך לכוח אלקטוראלי חם).

8. דודתי (היא ביקשה נורא. חוץ מזה, זה ממילא לא מקום ריאלי).

בוחרים יקרים,

הראו לנו רשימה אטרקטיבית מזו — ונוריד את הכובע. הצלחנו לגייס את כל ארץ־ישראל היפה, העובדת, הדוממת והרוטנת לשורותינו. אנו מייצגים אותך, החקלאי, ואותך האבטראי. אנו מדברים בשמך, האזרח ובשמך, אם המושבות. אנו נחולל שינוי, נעניק פיצוי, נהיה הרצוי והמצוי.

שימו בקלפי "תח"ת" — ואנחנו נעשה לכם נחת.

הצבע תחית

הטיל שפגע

(סוף מעמוד 15)

הקונגרס להשעות את החוק לשנה ובשנה הבאה הוא עתיד אולי לבטלו כליל, אולם בינתיים נמשך העניין של ראנדאל והוא נמצא עתה בפני מועצת העירעורים בענייני הגירה. המקרה האחרון שהיה כאן בכותרות בתחום זה לפני המקרה הזה, היה של עיתונאית מקולומביה, שביקשה להיכנס לארה"ב לכמה ימים, כדי להשתתף בטקס שנערך באוניברסיטה בה למדה בעבר. פקידי ההגירה עצרו אותה בנמל התעופה קנדי, קבעו כי היא בעלת נטיות שמאלניות וביקשו לגרשה. היא ערערה ועד שהתברר הערעור החזיקה בכלא בלי אפשרות להפגש עם עורך־דינה. הערעור נדחה על סמך חומר חסוי שהוצג לשופט והיא שולחה חזרה.

בפעם הבאה שהאמריקאים יבואו בטענות בעניין גירוש זה או אחר מישראל, הם בטח יצדקו, אבל הם בהחלט לא יבואו בידיים נקיות.

החברים הסתבכו

האיגוד המקצועי הגדול ביותר של ארה"ב הוא איגוד ה"טימסטרס", הקרוי כך על שם ראשיתו כאיגוד של עגלונים. עכשיו מאוגדים בו 1.7 מיליון חברים, לא כולם נהגי משאיות, יש גם טייסים, דיילות, עובדי דואר ופועלי תעשיה. אבל דבר אחד לא השתנה הרבה שנים: אין לו שם כל־כך טוב.

נכון שהחברים מה"טימסטרס" הם אוהדים וידידים חמים של ישראל ושל ההסתדרות, קונים "בונדס", תורמים למגבית ההסתדרות ועוזרים בכמה שהם יכולים לעינייניה של ישראל כאן, אבל מה לעשות — זה לא עושה אותם קדושים. כבר עשרות שנים מן המפורסמות הוא, כי האיגוד הזה מתנהל בשיטות מאפיונריות, יתירה מזאת — ברית כרותה בינו לבין ה"קוזה נוסטרה". חלוקת העבודה היא: המאפיה עוזרת למי שצריך להיבחר להנהגה וזו מצידה עוזרת למאפיה בכל מה שצריך, וצריך לא מעט בעסקים המסועפים של הפשע המאורגן.

קשה לומר שמנהיגי ה"טימסטרס" היו באורח מסורתי אנשים זהירים, מבין חמשת הנשיאים האחרונים שלהם — ארבעה הסתבכו בפלילים: ג'ים באק, שהיה הנשיא בראשית שנות החמישים, נידון למאסר בשל גניבה וזיוף, אחריו ישב ג'ימי הופה 5 שנים בכלא בעוון שליחת ידו בקרן הפנסיה של האיגוד. אחרי שהומתק עונשו והוא שוחרר, נעלם הופה באופן פתאומי וההערכה היא כי הוצא להורג על־ידי אנשי העולם התחתון. אחרי הופה עברו על ה"טימסטרס" 10 שנים שקטות יחסית, לפחות מבחינת הסתבכות הנשיא. עד שב־1983 נטש רוי ויליאמס את כס הנשיאות לטובת הכלא הפדראלי אליו נשלח ל־10 שנים, בשל נסיון לשחד סנאטור. הנשיא הנוכחי של ה"טימסטרס" ג'אקי פראסר, יהודי כשר, הואשם בגניבת 700,000 דולר מסניף קליוולנד של האיגוד, ומשפטו נדחה במשך שנתיים בשל מצב בריאותו. לאחרונה עבר ניתוח להסרת גידול ממאיר ממוחו. לפראסר היתה השבוע סיבה לחוש ברע פעם נוספת והוא הובהל לבית־החולים, לאחר שהתובע הפדראלי בניו־יורק רודולף ג'וליאני הגיש לבית־המשפט תביעה להדיח את כל הנהגת האיגוד ולמנות לו, זמנית, נאמן שינהל אותו מטעם המדינה עד שיוכלו להתקיים בו בחירות נקיות.

התביעה הוגשה על־פי חוק חדש המאפשר הגשת תביעה אזרחית לסילוק הנהגות של איגודים מקצועיים בשל קשריהם לעולם הפשע. על־פי החוק כבר מונו נאמנים לשני סניפים מקומיים של האיגוד בניו־יורק ובניו־ג'רסי וזו הפעם הראשונה שנעשה שימוש בחוק הזה נגד הנהגה של איגוד ארצי. התובע טען במסיבת עיתונאים, כי איגוד ה"טימסטרס", נהפך בעצם לסניף של ה"קוזה נוסטרה" העושה בו כבשלה המונעת באלימות בחירות חופשיות ומתנבלת לאוטוקרטיה באמצעות פיצוצים, חבלות וגם 20 מעשי רצח.

מנהיגי האיגוד טענו, כי המדובר בנסיון פוליטי של הממשל להתנכל לאיגודים המקצועיים, אולם, מה לעשות, ההכרה הרחבה כבר הרבה שנים ברחוב האמריקאי היא, כי עם ה"טימסטרס" אסור להתעסק, כי הם ממש מאפיה. עכשיו ישתדל ג'וליאני להוכיח את זה בבית־המשפט.

מי שהרגיש קצת לא נעים היה שר המשפטים אד מיז. הוא היה האיש אשר בעת מסע הבחירות של רייגן ב־1980 עמד במשא־ומתן עם הנהגת האיגוד, כדי שזו תמליץ לחבריה להצביע בעד רייגן. "האם אינך נבוך עכשיו?" נשאל שלשום. "לא", ענה, "כשדיברתי אתם או לא ידעתי מה שאני יודע עכשיו". אם הוא באמת לא ידע — הוא היה האיש היחיד בארה"ב שלא ידע מי הם ה"טימסטרס".

עוד גרמניה אחרת / יוסי מלמן

רוצה לשלם אבל לא יכולה

גרמניה המזרחית מוכנה בעקרון לשלם פיצויים לקרבנות היהודים אך אין לה הכסף. בשל מצבה הכלכלי היא מבקשת סיוע מארה"ב. אך וואשינגטון לא מסכימה לשוחח עמה עד אשר לא תשלם הפיצויים

כמו המבנים האחרים שבסמוך לו, מעיד מצבו הירוד של בית הכנסת היהודי בהורנינבורגר שטראסה על עגמומיותה הרבה של מזרח ברלין ואפרוריותה. אך יש בו ב"בית הכנסת החדש" גם כדי להעיד על יחסם המתפיר והמרור של שלטונותיה כלפי העם היהודי והעבר הנאצי.

בית הכנסת עם כיפה רבת צלעות שנבנה בסגנון מזרחי־ביזנטיני עם עיטורים מקושתות וכרכובים, שימש מאז הקמתו ב־1866 מרכז לחיי הקהילה המפוארת של ברלין. בנובמבר 1938 הוא הועלה באש כמו בתי כנסת אחרים בגרמניה הנאצית, בידי לובשי המדים השחורים של האס.אס. החומים של האס.א., במה שזכה לכינוי ליל הבדולח, אך בזכות התערבותו של קצין משטרה מקומי נמנעה שריפתו כליל. אחר כך נפגע הבניין עוד יותר במלחמת העולם השניה ומאז הוא עומד בשממונו: מוזנח, עלוב והרוס. פרט לשלט זכרון הקבוע בשער, לוח שיש שחור שבמרכזו מגן דוד, לא ניסו שלטונותיה הקומוניסטיים של מזרח גרמניה לשקמו. למרות הבטחת הממשלה, כשציינה מלאת מאה שנה להקמת בית הכנסת, לשקמו ולהפכו למוזיאון של התרבות היהודית, לא נעשה דבר.

עתה שבים השלטונות של הרפובליקה הדמוקרטית של גרמניה (זה שמה הרשמי) ומבטיחים מחדש. בבטאון המפלגה "נויס דויטשלנד" פורסם, כי בית הכנסת ישופץ ויהפוך לאתר היסטורי. המאמר נכתב לאחר פגישתם בראשית החודש של אריך הונקר, מזכיר המפלגה הקומוניסטית ומנהיג מזרח גרמניה, עם היינץ גלינסקי. זו אומנם לא היתה פגישתם הראשונה, ובכל זאת רואה בה, דיפלומט מערבי במזרח ברלין "מפגש חשוב ביותר". וזאת משום שאריך הונקר נועד לפגישה רשמית עם מי שהוא יושב ראש הקהילה היהודית לא רק של ברלין, אלא של כל יהודי הרפובליקה הפדרלית הגרמנית (מערב גרמניה). גם היוזמה לפגישה באה הפעם מהמנהיג המזרח אירופאי. אריך הונקר דן בפגישה, שנמשכה כמה שעות, לא רק בענייני בית הכנסת וצורכי הדת של הקהילה היהודית הקטנה של מזרח גרמניה. היא מונה כ־3000 חברים — רובם קשישים — בברלין 400 יהודים וישנם ריכוזים נוספים בלייפציג ודרזדן. אריך הונקר הסכים גם לשוחח על השאלה הכואבת והעדינה של תשלום פיצויים לקורבנות יהודים נפגעי המשטר הנאצי.

עצם הנכונות של מזרח גרמניה לדון על הנושא מהווה ציון דרך מרחיק לכת. ממש מהפכה. מאז הקמתה, לאחר מלחמת העולם השניה, כתוצר מובהק של המלחמה הקרה בין המזרח למערב, ראתה עצמה מזרח גרמניה "מדינה אנטי פשיסטית ואנטי נאצית". הגדרה עצמית זו אפשרה לה להתחמק מכל דיון באחריותה לפשעי הנאצים. וזאת בניגוד מוחלט למערב גרמניה.

הבונדסטאג, הפרלמנט של מערב גרמניה, חוקק כבר בראשית שנות החמישים חוק מיוחד שקבע את אחריותה של גרמניה לפשעי השלטון של אדולף היטלר ומפלגתו הנציונאל סוציאליסטית. ממשלת מערב גרמניה בראשות הקנצלר קונראד אדנאואר, הסכימה, על פי החוק, לפצות את קורבנות התקופה הנאצית או יורשיהם על פגיעה בבריאות גופם או נפשם, על נזקים לרכושם, על אובדן הכנסה או פגיעה מקצועית. לאחר מכן נפתח משא ומתן להסדר תשלום הפיצויים עם נחום גולדמן נשיא הקונגרס היהודי העולמי. במסגרת משא ומתן זה התקיימו בלוכסמבורג ובקלן שיחות ישירות, שתחילתן סודית והמשכן גלוי, בין משלחת מישראל בראשות הדיפלומט פנחס שנער למשלחת ממערב גרמניה. מאז ועד היום שילמה מערב גרמניה פיצויים בשיעור של 70 מיליארד מרקים (כ־40 מיליארד דולרים) לקורבנות הנאצים. כ־80% מסכום זה שולמו ליהודים ברחבי תבל והשאר לבני לאומים, עמים ומדינות אחרות. כ־28 מיליארד מרקים שולמו במישרין ליהודי ישראל. מדינת ישראל קיבלה סחורות בשווי של 3.4 מיליארד מרקים. תשלום הפיצויים, שהיה מלווה בסערות פוליטיות (מנחם בגין והפגנת יידויי האבנים על הכנסת של חרות) והתנגדות רגשית של ניצולי השואה (החרמת סחורות גרמניות), איפשר לא רק את "הנס הכלכלי" של ישראל אלא הכשיר גם את הדרך לפגישת דוד בן גוריון וקונראד אדנאואר ו"סיוד את השריף" בקשרים הדיפלומטיים בין "מחוללי השואה לניצוליה". גירמול היחסים בין בון לירושלים ושיתוף הפעולה הכלכלי, הצבאי והמודיעיני, הפכו את מערב גרמניה לאחת התומכות החשובות של ישראל בזירה הבינלאומית.

מזרח גרמניה לעומת זאת סירבה להכיר באחריותה לעבר ולשאת בכל המשתמע מכך כספית, פוליטית ומוסרית. כמי שראתה עצמה ממשיכת דרכה של המפלגה הקומוניסטית הגרמנית בין שתי המלחמות, טענה גרמניה המזרחית, כי היא סבלה מהנאצים, נלחמה בו תמיד ולא היתה שותפה ברדיפת היהודים. משטר הריכוזי של מזרח גרמני הטיל את האחריות למשא העבר רובוא על כתפי המשטר הדמוקרטי בבון. נחום גולדמן ניסה בשנות השישים והשבעים לגשש מגעים, אך שלטונות מזרח גרמניה הפגינו כתרגלם נוקשות. נחום גולדמן נשא נעלב כשבשיחות חשיבות עם הונקר הציע לו להסתפק בסכום הסמלי של 3 מיליון דולרים. "שיחתו עם שותפוס הפכיר אז גולדמן. "אמרתי לו שבכל מקרה יהיה מדובר בפיצוי סמלי, שכן מערב גרמניה שילמה גם עבור המזרח. אך מה שהוצע היה משום מעליב". לא היה המשך לשיחות הללו.

את כינון הקשרים הדיפלומטיים ב־1965 בין מערב גרמניה לישראל ניצלה מזרח גרמניה להעמקת מדיניותה והגברת השפעתה בעולם הערבי. בקורת נשיא מצרים נאצר סייעו מומחים וטכנאים שלה בפרויקטים של חקלאות, תעשיה ופיתוח בסוריה, עיראק, מצרים ועד לדרום תימן (עדן) הגיעו. יחסיה במיוחד מעורבותם של קציני מודיעין מזרח גרמנים ביעוץ ובסיוע לשירותי הבטחון של משטרים רדיקלים בעולם הערבי.

במקביל לחיזוק קשריה עם העולם הערבי הגבירה מזרח גרמניה במיוחד לאחר מלחמת ששת הימים את עוינותה לישראל. פרסומיה ודובריה היו מן הקיצוניים בגינוייהם האנטי ישראליים שלהם. אחר כך הפכה הנימה לאנטי ציונית חריפה, עד שפה ושם גם השתרבבו ביטויים אנטי יהודיים. הגם שתמיד היא הקפידה להדגיש בהודעותיה את ההבדל שהיא רואה בין היהודים לישראל הציונות. הקהילה הקטנה של מזרח גרמניה זכתה תמיד ליחס הגון וגם בעתות של מחסור בחומרי בניה, המשיכה לקבל אותם בשפע לתחזוקת בית העלמין בווייסנזה, מזרח ברלין, הנחשב על מאה אלף מצבותיו לגדול ביותר באירופה.

אך מובן שלא היה די בכמה שפתיים זה כדי לספק את הארגונים היהודיים. בשנים האחרונות הם הגבירו את לחצם על מזרח גרמניה כדי שתשנה יחסה לישראל ולשאלה היהודית. הונקר, ששנותיו בתפקיד ספורות, הוא בן 76 ותוך שלוש שנים לכל היותר יוחלף, נכנע כנראה עתה ללחצים. או ליתר דיוק, הוא מבקש להשתמש בעניין היהודי כדי לשפר את קשריו עם ארצות הברית ולסלול את דרכו לביקור בבית הלבן.

יש לו כבר קשרים דיפלומטיים עם כל מדינות המערב, כולל ארצות הברית. אך שם, המשקל שלו הוא כמובן כספי. מזרח גרמניה, שכלכלתה נחשבת לטובה מכל מדינות הגוש המזרחי, עומדת על סף של משבר כלכלי חמור. התעשיה מתנהלת בעצלתיים, מתאבכת. יש מחסור חמור בדירות למגורים. על מזרח לקבוע שלה להמתין עשר שנים לשלוש. מחירה של מכונית, גולף שזה לשכר עבודתו של פקיד לאורך חמש שנים. דווקא בשעה שהביקוש עולה, נוצר מחסור בסחורות צריכה. תשתיותיה מוזנחות. רשת הטלפונים ישנה ונבנתה לפני חמישים שנים בתקופת היטלר. כך גם הכבישים. עליה להחליף עתה 4000 קילומטרים של מסילות ברזל.

מזרח גרמניה זקוקה לקשרי אשראי במערב. בקשתה לקבל בוושינגטון מעמד של "מדינה מועדפת ביותר" נדחתה לפי שעה. תת שר החוץ של ארצות הברית ג'ון וייטהד הודיע בשיחותיו החודש עם הונקר, כי הממשל לא יוכל לפי שעה להמליץ לקונגרס על כך. הוא העלה בשיחות את שאלת הרכוש האמריקאי במזרח גרמניה. לפני מלחמת העולם השניה השקיעו חברות גדולות מארצות הברית במפעלי תעשיה בגרמניה. רכושן הולאם לאחר המלחמה, כשכונן שלטון הדיקטטורה של המפלגה הקומוניסטית. בשנה האחרונה הסכימה מזרח גרמניה לשלם פיצויים לאוסטריה, לדנמרק ולשבדיה על אובדן רכוש או הלאמתו. אך שיעורם היה נמוך ביותר: פחות מ־10 מיליון דולר. תביעותיה של ארצות הברית מוערכות בלפחות מאה מיליון דולרים, וגם תביעותיהן של צרפת, שווייץ ובריטניה גדולות.

הדיפלומט המערבי במזרח ברלין העריך, כי גם אם תסדיר הרפובליקה הדמוקרטית את חשבונה עם וושינגטון לא תצליח במשימת התנופה שלה. "השדולה היהודית לא תניח לחברי הקונגרס לאשר כל הסדר עם גרמניה עד שלא תיפתר שאלת הפיצויים לעם היהודי". אריך הונקר יודע כל זאת. המנהיג המזרח גרמני מאמין, כנראה, בעוצמתה של השדולה היהודית בוושינגטון. "הוא מבין טוב מאוד כי ביקור ראשון מסוגו של מנהיג מזרח גרמניה בוושינגטון", הוסיף הדיפלומט, "יתבצע רק לאחר שתיושב בעיית התביעות הכספיות ובכלל זה הפיצויים ליהודים". ולכן, לא בכדי הביע הונקר כבר בינואר את הסכמתו העקרונית לשלם פיצויים. עתה הוא שב ורמז על כך בשיחתו עם היינץ גלינסקי. הונקר לא נקב מספרים. דובר משרד החוץ המזרח גרמני אמר: "איננו נוקבים מספרים ואיננו מוסרים הודעות לעתונות". מי שזרק את הסכום של מאה מיליון דולרים היה גלינסקי, לאחר שיחתו עם הונקר. "אני סבור", הרגיש הדיפלומט הבקי היטב בהלכי הרוח של מרתוני השלטון במזרח העיר המחולקת, "כי אם היה להם כסף היו מוכנים לשלם את הסכום הזה. אך יש להם מחסור קשה במטבע חוץ". בחודשים הקרובים ייעשה ניסיון להגיע להסדר, כאשר בוושינגטון יפתח משא ומתן בין שגריר מזרח גרמניה לנציגים של "ועדת התביעות", ארגון יהודי בינלאומי העוסק בנושאים הקשורים לתשלום הפיצויים מגרמניה.

בעבור גרמניה המזרחית נוצר איפוא מצב נוסח מילכוד 22. הם מוכנים בעקרון לשלם פיצויים לקורבנות יהודים כדי להכיר וכהוא זה באחריותם ההיסטורית, אך אין להם כסף. כדי להשיג כסף לתשלום, הם זקוקים לכסף. את הכסף הם מבקשים לגייס בוושינגטון. אך ארצות הברית לא תסכים ולו להיכנס עמם למשא ומתן, עד שלא ישלמו את כספי הפיצויים שאין להם. הזמן בשעונו הקשיש של הונקר הולך ואוזל.

חדשות בעתיקות / צבי אילן

אדם חופר ומגלה לפתע עיר

ממצאים חדשים בהר גריזים. אחרי מאות שנים של מחקר בארץ נחשף אתר שנעלם מעיני הארכיאולוגים

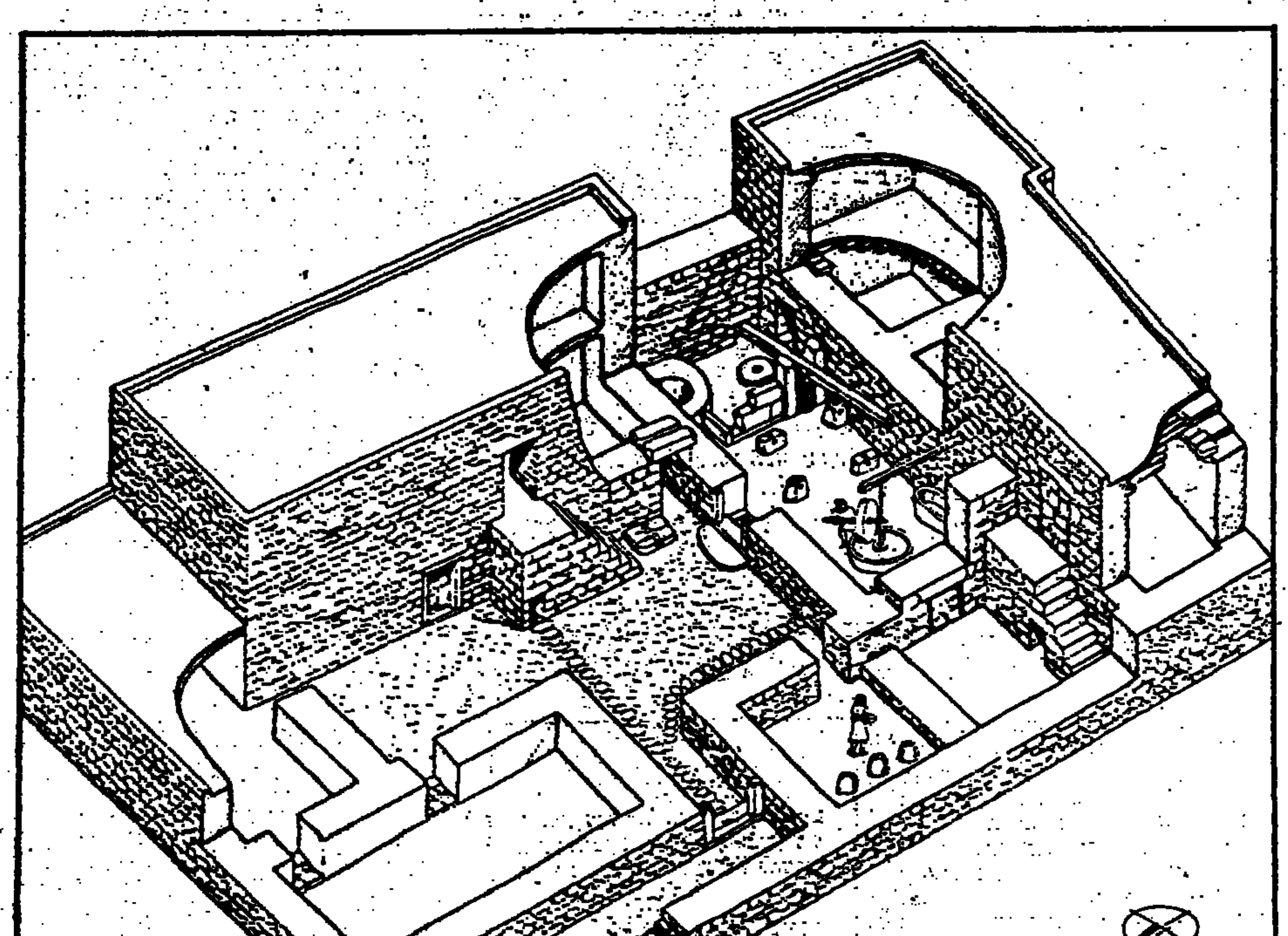

שרטוט המבנה שבו בית הבד שנחשף בפסגת הר גריזים

לפעמים נרעש עולם המחקר מגילוי של מבנה או של חפץ בודד. לגלות עיר עתיקה שלמה זה כבר סיפור אחר לגמרי. ואם הדבר הוא לאחר מאות שנות מחקר של הארץ, ואם העיר נמצאת קרוב למרכזי יישוב, הרי ההפתעה והפליאה גוברות שבעתיים. אבל עובדה, את זה עשה לנו יצחק מגן, קמ"ט ארכיאולוגיה ביהודה ושומרון, שבשנים האחרונות גילה עיר שלמה מהתקופה ההלניסטית על ראש הר גריזים. זאת כהשלמה והמשך למחקרו הממושך על תולדותיה של שכם, שהוא כתב אותן מחדש, בצורה שונה מהמקובל, ועם הרבה יותר תוכן.

הר גריזים הוא המקום הקדוש של השומרונים, במקביל לירושלים, אשר בו הקימו את מקדשם, לפי יוסף בן מתתיהו במתכונת של הר הבית בירושלים. ה' לוזה, שם האתר הקדום שעליה, נקרא בפי השומרונים קרית לוזה. מקור השם באחד מי"ג כינויים להר שנישאו בפי השומרונים (כגון "בית אל"). במקרה זה הסבר הוא "לו זה", דהיינו לאל זה ההר. בפסגה נמצאים כמה מקומות מקודשים לשומרונים, סלע עקידת יצחק ו"גבעת עולם", בה מצויים בתי השומרונים ושם הם חוגגים את חגיהם, בכלל זה את הפסח, בו זובחים זבח בהר.

במקום הגבוה במרכז ההר מצוי קבר שייח' אבו ע'נם ובקרבתו שרידי כנסיה רב־צלעונית גדולה שבנה הקיסר זינון ב־484 לספירה. מצפון לפסגה, בקצה המורד לעבר שכם, מוזקר תל מלאבותי ובו יסודות מקדש שהקים הקיסר אדריאנוס הרומאי, שחפר פרופ' בול. המקדש השומרוני הוחרב בידי יוחנן הורקנוס בשנת 129 לפני הספירה, ביטוי קיצוני למאבק בין היהודים והשומרונים. מאז לא הותר לשומרונים לחזור להר הקודש ולקומם את מקדשם, אף כי מאוחר יותר הם הורשו לעלות ולהתפלל במקום.

היקפה של העיר 300 דונם, והיא מוקפת חומה. אל העיר עלו במדרגות רחבות דרך המדרון המזרחי של הפסגה. העיר היתה מיושבת בצפיפות וסביבה מדרגות חקלאיות מעובדות. במרכז העיר הוקמה רחבה גדולה ובה המקדש, רחבה הדומה להר הבית. סביבו התגוררו המשרתים בקודש וראשי השומרונים. בדרום הפסגה חשפו החוקרים שני מבנים מפוארים של בני משפחה עשירה. לפי המטבעות הרבים שנמצאו הם הורבו בימי יוחנן הורקנוס.

בבית בד הלניסטי במקום נמצאו אלפי חלקי כלי חרס, ואין בהם אף אחד מיובא. כלומר, השומרונים הקפידו מאוד על טהרתם ובכלל זה טהרת הכלים. בכל המחקרים, גם האחרונים, לא נמצאו עד כה שרידי המקדש השומרוני המפורסם. יצחק מגן משער מוכן שהכנסיה הביזאנטית נבנתה מעל למקדש זה. והנה לאחרונה נמצאו בה שש כתובות ביוונית, מהמאה השלישית־רביעית לספירה, כלומר מלפני הקמת הכנסיה. אלה הן כתובות של שומרונים, שהוקדשו למקום המקודש להם. מגן משער שבית הבד שנמצא בסמוך השתייך למקום המקודש, שהרי הגיוני למצוא מתקן לעצירת שמן ליד מקום קדוש (מקדש, בית כנסת, כנסיה). מתחת לכנסיה נתגלו סימני בנייה, בהם שרידי קירות, ומשטח גדול, עם חרסים מהתקופה ההלניסטית. כלומר, אולי רמז כלשהו למקדש, אך בינתיים לא המקדש בעצמו.

בתוך הבניין שמצפון לכנסיה נמצא תנור מימי הביניים, שלדעת מגן הוא מקום זבח של השומרונים. ייתכן שיש לקשור אותו עם דבריו של בנימין מטודילה, מהמאה הי"ב, כי השומרונים זכתו ליד "12 האבנים", אחד המקומות המקודשים לשומרונים עד היום בקרבת המבנה.

יש לציין שהשומרונים שוללים קיום מבנה גדול של מקדש שומרוני בעבר. בנימים צדקה, שומרוני חוקר השומרונות, כתב בעתון "א־ב", חדשות השומרונים, כי יש הבדל ברור בין התפישה של מקום הבחירה בין יהדות לשומרונות. בניגוד ליהדות, המהווה מקום מקדש עם מבנה פיסי אדיר ממדים, השומרונות בכל אורך תולדותיה נמנעה מגשמיות והנשמה המוחזה עם מבנה ותפשה את כל הר גריזים. גם בתקופות עצמתו המספרית של עם השומרונים לא נוצלה עוצמה זאת לבניית מבנה מקודש בידי אדם, והמשיכו להיתפס למקומות מקודשים מאז בריאת העולם "גבעת עולם" ו"מזבח יצחק". בהתאם לכך הם משערים ששרידים של גומחה שנמצאו מתחת לגומחת הכנסיה הם של מקום מקדש שומרוני, ולא של מקדש של ממש.

התגלית הסנסציונית ביותר היא זו של מבנה גדול־ממדים בגמון תל ארזאם, בעל תצפית ושליטה יפות על כל עמק שכם. יש במקומו טפסים רומי ביזאנטי יפה, בנה האפסים ולצאת, כלומר לא לירושלים ולא לפסגת גריזים. לידו נמצא גרם מדרגות ברוחב 12 מטר ולפניו רחבה. הוא הוביל אל המקדש הרומאי שבתל ארזאם. מתחתיו נמצא בניין חשמנאי, כנראה מבצר, שמנע את העלייה להר מהשומרונים יושבי שכם, לאחר כיבושו בידי יוחנן הורקנוס.

הנה כי כן עוד תגלית חשובה ללימוד השומרונים ומדרשתם ועשיותם. בעזרת ממצאים חשובים אלה הולך ונחשף המרכז השומרוני בהר גריזים, שעד כה לא היה ידוע לעמעשה.

קולו של שמגר, ידיו של שריר

צעד חסר תקדים שנקטו השבוע שופטי בתי־המשפט המחוזיים – כינוס מסיבת עיתונאים – כדי להתריע נגד הצעת החוק לרפורמה בבתי־המשפט מלמד על התסכול העמוק השורר במערכת זו

את רוב חיצי הביקורת בעניין תוכנית הרפורמה בבתי־המשפט הפנו השבוע שופטי בתי־המשפט המחוזיים לעבר שר המשפטים אברהם שריר. אבל הכתובת האמיתית לביקורת – רק מסיבות טקטיות לא נקבו בה – היא נשיא בית־המשפט העליון מאיר שמגר. בעידן ההודעות במרכזי המפלגות ידע שריר, פוליטיקאי ממולח, לתאר את ההתקדמות לקראת הרפורמה כהישג האישי, לשמגר היה נוח ששריר ימשוך לעברו את אש הביקורת, אבל מי שבקיא בחלוקת הכוח האמיתית בין השניים ידע ששמגר הוא המוציא והמביא של הרפורמה וכי בלעדיו לא ייעשה ולא יקום דבר וחצי דבר. חזקה על השופטים המחוזיים שהם יודעים לקרוא את המפה. משבר האמון שנוצר השבוע הוא אם־כן בין השופטים המחוזיים לבין שמגר.

החלטתם של השופטים לנקוט צעד כה יוצא דופן כפניה אל הציבור באמצעות כינוס מסיבת עיתונאים היה אות מובהק לתסכולם העמוק והמתמשך. השופטים נפגעו פעמיים. ראשית, הרגישו כי סוגיית איחוד הערכאות נכפית עליהם וכי היא עוברת לפוקק בחופזן מעליב. שנית, על הנימוקים העניינים שהעלו כנגד איחוד הערכאות השיבו כי הם נובעים מהחשש לפגיעה במעמדם, שכרם ותוארם. רפורמות חשובות אוגנות מעצם טבען מחיר כבד. השאלה רק מי משלם אותו. השופטים המחוזיים מרגישים שהם השעירים לעזאזל.

מכשולים רבים עברו ויעברו נשיא העליון מאיר שמגר ושר המשפטים אברהם שריר בדרך להגשמת הרפורמה. בכל שלב התגבר או נגע גורם אחר והעניינים ישבו: בשלב ראשון היתה הפשרה בין שמגר לשריר. שריר נסוג מתוכנית "הזבנג וגמרנו" שלו ויתר על יישום הרפורמה בשלב אחד, כפוף ללוח זמנים נוקשה. שמגר מצדו, על מנת לקדם את הרפורמה, ויתר לשריר והסכים להכריז כבר עכשיו על התוכנית הכוללת גם את איחוד הערכאות. זאת אף שהבהיר היטב, בעיקר לשופטים, שהתוכנית תיושם בשלבים. הוא אף רמז שאין מתחייבות לתכנון נוקשה. אחר־כך צריך היה להיכנע לדרישת שר האוצר משה נסים, מונע על־ידי שיקולים תקציביים ואחרים, ולהבטיח בחוק ששום שלב ביישום הרפורמה לא ייעשה ללא התייעצות עם האוצר.

ועכשיו הגיע אחד השלבים הקשים ביותר: העימות הבלתי נמנע עם השופטים המחוזיים. לזכותם של אלה אפשר לומר כי כבר מהשלב הראשון התנגדו לתוכנית הרפורמה ואף הביעו דעתם בצורה מסודרת. עיקר התנגדות השופטים היתה לתוכנית לאיחוד ערכאות השלום והמחוזי והיא נתמכה בכמה וכמה פורמציות. ראשית הם מסתמכים על דו"ח לנדוי מ־1980; לבדיקת מבנה וסמכויות בתי־המשפט. הדו"ח המליץ להקים מחלקות ערעורים בבתי־המשפט המחוזיים ודחה את ההצעה לאחד את הערכאות. בכינוס של מועצת השופטים בראשות שמגר, שהתקיים לפני שנתיים, עלה מחדש נושא האיחוד. השופטים המחוזיים מכל הארץ הביעו דעה נחרצת נגד הרעיון, ובסופו של דיון מסבה המועצה את ידה על ההצעה המקורית של השופט לנדוי. השופטים התרשמו אז כי שמגר נסוג מדרישתו, אולם מסתבר שלא כך היה.

משנבראה הרפורמה ונוצרה, העלתה נשיאת בית־המשפט המחוזי חנה אבנור את טיעוני השופטים על הכתב והפיצה אותם עוד בחודש מאי אצל שריר, שמגר, ועדת החוקה במועצת השופטים, היועץ המשפטי לממשלה, פרקליט

נשיא בית־המשפט העליון שמגר

המדינה, מנהל בתי־המשפט ומוסדות נוספים במערכת. נציגי השופטים הרצו פעם נוספת את טענותיהם בפני השר שריר ובפני ועדת השרים לחקיקה. לאחר כל זאת התבשרו השופטים במפתיע על הסכם הפשרה בין שמגר לשריר, ועל כי מאיצים את תהליך החקיקה בכנסת, בלא להביא את התוכנית לעיון חלקי הציבור הנוגעים לכך.

על מה יצא קצפם של המחוזיים? בראש ובראשונה הם טוענים, כי לא נעשה כל סקר אמפירי לבדיקת בעיות בית־המשפט. ועל כן אין כל קשר בין הפתרונות המוצעים לבעיות. הם משגרים חץ לעבר של שמגר: הצעת הרפורמה נועדה בעיקרה להקל את עומס הערעורים הרובצים בערכאה העליונה, כדי לשחררה בעיקר לפסיקות בג"צ. הם אינם מוכנים, אמרו השופטים המחוזיים, שמטרה זו

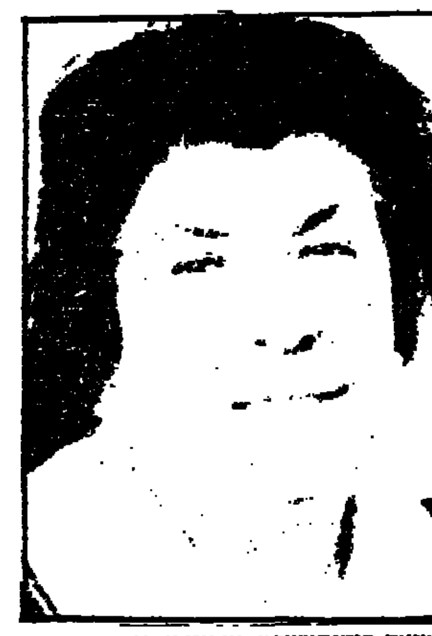
נשיאת בית־המשפט המחוזי אבנור

תוגשם על גבם. אם רוצים להקל את העומס בבית־המשפט העליון יש להוסיף שופטים. אם מתכוונים במסגרת הרפורמה להוסיף 25 תקנים נוספים של שופטים אפשר לעשות זאת גם היום, מבלי לאחד את הערכאות, אומרים השופטים, שכן תוספת זו תקל באורח משמעותי על העומס. עוד הם טוענים, כי איחוד הערכאות לא יפתור את בעיית משך ההתדיינות, אלא ייצור גוף מסורבל שיסבול מבעיות מינהל קשות. אין כל הסבר הגיוני להפזון שבחקיקה.

"אין זה קונסטיטוציוני שהכנסת תקבל בבהילות ובחפזון חוק המאפשר מהפך כזה בעתיד, מבלי להותיר בידה את ההחלטה בדבר עצם הפעלתו של שלב נוסף או עיתויו", הם אומרים. והם מעלים כמובן את הטענה הלגיטימית שמעמדם וזכויותיהם ייפגעו. לדבריהם, הם מונו על־פי קריטריונים קבועים בחוק. "אין ספק שלא כל מי שמונה לבית־משפט השלום הוא בעל כישורים לכהן גם בערכאה גבוהה יותר. השוואת מעמדם של כל השופטים בבתי־המשפט המחוזיים לזה של שופטי השלום, כולל אלה שמונו מקרוב, היא פגיעה ששום גוף אחר לא היה משלים אתה". בארה"ב, אמרו השופטים במסיבת העיתונאים, נדחה רעיון איחוד הערכאות. באנגליה הוא נדחה לאחר דיון שנמשך שנים, ובמקומו הוגשה הצעה חדשה. השופטים מדגישים, כי המצב בבתי־המשפט קשה ואין הם שוללים רפורמה, אך החפזון שבחקיקה פוגע בהם.

לפוליטיקאי שריר נוח להציג את התנגדות השופטים רק מזווית אחת: החשש מהפגיעה במעמדם. מתיקון שהוגש להצעת החוק, בעקבות מחאת השופטים, התקבל כמעט הרושם ששריר שכנע גם את שמגר, כי הטענות מתמצות בחשש זה. ואכן בהצעת החוק נאמר, כי לא ייפגעו מעמדם, תוארם ומשכורתם של השופטים המחוזיים. אבל ממקורבים שאמר שמגר עולה כי כהרגלו הוא ענייני יותר ומודע לבעייתיות, אף שהוא נחרץ בדעתו. שמגר מדגיש את העובדה שבשלב זה יוגשם רק שלב א' של התוכנית: הקמת מחלקות הערעורים. אין לו כל מחוייבות, ולא צמידות כלשהי לעקרון או ללוח זמנים באשר לאיחוד הערכאות. כן אמר, כי יש הכרח ללכת בשלבים.

השבוע, לאחר שנתן לשופטים "להוציא קיטור", שבו מקורביו והדגישו את מחוייבותו של שמגר לבחינה מחדש, שתיעשה בתום כל שלב. אבל, מהשבוע היו השופטים חשדניים גם באשר להבטחותיו של שמגר. הם טוענים, כי בדברי ההסבר להצעת החוק, שחולקו השבוע בכנסת, אין כל זכר לבעיות של הערכאות הראשונות, אלא רק מלות הסבר על העומס המוטל על בית־המשפט העליון. "אין בהצעת החוק כל הסבר לנחיצות הרפורמה". עצם העובדה ששלב ב' של הרפורמה – איחוד הערכאות – יוגשם על־פי הצעת החוק, בתיאום שייעשה בין נשיא בית־המשפט העליון לשר המשפטים, פותחת פתח לסכנה של שרירותיות, הם מדגישים. השופט שמגר, בתגובה להצעה להוסיף שופטים לערכאה העליונה, אומר, כי במדינות דרום ומרכז אמריקה, שם יש 20־30 שופטים בבית־המשפט העליון נגרם אובדן ריכוזיות ההחלטות, ולבית־המשפט העליון אין שם כל משמעות ביצירת שלטון החוק.

אי־אפשר היה שלא להתרשם השבוע, כי באמצעות הפרישה ממועצת השופטים רצו המחוזיים לפגוע בפרי טיפוחיו של שמגר. היה זה שמגר שיסד את פורום מועצת השופטים לשמש גוף שיעסוק בעניינים המנהליים והמקצועיים של המערכת השיפוטית. אף־על־פי שלמועצת השופטים אין כל מעמד בחוק, מטפח אותה שמגר כדי שתהיה משקל נגד למערכת האדמיניסטרציה של בתי־המשפט הנשלטת באורח אבסורדי על־ידי שר המשפטים. שמגר מקווה להעביר ברבות הימים סמכויות ניהול אלה לטיפולו. בשלב זה של התארגנות המחוזיים השתמשו השופטים במועצה כבבומרנג, כאומרים לשמגר: מועצת השופטים אינה מייצגת אותנו עוד כאיגוד מקצועי. מקורבי שמגר העדיפו להמעיט בערך הפרישה ולהציגה כמפגן ראווה, ואפילו לגלות הבנה לצורך השופטים ב"הוצאת קיטור". אותם מקורבים אמרו, כי "מועצת השופטים היא גוף וולונטרי שנוסד על־ידי השופטים ולמענם".

מערכת ההסברה בה פתחו השופטים השבוע כבר נשאה פרי. ח"כים, אישי ציבור ומשפטנים מבינים עתה כי הרפורמה אינה נטולת בעיות ויש להתייחס לקבלתה בכובד ראש. לבקשת סיעות האופוזיציה נדחה הדיון בקריאה ראשונה, שנקבע ליום רביעי האחרון, והוא יועלה ביום ב' הקרוב. השופטים שכנעו רבים, שבין אם הם צודקים ובין אם לאו אין להחפז באימוץ הרפורמה שתשנה את פני מערכת המשפט בישראל. כל מה שהשופטים המחוזיים מבקשים עכשיו הוא להרוויח זמן, שכן פגרת הכנסת קרבה ובאה. אבל שמגר ושריר נחושים בדעתם להמשיך בחקיקה.

אלהים מרחם על ילדי הגן

הגננת היא המלכה הלא מעורערת. במשך יום הלימודים עד הצהריים היא המנהיגה כשלידה עוזרת ושלושים וחמישה ילדים. דיבור אטי, מתיילד ואפילו שעה על דו־קיום. בקור בגן של אילנה בפתח תקווה

גני ילדים בארץ אינם קשורים ואינם דומים לבתי הספר. הם מבנים קטנים חד־קומתיים, חצר עם מתקני משחק, חדרים מאווררים, המחולקים ל"פינות": פינת בובות, פינת קוביות, פינת שלוחיה, פינת חי ועוד. בכל גן יש הרבה יותר "פינות" ממה שחוקי ההנדסה מתירים. הגן נתפס כמעין מקדש מבודד של ילדות תמימה, שהמציאות חודרת אליו בצורה מרוככת, מלבבת, קצת מצחיקה.

הגננת היא מלכתו הלא מעורערת של הגן. במשך יום הלימודים הנמשך עד הצהריים היא המנהיגה כשלידה עוזרת. שתיהן מבודדות לגמרי, מדי פעם באה אקורדיוניסטית, או מדריכה לריתמיקה, או מפקחת, אבל שיגרת הגן מבוססת על שתי נשים ושלושים – שלושים וחמישה ילדים.

בגלל הבידוד הזה התפתח הסיגנון האופייני לגננות: דיבור איטי, מתיילד, עם אוצר מלים מצומצם הידוע כ"סיגנון של גננת". במשך השנים השתכלל הגן והוטלו עליו משימות לימוד ועם זה לא השיגה אותו האווירה הנוקשה של בתי הספר. באחרונה התבקשו הגננות להתחיל בחינוך לדמוקרטיה ולדו־קיום ואפילו ללמד את מגילת העצמאות.

ביקשתי מיפה שטרנברג, האחראית על כמאתיים גני הילדים בפתח תקוה, לשמוע סיכום שנה בגן הילדים. היא הסכימה ברצון והרשתה לי לבחור בכל גן שרק ארצה. בחרתי בגן של אילנה. אילנה חששה וכדי להפיג את חששותיה הסכמנו, שהיא תנהל את שיחת הסיכום ואני אשב ואקליט את דברי הילדים.

באתי בסביבות שעה עשר. הילדים ישבו ב"ריכוז" בחדר הגדול של הגן, על כסאות סדורים בצורת ח'ית. אילנה מרשה להם בגלל החום להסתובב יחפים והם נראו מאושרים ומסוקרנים. שקט מוחלט שרר בגן. הגננת נתנה הוראה: "ילדה שהשם שלה מזכיר לנו צבע תתחלף עם ילד שהשם שלו מזכיר לנו ים". גל קם והתחלף עם שני.

הגננת שאלה כל אחד מהם אם טוב לו במקום החדש ואם אי פעם לא רב עם הילדים שהוא יושב לידם. שניהם נענעו בראש כסימן לכך שאף פעם לא רבו. "טוב לשמוע", אמרה הגננת ועברה לשאלה הבאה: "מי יכול לספר לנו על מריבה, מעשה בלתי רצוי, שקרה פה בגן?"

ניצן מצביעה, מותר לענות: "שחר אמר לנו לצחוק על יניב".

הגננת: "צחקתם?"

ניצן: "לא, כי יניב הוא ילד טוב ולא עשה לי כלום".

הגננת שיבחה את ניצן והוסיפה לשאול: "למי קרה מעשה טוב ורצוי?"

ליאור: "עזרתי ליניב במחברת ובכל מיני דברים כי אני ראיתי שהוא לא מצליח, אז אני עזרתי לו".

הגננת משבחת את ליאור ואז הבחינו הילדים בדבורה שחדרה לחדר, כולם קמו, התחילו להתרוצץ בבהלה: "מה זה הפרפר הזה" ולצרוח: "אמאלה, אבא, אני מפחדת". ילדה אחת נכנסה להיסטריה בגלל "הפרפר הזה". הגננת נזפה: "אם אתם מפחידים אותו, הוא נעשה עצבני ואז הוא יכול לעשות מה שהוא רוצה" ובתושיה, לקחה תרסיס עם מגבת, התיזה על "הפרפר" והכתה בו חזק כשמקהלת ילדים מלווה את צעדי התקיפה שלה: "לך מפה ילד רע, גן, גן, גן".

הדבורה עפה מן החדר, כנראה בגלל העלבון שעורר בה הכינוי "פרפר". הגננת החזירה את השלוה בעזרת "גונג" שהוציאה מכסה על מעמד סיני. הילדים התיישבו על מקומותיהם, לפי הוראתה הרכינו ראשיהם וזקפו אותם שוב

תינוקות של בית־רבן. סוף שנת הלימודים

לצלילי הגונג וה"ששש... שקט" של הגננת.

השיחה נמשכה במקום שהדבורה הפסיקה: "מה זה מעשה בלתי רצוי?" שאלה הגננת.

רן: "שצעקו עלי".

גננת: "מי צעק עליך?"

רן: "גל וניצן ודן".

גננת: "למה זה לא טוב שצעקו עליך?"

רן: "אני לא אוהב צעקות".

גננת: "מה עושה לך הצליל של הצעקה?"

רן: "עצוב".

גננת: "נכון מאוד".

סיום הקטע הזה היה במעשה טוב ורצוי שתיאר גדי: "שאני נכנסתי למרפסת, אז שאלתי אותם אם אפשר לשחק, אז הם אמרו לי כן".

המעבר לפרק הבא נעשה לפי הוראת הגננת. כולם עצמו עיניים וחשבו מתי קרו להם מעשים בלתי רצויים בבית עם האחים ואפילו עם אבא ואמא.

תמר סיפרה איך אחותה רותם הרביצה לה פעם ואמרה שהיא ברוגז. אחרי הצהריים רותם ביקשה סליחה. אף אחד לא אמר לה לבקש "היא סתם חשבה".

עומר סיפר שהיה ברוגז עם אח שלו והגננת שאלה אם למישהו קרה פעם שהיה ברוגז עם מבוגרים.

בשקט שהשתרר הטיל אחד הילדים בתמימות וללא מעצורים סיפור, שאירע לו עם אחד המבוגרים בסביבתו: "הוא היה אתי ברוגז כי אני לא יכול לדעת את כל האותיות בבת אחת. אני יודע איזה חמש ארבע אותיות. אז בכיתי. הוא עשה לי ככה (הילד מראה איך המבוגר סוטר לו וכובש אותו) כאב. הוא ניסה ללמד אותי, אז אני אמרתי לה: לא רוצה. אז הוא אמר לאמא לא להתייחס אלי. אז בקשתי ממנו סליחה. אז הוא אמר: לא רוצה להתייחס אליך. מה הוא עושה לי כאב? האם אני לא רוצה ללכת אתו לים איפה שהוא רוצה? זה מפחיד. הוא אומר לי: פתחן ועוד אחותי אומרת לי פתחן, זה מעצבן אותי".

הגננת שהיתה המומה מהסיפור שאלה: "איך השלמתם בסוף?"

הילד: "שאמרתי לו: סליחה אני מצטער".

גננת: "למה ביקשת ממנו סליחה?"

הילד: "לא רציתי שזה יימשך, כי אחר כך הוא משאיר אותי בחדר לבד וכל הזמן אומר לי לא לראות טלוויזיה".

גננת: "עכשיו זה כבר לא ככה נכון?"

ילד: "הוא נותן לי בעיטות בטוסיק וזה מעצבן אותי כל הזמן. הוא שופך עלי מים ועושה לי ככה (הילד מדגים תנועות צביטה) הוא שובר לי ביצות על הראש".

זה היה יותר מדי לכולם. רן מיתן את הכאב עם סבא שלו, שבא ותמיד נותן לו ממתקים. ניצן סיפרה איך הורידה כעסו עליה, כששברה כוס במטבח ואחר כך סלחו לה.

הגננת שאלה אם מישהו היה ברוגז עם השכנים שלו והילדים סיפרו על מקרים של ברוגז עם חברים, שכנים ואז נשאלה השאלה: "אתם יודעים שלפעמים אנחנו ברוגז בגן ומשלימים, לפעמים אנחנו ברוגז עם האחים שלנו ומשלימים, לפעמים אנחנו ברוגז עם ההורים שלנו ומשלימים, אבל כל האנשים בארץ קצת ברוגז עם השכנים שלנו".

הילדים זיהו את הבעיה: "זה הערבים, הערבים".

הגננת המשיכה: "וגם אתם אנחנו רוצים להשלים. אז איך אתם מציעים שאנחנו נשלים עם הערבים? יש לכם רעיון?"

ילדים במקהלה: "כן, כן".

גל הראה תנועת "שלום" עם הזרת. הגננת שאלה: "אתה חושב שאם נושיט להם את האצבע הקטנה הם יהיו אתנו בשלום באמת? אולי חוץ מהאצבע צריך לעשות עוד משהו?"

גל: "נהרוג אותם ואז נשלים אתם".

ענבל: "נגיד להם שאנחנו לא נעשה לכם בכלל רע, רק שאתם לא תעשו לנו רע".

שני: "שילכו למדינה אחרת".

גננת: "לאיזה מדינה?"

שני: "לאמריקה".

גננת: "אמריקה שייכת לאמריקאים, היא לא של הערבים".

שני: "אז שילכו לצרפת".

גננת: "לא תמיד כולם רוצים ללכת. יש כאלה שאומרים שהם דווקא רוצים להישאר".

תגובת הילדים באה בזרם. ילד אחד הציע: "ניתן להם במכות על הראש שהם יעופו מכאן". אחר הוסיף: "אפשר להגיד להם שיפסיקו רגע את המלחמה ואז נגיד להם שאם הם רוצים את הארץ הזאת שילכו לחפש להם ארץ אחרת, כי אנחנו לא יכולים לתת להם את הארץ". ילד נוסף הגה את הרעיון: "נגיד להם שאם הם רוצים להרביץ שירביצו לעצמם, אם אנחנו רוצים מכות אז אנחנו נרביץ לעצמנו".

הגננת עצרה את השטף וביקשה לדבר "באצבע". הזרועות הקטנות הושטו קדימה בלהט.

עדי: "שילכו לארצות שלהם ושאם הם רוצים שיבואו לבקר אותנו רק שיהיו אתנו שלום".

מאיה: "ניקח פתק ונכתוב: להשלים עם הערבים, נקמט אותו ונשים בכותל ואלוהים אולי ימלא את מבוקשנו".

הילדים אינם יכולים לחכות ומתפרצים עם רעיונות שלום: "שירביצו להם עם שוט כמו לחמור, שהם יעופו ככה מהארץ שלנו". "שילכו לערבים שהם חברים שלהם ואם הם לא ידעו איפה החברים שלהם או אם הם יחפשו, ימצאו". "אם הם רוצים את הארץ שלנו אז אנחנו לא יכולים לתת להם, אין לנו ארץ אחרת". "נעשה להם כמו במצרים. ניתן להם עשר מכות".

מהפתרונות לשלום עברה הגננת למגילת העצמאות. "מה כתוב בה?" שאלה.

גל: "שנחיה עם הערבים בשלום".

תמר: "שנהיה שלום תמיד".

מיכל: "שארץ ישראל תהיה נקיה".

"מה עוד כתוב במגילת העצמאות? למי שייכת הארץ?" שאלה הגננת.

דן: "ליהודים".

גננת: "לאיזה יהודים?"

דן: "לצברים".

גננת: "מי עוד יכול לבוא לארץ?"

ילדים: "ערבים, חברים מארצות אחרות".

גננת: "יהודים?"

ילדים: "לא יהודים ולא ערבים. אורחים".

גננת: "במגילת העצמאות כתוב שמדינת ישראל היא בית לכל..."

ילדים: "הצברים".

הגננת לא היתה מרוצה מהתשובה ומיכל הצילה את המצב עם התשובה הנכונה: "היהודים". הגננת שאלה: "אם יבוא יהודי שהוא כושי מותר לו לעלות לארץ?" מקהלה: "בטח". הגננת הוסיפה: "למדנו בפסח שמשה הוציא את בני ישראל ממצרים. לאן הוא הביא אותם?" מקהלת ילדים ענתה: "לישראל". הגננת הקשתה: "למה?" מקהלת הילדים ענתה: "כי אין לנו ארץ אחרת". הגננת השלימה: "כי אלוהים הבטיח את ארץ ישראל לעם ישראל".

בשלב הזה נמאס לילדים מהציונות והם התחילו לקרוא: "אוכל, אוכל".

אחרי האוכל שהגישה בתיה העוזרת, סנדוויצ'ים עם גבינה לבנה וזיתים, גבינה עם שוקולד, חומוס וגבינה צהובה, ואחרי ששתו מים, אמרו הילדים מה הכי טוב בגן. הרשימה כללה את הפינות השונות, את ימי ההולדת, את החברים, את הרשות ללכת יחפים בסוף השנה, את הגננת ואת עוזרת הגננת ורק ילדה אחת אמרה בכנות: "למשוך תשומת לב ולרוץ לבית שימוש באמצע הריכוז".

صكنا من الاهل

هكذا من الأصل

משא
לספרות, אמנות ועיון

יער קסום

מאת לאה שניר

מאיה בז'רנו, „רצף השירים" (1972–1986); הוצאת „עם עובד"; 156 עמ'.

שירתה העשירה, הייחודית ורבת העניין של מאיה בז'רנו לכדה כבר עם ראשית הופעתה את תשומת ליבם של קוראי שירה ומבקרי שירה, אשר ניסו לפענח את הצפנים המיוחדים לה, וביקשו להעמיד מבנה פואטי מוצק לשירה זו.

„רצף השירים", המכנס אסופת שירים מ־1972 עד 1986, אינו מניח למבקר או לקורא להתחמק מפני מפגש מחודש עם עוצמה שירית, מקורית ובלתי נורמטיבית, הבועטת בכללי הלשון הייחודיים של המסורת, שאינם כפופים לסוג מבנה לסוגי מקובל, ועל כן מאפשרים לה מרחב של התעלמות גם מן הצורך המובן להיות קומוניקאטיבית. תחת זאת, נפרסות כמניפה אין סוף אפשרויות מרתקות של שימוש בלשון בעלת תחביר ייחודי, הבונה תמונות מפתיעות בקישוריהן ובמוסיקאליות שבהן.

הקורא, המבקש לחדור לעולמות שירים אלה, מן ההכרח שיסלק הצידה כמה וכמה הרגלי יסוד של קריאת שירה. אזי תהיה הליכתו בשירה של בז'רנו כהליכה ביער קסום מלא הפתעות, שעציו, שיחיו, פרחיו, חיות הבר וציפוריו הם „עיבודי הנתונים", „המאמרים השיריים" והשיטוט על „סיב אופטי" ב„כוכב הנפש הפנימי".

תחילה מוטב לוותר על חיפוש אחר מוקדים מרכזיים בשיר, או אחר הגרעין הקשה שעליו ניתן להצביע כעל מקום הולדת השיר. ויתור זה מאפשר זרימה בואריאציות לשוניות המכוונות על ידי כיוון אסוציאטיבי. אלו מחברות מראות לצלילים, לריחות, למצבי נפש ומצבי עולם, היוצרים כולם כאחד עולם מילולי בדיוני בעל סדר ייחודי, הגיוני לעצמו, המופקע לחלוטין מן הסדר המקובל. מטבע אי־הסדר החיצוני בשיר של בז'רנו הוא סדר פנימי מדוייק בעל מורכבות אוטונומית – לגיטימית לעצמה.

מוטב לנוח מראש מאפשרות לזיהוי ניסוחו של מצב הקיום האנושי, שממנו עשויה לנבוע איזו השקפת עולם שירית, המעמידה עולם מובן, מדוייק ועקיב. תחת זאת יימצא הקורא, כי מה שנראה כרסיסי־מחשבה או כקטעי־מציאות משוללת הקשרים נורמטיביים, מעמיד תפיסת מצב אישית, פנימית, המבקשת לומר כי רק מתוך תהליך של פירוק לפרטי פרטים עד כדי אטומיזציה של הלשון, ניתן לחדור אל פנים החומר השירי ולהבין את תנועת הפירוק והחיבור הבלתי נלאית שלה.

העולם, אומרת בז'רנו, מורכב מאין ספור מציאויות מילוליות זעירות, המונחות במוחו של המתבונן, ואלה, מתוך בסיס שונותן מהוות את השלם, שבאורח דיאלקטי אינו ניתן לתיאור כשלם אחדותי, הארמוני.

לצורך מיקום עצמה בעולם, מבקשת הנפש המתבוננת אחר צורות מילוליות ופלסטיות שלימות וסגורות, אולם יש במגמה זו משום פגם יסודי, משום שבאופן זה מתרחש ממילא ויתור על חלק מן הפרטים, שאין מורכבותם מאפשרת את שילובם בשלם, ועל כן אין הדבר מקובל עליה. [...] עימם בכליו האמנותיים. משמע: אין המשורר עושה שימוש טוטאלי בחומרי השיר, ובאפשרויות הכלים המוגבלות שמעמידה בפניו השפה.

תאמר, מהו הקשר בין „רוח הערב בשבים לילה" לבין „מי יקנות מורגלים ברדידים", לבין „כתפי עבדים משחירים", „חתול מסודר", „דרירים" וכו' (האלמנטים המודגמים לקוחים מתוך השיר הפותח את האסופה „עיבוד נתונים" 1, עמ' 9). לכאורה אין כל קשר, אלא שבעולם שירי שבו קליידוסקופ של מציאויות מילוליות מתפקד כבתוך חלום, מהלך כוחו של קשרים אסוציאטיביים הוא בעל לגיטימציה ברורה. יתר על כן, אופן זה של הרכבת המציאות מחדש, הוא אולי ביטוי אותנטי למרכיבי התודעה החושית והאינטלקטואלית המתרוצצים מתוך חירות על פני מרחבי תרבות, ועושים שימוש ברבדיה ובהומוריה המגוונים. מרחקים גיאוגראפיים מתקצרים בכוח המלה. תופעות טבע עזות נוגעות ב„אני" ומחברות אותו אל הממשות היקומית. עניני פוליטיקה מוצאים מהקשרם הרציני ומועמדים באור אירוני המקטין אותם לממדים מגוחכים. איש בעל שם סתמי נהפך לדמות מיתולוגית. בהשתלשלות זו של הדימוי והכוח היוצר, לגיטימית אף הופעתו של המשיח המביא עמו סדר חדש, שאינו פחות רלוונטי מן הסדר הנורמטיבי המקובל.

החירות המוחלטת של השימוש בשפה, הבאתה עד לכלל צירופים תחביריים שיש בהם משום אבסורד והיעדרו של כיוון ליניארי או אפילו ספיראלי, יוצרים צירופים יפיפיים, מרהיבים באיכויותיהן החזותיות כגון: „מצבת כוח אדם כבו זכוכית נשפכת.../ אגם סיסיקה משכתב אגמים./ שוקולד מפציר בחלום/... לפנים חלונות דיברו בקול רם./ ... כמחשבת תומות/ בסיר ויורה רותחת" („עיבוד נתונים" 2, עמ' 10). מצוי כאן עושר וריאנטי של הקשרים לטונים, שחיבורם זה לזה מאפשר לגיטימיות טוטאלית לפרשנותה של העין המתבוננת בכלל הדברים המצטברים. עין שאינה נרתעת מפני זיהוי הכאוס שבכל זה. כאוס שמטבעו הוא מטשטש תחומים, ורק ניסוח מילולי פראגמנטארי המתאר אחד לאחד את האלמנטים המסויימים ומנסה את הקשרים הסמויים שביניהם, עשוי לשרטט איזה גבול בין אלמנט לאלמנט, לבודדם, לעצב להם צורה מוגדרת ובכך להעניק להם משמעות ייחודית משל עצמם.

ראוי להתבונן אף בשבירות התחביריות והמעברים המפתיעים שבין שורה לשורה ולהיווכח כי הצורה המשוחררת, שהיא לכאורה חסרת הגיון, משרתת את ההיבט התימאטי. שכן, החומר הכאוטי אינו מעוצב כצורה מובנית, ותהליך התמורות של היצירה עם עיצובו, ומתן סדר פנימי בו, מצויים כל העת בהתרחשות מתמדת, שהיא לעתים תבוסות פרועה, צבעונית וחושנית עד מאד.

אופיה של השירה המודרנית מאפשר עירוב תחומים וקישורים בין מערכות סימאנטיות שלכאורה הן בלתי ניתנות להפגשה. מאיה בז'רנו מנצלת עד תום את הפוטנציאל הסמוי בהפגשת המערכות הסימאנטיות. כך, למשל, קונה תיאור טבע עושר ועומק מפתיעים על שום שבעיות המעבר מעולם לעולם, ומרמת לשון אחת לאחרת, בלי שייפגם דבר, הן במבנה השלם של התמונה ההולכת ומתרחשת, הן במוסיקאליות, שהיא מרכיבי היסוד של שירה זו. „שריון פרחי הלטוס./ ועם שחור מתרברב על גדולים בצמרת/ ראשי הורידים פעמו ונטיפי האפור/ בילבלו חושים. טורפו המלעים שבכבדו כצבעונים בבשלותם/ הלוך ובכה מרד על הגבעה הדקלי" („עיבוד נתונים" 3, עמ' 10). המשכו של השיר מלמד על התחברות טוטאלית של ה„אני" עם העולם מתוך מפולשות מוחלטת אליו, כדי שמקסימום גירויים יגע בו ויחברו אל מה שמצוי מוצבה לו.

כאן מתרחשת ההיסטוריה שוב בהקשר ישיר ופיזי ממש על גופו של האני. „על חוי קרן קרדות" (שם). האני מתעלם מבני הארם שסביבו. הצורך לבדוק את מערכות קשריו המורכבים עם העולם אינו מאפשר אינטראקציות אנושיות עם הזולת. הכרח הוא ש„אני" יוותר על השימוש במלים להסביר את עצמו לזולת למען יוכל לרכז מירב הכוח כדי להתחבר באורח חושני וטוטאלי אל הטבע והנופי. „מי בושם דוהרים אל הפיגמה" שהיא פיסגת ההתרגשות הפיזית והרוחנית כאחת. „הגבעות קרבות כשדי נעמה", הגוף ההופך בשבעיות מוחלטת לחלק מגופה של הדוברת נתון בהקשר חושני עז

מאיה בז'רנו

לדמותה המקראית של נעמה בת למך, אחות תובל קין, שלה מיוחסת המצאת הקינה והזימרה.

מבקרים אחדים מצביעים על קו אופייני בשירה של מאיה בז'רנו, המבוטא ע"י היבדלותה של הדוברת מן השימוש בביטויים בעלי גוון אישי. תחת זאת, לטענתם, נוגעת שירה זו בביטויים מילוליים בעלי טווח מרחב רחב על־אישי, העוקף את אופן הביטוי הלירי, האישי, המקובל מאוד בשירה המודרנית.

אני מבקשת לחלוק על אבחנה זו באמצעות התבוננות בשיר אחד מתוך שירים רבים אחרים שגם בהם מצוי אותו קו אישי, שאין המשוררת מוותרת עליו, אלא שהיא מעבירה אותו אל הקורא באמצעות צפנים מרומזים. בשיר „עיבוד נתונים" 4 (עמ' 11), מתארת בז'רנו את בדידותה של הדוברת היושבת לבדה בחדרה בשעת ערב שבה מתרחשים במרחק חדרים אחרים ממנה, חיי חברותא עליזים ותוססים. בשעת ערב שבה „מתוקים עולים האורות בארמנו/ בשמים.../ סחרורי העשן בחדרים והכיז הבלים מתאדים/ בלימון, בתפוח..." לשם כמיהה הדוברת המבקשת לקחת חלק בהתרחשות נעורים זו, להיות שייכת, אחת מן הכלל ומשולשת־ייחוד. „מי יתנני קרית נעורים חוגגת ברהיטה./ לא אשאר יצר דרי מול נופים./ בקילוסים חשקה נפשי בעגילי אהבה מפורכסים בחסר." אלא שהכרח היצירה הוא להיבדל מן ההמון, ולבודד מתוך מודעות בבדידות ובריחוק. שהרי זהו נגע המשוררת והיצירה בכלל, הגא כגורל שאין דרך כלשהי להימלט מפניו. „לחוץ אלי גורל כגבור מתחת לבגד," אין דרך לפרוץ את הסוגר, שהוא הבחירה ההכרחית ביצירה, על כן יש להפיק ממנו כוחות סתורים ומזוככים. „לביאה שלי, לביאך שלך,/ הסוגר קישוה,/ מעוך רק הדמיון הכבוש,/ וזה לביא שחור/ לבשה" (עמ' 11).

העושר המטאפורי בשירתה של בז'רנו הוא כמעט אין־סופי בצירופיו. מושגים מתחום המיתוס מתחברים אינטנסיבית למושגים מתחום הצעצועיה והפרוטים של הדוברת. מעכבות גם בעלות קונוטאציות טכנולוגיות [...] על ידי ארכיטיפים, זכרי תרבות עשירי היקף, ומשקלים לשוניים שנתהו על פני רצף הדורות.

בשירה זו לא חל איסור על שימוש בחומרים כלשהם לצורך בניית השיר. החופש לחבר ולפרק הוא טוטאלי. על כן נוצרים זה לצד זה צירופים מעודנים בצד צירופים שיש בהם פוטנציאל הברוּח של ניפוץ והתפרצות. באופן בהיר מנסות המשוררת את מפגשה המרתק עם השפה.

אפילו המתוק, שהוא ביסודו אובדנה של החירות, ופירושו מוות, הוא לגביה הכרח שיש להתכנסות בו, לבדוק את גבולותיו ולבאר את איכויותיו כדי להפיק ממנו משמעות. באותו שיר היא אומרת: „המתוק מצוי בשליטתי/... בוערנו כן, מוכן היטב מרצוני החופשי" („עיבוד נתונים" 6, עמ' 13).

חירות הנגיעה בחומרים המילוליים והניזירי התוויתי הטוטאלי, הוא העומד אף ביסוד ביטול ההשתייכות המינית המפורשת. היות הכוח המשורר נובע מן היסוד הנקבי והזכרי כאחד, מניח מראש מרחב נגיעה רב־כיווני בהרבה, ורב פנים יותר, לפי שמתבטלים גבולותיו של הגוף ומאפייניו הביולוגיים. „למי אני דומה לאיש או אשה/ זה, זה/... באה לי בירושה תבונה צורה/ תשוקה בוערת למי/ היא דומה, למי שאני אוהבה." (עמ' 13).

נטייתה של המשוררת לעשות לסירוגין שימוש בגוף ראשון ובגוף שני בפנייתה אל עצמה, מאפשרת נקודת תצפית כפולה המתרחשת סימולטאנית ויוצרת בו זמנית קירבה וריחוק בהתבוננות של האני בחוויותיו, המתרחשות תוך תהליכי קיום לשוני, המנסה לרייק בתיאור נסיונותיו, ללא גלישה לפרשנות סובייקטיבית מצמצמת. עם זאת, יהא אשר יהא, לעולם יישאר השיר ביטוי מורכב למצב נפש אישי מובהר או מובלע, אפילו הוא נראה כאילו רק המוח הקר והמנותח מתפקד בו כשחקן ראשי.

חלק מן השירים במחזורי „עיבוד נתונים" השונים, מלמד על חריגה קיצונית מכל חוקיות לשונית שהיא. חזויות מונחות על הנייר ללא כל קשר פנימי ביניהן. גם המשפטים הבודדים אינם שומרים על קשר פנימי שבו מלה מצטרפת למלה לכלל ציור פרגמנטארי כלשהו. הכאוס מאכלם את צד הצורה וצד התוכן, ואפשר כי כמותבים מסויימים שירים אלה הם מיותרים ורק מתוך שיקול של מסירת מבט רצוף על כלל היצירה, הוכנסו לאסופה. בשירים אלה מתקשה הקורא להגיע לכלל ארגון שירי כלשהו, ומה שנותר מהם הוא אולי רק המוסיקאליות, והרושם שהיה כאן מעשה של השתלטות העט על כוחו המרסן של הכתבה. חרף נקודה ביקורתית זו, יש עניין להתבונן בשירים בלתי מעוצבים אלה, כדי להבין את תהליכי התרחשות המגע בחומר־ההיולי ובמפגש הראשוני הנרגש של המשוררת עם ה„לֵבָה" שבתוכה המסבבת את קוצר ידה של השפה לארגן או לעצב ללבה זו צורה אומנותית כלשהי.

אולם שירים רבים באסופה זו בנויים באורח הגיוני ומעידים על הכותבת ששליטתה בשפה היא כה זורמת, עד שהיא מצליחה ליצור שירים שהם לטעמי מן היפים והמרגשים בכלל בשירה העברית העכשווית. כמה, למשל, „עיבוד נתונים 14", המתעד מצב מקלה של הדוברת. באמצעות יסודי הגוף מתחברת הדוברת אל הורץ באורח חושני ורב עומק. או „עיבוד נתונים 15", שהוא שיר טבע יפיפה ומפתיע במקוריותו ובהסתעפויותיו האסוציאטיביות. או המחזור „עיבוד נתונים 20", המוסר רצף של נסיונותיה כולי מילדות לנערות, להורות, עד לזיקנה המנותת – המסתיימת בסוף הדרך אך תבוייה בפוטנציה כבר בראשיתו של הרצף הכולי.

הקורא בשירייה של בז'רנו, נדרש לקשב מתמיד ולמעקב הדוק אחר הנושא המוסבק. עליו להיות מצוי במקורותיה של התרבות העברית ולשלוט במכמני המיתוס והתרבות העולמיים. ובעיקר שומה עליו להשתחרר מצפיות נורמטיביות של איתור סדר ישן במעשה עיצובו של השיר.

שפתה, הניזונה מרבדי המקרא והשירה הימי־ביניימית, היא שפה מעונה אלוהיות. המשוררת אינה נרתעת מלשון הנשגבה. לעיתים, כמעט באורח מפתיע, נמצא שלשון היום־יום אינה מספקת אותה והיא פונה למקרא כאל המקור המפרש המובהק. „ישבו באוהל, נכון יותר

(המשך בעמוד הבא)

„מאה שנים של בדידות" לעניים

מאת אורציון ברתנא

מאיר שלו, „רומן רוסי", „ספריה לעם", הוצאת „עם עובד" תשמ"ח; 384 עמ'.

א. אירוניה ואלגוריה

הרומן של מאיר שלו מעמיד אותי במצב קשה. על־פי דעתי כמבקר, אני אמור להתפעל ממנו כי בנושאו הוא עוסק בזהות ישראלית, מה קורה לבני העליה השניה ולצאצאיהם, ועיקר סגנונו הוא פאנטאסטי. ועם זאת, אינני יכול להתפעל כי העיסוק בזהות אינו רציני והפאנטאסיה היא חיקוי של „מאה שנים של בדידות", שאינו מגיע לקרסוליו של המקור ואינו מוסיף לו מאומה. עם זאת, קשה לי לגנות את „רומן רוסי". כתב אותו אדם מוכשר. הוא מבדר בחלקים שלו. תיאורי הטבע שלו הם תיאור רענן וחביב של טבע ארץ־ישראלי, ותיאורית הוא כתוב בכיוון החדשני של הסיפורת המודרנית: הכיוון שסיפורת ישראלית בת־זמננו צריכה ללכת בו על־פי הבנתי. אבל זה לא זה. עם כל הכשרון ולמרות התוואי הנכון לכאורה שבו פועל חומר הסיפור, יש כאן זיוף גדול שהפיל לפח מהר מאד קוראים רבים. ומאד יתכן שגם את עצמו פרמה כאן הכותב, ומשום שהוא מאמין במה שעשה, מצליח מעשה־הכשל הזה, ברוך־הכשרון, להטעות.

שתי בעיות מהותיות הן עיקרו של „רומן רוסי": האירוניה היתירה שבו, והאלגוריה המגוחכת, הקיצונית, שהוא כופה על הקורא.

נראה שהאירוניה היא חרב פיפיות כאן. היא אינה בשליטת המחבר שהסתבך בה בהוגן, עד שאינך יודע אם ללעוג לדמויות בא או להתפעל מהן; כאילו היה כאן בבסיס הכתיבה מערכון מוצלח שהתקלקל בגלל שכרונו של המחבר מהפעלת כלליה: שכרון שהביאו ליומרה להפוך את מערכונו למחזה. בעיקרו של דבר, האירוניה נובעת מקרבה גדולה מדי ל„מאה שנים של בדידות" של גארסיה מארקס. ספרו של שלו קרוב מדי לרומן הדרום־אמריקאי גדול זה, וצלו נופל כאן בכל שורה ושורה עד שתמה מדוע לא הזכיר שלו במוטו, במבוא, בגוף הטקסט הלא כל מי שמכיר קצת רומן ענק זה יחוש בצל הפלאגיאטי המאיים מן השורה הראשונה על „הרומן הרוסי" שלנו. וגורל־אנוש שהוא טראגדיה מטאפיזית־קיומית אצל גארסיה מארקס, נהפך לפארסה, אמנם משעשעת וכתובה בכשרון מסויים, אבל פשטנית מדי; קומיות שאינה מלמדת דבר; שעשוע לשמו.

בעיה שניה היא האלגוריה, שגם בה ניכרת השפעה ברורה, ברורה מדי, מ„מאה שנים של בדידות": אלגוריה היא כל העלילה של הרומן – התיאור של הכפר הנברא יש מאין בידי „אנשי בראשית" הציוניים שלו, דור הנפילים של העליה השניה, והולך ומסתאב כשיוצריו מזדקנים, כשהם מתעשרים, כשהם נעשים עבדים לעבודתם ושוכחים את האידיאלים שהניעו אותם, כשהם בודקים את האידיאלים בדרכם הקיצונית ולומדים שתוקף היצירה שהניעו אותם הפכו במשך השנים גלמים הקמים מיכאנית על יוצריהם, כשהם לומדים שגם הם לא יחיו לנצח, כשהם מכירים את הדורות הבאים, הדור השני והדור השלישי, הצברים הישראלים העצמאיים, ורואים שהאידיאלים הצמיחו דור של בהמות מגודלות, מטומטמים ועבדי־יצריהם, במקום „ילדי טבע" מקסימים, כשאין עוד כנגד מה להתקומם, כשהטבע כבר הוכרע לכאורה. וזהו כל הסיפור על רגל אחת במשפט אחד מחובר, שהרבה יותר ממנו אין בשלוש מאות תשעים וארבעה העמודים הארוכים מדי של הסיפור. במשפט אחד, כל העניין כאן הוא תיאור בהלל כמאקונדו של ארץ־ישראל. אבל, אל דאגה, בעוד ב„מאה שנים של בדידות" ההתנוונות היא כוח פנימי הנובע מתוך מורשתו של המין האנושי, ההרס העצמי הוא חלק מן התבנית שאין בה בחירה־חופשית אלא כורח של אופי ושל גורל המביאים לסוף המר, הרי כאן הכותב לא יעשה לנו דבר כזה: הוא אחד מן החברה. בסיום יש תפנית מפתיעה: בית הקברות של חלוצי העליה השניה הופך להיות שדה חקלאי המבקש של הכפר, הנוצר שוב להיות עובד־אדמה בהעדר כל מוטיבאציה אחרת אלא הסיפוק והנקמה שבמין, חוזר להיות חקלאי טוב, כמעט חוזר בתשובה, ואב לארבעה ילדים נחמדים. ואילו המספר, פרנקשטיין הצעיר, הופך להיות הדוד הטוב, המספר סיפורי ערש נעימים לילדים הקטנים. שלו דומה בעיני לכותב שבבוסה השנאה־העצמית־הציונית הדהיר את מרכבת־הסיפור שלו עד סף תהום. שם, כשראה לאן הוליך עצמו בפזיזותו, עצר וערך תפנית לאחור באותה מידה. לא רציני. עצוב. אבל זהו בדיוק כל התוכן האלגורי של הלהיט החדש בסיפורת הישראלית, רב המכר החדש של „עם עובד".

ב. שימוש לא מחודש בתיאור הפאנטאסטי

כאמור, השימוש העיקרי באמצעים הפאנטאסטיים הוא ליצירת אירוניה מההומור ועד הסאטירה: מקבלת מגבלות

מאיר שלו

הקיום החלוצי בארץ־ישראל „בבת־צחוק" ועד ביקורת קשה עליו. השימוש בפאנטאסיה לצורך אירוני בלבד משמעו אי־הבנת החומר הפאנטאסטי כחומר שנועד להציג תחומים חדשים ולא מצויים בקיום האנושי; חומר שבו הטקסט מנסה לפרוץ דרך בתיאור „המצב האנושי". מצב פאנטאסטי הוא מצב מוקצן מעבר לסבירות של יומיום. אפשר להקצין בתיאור מתוך השתאות; אפשר להקצין מתוך קריצה אירונית, הצגת ההקצנה כמראה מעוותת של מצב מסויים. בדרך זו בוחר שלו ב„רומן רוסי" (הול מן הכותרת, אגב). במלים אחרות, הדמויות אינן ארכיטיפים אלא קאריקאטורות; המצבים שבהם הן נתונות אינם תהייה על קיום אלא ביקורת על התנהגותם של מי שאמורים להיות חלוצי העליה השניה ויורשיהם.

אבל לא בדיוק כך הוא הדבר: הסגנון הפאנטאסטי „גדול עלי" שלו, ועצם בחירת סגנונו של גארסיה מארקס מביאה לכך שמאיר שלו אינו שולט בסיפורו אלא נשלט על ידו. סיפור אלגורי פשוט, שאת עלילתו אפשר היה למסור בפחות מעשירית עמודי הספר הנוכחי, „מתנפח" לממדים גדולים, משום שהמספר התאהב בסגנון ונסחף אחריו. בצורתו הנוכחית אין בסיפור התפתחות. הוא שב וחוזר, עמוד אחר עמוד, על תיאורי עוצמה – כוחו של המספר, בדירוזו הנושא את פרו על כתפיו, הסלק או הגזר או הדלעת הגדולים ביותר בעולם. הוא שב וחוזר, עמוד אחר עמוד, על תיאורי האנשה של הטבע – הרבורים וקברו של הכוהן, הצבוע האינטליגנטי. אבל חוץ מן המטרה האירונית, שהקורא מבין מהר את עקרונותיה, לא מושג דבר חדש בתיאורים אלה שהולכים וחוזרים על עצמם, לבד מן התחושה, שנקלענו לתיאורי הזוי מחורים: המספר התאהב בסגנון מעבר למטרה שבטקסט, והוא מאריך בו עוד ועוד; מבלבל את עצמו ומבלבל את הקורא, כי החזרות הסגנוניות מחלישות את האירוניה ואינן בונות מבנה משמעי במקומה.

ג. מחיקוי למאניפסט

אין לי דבר כנגד „רומן רוסי", לבד מן העובדה שאסור לחקות מקור ספרותי בצורה קיצונית כזו, כפי שהוא מחקה את „מאה שנים של בדידות" בלי להפנות את הקורא אל המקור. אם כי ההיסטוריה של שיבוח הספר, ללא איזכור העובדה הפשוטה שחטיבות שלימות ממנו נלקחו מישרין מספר אחר, מלמדת שאולי שיקוליו של הכותב היו נכונים. לאיש לא איכפת. כולם כבר שכחו את „מאה שנים של בדידות" או אולי קראו רק את העטיפה. או מה נורא כל־כך אם לעניי הדעת האלה הביא הכותב מארץ־ישראל „מאה שנים של בדידות לעניים". מה יש בכה יכיר לפתח את הספר. וכי הסלותיה והקלעבע לא [...]

העשה־שלי אינה כנגד הספר ולא כנגד הסופר. באמת, זהו בסך הכל ספר נעים לקריאה. ואם כי הוא ארוך מדי ואפשר היה בנקל לקצרו כדי המחצית ודבר לא היה נגרע ממנו, ואם כי קראתי אותו ודבר לא למדתי ממנו, אין זה נורא. הוא בהחלט נעים לקריאה. ואני כותב זאת ברצינות וללא שמץ של אירוניה. אפילו אפשר ליהנות מתיאורי־הטבע, מן הבקיאות בטבע ומן הרגישות כלפיו, שמזמן כבר לא נתקלתי בכמותם בספר ישראלי. בקצרה, כחומר קריאה לשעות הפנאי אין זה גמל, אלא בהחלט ספר קריא מאוד, ארוך מדי, נקודה.

טענתי היא כנגד ההילולה המטופשת שנערכת סביבו, כפי שנערכה סביב ל„עיין ערך אהבה", למשל. הצגתו כהישג, כחידוש, כמהלך־מודרני: הזה בכוחותו במסגרת הסידרה של „עם עובד", שהיא, בספרי המקור שלה בשנים האחרונות, שמרנית, חסרת ביקורת עצמית ולא תורמת מאומה לסיפורת הישראלית; לא מסתכנת בנעמה. בעיית „עם עובד" וספרות המקור שלו היא בעיה מהותית כשלעצמה, אבל שולית במסגרתנו וראויה לדיון נפרד. הבעייה העיקרית היא שספר זה מוצג בכל דברי השבח הנלהבים שנאמרו ונכתבו עליו כהישג מלהיב בסיפורת הישראלית. זו טעות שאין כמותה, זיוף ואוזלת־דעת של „מומחים" ספרותיים ולא־ספרותיים שאיני יודע אם הם נובעים מטפשות או מזדון.

יתירה מזו, הן באירוניה המגמתית שלו, העיבור־חיקוי האירוני של „מאה שנים של בדידות", שהוא טראגי־קומי, והן בניתוח החלוציות הארץ־ישראלית הוא שמרני, משפטני, חוזר על השגות שטחיות שכבר תוארו אבל „הגשש" מחד גיסא והויכוחים האידיאולוגיים שהתנהלו בארץ הזו ברמות הנבוכות ביותר, מאידך גיסא מי עוד לא דיבר על הטבע שאינו טוב או רע, או על הטבע הרע כניגוד לאידיאל הנאיבי הזיעין של „החזרה אל הטבע" שהציונות החייתה אותו בערבון מוגבל בראשיתה, מורשת מהאידיאולוגיה של ההשכלה, וכבר למדה את כל הסייגים לו ותיקנה את עצמה עוד לפני שמאיר שלו נולד? ומי עוד לא תיאר את ההסתאבות שחלה בתנועה הציונית הסוציאליסטית עם הרווחה כתוצאה מהצלחת העבודה הקשה ומהג'ינג יהודי שמיהר להשתמש בשיטות חרישות בחקלאות? ומי עוד לא ביכה את הנתק מן הטבע מחד גיסא, ואת ההורה האביבית אל הטבע מאידך גיסא? ואת התוצרות שהשתלטה על בני המייסדים ואת רדיפת המותרות והמיכאניזאציה שהיבשה על רבים את דעתם ואת ההזדקנות ואת הנתק בין הדורות? והלא הכל כבר נכתב ובצורות רציניות הרבה יותר, ולכל מה שכתוב כאן יש תשובות וסייגים ושיתוחים מורכבים הרבה ממה שמוצג כאן. אבסורד הוא לעשות דבר מיושן זה, תיאוריה מיושנת וחד־צדדית, לנס של מהפך בסיפורת הישראלית הצעירה, פריצת־דרך לעשר ממין זה.

אין מנוס מן המסקנה כי זו ארץ אוכלת יוצריה. יושבים כאן יוצרים בני „דור בארץ" ו„דור המדינה" ששנים עסקים ברצינות, בהיקף רב, בידע, ומתוך יכולת ספרותית בנושאים אלה של ציונות ואיכות הקיום שלה, אידיאלים שקמו על הדבקים בהם, ואינם זוכים לתשומת־לב משמעית. והנה קם יוצר אחד שאינו מחדש דבר בנושא, אלא עוטה עליו סגנון אחר, אמנם סגנון רענן וחביב, אך בסך הכל חיקוי סגנונה של יצירה גדולה אפילו ללא חיקוי משמעויותיה, והכל קופצים עליו כאילו ברא בספרות לפתות את ארץ־ישראל. ויש כאן גם עוול כלפי מה שנעשה בסיפורת הישראלית עד כה, וגם הצגת־כיוון לעתיד, פשטנית ולא נכונה. כלומר, גם פגיעה ביוצרים ישראלים שיוצרים ספרות נסיונית, שבודקים באמת אפשרויות תמאטיות וסגנוניות חדשות.

מדוע כך התייחסו לספר? מסיבה אחת, עיקרית, לדעתי: הפרובינציאליות שלנו בכל הקשור לתיאור המציאות הישראלית. רק משום שבא שלו ומשתמש בגרסה גארסיה מארקס באה ההתלהבות המצחיקה הזו. הציונות כמאה אבסורד. הלא זו פאנטאסיה לעניים ותו לא. זו לא פאנטאסיה שמאחוריה תפישה מטאפיזית ממשית, זו לא תימאטיקה מפורטת המתארת גורל, ארכיטיפים אנושים שהם תוצאה של הסתכלות בקיום־אנוש במעמקיו, והתהייה־הפירתורות מכך שהם אינם נגמרים בו, ואין הוא יכול להקיפם. זו לא סמאנטיקה של תיאור הנשגב כנשגב. ההיפך הוא הנכון, זו פסאודו־פאנטאסיה: תיאורים פאנטאסטיים שחלקם המירי־פשר, קטעי הזוי לגבאות הקוראים, ורובם נהפכים מיד על פניהם בלשון והתיאור האירונית שלהם, כשהחריג מתואר כמשעשע או כאמצעי לפתוח ביקורת על המציאות.

שמעו ביהופך שלנו שפאנטאסיה אופנתית היום. המעטים שמבינים את היקף משמעויותיה ואת תוכנה, את מה שהתיאור הפאנטאסטי הרציני מחייב לו את הקורא, חורש מן הקורא, אינם יכולים להתייחס ברצינות ל„רומן רוסי" כשבמקביל מתורגם לעברית „בלפאסאר" של דאהל. אבל הרבים שיודעים מה באופנה, שמחים לראות שהפאנטאסיה הנוראה, גם אינה יותר מאשר מערכון של „הגשש" [...] שלו כתב [...] פאנטאסטית עברית למהדרין. בקצרה, דווקא סיפור חביב זה של שלו, שאינו יודע מה לעשות בציונות ומחליט לעשות אידיאקה א לדראסה, הוא סימפטום לשמרנות כוללת והרסנית שנגלה ב„ספרות הישראלית כאופנה": נהנו קול רוב של מרבים בה שאינו מבין בין ימינו לשמאלו, שחושש מסיפורת שתחייב אותו לחשוב על קיום ברצינות, שרבק בהנאה בלאימירייה הלבוש מסווה של רצינות, של מודרניות, של מהפיכה. אם לקריאה נוצר הספר הזה, אם לא יהשפו בו או יתלו בו יומרות שונות, אין לי דבר נגדו. אך התולים בו יומרות של מהפיכה, חידוש, „דף חדש בסיפורת הישראלית", היוזרון אין זה אפילו גשר של נייר זהו גשר של קרטון: תפאורה סימפאטית שאפשר לראותה בלבד, אך אי־אפשר להשתמש בה.

רומא הקיסרית כמשל

מאת איזה פרליס

תורנטון ויילדר: „אידי מארס"; מאנגלית: יאיר בורלא; זמורה, ביתן, מוציאים לאור; תשמ"ח/1988.

הסופר האמריקאי תורנטון ויילדר (1897–1975), בן דורם של המינגווי וסקוט פיצג'רלד, פילס לעצמו דרך שונה מזו של עמיתיו. הוא לא נמנה עם צעירים זועמים ולא הושפע מזרמים אופנתיים, שרווחו ב„דור האבוד" של „בוגרי" מלחמת העולם הראשונה. הוא היה הומאניסט, מושרש בתרבות הקלאסית של יוון ורומא ויצירתו חורגת מתחומי מולדתו. במרכז עולמו לא החברה על מעצורותיה ולא היחיד ביחסו לחברה, אלא האדם המתמודד בבעיות נצחיות. „אינני היסטוריון החברה; אני ביוגרף היחיד". לסיפוריו ומחזותיו רקע מגוון, לרוב לא אמריקאי. הרומן הראשון שלו „הקבלה" מתרחש ברומא שלאחר מלחמת העולם הראשונה. ספרו הפופולארי ביותר: „גשר סן לואיס ריי" מעבירנו לפרו הקולוניאלית במאה השמונה־עשרה: „האשה מאנדרוס" – ליוון; ואילו „אידי מארס" – לרומא בימי יוליוס קיסר. בכל הרבגוניות הזאת שומר ויילדר על אופק, מתינות ופיכחון של מסתכל אוהד וחכם, ששיקולי הערכים מהולים בנימת אירוניה.

על פי זימון מקרים מוצלח, זכינו באחרונה לתירגומן של שתי יצירות חשובות, שגיבוריהן שני קיסרים של רומא העתיקה: „זכרונות אדריאנוס" מאת מרגריט יורסנאר ו„אידי מארס" מאת תורנטון ויילדר. בשני המקרים הגיבור אינו רק איש־מעשה, שליט האימפריה, אלא גם אינטלקטואל – מזיגה נדירה בכל הזמנים. מרגריט יורסנאר ותורנטון ויילדר מעמידים את גיבוריהם במצב המחייב חשבון־נפש: אדריאנוס כותב את זכרונותיו על ערש דווי ואילו יוליוס קיסר, הצופה אפשרות של קשר נגדו, מריץ אגרות־יומן אל ידיד נפש. שני הרומנים מבוססים על מקורות היסטוריים, המשמשים „לבנים" לבניין דמיוני, שכל כולו פרי המצאה של המחבר, התקשות הדמויות המרוחקות האלה מכוחישות, לדעת המחברים, את הגורל האנושי.

אולם בצד קווי־הדמיון רבים בולט גם השוני. ברומן של מרגריט יורסנאר נתפסת המציאות מנקודת־ראות אחת, זו של אדריאנוס, שאין כאן מקום לעדויות או לדעות סותרות, לגישה סאטירית או הומוריסטית. הכל נאמר ברצינות ובארכנות יתרה. חילוף הדברים אצל תורנטון ויילדר, אמן הקיצור והצימצום. „אידי מארס" הוא „רומן במכתבים" (בדויים), לא רק של יוליוס קיסר, אלא גם של מקורביו ואישים חשובים בתקופתו. מכאן ריבוי מרתק של נקודות־ראות, דעות וסגנונות, המאפיינים את מחברי־המכתבים וסביבתם. יש שמאורע מסויים משתקף בעיני שניים או שלושה אנשים וכל גירסה שונה מרעותה. תחבולה זו מאפשרת למחבר לא רק לגוון את עלילתו, אלא גם לשלב בה מלוא חופניים של סאטירה והומור. יחד עם כך אותה נגיעה קלה ומשועשעת אינה צריכה להטעותנו, שכן נושא הסיפור הוא רציני ואפילו טראגי.

חילופי־אגרות קובעים גם את השלד הכרונולוגי של הסיפור, שכן כל אגרת או מסמך נושאים תאריכים. העלילה מתרחשת בחודשים האחרונים של חיי יוליוס קיסר, (שנרצח ביום אידי מארס, 15/3, שנת 44 לפני הספירה), ומסתיימת ביום ההתנקשות. בסיום מביא המחבר קטע מספרו של ההיסטוריון הרומי, סואטוניוס (בקירוב 160–70 לספירה), המתאר בצורה מחושית את סצינת הרצח.

על פי הלוח הרומי חלו ה„אידים" במועד הירח המלא, בחמישה־עשר לחודש בחודשים בני 31 יום ובשלושה־עשר לחודש בשאר החודשים, כיוון שיוליוס קיסר הוזהר מפני ה„אידים" של מארס ולא שעה לאזהרות, נוהגים לכנות יום מועד לפורענות בשם „אידי מארס".

מסגרת הזמן הולכת ומתרחבת בצורת מניפה נפתחת. בסיפור ארבעה חלקים, שכל אחד מהם מתחיל מוקדם ומסתיים מאוחר מקודמו. החלק הרביעי, המסכם את כל הנושאים, שנדונו בסיפור, מתחיל בראשית אוגוסט, שנת 45 לפני הספירה ומסתיים באידי מארס שנת 44. חילוף הדברים באורכם של החלקים, ההולכים ומתקצרים, בכל שהתנאי הכרונולוגי שלהם מתארך. ברם, ההקפדה הזאת על ציון הזמן אינה אלא מראית־עין, המקבלת בבדיון. המחבר התיר לעצמו להעתיק מאורעות היסטוריים, שהתרחשו קודם, ולהרוס אותם למסגרת המצומצמת של עלילתו. כמו כן הציג דמויות היסטוריות, שבשנים 44/45 כבר לא היו בחיים, כאילו הן חיות ופועלות. „שחזור היסטורי אינו ממטרותיה העיקריות של יצירה זו. אפשר לכנותה בשם פנטסיה על מאורעות ואנשים מסוימים מתקופת ימיה האחרונים של הרפובליקה הרומאית".

בדרך כלל סבורים ההיסטוריונים, שרפובליקה זו מיצתה את עצמה ושינוי המשטר היה בלתי־נמנע. אולם המתנקשים בחיי קיסר טענו, שהוא סטה מדרך האבות וגזל מבני רומא את חירותם. רצח פוליטי זה הוא איפוא מבטא, השופך אור על בעיות השלטון, האחריות, החירות ושאר העניינים, שהאדם מתלבט בהם בכל הדורות. גיבור שהמחבר מורהו עם גיבות, המשמש לו גם „דובר" ראשי. מאידך גיסא, דמויות אחרות, המשתתפות בהתכתבות הענפה, מגלמות את הרפובליקה בדמדומיה.

קיסר הוא אישיות משכבה ומעלה, הן כאיש־מעשה והן כאיש־הרוח. חליפת־מכתבים, כביטוי לתקשורת בין אדם לזולתו, מבליטה ביתר שאת את הרב־צדדיות שבאופיו ובתחומי התעניינותו. לכל אחד ממכותביו מתגלה פן אחר של אדם מורכב זה, שכן מכתביו אל אשתו או דודתו שונים ממסמכים רשמיים, ולכל סוג של התכתבות „טון" וסגנון ייחודי. אולם לתחושה שלמה של כל צפונותיו זוכה רק ידיד עלום אחד, השוהה באי קאפרי, אליו נשלחות „אגרות־יומן", המהוות את חוט־השדרה של הסיפור.

כאיש־מעשה, מצביא ושליט, שומה על קיסר לפתור בעיות ממשיות באמצעים מעשיים. כאיש־הרוח אינו יכול שלא להתריע לפעמים אל התחום המטאפיזי. „האדם – מה הוא? מה אנו יודעים עליו? האלים שלו, חירותו, בינתו, אהבתו, ייעודו, מותו – מה פשרם של אלה?" מאידך גיסא כפוליטיקאי חייב הוא לשתוק את הקטורה בהתחשבותו בדעת ההמון, הדבק באמונותיו התפלות. הרציונליסט שבו דוחף אותו לבטל את הפולחן האלילי האבסורדי, אבל הוא חוזר בו. הנימוק הרציונלי טוען, שאין לדחוף את האמונה התפלה לירידה למחתרת. הנימוק האמיתי הוא שונה: „בעמקי לבי לא הייתי בטוח כי אני בטוח". מגרונו של קיסר מדבר תורנטון ויילדר, הספקן האירוני, היודע, „כי עולם אחר – אין", ובכל זאת נוסה למיסטיקה, הרי גם ב„גשר סן לואיס ריי" תוהה הוא, אם מות חמישה אנשים בהתמוטט גשר – מקרה עיוור הוא או מעשה השגחה עליונה.

במכתביו משיב קיסר על מיתקפה אידיאולוגית של חסידי הרפובליקה הרואים בו רודן עריץ, שגזל את חירותם. הוא מודע היטב לשנאה, שרוחשים לו אנשים כמו קאטו וברוטוס, הדבקים במשטר, שאבד עליו כלח. בעיניו הם דוקטרינרים מנותקים מהמציאות, ש„כלאו את נפשם במערכת קפואה של מושגים", שעה שהוא למד על עניני בני־אדם ועל ממשל מתוך נסיונותיו. „אנשים כברוטוס וכקאטו רואים בעיני רוחם מדינה של עובדים חרוצים ושקדנים, הבולות דמיונם הם מאשימים אותי כדבר זה עצמו". לפולמוס זה יש צליל מודרני ואקטואלי בדורות האחרונים.

רק דמות אחת בסיפור היא שותפ־דרך לקיסר, הלוא הוא המשורר קאטולוס, שהמחבר מרבב אותו בצטטו את שיריו, המדברים בעד עצמם. קאטולוס שר על אהבתו האומללה לקלודיה, אשה מופקרת מן החברה הגבוהה ברומא, המתעללת בו והורסת את חייו הצעירים.

„אשה פאטאלית" זו, שהיא אבן דמות היסטורית, ממלאה תפקיד רב בסיפורנו. אורחות חייה, חיי אחיה, קלודיוס, ובני חוגם מגלמים את הציניות, הריקנות והשחיתות של „נוער הזהב", המתרוקן ממוסר אבות.

השליט והמשורר משולים לשני קטבים, מרוחקים מן הציניות השכיחה, הראשון מתמודד עם המציאות כמות שהיא, השני יוצר מתוך כיסופיו עולם דמיוני, שלא היה ולא יהיה עלי אדמות. קאטולוס במכמני החריפים ונוקף את קיסר, ההוא היודע, שהשליט נכסף לזכות בהערכתו. „הוי מי יתן ויכין אותי אחד כקאטולוס. מי יתן וישבחני בחרוזיו אשר לא במהרה יישכחו". לשניהם נועד גורל של בדידות ושל מוות בטרם עת.

בשולי הטראגדיה של שני הגיבורים הראשיים סובבות גם דמויות קומיות. למשל, אשתו השנייה של קיסר, פומפיה, היא פתיה, הניתנת למאניפולציות בידי נשים חכמות ממנה. מכתביה ומכתבי שפחתה הם אתנחתות קומיות, המוסיפות חן וקלילות לסיפור הרציני.

„אידי מארס" הוא תורנטון ויילדר במיטבו. הקלילות והרצינות, הספקנות והאמונה, האירוניה והלירייקה, בעיות נצחיות וזוטות של יום יום – כל אלה גורמים הנאה אסתטית ומעוררים למחשבה.

ש. שלום

מתוך „ספר השמחה"

מחול שבע הרעלות

ליל אוצרת נשמות
לילה יתום מלילות,
דממות דממות דממות
אלמות תעלומות אמלות.

כל היציאות חסומות
כל הדרכים אבלות –
עלי השמחה מרומות
למחול שבע הרעלות.

כור היחוד

פתאם לא להיות יצור אדמה,
פתאם להקיץ בספירה אחרת
של מגע־לא־מגע מנשמה לנשמה
בערגה בהורה ונשיקה מטהרת.

להולד מחדש כליל מן החמר
של לבנת הספיר ברהם בדלהה,
כור היחוד בין זמר לזמר
על ערש כלולות מקשרת שמחה.

מחול טנדו

עברנו נתיב חיינו במחול מתנים טנדו
בשבי תזמרת קסם, צלילה בלב נסתר,
בעולם אולם שמחות ומבוך רעות עבדו
על כספת ראשינו נהר של מעפילים בהר.

ובכל שיפה נפשנו לא נתק צמד הידים
ובכל כבוי אורות לא אבדנו הקצב.
עתה לקראת נהנו נפתחים שערי שמים –
נכנס בם שנינו יחד, כל תעזבני בדד.

בשורת האביב

שמחה טהורה – עם הברכה על המטר
של חיים שהרו כססים בזירה.
השבה לא מתוק עוד הנבאי שבר לא מר
והימים פרחי פרק במתרות הספירה.

וממשלת בין עלש וכין מתנה
בדריכה במקום סביב סביב.
ופתאם בחדרתו נאשמת רעננה
[...]
על תלמי לבנה המבשרת האביב.

יגאל בר־אריה

טיפות של זמן

הפליטה אינה ממהרת לבוא
כאלו היתה לטה המשרכת דרכיה,
במחסות ליגנין אוטמים אזנים,
ספסל בית מכנים גבהות לב,
בריתה באור הפולבארי
פתיחה המוליכה ישירות לשבה.
על בריאות אין מה לדבר
גם משפל נואשו המיואשים
מתחזקים במעקפים שרברביים
נשימה שהולכת וכלה,
בספל נפרץ נשימתי,
מסכות חמצן, שאיבה, ערוי נוזלים.
בדרגת לחות גבוהה
גוף מאבד עצמו
שריריו מאכלים, שפתו התחתונה
משתרבבת כלפי מטה
עיניו גדולות נעצרות במבע מפחד
חרדת מות אומרים המומחים.
מסתכלים בתאריך הלידה
תשעה באב של 1907.
מתגודדים נוירולוגים, כירורגים, קרדיולוגים
מניפים זרועות לצדדים, מושכים בכתפיהם
שואלים אותי על בעיות וסקלאריות
מה לי ולבעיות וסקלאריות אני תוהה.
צמרת נבראת לאושה בישורים
כל אלה שעמדו על גג מגורי מדי איום
ומה על אלה שכלו בשם ושקי מלט
על מתפיקה
והתמונות של עומדים־יושבים־שוכבים
מימין לשמאלו

את שומעת בתיו את בני דודי עוד
אינך מכירה וכבר לא תכירי,
מוטב שנזדרז למלא את הבטחותינו
שמא לא יתקיימו אלא בשכבתנו.
נעשה מעשה ונלך אל קבריהם לפני
שיבואו בשבעה לנחם את אבלינו,
נאכל אבטיח של קיץ, נתנה על שרשים
כאשר לבסוף כלים שרשים מן העולם
נאמר בלחישה שימים אלה היו יפים
לדברים אחרים,
עמו מות, ולא לחיים קדם מות

(מתוך ספר השירים „הגאות של אפר", שיראה אור בהוצאת הקיבוץ המאוחד)

זכרון הכבשנים

מאת שמואל שתל

מיכל חפר, „בוערת בבבואים" – שירים, ספרית הוצאת „עקד", תשמ"ח, 64 עמ'.

עטיפת הספר, כשמה, בוערת בצבעים חריפים של ארגמן וסגול ועין אחת קיקלופית, כחול בירוק, מתוך מרקע של פנים קוביסטיים. מגן וכידון. דומה, כאילו אגרסיות נפשיות מבקשות את פורקנן בציור סוריאליסטי-אקספרסיבי זה. ואולי אינן אלא תגובה למיצר ולתעוקה של המיצר. לנוחה ייאמר, שהספר „אין תוכו כברו", ותוכו גלוש רכות „על קצות בהונותיה" (26). העטיפה, היא אולי פירוש ל„אוטופורטרט" (10) הקונטראברסיבי של המשוררת, שבו, היא „פורחת קיץ / תופסת רוח / מאבדת את הצפון / ומסתגרת / על הקיר הלא נכון". בשיר זה, היא גם „בוערת בבבואים" כאמורה: הנה דימוי בעטיפתה הצבועה: אך מיכל חפר האמיתית מופיעה ברמות „אשת לוט" (52) „נציב בזולת-מראי בקצות העצב", היודעת „הרחק מפיוטים ודעפסים, מלהם הקריסטורליזם" להיות „במשיכת עפעפי לאוויר", „בת מלך שהיתה „בסוד סרוס ועפורה", „בת-מלך פנימה" (52), „שתולה במעגלי / תומת ירידה", יודעת עובר משבית / הארמונה", לא מצאה לנפשי" (9). הנה, בבואתה האמיתית של מיכל חפר, משתקפת באבנם, שבו

שתוי ציפורים
קיוטות דרך
את עיני
ואת פי.
נשיים לקיתני
ואורות-צבאי
ודיבו בי לעצמם
ולא ידעתי
אם מבעתי
או שמשתי
את הגולים. (20)

אך אולי זאת היא דמותה הרב-אנפית של המשוררת: „פנים סדוקי זהוך" (54), מסוכסכת בזוהר אגרות / סותרת לפרפוריה / אצבעותיה אינן מתרבות / אפילו בבזוק" (55). „למעוד היא תמיד / על תנאי" – „רם כחול, הארים במלחמה/ התליך בברזל" (59), והשתקף באורם הולוד שבציור העטיפה – – –

מיכל חפר נשמה את „להט הקרמטוריום" של כבשני השואה ובאה אלינו, אל הארץ המובטחת לה על ידי אביה שהופיע כדי למקד באחד משיריה את „אש השרפים המרצדת בכבע שני": זה אביה, „שקירש בעיניו הכחולות ובעיניו הירוקות. כמה ציון, כעת איני יודעת / אם כחולות / או ירוקות / שתקו עיני אבי / אליך" (51), ועקר בכחול ובירוק ובאדום-שני שבעטיפת הספר... והיא יוצאת מעצמה אל אחיה „להפס פרחי כפור בחלונות עיניו" של הבכסה בטרבלינקה (53), ואל אמה היא יוצאת, „הבורכת תבריבי / תג / לליל הסדר" שבו הגף הקיטל הלבן של העודף סדריספה לתכריך-מתים. אך הלובן של המוות המרשים ביותר (הוא צבע האבל אצל היפאנים) הוא „לובן שכיפי הנזירות, הנפרש ככנפי צפורים / ברוך": אלה הנזירות שנורו למוות – בידי הגרמנים, בשיר „רקויאם" שנכתב בידי כריסטינה מאריה קרבוס (60), היא כריסטינה שהזהיתה את נפשה כנוצריה, במינזר רומים קתולי, בטרם היותה מיכל חפר.

אכן, דרך ייסורים ארוכה עשתה הנערה שיריל, הילדה היהודיה בת השש, מורשה, עד שהיתה לכריסטינה מאריה קרבוס, וחזרה אל עצמה, אל עמה ואל ארצה, ברמות מיכל חפר. גם במולדתה החדשה, המוות הוא בן-לויה לה והיא פותחת בשירה „צוחר / אל הכאב / כמו ללדת / כמו למות." (32) הרבה שירי קינה בספר „סורסים בנו לרטן את יגוננו" (33) „כי עלה מות בחלוננו" (ירמיהו ט') ו„לא נוכל לדני דלי" (33) ו„למשה תובל מחללי המוח שיוכל לנוח ועיניו פרוזות ערבה" (35 במקבץ) „עם כל המרופים / תחת מסכת מות / לבנה לי" (37) אני שמעתי „מישהו צעק את מותו בקולי" (27) ו„יצאה נשמתי / על בהונותיה/ בין קיץ לסתיו" (34).

מיכל חפר ישבנת בתוכנו מאז היותה ילדה בת שלוש-עשרה: לכן היא משוררת „ישראלית": ו„הבולות מכביזה בה את קדושת ירושלים / המופתי" (38), „ריח האדמה, מבריך בה את רגביה", „אוספת נפשי/ להיות בהם / פלג. / רוחצת חלוק-אבן" (28) המזכירה את השורות: „הצורית בין חלוקי השיר / לא ישטפך מים הרוח" (ש.ש) כך עולה מיכל חפר מ„דרך האכזר הלַמְנָה" „על כביש דמשק-בירות" במלחמת של"ג (46). אנו הקוראים, נפעמים מהכביש את דרכו הפוליטית ולא נותנה על עיקולין בין התהום הפעורה לרגלי מלחמת-הרשות והעליה התלולה „על גבול השמים" במלחמת-מצווה, בידענו כי המשוררת מלווה את בנה עם דיסקית האלמוניים על צווארו, בתקווה שיחזרתו לה הנס, שקרה להולך בדרך הטוריה.

יש במיכל חפר מן האמירה המגומגמת, ה„חותמת בסגיר את מבוכתה" (19). היא מבליעה את שאונו מגיע אל שפתיה המנתפקת „בשבת אישינוי / איש אל אשתר" (12), היא אוהבת, בשיר ממנה בן 7 מלים: „אותה נוכס בי / בשלוה / מכבע שערי / לאלומות." (11) ומעמידה את האלוהים מול האדם, בסוד הצמצום של 9 מלים בלבד: „רומה / אלוהים באמני אלי, / וכיד גלויה / אני לשה ארומה" (18). שורות אלה מרהימות בסקבילותן אל „עולה מתוך קצי / אל בין אצבעותיך / לַשׁוּת אותי כבורם כל /" (ש.ש.)

לא ארחיב על הפסלים העומדים בשער הספר: „שירים ופסלים", ותושפים מקסרבבבר בין השירים. ביטוי נפשה המורכבת של מיכל חפר, עולה מגיבוש החומר וגובר, לפעמים, בייחוד שלו, על שפת המלים. אמנם הפסלים השחורים-אפורים שבספר אינם אלא תצלומיהם, כלומר כפי שהם נתפשים בראייתו האמנותית של הצלם, ולא כפי שהם מעוצבים „באמת", כלומר בראיה בלתי אמצעית. הפסלים מופשטים לטעמה והרוח פילוה אותם, במאבקה לחזור אל החומר וליצור צורה ממנו. בין חיבוק ונהיה פולשת הרוח, יד אמונה לופתת מתנים וראשים לנגים מקשיבים בצוותא, לרוח העוברת ביניהם, במשק העבר.

אני חושב לנכון לסיים רשימה זו, בשורות המסיימות את הספר כרשו-התוויות הזה, שורות מרוכזות של שיר ופסל כאחד:

אני כַשָׁן
בפיקבורות שלום
על רקבים חיים
חורת עצמנו
והולגלישות ארוכים
בכל מקום שהחוגה /
שורפת בני
צלם.

★

יפה צינם, „אור אחר" (שירים), הוצאת אליקתר, תשמ"ח, 60 עמ'.

הספר נוגה אור אחר, „אור ערפלי, נוגה ומבליע, „אור דפור" האופף חלל חשוך לצבעוניות הגיגית, או כמו שכתוב „הגיגי האור, סקרין מבמנים" (11).

„המים זורמים במיסתור, במעיין עולה" המלים „מתחפות באורים עמומים", „הרוח מתהפכת", „נהרפת במגע נפש בנפש", רוח שכיבי עצבות" (13). „גל שקיעה בהר" „במישור סודות", „בדרך יתמותי" (18) באור האוירה הזאת, „העולם עולה בסוד המיסתורין", מגיע לאבסטראקט של בילבול חושים והדרך „האימה הממללת אל המוות" (35) אל שירת האינות.

אכן, זאת שירה באורו של עולם לא-מציאותי. אפילו פרקי הספר „בעמק הקרפסים" ו„בין ארזים" אינם חבלי ארץ גיאוגרפיים: ההרים אינם אלא „הרי ילדות", הרי זכרון, הרים שהם עמק הבכא. „הוד קודר בערוצים בוכה בקצב גלים שבים" (29) (אילו כתב את השיר הזה המשורר אביר אלון, היה ממשיך: „בוכה בקצב גלים שבים", כאילו ההרים הם מספרה לבכי הגלים של הים) אם ההרים מאבדים את ממשותם, גופים פחות קונקרטיים, לא כל שכן. יש „חשכה השקודה לזכך רגשות מבוגרים" יש „רוח הסמויה אפילו מעיני הבורא" (61) ה„רמיזן נרעש והחושים מתבלבלים: יש „צליל אור-קיצי" ברטר ב„אירנתם של סידקי החיים" (32) אפילו הדמות הקרובה של שורצה, אחות אמא, אינה אלא „עצב העולה ממנה, מרחיק ומקרב יופיה", תאור מצב-נפש העולה באוב ושב ושוקע בערפילים – – החושים מתערבבים: „השמיעה תופשת ראייה", „הבלתי ממשי עולה „במציאות אחרת", „ההר מגלגל סלעים, רחוק מכל מקום". כאילו הקולות הם הם המגלגלים את הסלע הממשי והממש נמצא רחוק מכל מקום שהוא. היחסים בין האוזן ובין העין הם הפוכים למעמד שבו „כל העם רואים את הקולות", יפה צינם מצליחה „להראות כל הגוונים / עד כי כל הקולות יידומו" (53)

הזכרתי לעיל את המשורר אביר אלון, הכונה על „מיצלול המלים שירה, שבה הפונטיקה של המלה באה במקום הגוון (אפילו את שמו הוא בחר כך, כדי שיצטלצלו ה„גוניך" ה„דלת"?). אכן, יש כוח רב במלה עצמה, ויש מלים המוצאות את משמעותן, האמיתית או הכוזבת, במיצלול עצמו המנותק מן השורש: אפשר למלל את גבורות ישראל ב„שומר מה מליל"? גם יפה צינם „בפתחת באור אחר" אל „סוד קרום העור" (9) איני יודע, אם יפה צינם ידעה, כי בתורתו של ר' מאיר, כתובת „העור שהלביש אלוהים את אדם וחוה, היו לכתונות אור". אך החלפת א' בע' היא בתודעה של השפה עצמה. יפה צינם עושה זאת גם בשירים אחרים: „החיים נושאים את הזוי אל הרים, אל קולות אימה שובר אדמים", או „שמש על גב שמש" או קטפה מַכַּך קטיפה" (52), או „מלקטת מגרלים דליים" (51).

כאן המקום לציין בצער, כמה שיבושי ניקוד המעמידים בספק את משמעות השורות. הקורא את „אֵל האותות ואֵל הרזים" (49) חושש, שהאל אינו אלא אֶל, תואר הפועל לציון הכיוון. האמינות מתערערת. מי יודע אם זה „קרבן אִשָּׁה" כמו שמודפס, ואולי זה קרבן אִשֶּׁה; ובהמשך קרבן עוֹלָה או כמודפס קרבן „עוּלָה". בכוחה של נקודה חסרה אחת, לערער את ההזדהות עם הכתוב, ההזדהות שהיא הסימן של השיר הטוב. שגיאות דפוס אלה הן מעטות ויש בזה, כדי להתנחם.

עיקרו של הספר הוא נר זכרון לנשמות הקרובים שאינם: אחות-אמא שורצ'ה, שיפה צינם „הרגיזה באוב מבור", כדי ש„תשוב מטה" אל הבור „שבו ושקע" (33); דודה שניה של יפה צינם, המשוררת מלכה לוקר, כשהיא „ברוכה מפחומת", „תוהה באשכון הדוך" בשיר ואמר שהוקדש לה, ובשיר האחר שכותרתו, כוכב ללא מלים, מופיעה הדודה, המשוררת, כ„כוהנת בתרכובים בגלימת עגיים, היודעת קולות מעבר" „עינה / שמורת טבע" ו„ספיפות אבן על אבן בעורקה". ועל כולם אביה, שיפה צינם מדליקה לו „נר תמיד של פולחן אהבה" שנקטע: „נפל תחתיו אבי / במעגל לא נסגר" (38).

עולה מבוקשי בסוד המיסתורין
על סיפור של המופלא
בזכות אור גזילי
התיירש לי אבי
באור בין קצה לקצה
גילגול עצמי
הָיָה
עינבלי יפעה (41)

זהו ספר של מות ושכול: השירה נתפשת „במלכודת זרמים נסתרים" „לברוא קרעי זכרון", אפילו „בשמצלצלים פעמונים בודדים // צוהלת פראיות בגיהנום": פריחת העצים אינה של גאווה ופאר הארוטיקה כי העצים צומחים פנימה, אל השרשים והעץ אינו אלא „אילן בשמות".

האור שבספר איננו „האור המתוק הטוב לעיניים" של ספר קוהלת, ספר ההבל-הבלים, כי אם אור אחר, אור של עולם אחר, אור של עולם-הבא שאינו אלא אור של עולם שהיה ואיננו.

אל התירה אותה הזוה
עמק רפאים בשיפולי הר מתגשא
שעת גורל נרקמה בדומיה

שמו הארוך והמפורש יותר של הספר הוא: „אור אחר" העולה מגולה לחושת את כבשן השואה.

בדרך למדינה

מאת איל כפכפי

„צבא המדינה בדרך", עורכות: אורנה מקובר, אסנת שירן; המרכז לתולדות כוח המגן על שם ישראל גלילי, 1988; 216 עמ'.

הקורא יבחין מייד שהספר אינו אלא סיכום הרצאות. מכאן אופיו הקומוניקטיבי, התמציתי והמקוצר של אחדות מהרצאותיו, העשויות ללמד את הקורא על אספקטים שונים של „ההגנה", הארגון שכיוון בוניו המרכזיים והבולטים היה ישראל גלילי המנוח. שלכבודו הוצא הספר.

הספר פורש יריעה רחבה של עלילות „ההגנה", מהמאבק, דרך ההתיישבות, הפלמ"ח, גיוס לצבא הבריטי במלחמת העולם השנייה, המבנה של „ההגנה" ואורחותיה. אפילו מקומם של אצ"ל ולח"י אינו נפקד. הסמינר והספר הקפידו להביא את ההיסטוריון הרשמי של אצ"ל לסקור את התפתחותם של הארגונים האלה. מפיו של דוד ניב נראית הקביעה שז'בוטינסקי, הגם שהיה מייסד „ההגנה", לא האמין בכוחה יותר משכבעת את הקורא כאשר אנשי תנועת העבודה הגורסים כך (עמ' 145). הסבריו על מוצא האצ"ל ב-1931 כמענה למתוליה של „ההגנה" ועיצובו כצבא לעוצמת האופי המיליציוני של „ההגנה" מעניינים. אם כי הצבאיות של האצ"ל אולי לא עלתה על זו של „ההגנה" מבחינה אחרת. האצ"ל היה ארגון מחתרת וסיודר שראה עצמו סודרני ולא נזקק למרות של מוסדות דמוקרטיים פוליטיים כלשהם. הוויה זו שונה לחלוטין מהווייתו של כל צבא בחברה דמוקרטית. מעניינת החשובה העובדה שאותה מביא ניב על הסעיפים ה„מיסטיים" במצע הלח"י, הנקרא „עיקרי התחייה" (עמ' 155). הקורא שגם המתרחש בימינו לנגד עיניו בוודאי ישמח למצוא את השורש הפורה רוש ולענה של עיקרי התחייה שדיברו על „מלכות ישראל" השלישית בעת ששאפו לכרות ברית עם „מלכות שלישית", אחרת.

אכן ניגוד פורה מתרחש בספר בין תיאור ה„צבא" האצ"ל ו„עיקרי התחייה" של הלח"י, לבין דבריו הכוללים של ישראל גלילי המנוח על המאבק. גלילי קבע, שהמאבק לא היה רק נגד מישהו. הוא נועד ליצור את התשתית למדינה ואכן יצר אותה. ללא התשתית לא היתה המדינה. אין המדובר רק בניגודים בין אצ"ל, לח"י ו„ההגנה" על דרכי המאבק נגד הבריטים; מדובר ב„הגנה" המסייעת לבניין הציונות לעוצמת ארגוני שחרור לאומי או מרוד, על פי טעמו של הקורא. הספר מבהיר היטב לקורא שגם אצ"ל מקורב היה תחילה לעסקי העפלה ואף הרבה בהם יותר מ„ההגנה" בשנות השלושים. אך גם סממן יחיד זה של קונסטרוקטיביזם ננטש על ידו מתחילת מלחמת העולם השנייה.

אכן צודק ניב בהבחנתו. ל„הגנה" היה אופי מיליציוני. אופי זה מפורט בספר מפיהם של היסטוריונים ומפיהם של העושים עצמם. שלמה גזר, המספר על חומה ומגדל, אינו מספר על צבא אלא מספר על מרכיב אחד של בניין המדינה היהודית שנמזגים בו מאבק, הגנה, והתיישבות.

רב-הצדדיות של „ההגנה", שלא נעדרו ממנה מחלוקות ושלונות וכן מאבקים קשים על סדרי עדיפויות, נמסרת לקורא מתוך עניין בספר. כך מספר אורי ברנר על הכלי עיצובו של הפלמ"ח ועל הדעות השונות ואף האינטרסים הסותרים של גופים שתרמו לו מכוחם (ראה, למשל, עמ' 182). ולמרות זאת הצטיינה „ההגנה" בתיאום והאחדה של דרכי לחימה תשק בזכות ההדרכה המרכזית שלה (יהודה ואלף, עמ' 189). מבחינה זו מעניינת האינפורמציה על הלימוד שלמדה „ההגנה" מהצבא הבריטי גם את מה שהצבא הזה היה חדש תוך כדי מלחמת העולם השנייה. וזוהי תרומה חשובה של יהודה ואלף לחקר ההיסטורי בין זאב גלבר לאנשי „ההגנה" על זכויותיהם בבניין צה"ל לעוצמת תרומתם של יוצאי הצבא הבריטי (עיין במיוחד עמ' 194).

אולם הרצאות בסמינר אינן תמיד המקור המדוייק המהימן ביותר גם כאשר הדברים נאמרים בצורה מפורשת ובהירה. הרצאתו של יובל ארגון אותנה היא ללא ספק בהירה ותמציתית. הוא יודע לתת הדגשים חשובים בצורה בולטת, לתועלת הקורא, כמו הדגש על האוריינטציה של המופתי והנאשאשיבים כאחד על בריטניה ותלותם הכלכלית הפוליטית במסדרה (עמ' 97-98). רק עקא שהקיצור מתיר רק סימני קריאה ואלה אינם תמיד סימן לברכה. לא ברור למשל אם את רצח יגור תהלל יש לייחס דוקא לעז א-דין אל-קסאם (כך ולא קאסם כפי שכתוב בספר: והשווה י' פורת, „ממהומות למרידה", ת"א 1978, עמ' 165) וכן המשפט האומר שלועידות סנט ג'ימס באו שתי משלחות פלשתיניות שאף לא דיברו זו עם זו הוא אולי מתומצת מדי ועלול להטעות את הקורא (השווה עמ' 104 בספרנו לעמ' 335-335 לספרו של פורת כנ"ל). כך גם דוד ניב, אשר אינו מעוניין אולי להבליט את העובדה שז'בוטינסקי עצמו לא שולל, תחילה, את החלוקה ב-1937, מתבטא בעזרת הביטוי „גרמה לי", בעוד שכאשר מופיעים דבריו בדפוס עליהם ללבוש אופי מדוייק הרבה יותר. עובדה היא, כי לא אחר מאשר בנימין אקצין קיבל מכתב מז'בוטינסקי בתגובה להצעת החלוקה של פיל, המחייב אפשרות של „פיימונט", כלומר של מדינה יהודית קטנה, המתרחבת לאחר מכן. (בנימין אקצין, מדיניות החוץ של ז'בוטינסקי, „גשר", ספטמבר 1960, עמ' 52-53. והשווה דברים שאמר קודם לכן בשאלה זו לבנימין אליאב, ג' כהן, רעיון חלוקת א"י והמדינה יהודית, בתוך „הציונות", כרך ג', אוניברסיטת ת"א, 1973, עמ' 351).

למרות ליקויים אלה הספר מומלץ בעיקר למורים המלמדים תלמידי-תיכון את תולדות הישוב והקמת המדינה.

שירה ממעבי-הזמן

מאת אילן שיינפלד

אחד היסודות החזקים בספר-שיריו החדש של איתי עורב, „מלאכים בודדים" (שראה אור זה עתה בהוצאת אל"ף), הוא דו-השיח המנוהל בו עם המסורת העברית לדורותיה: דו-שיח זה ניכר ברובד הלשוני של השירים, בעקרון הקומפוזיציה שלהם, במובאות, בשיבוצים וברמיזות המופיעות בם וגם בטיב דימוייהם.

לשון השירים יונקת מרבדיה השונים של העברית, מן החדשים ועד לקדומים ביותר. נמצא כאן לצד מעוברות מלשון המדע, „גיאוגרפיה", „קליסטולוגיה", „סמציפי", נמצא גם צורות פועל [illegible] מושאה. [illegible] כך נמצא בשירים מטבעות לשון מלשון המשנה והתלמוד, המדרשים והספרות הרבנית. איתי עורב עושה בכל אלה שימוש מדוייק, המעיד על היותה של העברית, כמו על אפשרות השימוש בכל רבדיה ובכל מכמניה.

אחד מקורות השירים ניתן להתחקות מן המובאות שבראשיהם. יש כאן מובאות משל אורי צבי גרינברג, אמיר גלבע, יהודה עמיחי, יוסי בן יוסי, שלום חנוך, א' דאמיצ'יס, בבא מציעא. ציון המובאות בא בדיבוק עם הזוקרשות האישיות בראשי השירים. כמו לומר, כי הדובר הלירי מעוצב כאן כבעל ביוגרפיה אישית, המעורבת בביוגרפיה ספרותית תרבותית עברית, שזכרון התרבות העברית חי ושריר לגביו בדיוק כמו זכרון חייו.

ואף, המובאות מעידות גם על רבגוניותו של הזכרון התרבותי העברי – יש בו מן הפיוט הקדום, מספרות ההלכה, מן השירה העברית החדשה ומן הספרות המתורגמת. מיזוגם של כל אלה היא היא היוצרת בכל זמן ועת את פני התרבות.

הלשון והמובאות מביעות את דו-השיח של איתי עורב עם התרבות העברית. גם דרך בניין השירים עושה כן. יש כאן שירים הכתובים בלא חרוז ובלא משקל, ישנם כאלה הכתובים במשקל, [illegible] כאלה הכתובים בצורות קדמוניות, כמו צורת המכתם המקראי. כמו כן, יש כאן שני שירים, הבנויים כך שבכל בית משתנים נקודת המבט וטון האמירה, בהתאם לכתובים, שבעקרם בוחר הדובר לומר את דברו. כך, למשל, בשיר „אלו מציאות". בראש השיר יש מובאה, מפרק ב' של מסכת בבא מציעא, האומרת: „כל דבר שיש בו שינוי חייב להכריז". השיר, המונה עשרה בתים, בנוי כרשימה קטלוגית של דברים אשר חל בהם שינוי בחיי הדובר, ועל כך הוא מכריז. עצם בניין השיר באופן זה מבאר, כי המשורר מקבל על עצמו את נקודת המבט של בבא מציעא כמצויה ואקטואלית גם כיום. כותרות הבתים, המציינות אילו גורמים בחייו, שחל בהם שינוי, לקוחות אף הן מן המקורות, ובכך מחזקות רושם זה. כך הכותרות: „פרות מפוזרין", „מעות מפוזרות", „כריכות ברשות הרבים", „עיגולי דבלה", „ככרות של נחתום", „מחרוזות של דגים", „חתיכות של בשר" ועוד.

המרתק הוא, שכל הכותרות נטולות מן הכתובים, אך הופכות בידי המשורר למטפורות למצב חייו בהווה. הנה, למשל, הבית „פרות מפוזרין", העשוי להיתפס כמדבר על בשר הגולדה, על מעשה השיר, או על שניהם כאחד: „פריי פיזרתי, אנחתי זריתי/ מורה שבירי אביה ארצה/ עפר ואפר". או, הבית „ככרות של נחתום": „את עי הכיכר. שתת. עד תום/ נצדפו בכור, נצרבו בשחין ובמכוה, כלום אמלט, אך כבר בעורפי אחזה של-חום שוהה, המעבירות את ההשוקה החדה של-ספר סרום המקראי-אל-ההווה המרוחז כאן.

בתיבת עיר כזו מעידה, למעשה, כי איתי עורב, משורר עברי בשנות השמונים, חי בהווה השירי שלו את כל נקודות המבט שהונצחו בשפת עבר. כך נוכרים להם בשירה זמן עבר לזמן הווה.

החיבור בין עבר להווה בשירים נגלה, כמובן, גם מבד דימוייהם. הדימויים כאן בנויים כך, שחובר אחד שלהם ניטל מן ההווה הישראלי, והשני – מן העבר העברי הקדום. כך בשורות כמה „מסרב/ להעלות עצמו לעולה על אחד ההרים/ שעדיין לא כיסינו שיכונים": „חטא חטאנו בתל אביב/ על כן/ כל מכביך הילולי סומאתך בשולי" („חמש מגילות גנוזות"); וכך בשיר שממנו נלקח שם הספר כולו:

„על מבצר תרזה-יזה מאירים.
בין זמני האשר למפתק,
בין זמני העומד לשתיקתך,
יורדים אנו בסולם מלאכים בודדים.

הם מגרים על עיני, המצאויים: ברוך
אלו הרסר קולות הקרקן,
הם אומרים את אשרי הקטון,
וחותמים את ליל, בפתגי, בתפוך..."

ספר שיריו של איתי עורב הוא ספר חשוב, בעיקר, משום שאינו בועט בעבר העברי, אלא נחבר אליו באורח בהיר ומדוייק, ובכך מוכח כי דרך חיינו היהודיה כאן היא תוך התבוננות בעבר הקדום וחיבורו להווה, למען העתיד. מעין, וגם מוכיח הלכה למעשה. אמנם, זהו ספר שירה צנום, אך כלי המאויק הרבה, ובראש וראשונה – אמונה בקיום העברי.

(שודר ב„מוסף הדיוד לספרות", ב„קול ישראל")

יער קסום

(המשך מהעמוד הקודם)

באהלות..." („עיבור נתנים" 20, עמ' 27). עם זאת, הלגיטימיות להשתמש בכל חומר שהוא כחומר שירי, מכתיב שימוש נרחב בלשון במוכה, ולזכותה ייאמר שלעולם אינה רזה. החיבור בין רמות הלשון השונות, המובאות הדירות כשהן נובעות זו מתוך זו, הוא מרתק על שום שהוא מאפשר ברומנית את הגיעה במופשט, בעוד שהשיר שומר על הפיזיות שלו, שהיא הפן האנושי המצוי בו מבפנים. „העלבון כסיכה לנשף מסכות בוכיות וצחוקות/ מוזהר עליון בכמה מטריפ" („עיבור נתנים" 33, עמ' 31).

חלקו האחרון של הספר מחזיק בתוכו מבחר משירה של מאיה בלרגו שהופיעו בראשית פירסומה כמשוררת. שירים אלו מצטיינים בבהירות תמנתית וקל לאתר בהם את ה„ביוונה הקשה של השיר. הרצף האסוציאטיבי אינו מתנתק מן המנקר השירי כפי שקורה בשירי „עיבור נתנים". נמצא כאן שירים שהם יפיפיים לטעמי, כגון: „עורף" (עמ' 127), „פנלופ ואודיסאוס" (עמ' 128), „הנסיכה הטיבטית" (עמ' 1) ועוד. בשירים אלו שומר הכלי הספרותי על רצף תמאטי, תהליך הבחינה משקף רצף חווייתי היוצר שלימות. עם זאת, כבר בשירים המוקדמים טמונים זרעי הפואטיקה המיוחדת למשוררת זו. זרעים שילכו וייעשו מובהקים ויחודיים לה במרוצת שנות יצירתה (רק בסיפרה האחרון „קול" היא חורגת מהם במקצת ונוטה להתנסות ביותר בהירות והקוסטניקאוטיביות רבה המתכוונת לבעת במולתם).

הקריאה באסופה זו היא חוויה לשונית, חושית ואינטלקטואלית עזה. הקורא בספר מהלך ביערות הסוריגבולות, שעציהם עשויים דינאמיקה מילולית, אסוציאטיבית עשירה, פרועה, רבת כישרון וקסודיות. גם אם יילך הקורא לאיבוד בסבך הציורים והמלים, עדיין צפויות לו פגישות מרתקות עם קולות תנכיים, קסיפמרנים (ושר גדרתן מופלאים ורב-קסם).

שבת של מכשפות

מאת טליה רפפורט

יגאל תומרקין, „שבת של מכשפות", גלריה „מימד", רחוב פרנסקי 27, ת"א.

יגאל תומרקין מרבה להסתמך ביצירותיו על אמנות ותרבות העבר ונשען לא פעם על אילנות גבוהים כמו רמברנדט, מיכלאנג'לו ואחרים. עם שובו מביקור בספרד עומדת תערוכתו הנוכחית בסימן פרנציסקו גויה והדבר אינו מפתיע, שכן גויה היה אמן בעל מעורבות פוליטית-חברתית חזקה, שהביע ביצירותיו ביקורת חריפה על המשטר בספרד בתקופתו, הראה את זוועות המלחמה בצורה הנוראה ביותר ומחה על העוול והאכזריות שהתרחשו בזמנו.

גם תומרקין מוכר לכל כאמן מעורב, מוחה ונוטה להתבטאות חריפה והוא משליך את המחאה הפוליטית-אמנותית של גויה לכאן ועכשיו. הוא מסתמך על יצירות מפורסמות של גויה כמו „ההוצאה להורג בשלושה במאי" (1814) כדי להתייחס לחודש מאי 1988 בישראל, ולוקח מתמונה בשם „שבת של מכשפות" מ-1820 את כותרת תערוכתו, המצביעה אף היא על מה שקורה אצלנו.

תומרקין מציג בגלריה „מימד" שלוש תמונות גדולות – שאחת מהן משתרעת כמעט לאורך קיר שלם – מלאות כתמי צבע מרצדים בגווני אפור חום, צהוב ואדום. מתוך המשטח הסר המבנה הזה מבצבצות דמויות, כמו האיש המוצא להורג בציור של גויה שמרים את זרועותיו באימה ופניו מבועתות או דמות כורעת וזועקת, שהזכירה לי דווקא את ה„גרניקה" של פיקאסו, והיא הרי מהווה את הדוגמה, בה"א הידיעה, לאמנות מחאה בשיאה ובמיטבה.

כרגיל אצל תומרקין פורצות מתוך הציורים, שפני השטח שלהם סמיכים וגבשושיים ממילא, גם תוספות תלת-ממדיות כמו חלקי דמויות שבולטים החוצה, קרש חרוך, חוטי תיל ורצועות בד צבעוניות. למרות הוותק התומרקיני, העבודות שונות למדי באופיין הציורי מעבודות קודמות שלו. עם זאת, הן עזות ודרמטיות כתמיד.

התערוכה כוללת גם פסל ברזל אדום מסידרת ארגי הרכבת והקרונות משלוש השנים האחרונות, שאחרים מהם אפשר לראות עכשיו בתפן. בפסל שבגלריה „מימד" הקרונית נטה כרגיל לעבר מעין מסורת ידי, שהפעם היא בדמות תיש שטני ענקי שמייצג כנראה משטר עריץ, אטום ואכזרי. תומרקין משלח בו את חיציו באמצעות הקרונית העמוסה גושי מתכת, גרוטאות ושברי כלי נשק. הפסל מחדד את המחאה הפוליטית של תומרקין לביטוי בוטה ואפקטיבי קיצוני אף יותר מזה של התבליטים שעל הקירות – והתערוכה כולה מרשימה מאוד.

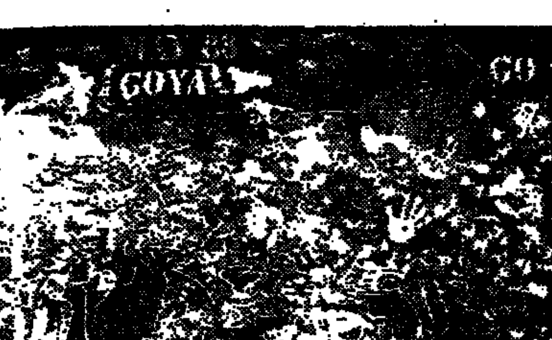

יגאל תומרקין, „ההוצאה להורג על גבעת הנסיך פיו", עזה 1988 (עפ"י גויה)

סוד הגיבוב

נחום טבת, פסלים, גלריה „ארטיפקט", רח' נחמני 43, ת"א.

נחום טבת מציג בגלריה „ארטיפקט" פסל רצפה גדול, מונומנטלי ובעל נוכחות חזקה ופסלי קיר קטנים בעלי ממדים „קאמריים" יותר. כמקובל אצלו בשנים האחרונות, הפסלים מורכבים מגופי עץ הנדסיים רבים ושונים. חלקם דומים לתיבות וארגזים ואחרים בנויים ממשטח עץ בעל ארבע או שש רגליים, כך שהם מזכירים ספסלים, שולחנות או מיטות. הם עשויים בגדלים, בציפויים ובצבעים שונים, ומנוטים בכיוונים, בגבהים ובזוויות שונות. הם ניצבים ישר והפוך, אחד על השני, בשורות ובערבוביה, נוטים על צידם או תלויים באוויר באלכסון, כך שמתקבלת פרישה דינמית ומלאת תנופה, הפורצת לכיוונים אחרים.

הפסלים פועלים על מתחים של הפרת חוק המשיכה והתגרות בנטייה האנושית הטבעית לשיווי משקל וסימטריה.

כבר לפני שנים אחדות בנה נחום טבת פסלים שתעתעו בתפיסה שלנו, הנוטה להשוות, ולמצוא את הדומה ואת השונה. הוא עשה זאת תחילה באמצעות מבנים של משטחים וקורות עץ חשוף. אופי הפסלים היה אז חסכני יחסית לריבוי העשיר והמורכב של העת האחרונה. עתה מבוססים פסליו על פריטים סגורים ופתוחים, אטומים וחלולים, מלאים ומחוררים בעץ חשוף, בציפוי פח, או צבועים בגוונים ובטקסטורות ציוריות שונות.

בשפע המתוחכם הזה יש הדים מן המקבצים הפוטוריסטיים, התפשטות וההתפרעות של הדאדא (עמודי „המרז" של שוויטרס), הגיאומטריות הקונסטרוקטיביסטית, הסידרתיות של המינימאליזם ואולי גם משהו מהדינמיות הסיבובית של הבארוק. הפלורליזם המגוון הזה והשימוש בעצמים דמויי חפצים מחיי היומיום עשוי להתקשר גם עם הפוסט-מודרניזם העכשווי והמוזר מספקים פסליו של טבת מגוון של רשמים שמשתנים כל הזמן בהתאם לזווית המבט של הצופה. התוצאה מרתקת מבחינה חזותית ואסוציאטיבית והיא גם אסתטית מאוד.

נחום טבת (גלריה „ארטיפקט")

מריאליזם עד פנטאסיה

בוגרי המדרשה לאמנות ברמת-השרון במגמת צילום, גלריה ראם, רח' נחמני 43, ת"א.

התערוכה כוללת עבודות של תשעה צלמים (בעיקר צלמות) שסיימו את מגמת הצילום במדרשה לאמנות ברמת-השרון היא מוכיחה לא רק מיומנות טכנית, אלא גם התחלות של גיבוש שפה וראייה אישית, אם כי ברמה משתנה בכל מקרה.

לכל אחד מהמשתתפים בתערוכה נושא, סגנון, אווירה ועולם אחר לגמרי, שנעים אי שם בין ריאליזם ומימוי לפאנטאסיה, החל בדיוקנים גדולים ישירים וחזקים בצילומי השחור-לבן של דוד בן יעקב ובצילומים אסתטיים מאוד של חלקי גוף עירומים של פסלים קלאסיים במוזיאון של טל שנער, דרך צילומי אופנה ופרסומת מרשימים של דפנה מאירוביץ וסצינות מבויימות בעלות אור וצבעים חריפים של עפרה מודקורוטיץ ועד לפאנטאסיה הצ'יר-ריאליסטית הציר-גרוטסקית של דני פילדס, שמצלם גבר ואשה עירומים עם מסכות מגוחכות בנוף קרטון-טיפולוגי כביכול של טבע פראי ויער סבוך, והתוצאה מפתיעה למדי.

קשה להזכיר במסגרת זו את כל המשתתפים, אך זוהי תערוכה מגוונת שמדגישה יפה את טווח האפשרויות הרחב של הצילום, מראה כמה ממגמות הצילום העכשווי ומשפת לציבור כמה יוצרים חדשים ומבטיחים.

דפדוף ראשון
ספרים חדשים

מקבץ

„דיוקנו של עגנון"

כרך ביוגרפיה של ש"י עגנון הופיע בהוצאת „האוניברסיטה הפתוחה" במסגרת קורס אקדמי מקיף על הרומנים של עגנון. הכרך, „דיוקנו של ש"י עגנון", הוא ראשון מבין ארבעה כרכים. בכרך שנכתב ע"י ד"ר אבינועם ברשאי, מתוארות בתמצית התקופות השונות בחייו וביצירתו של עגנון. דגש מיוחד הושם בתיאור שלבי ההתפתחות הספרותית של הסופר בדרך מבוטשאטש לירושלים. שני פרקים קצרים הוקדשו לבירור תפיסתו העצמית כסופר יהודי, ליחסו אל הספרות העברית החדשה ולזיקתו המיוחדת ללשון העברית ולמקורות היהודיים שהשפיעו עליו. בספר מודגש יחסו המיוחד לאנשי העלייה השנייה ולמפעל החלוצי שנוצר בארץ. לחומר הכתוב מצורפים נספחים רבים, הכוללים עדויות בעלות ענין וערך על עגנון האדם והסופר מתקופות חייו השונות. הספר מלווה בתצלומים של עגנון ושל אישים שהכיר, באיורים ובמכתבים.

„מי גירש את הבריטים"

בחודשים האחרונים לחייו השלים ההיסטוריון המשפטן, פרופ' יוסף נדבה ז"ל, את ספרו האחרון „מי גירש את הבריטים מארץ ישראל", שראה עתה אור בהוצאת „העמותה להפצת תודעה לאומית".

הספר המבוסס על „עובדות ומקורות" – בריטיים ועבריים – מבקש להוכיח, כי הבריטים פינו את ארץ ישראל בעיקר בגלל מלחמתם של ארגוני המחתרת אצ"ל ולח"י, בלי לגרוע מחלקה של „ההגנה" במיוחד בתחומי ההתיישבות והעלייה.

הספר פותח ב„תנועת המרי העברי" ומסיים בניתוח ההבדלים בין אצ"ל ולח"י לבין אש"ף. מחצית הספר מוקדשת לנספחים על מאבקי המחתרות, המו"מ להקמת תנועת המרי והפגישות בין נציגי היישוב לבין השלטונות הבריטיים. בנספח האחרון מפת העמים שנמצאו תחת שלטון בריטניה והגיעו לעצמאות בעקבות מלחמת שחרור.

יצחק רונקין – „פגישות וחוויות"

סיפור חייו של יצחק רונקין, עתונאי ועורך „פגישות וחוויות – קורות חיים בתקופה סוערת", ראה אור בהוצאת „ספרית פועלים".

זהו סיפור חיים של יחיד, שהוא גם סיפורה של תקופה: ימי פרעות בעיירה, לימודים בגימנסיה העברית בוילנה, שליחות לתנועת „השומר הצעיר" בצ'כוסלובקיה; חברות רבת-שנים בקיבוץ כפר מסריק ופעילות עתונאית ופובליציסטית במערכת „משמר" ו„על המשמר".

הפרק האחרון בספר מוקדש לעמנואל, בנו של יצחק רונקין, שנפל במלחמת ששת הימים. אמן צעיר ומבטיח שאחדות מעבודותיו (רישומי פחם ורישומי דיות) חותמות את הספר.

„דפים למחקר בספרות"

מאמרים ומחקרים על שירת ימי הביניים, ספרות יידיש, ספרות עברית וספרות השואה כלולים בחוברת אפריל של „דפים למחקר בספרות", בעריכתם של שלמה יניב, שלום לוריא, וגבריאל צורן ובהוצאת אוניברסיטת חיפה.

בחוברת משתתפים: עפרה מאיר, יוסף טובי, מיכל אורון, אביבה דורון, מאשה יצחקי, שלום לוריא, חיים שוהם, אריה פילובסקי, שלמה יניב, יעקב בהט, ראובן שוהם, זוהר סקר, עליזה שנהר, נצה בדרגב, אפרים שמואלי, יאיר מזור, גבריאל צורן, ראובן צור, יוסף מילמן וחנה הרציג. כן מתפרסם בחוברת תרגום מיידיש של סיפור מאת מנדלי.

„פניני גן-עדן"

„פעל פן גן-עדן" – ספר-אלבום מאת יצחק לודען ובו מסות ורשימות ביידיש על אמנות האמנים וראה אור בימים אלה.

הספר מחולק לארבעה מדורים: מבט אל „פרדס" האמנות, אמנים רגולים, אמנים יהודים בעולם, האמנות הפלסטית בישראל.

בספר 32 תמונות בצבע ו-500 בשחור-לבן והוא עוצב על-ידי אורית לודען.

„מכתבים מירושלים 1947–1948"

„מכתבים מירושלים, 1947–1948" מאת צפורה פורת, ראו אור (באנגלית) בהוצאת התאחדות עולי אמריקה וקנדה בישראל.

המכתבים מבטאים היטב את רגשותיה ורשמיה של צעירה אמריקאית, ילידת ברוקלין, שבאה לאוניברסיטה העברית ב-1947 לשנת לימודים, ומצאה את עצמה בתוך תוכה של מלחמת העצמאות. היא הצטרפה ל„הגנה" ושירתה כחובשת בזמן המצור על ירושלים ומאז היא חיה בארץ. המכתבים שנכתבו למשפחתה בארה"ב, מתארים את האירועים בארץ-ישראל מאוקטובר 1947 עד נובמבר 1948. לספר צורפו צילומים.

אקטואליה

בגנות ההימנעות

כתובת על הקיר/ מאת אריה נאור/ עידנים/ 216 ע'.

זה לא מכבר החליט בית הדין של תנועת החרות לסלק את אריה נאור משורות התנועה הזאת בגין פעילותו בצוות ההסברה למדיניות השלום שליד משרד החוץ. בכך, כמדומה, הבשילו הרהורי הכפירה שלו בנוגע ליעד שאליו מוליך הליכוד את המדינה. לפני כן היו שלוש שנות עיון – „ראשיתן במחקר שערכתי באוניברסיטה העברית על תהליך קבלת ההחלטות במלחמת לבנון, והמשכן בביקורת על הימנעות מנשיאה באחריות לתוצאות המלחמה ועל ההימנעות מהפקת לקחים בכל רמות הניהול". מכל אלה נולד הספר הזה שיש בו ביקורת על יצחק שמיר, השכנן עם אריאל שרון, גילויים על פגישות פרס וחוסיין, התרפקות על בגין ואזהרות מפני הבעיה הדמוגרפית ומחיר המלחמה הבאה.

היסטוריה

אי-מיצוי

הרכש בארצות-הברית 1945–1949/ מאת דורון אלמוג/ מערכות/ 144 ע'.

בימי מלחמת העולם השנייה נהפכה ארה"ב ליצרנית הנשק הגדולה ביותר בעולם. ממילא היתה זו כתובת למאמצי ההצטיידות הבטחונית של היישוב בארץ. מדיניות הממשל חייבה שהצטיידות זו תיעשה במחתרת והדבר היה מן הנמנעות אלמלא עזרתה של היהדות המקומית. מחבר הספר הזה מבקש לבחון איך התארגנה הפעילות, מה היתה תרומת הרכש ההוא לניצחון במלחמת הקוממיות, האם נוצל הפוטנציאל והאם לא „בוזבזו" חמש שנים יקרות. בין שאר מסקנותיו הוא מוצא, כי הפוטנציאל אכן לא מוצה במלואו. עם זאת הוא מבהיר, כי בלי אותו מיצוי שנעשה לא היינו „זוכים להגשמת הרעיון הציוני". הספר יצא בסידרת „מרכז כובר" של „מערכות".

תגובות

לא אמרתי, לא פסלתי ולא זלזלתי

1. מתוך עשרת אלפים המלים של מחקרי על גלגוליה של הועידה הבינלאומית העיר דב ברנר („משא", 24 ביוני) לבחור לציטוט ולהדגשה מיוחדת משום-מה את המשפט „הרעיון הוא משענת קנה רצוץ", שלא נאמר על ידי. ייתכן שלמען הארגומנטציה שלו, הייתי אמור להשתמש בטיעון זה, אך מה לעשות? – אין זו דעתי.

2. לא פסלתי את ברית-המועצות מהשתתפות בוועידה הבינלאומית, בשל „היותה גורם פרו-ערבי מובהק". הסברתי בפרוטרוט על סמך נסיון העבר, על שום מה אין מתכונת הוועידה נראית לי והצבעתי על ועידות שנכשלו והכשילו, גם בלי הסובייטים.

3. לא זלזלתי בברה"מ. להיפך, מתוך הערכה לדיפלומטיה הסובייטית המתוחכמת, הסקתי שהפקידים בוואשינגטון ובירושלים משלים את עצמם, כי הסובייטים יוותרו על היעד האסטרטגי שלהם לשותפות מלאה בעיצוב פני האיזור, בגלל הרעיון.

4. אחר שציטטתי את דברי שמעון פרס נגד שלילת זכותה של ישראל לנהל מו"מ בתנאים של שוויון כתבתי: „אין כל הצדקה שישראל תוותר על זכותה שלה, לנהל מו"מ בתנאים של שוויון, על מנת להכשיר את שוויון מעמדה של ברה"מ לזה של ארה"ב במזרח התיכון".

משה ז"ק

כתב-עת

מדורים שבעה

מחברות למחשבה סוציאליסטית (11)/ בעריכת משה ציזיק ואברהם ולפנזון/ האגודה לחקר מארקס והסוציאליזם/ 166 ע'.

לראשונה מאז החלו להופיע ראות המחברות הללו אור בדפוס. זו הפעם יש בהן שבעה מדורים. מביניהם יצוין בראש ובראשונה, וכדין, המדור „הגותו של מארקס". יש בו התייחסות למה שאומר האיש על היחיד ועל החברה (מאת מיכאל מירון), על הגלגול הארגיקטי של מאמרו „לשאלת היהודים" (מאת שלמה נאמן), על מה שבין היינה ומארקס (מאת אפרים שמואלי) ועל מה שבין מארקס לסופרת פלורה טריסטאן, סבתו של הצייר פול גוגן (מאת שלמה ברד). בין המאמרים האחרים „כמה היבטים של שלטון גורבאצ'וב" (מאת אריה הראל) ועיון בסוציאליזם ובאספרנטו (משל אלכסנדר מגורי).

מדע בדיוני

ששת ימי הקפאה

עולמיום / מאת פיליפ חוזה פארמר / תרגמה מאנגלית מירה הלפרין / עם עובד / 304 ע'.

כך פותרים את הבעיה הדמוגרפית במאה השלושים וחמש (לאחר שהתברר שהתפוצצות האוכלוסים מאיימת בכל הרצינות על המשך הקיום): כל אדם רשאי לחיות רק יום אחד בשבוע ובשאר ששת הימים מקפיאים אותו בתוך גליל קריוגני. יש אפוא בעולם ההוא שבע מציאויות שונות – כמספר ימות השבוע. יש בו גם קומץ של בריאים שאינם מסתפקים במועט אלא מנסים את כוחם ב„פריצת יום" – בניסיון לחיות לאורך השבוע כולו ולו גם בזהויות בודדות. עמהם נמנה גם ג'ף קאיורד, גיבור הספר, הנתון לרדיפה כפולה: של השלטונות ושל „פורצי יום" אחרים החוששים שמא יסגיר את סודם. איך יצא מכל אלה? לקורא פתרונים. שלושה מספרי פארמר כבר ראו אור בסדרת המד"ב של „עם עובד".

תרגום

גם כומר

גנרל צבא המתים/ מאת איסמעיל קאדרה / תרגמה מצרפתית דניאלה יבזורי/ ספרית פועלים / 231 ע'.

עשרים שנה לאחר תום מלחמת העולם השנייה יוצאים נציגי ארץ אויב לחפור את עצמות מתיהם באדמת אלבניה. גנרל וכומר, פרוליאאת ומומחה מקטי גוברים בעפר הקפוא של אתרי הקרבות, מעיינים ברשומות ופורשים את הגבורה והקדושה לסיפורי עדיקה והנגינה, לשוד קברים ולזיופי זהויות. מקאברי, מטבע הדברים, וגם דיווי אירוניה וסרקזם – מסוג שעליפי דעות ההוצאה אינו רווח בספרות היפה מעבר למסך הברזל. המחבר, יליד 1936, הוא הבולט והמפורסם בסופרי אלבניה ואת ספריו הוא כותב גם בצרפתית.

דור ב[illegible]

פחות מאפס / מאת ברט איסטון אליס / תרגם מאנגלית דן מבורסקי / מודן / 173 ע'.

תלמיד קולג' חוזר לחופשת חג המולד בביתו בלוס אנג'לס ונקלע למחרוזות של אירועים בוזילות המזהירות של הפרברים, במסיבות פרועות, בבארים ניחוחים ובהעדרות? רוק משופעים באלימות. הבזקים הבוקים אנו מתוודעים אל יאוש ודיכאון, אל סמים ואונס ואל שאר מיני היבטים של סדום מודרנית. יש אומרים שזה דברו של דור חדש שהקדים להתנסות והקדים להתאכזב.

לחברה מסחרית באיזור תל־אביב
דרוש
איש מכירות
* צעיר ונמרץ, גיל 25־30
* השכלה אקדמאית
* ידיעת השפה האנגלית על בוריה
תנאים טובים למועמד המתאים
נא לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 1334 ת/56278 ת"א 61013

לחברת בניה בחוף השנהב
דרושים
* מהנדס בנין
עם נסיון של 10 שנים בניהול תיאום, ופיקוח של אתר בניה באופן עצמאי.
* מנהל חשבונות ראשי
ידיעת השפה הצרפתית הכרחית
נסיון בעבודה בחוף השנהב יתרון
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 3036 ת"א בצירוף קורות־חיים

סהר
חברה ישראלית לביטוח בע"מ
מחשבה אחת קדימה
כתבנ/ית
עברית אנגלית
משרה מלאה 6 ימי עבודה
נא להתקשר 03־640418
פרט ליום ו'.

חברת קו צינור אילת אשקלון בע"מ קצא"א
למפעלנו באילת דרוש
מנהל מחלקת אחזקה
לניהול, פיקוח ומעקב על כל פעולות האחזקה.
הכישורים הדרושים: מהנדס חשמל בעל נסיון באחזקת מיתקנים תעשייתיים או מיתקני כח ושאיבה. עדיפות תינתן לבעל נסיון בתחום מתח גבוה.
המועמד יידרש להשתקע באילת והחברה תעמיד לרשותו דירה ורכב בתנאים המקובלים בחברה.
מיון הפניות ייעשה ע"י "חברת מנהלים בע"מ".
נא לפנות בכתב־יד בציון קורות חיים, נסיון ומס' טלפון להתקשרות אל "מנהלים" ת.ד. 4665, תל־אביב 61046. סודיות מובטחת.
מודעה זו מיועדת לגברים ונשים כאחד.
EILAT ASHKELON PIPELINE Co. Ltd.

לחברה מובילה בארץ
דרוש
מתקין מקצועי
* ידע במסגרות ואינסטלציה
* רכב מסחרי
* נסיון מוכח
* עד גיל 35
* מגורים בשרון
קורות חיים בכתב־יד לת.ד. 1053 הוד השרון.
תמורה הולמת למתאימים

דרוש
מהנדס / הנדסאי אלקטרוניקה
לניהול פרויקטים בתקשורת ובקרה
ת.ד. 32129 תל־אביב 61321

למשרד נסיעות
דרוש/ה
קופאי/ת
בעל/ת נסיון מוכח בניהול קופה (כולל מטרה), אפשרות לעבודות נוספות כמו: ניהול תיאום מאמנים וקשרים עם הבנקים. עדיפות לבעלי סוג 2 בהנה"ח.
משרה מלאה — עבודה מיידית.
לטלפן 03־5102480 לאיילת

לחברת ביטוח ממשלתית בתל־אביב
דרוש
כלכלן צעיר או סטודנט לכלכלה שנה שלישית
נא לפנות בכתב בצירוף קורות־חיים לת.ד. 20215 ת"א 61201

דרוש/ה
רוקח/ת
למשרה חלקית
לבית־מרקחת
02־420750

הלוח הכללי בשבילך ובשבילי

לחברת שיווק המובילה בתחומה
דרושים
מרכזי מכירות אזוריים
(לכל אזורי הארץ)
* נסיון של שנתיים לפחות במכירות
* חריצות ונכונות לעבודה קשה ומאומצת
* רכב פרטי – חובה (רצוי מסחרי)
למתאימים אפשרות הכנסה גבוהה במיוחד
לקביעת ראיון אישי נא לפנות לאילנה
03־721803, 733691, 720637
העבודה במשרה מלאה, סודיות מובטחת.

"נעמת" בית ספר תיכון חקלאי "כנות"
דרושים
* מורה למקצועות הומניים — לחינוך כיתות הכוון
* מורה להסטוריה — חצי משרה
* מורה למתמטיקה — חצי משרה
* עובדות מטבח
בדבר פרטים נוספים נא לפנות לטלפון 08־674820, 08־674294

ORS שרותי כח אדם
ראשל"צ + רחובות
מחלקה טכנית:
* פחח תעשייתי: עם נסיון לעבודה קבועה.
* מחסנאי טכני: למחסן כלים – באחזקה לעבודה קבועה.
* חשמלאי מוסמך: למפעל תעשייתי גדול, תנאים טובים.
* מכונאי אחזקה: נסיון בתעשיה.
* עוזר אחזקה: לאחזקת מכונות, עיבוד שבבי. תנאים מיוחדים.
* מפעיל כירסומת C.N.C: נסיון 3 שנים, לעבודה קבועה.
* מפעילי מכונות: בוגרי ביה"ס מקצועי, לעבודה קבועה.
* חרט: לעבודה קבועה ומעניינת.
* מחסנאי בכיר: יכולת עבודה עצמאית, לעבודה קבועה.
* מסגר: לאחזקה במפעל תעשייתי.
* מסגר: למפעל תעשייתי + קריאת שרטוט, לעבודה קבועה.
* חווט לוחות פיקוד: לעבודה קבועה – תנאים טובים.
* איש אבטחת איכות: רקע במתכת / חשמל, לעבודה קבועה.
* מכונאי אחזקה: הידראוליקה + פנאומטיקה ונסיון במכונות ומכבשים.
* הנדסאי ייצור: לביצוע סקרים + מדידות זמנים.
* צבעי מתכת: לעבודה קבועה בראשל"צ.
* מכופף פח: לעבודה מעניינת וקבועה.
* עוזר חשמלאי: לעבודה קבועה.
* נהג חלוקה: לעבודה קבועה – תנאים טובים.
* עובדי ייצור: לעבודה קבועה, תוספת של 10% מיכורות מתנות O.R.S

למחלקה המשרדית
* פקיד התחשבנות: רקע בהנה"ח, לעבודה מגוונת וקבועה.
* מזכירה בכירה: לנהול משרד במפעל תעשייתי גדול, תנאים טובים.
* מזכירה עברית/אנגלית: יכולת לעבוד בתנאי לחץ, עבודה מעניינת וקבועה.
* קלדנית: נסיון על IBM-36, תנאים טובים.
* טבח/ית: לניהול חדר אוכל ל־400 מנות עם נסיון רב, תנאי שכר מיוחדים.
* אחות מעשית: אפשרות למשמרת בוקר או ערב, תנאי שכר טובים, לעבודה קבועה.
* מזכירת מנכ"ל: משרד ממוחשב, תנאי שכר מיוחדים.
* עובדת נקיון: למפעל תעשייתי, אפשרות ל־½ משרה.
* אחראי רכש: טכנאי מכונות / תעשיה וניהול נסיון ברכש בתעשיה.
* כלכלן/נית: נסיון בניתוח ביקורת אשראי ועסקאות.
* מרכז יבוא: לריכוז חוליית יבוא, בעל כושר ניהולי גבוה, תנאי עבודה מיוחדים.
* קניין בכיר: בוגר קורס אספקה, ידע במחשב + אנגלית.
בדבר פרטים: רחובות: רח' הרצל 187, קומה ב', מול הבשורות. טלפון: 08־467195, 08־464760
ראשון לציון: רח' הרצל 65, קומה ב', פינת רחוב עין הקורא מעל בנק לאומי. טלפון: 03־9644680, 03־9644679
משרדינו פתוחים ברצף משעה 08:00־19:00
הטרכים עובדים קבוע ORS

תכשירי מריו בע"מ
מפעל למוצרים תרופתיים מתוחכמים
דרושים
1) הנדסאי/טכנאי כימיה
רצוי עם ניסיון בתחום הפרמצבטיקה.
2) עובדי מחקר
בכימיה / מיקרוביולוגיה בעלי תואר ראשון / שני, רצוי עם ניסיון אנליטי.
למנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 23950, ירושלים 91237

דרושים
למפעל בגוש־דן
דרוש
טכנאי(ת) / שרטט(ת) בניין
רצוי נסיון בעבודה עם מחשב והוצאת רשימות ברזל. גיל: עד 32, בוגר(ת) תיכון. מגורים באזור המרכז.
[illegible]
— סודיות מובטחת —

לפרוייקט בתחום ההוצאה לאור
דרוש/ה
רכז/ת ביצוע
נמרץ, רצוי ידע במחשבים ונסיון בשיווק.
ת.ד. 36217 ת"א 61361

לחברה מסחרית בתל־אביב דרושה:
מזכירה
במשרה מלאה 6 ימי עבודה בשבוע.
ניסיון בניהול משרד.
* שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית כולל ניסות מכתבים וטלקסים.
* הדפסה מעולה עברית ואנגלית.
טל': 03־445004

בונסאי בע"מ — משתלה
דרושות עובדות
עד 1000 ש"ח לחודש
לאחר נסיון – אפשרות לחוזת עבודה
טלפון 052־441596,
ראיונות בימי ראשון ושלישי 10.00־12.00

איתם איתור מועמדים
למשרד גדול במרכז ת"א
פקידה כללית
* עבודות משרד מגוונות
* נסיון בעבודה על מעבד תמלילים וקלדנות
* עבודה מיידית * 5 ימי עבודה * שעות נוחות
נא להתקשר לגב' חוה רודניק בימים א'־ה' בשעות 10.00־14.00 טל' 052־576676
רח' סוקולוב 50, הרצליה 46380, טל: 052־576676
הכתובת למזכירות בכירות

למפעל בטון מובא
דרוש
מפעיל בכיר
דרישות התפקיד:
* יוצא צבא
* בוגר בי"ס מקצועי
* תושב הרצליה וחסביבה
* נכונות לעבוד מעבר לשעות המקובלות ועמידה בלחץ עבודה רב
נא להתקשר לרפי או לאמיר
052־559164

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

למפעל באיזור ת"א
דרוש
אחראי לאחזקה של ציוד מכני
הדרישות:
נסיון בהפעלת מוסך או יחידת רכב, מכונאות, הידראוליקה + ידע בחשמל של 5 שנים לפחות.
המעוניינים יפנו
לת.ד. 1708 חיפה, עבור מספר 88.

עבור חברה ותיקה
בעלת רשת הפצה למוצרי מוכרות תיירות
דרוש/ה
סוכן/ת מנוס/ה
לאזור הצפון. לקידום מכירות והרחבת פעילות החברה.
הסוכן/ת המתאים יקבל רכב חברה.
אזור עבודה בלעדי, לקוחות ותיקים והדרכה מקצועית
לתאום פגישה – א. זרח בע"מ
טלפון: 03־621295 ימים: א'־ה' (בלבד)
סודיות מובטחת

למפעל מזון מתקדם בחדרה
דרושים:
1) מפיצים – משווקים בקירור
2) מובילים בקירור
3) איש שירות לרשתות השיווק
4) מקדם מכירות
נא לפנות לת.ד. 91 חדרה או לטלפון 06־332223

קרית יעקב הרצוג
חטיבת הבינים של מדרשית נעם
ת.ד. 55, כפר־סבא, טל. 052־27537
לקראת שנת הלימודים תשמ"ט
דרושים
א. מורים לאנגלית ולמחשבים
שומרי מצוות, בעלי השכלה אקדמית ורשיון הוראה.
ב. מדריכי פנימיה
בוגרי ישיבות "הסדר", רצוי בעלי נסיון. ניתן לשלב לימודים אקדמיים בתכנית חלקית. הדיור במקום חובה. תנאי דיור טובים.
המעוניינים יתקשרו טלפונית למרכז בית־הספר שמואל בר־לבב, טל. 27537, 052־20006, ובשעות הערב, טל. 052־20007, או למשרד הראשי בתל־אביב – 03־652637.

בונסאי בע"מ — משתלה
דרושים עובדים משוחררי צבא
עד 1000 דולר לחודש
טלפון 052־441596, ראיונות בימי ראשון ושלישי 10.00־12.00

לחברה בינלאומית לפרסום לסניף ת"א
דרושים
אשפי מכירות
לפרוייקטים בלעדיים בתחום הפרסום
תנאים מצויינים למועמדים המתאימים
לפרטים טלפון 03־230291, 03־232658
[illegible]

נעמת – תנועת נשים עובדות ומתנדבות
לביה"ס החקלאי עיירון חדרה דרושים:
1. מדריך חברתי
לתלמידי כתות ח' ט' בעל נסיון בעבודה עם נוער – חובת מגורים במקום. פניות יתקבלו עד 15.7.88
2. מורה לפקידות
בהיקף של ½ משרה.
בדבר פרטים נא לפנות לביה"ס טל' 06־36925/6.

מוסד ממלכתי
מציע לך:
עבודה בטחונית יחודית בארץ ובחו"ל, שיש בה אתגר, עניין ועצמאות.
התקשרות לטווח ארוך.
הכשרה, התפתחות וקידום למתאימים.
השתייכות למסגרת המהווה בית ודרך־חיים, הדואגת לרווחת הפרט ומשפחתו.

דורש ממך:
שליטה בשפות מגרב ארופאיות ברמה של שפת אם או הקרובה לרמה זו.
נכונות להשקעה ועבודה מאומצת.
יכולת שכנוע והבנה ביחסי־אנוש.
כושר החלטה ותפקוד במצבים משתנים.
השכלה תיכונית (עדיפות לאקדמאים).

מועמדים לאחר שרות צבאי, עד גיל 40, במצב בריאות תקין, העונים לדרישות יפנו טלפונית 03־256214 או 03־210075 בין השעות 08:00־17:00 או בכתב: ת.ד. 33471 מיקוד: 6133 תל־אביב, בצרוף קורות־חיים ופרטים אישיים: שם מלא, כתובת וטלפון, תאריך וארץ לידה, תעודת זהות ומספר אישי בצה"ל.
רק מועמדים מתאימים ייענו
— סודיות מובטחת —

למוסד ממלכתי
דרושים
אקדמאים
לעבודה בלתי שגרתית
אנו מציעים לך:
* עבודה בעלת עניין ואתגר, הכרוכה בניידות רבה.
* לימוד השפה הערבית.
* תנאי שכר טובים ותנאי שירות מיוחדים (לרבות רכב צמוד בתום ההכשרה).
* עבודה קבועה.
* מסלול קידום רחב ואפשרויות להתפתחות עפ"י כישוריך.
אם גילך בין 24–31, סיימת שירות מלא בצה"ל ובריאותך תקינה —
פנה נא בכתב לת.ד. 33171 ת"א (מיקוד 61331) עבור כ"א, בצירוף תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים (כולל מספר ת.ז. ומספר טלפון להתקשרות).
פונים מתאימים ייענו

לחברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ
דרוש יזם חברתי
לתפקיד
מנהל
למתנ"ס פאני קפלן בירושלים
דרישות התפקיד: • השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות) • [illegible]
[illegible]
יש לפנות בכתב בצירוף קורות חיים [illegible] ירושלים 91034 [illegible] 15.7.88.
יענו מועמדים מתאימים בלבד.

למודיעין אזרחי ירושלים
דרושים
עבור מוסד ממלכתי
מאבטחים
* יוצאי צבא עד גיל 38
* עבודה במשמרות (גמישות)
* תנאי שכר טובים
לפנות רח' הסורג 2 ירושלים

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

אשטרונאוטיקס
דרושים
מנתח מערכות (משרה 411)
לתפקיד מנהל מערכת מפעלית מבוססת על IBM-38
כישורים:
• בעל נסיון בתכנות BPCS
• יכולת ניהול והנחיית צוות
מהנדס אבטחת איכות תכנה (משרה 412)
כישורים:
• נסיון מוכח באבטחת איכות תכנה במערכות זמן אמת צבאיות
• הכרת סטנדרטים צבאיים בנושא אבטחת איכות תכנה
• הכרת שיטות פיתוח תכנה זמן אמת – יתרון.
[illegible]

סהר
חברה ישראלית לביטוח בע"מ
מחשבה אחת קדימה
פקיד/ת ביטוח חיים
נסיון קודם בביטוח חיים במערכת ממוחשבת
נסיון בעבודה עם סוכנים
משרה מלאה 5 ימי עבודה
נא להתקשר 03־640418
פרט ליום ו'.

ב.י.פ. "ישומים פסיכולוגיים" INSTITUTE OF PSYCHOLOGY
לאחד מלקוחותינו
מפעל עתיר ידע במרכז הארץ
דרוש/ה
כתב טכני
לכתיבה ועריכה של חומר טכני, מדעי ושיווקי למוצרים מתקדמים.
ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין – הכרחית.
עדיפות לבעלי רקע הנדסי/טכני, בעלי נסיון קודם בכתיבה טכנית ובעבודה עם מעבד תמלילים
נא לפנות בכתב־יד אל:
ב.י.פ. ישומים פסיכולוגיים בע"מ
ת.ד. 26004 ת"א מיקוד 63902
– סודיות מובטחת –

לחברת מזון מובילה בתחומה
דרוש
מנהל סניף ירושלים
כישורים נדרשים:
• נסיון מוכח בענף המזון
• יכולת ניהול צוות עובדים
• גיל 30־45
• רשיון נהיגה
• שעות עבודה מעל למקובל
תנאים טובים למועמד המתאים
מועמדים מתאימים תושבי ירושלים והסביבה יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון קודם אל ת.ד. 1993 ת"א 61019
עבור "מנהל סניף ירושלים"

למשרד פרסום דינמי בת"א
מזכירה כללית
• יכולת לעבוד תחת לחץ
• השכלה תיכונית
• נסיון של מס' שנים בתפקיד.
• הדפסה עברית.
• שעות העבודה: 8:30־17:00, 5 ימים.
לקביעת ראיון נא להתקשר בין השעות 08:00־13:00 03־321181

דרוש
מתכנת C.N.C. כוון
למשרה מלאה, למפעל באזור המרכז.
בדבר פרטים לפנות ליהודה בטל: 03־809111 שלוחה 245.

לחב' דקסון בע"מ
דרוש/ה
תועמלן/ית רפואי/ת
לעבודה בכל הארץ.
* רקע פרה־רפואי
* ידיעת אנגלית ברמה אקדמאית
* רשיון נהיגה
* רצוי נסיון קודם
* מגורים בגוש דן.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ומס' טלפון לת.ד. 21085 ת"א, 61210

לקרית החינוך ע"ש
דוד בן־גוריון בעמק־חפר
דואר מדרשת רופין, מיקוד 60960
טלפונים: 053־688402, 053־688389
דרושים מורים
לשנת הלימודים תשמ"ט
במקצועות הבאים
* אנגלית – לחטיבת הביניים (1 משרה).
* תנ"ך וספרות – לחטיבת הביניים (1 משרה).
* מורה טיפולית – לחטיבת הביניים (½ משרה).
* מחשבים – לחטיבת הביניים (½ משרה).
* כלכלה – לחטיבה העליונה (½ משרה).
* תנ"ך וספרות – לחטיבה העליונה (1 משרה).
* צרפתית – לחטיבה העליונה (בקבוצת לימוד אחת).
* תאטרון – לחטיבה העליונה (משרה חלקית).
לקבלת הפרטים נא לפנות לכתובת הנ"ל.

לחברה תעשייתית באזור המרכז
דרוש
מנהל מפעל תהליכי
בתחום הפלסטיקה
כפיפות למנהל אגף הייצור
המפעל עתיר ציוד ומעסיק כ־15 עובדים.
* מהנדס כימי 3־5 שנות נסיון לפחות בניהול מערכת ייצור. יתרון לבעל נסיון פיקודי ביחידת שדה.
* נמרץ, סמכותי, בעל כושר טכני, ארגוני וניהולי.
* * *
תנאים טובים למועמד המתאים.
נא לפנות בפרוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 7095 ת"א 61070 מס' 28.
סודיות מובטחת

רשות הנמלים
הודעה על משרה פנויה
תואר המשרה:
עוזר א' להנהלת חשבונות.
מכרז מס': 11
[illegible]

דירות

וילות ובתים

בהרצליה-הצעירה קוטג' חדש מיוחד במינו 6+ מרתף ענק 052-545998 (500+ (26360)

ברמת-אביב ג' "קוטג'" 330 בנוי 480 אדמה 03-293632 420,000 (23580)

בגני-צהלה בבניה קוטג' נהדר 6 חדרים "ניגוד" (23849) 425291

ברמת-צהלה בבניה מעולות דירות גן/ גג במאורות 03-220952 (26216)

בזכרון-יעקב מהדבון קוטג'ים בתנאים מיוחדים 06-396817 (19972)

בזכרון-יעקב יוקוביוק ... 03-470652 (18253) 06-398002

קוטג' יוקרתי בנתניה ברחוב הולנד בגמר 053-333933 בערב (17378)

קבלנים מציעים

ברעננה ברחוב בר-אילן דירות פאר מרווחות וגדולות בנות 4-5 חדרים לפנות "ציוריון" מעקביץ' חברה קבלנית לבנין בע"מ רחוב ה' באייר 28 (כיכר המדינה) טלפון בשעות 03-251329 11.00-13.00, 17.00-19.00 (פרט ליום ג' אחה"צ) (26228)

בצפון תל-אביב "נתיבי בנין תל-גד" מציעים: דופלקס מפואר 6+ גג, במשרד 03-883760, בערב 03-867472 (23613)

"פרל-בונבוס" קבלנים. בבנין הנבנה ברחוב קלוי בצפון תל-אביב נותרו: 4 חדרים+ מפעואות 5 חדרים 03-597344 03-867690 9.00-16.00 בערב (18844) 03-459608

דירות למכירה

ת"א-יפו

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

מבצע מיוחד ברמת-אביב ג' הנחות גדולות על מזומן חידוש! 150,000 משכנתאות עד 10 שנים! בדירות סופר יוקרתיות המבצע ל-5 דירות "ISCO" "ישקו" 03-426293-4-5-6 (10010)

בצפון בבניה יוקרתיות 4 גדולות +מרפסת גן +גג 03-220952 (27618)

אמריקה ברמת-אביב ג' הדירות המפוארות ביותר: שיש, מעלית שבת, T.V מרפסות שיזוף ... מבצע ל-5 דירות בלבד "ISCO" "ישקו" (26714) 03-426293-6

בצפון לרציניים! 5 מפוארות לחוות מיידי! 03-454202 (17444) 03-5464532

דירות למכירה 3-3½ חדרים

3, ברמת-אביב, משוקעת, ק"ג, (בלי) לרציניים $105,000 (9796) 03-423670

דירות למכירה 2-2½ חדרים

דירות למכירה 1-1½ חדרים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

4 מפוארות +גג מרהיב במקום שקט בר"ג 03-770559 $190.000 (24877)

מבחר דירות 4 חדרים, בגבעת-שביון וקריאון 03-346441 "סוטר" (23495)

בפ"ת ביאליק 17 4+ חדר בגג מושקעת (19909) 03-9344073

קוטג' +גינה חדש מיידי 4 חדרים בשלושה מפלסים, מיקום בשכונת הקוטג'ים "גני-שביון" 10 דקות מתל-אביב מחיר 85,000 דולר בתנאים מצויינים 30,000 דולר במזומן 50,000 דולר במשכנתא בתנאי בנקי לאומי למשכנתאות (תשלום קבועה כ-1040 ש"ח בחודש). לקביעת פגישה בקוטג' בשבת (19694) 03-9644980

בנייני-מאב מציאה בפ"ת 4+ גג, 5, קומה גבוה בשכונת (16367) 03-447234

דירות למכירה 3-3½ חדרים

דירות למכירה 1-1½ חדרים

שרון

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 3-3½ חדרים

בכפר-סבא 5 מפוארים+ מרפסת פתוחה בבנין קטן +דירת גג 052-952346 (17639) 03-413501

דירות למכירה 2-2½ חדרים

חולון-בת-ים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

מול אחוזיים בבתים, בתשלומים +משכנתאות, דירות יוקרתיות בבניה ע"י הפארק. 03-5524159 בערב: 03-219635 (26255)

בכפר-סבא בדר-הדר 4 כניסה מיידית $87.000 052-20533 "הצמרת" (12084)

4 מסודרת ק"ג +מעלית שד' בן-גוריון 145 בת-ים (22871)

ש.א.ג בע"מ החלה בבניית דירות 4 חדרים מפוארות ודירות גג, בחולון, בקרית-היסוד 28 ובגבעת-התחמושת 39. פרטים: סוקולוב 64 חולון טלפון 03-886565 (19963)

דירות למכירה 3-3½ חדרים

דירות למכירה 2-2½ חדרים

דירות למכירה 1-1½ חדרים

דרום

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 3-3½ חדרים

למוכרי מכוניות עד שנת יצור 1979

הלוח של ידיעות אחרונות פותח עכשיו בשבילך במבצע מיוחד:

המגרש החופשי

מה אתה עושה כשצריך למכור מכונית משומשת?
האם אתה מעוניין להעמידה במגרש עד שיגיע הקונה המעוניין?
את המגרש החופשי הגדול ביותר במדינה פותח עכשיו בשבילך, במבצע מיוחד, הלוח של ידיעות אחרונות.

אם פירסמת מודעה למכירת רכב (עד שנת יצור 1979) במדור מודעה אחת של ערב שבת בלוח הכללי – תהיה מעתה רשאי לפרסם אותה שוב ושוב, ללא כל הגבלה במספר הפעמים וללא כל תשלום נוסף, עד שהרכב ימצא את הקונה שלו.

את שנת היצור חובה לרשום בנוסח המודעה.

שים לב:

הפירסום הנוסף אינו אוטומטי. הוא יבוצע בלוח הכללי בימי שלישי ושישי, לפי בחירתך, רק אם תבקש אותו.

אם לאחר שפירסמת מודעה, הגעת למסקנה שצריך פירסום נוסף – צלצל לטלפון 03-261211, בכל יום עד שעה 16.00. ביום שני עד 18.00 וביום חמישי עד שעה 20.00 ובקש פרסום נוסף, על פי מספר המודעה ותאריך פירסומה הקודם. אין לשנות דבר מהנוסח המקורי של המודעה.

אינך מוגבל במספר הפירסומים – בכל פעם שתבקש זאת, תתפרסם המודעה מחדש, עד שהמכירה תבוצע בהצלחה.

המגרש החופשי, לא נגמור עד שתמכור

הלוח הכללי | הלוח הנפוץ ביותר

هكذا من الأصل

هكذا من الاصل

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר ראשון בבוקר

דירות גג

בנתאנז יוקרתי מפואר, 4½, שתי גנות בב"ת כפר־גנים. מושקע +תוספת 295,000 דולר פינוי לשנה לרציניים בלבד 03-9232176 (10959)

ע"י הבימה בפרויקט יוקרתי קוטג' +4 גג (24097) 03-907737

בפתח־תקוה ע"י בילו בבניה 4 ו־4+ גג (23981) 03-918271

בפ"ת בהרצל 4½+ גג מפוארת בית עבודה 03-907561 (17911) 03-907577

ביקוש דירות

דירות חדר+ גג בצפון ובמרכז ת"א טלפון (21392) 03-447234

דירות בשכ"ח

בתהאביבים הוכניותל' בצפון תל־אביב 4' 5 מרווחים/ דיוקים (23364) 03-293773

לבעלי נדל"ן, ולויצאים לחו"ל- במרכז והשרון- נחשוף עודדות ונזקים, ונבעית הכנסתכם, בהשכרה והשגחה מקצועית ודיסקרטית, (19604) 03-455554

פרטי במושב בונבנירה, גינה מטופחת לתקופה ממושכת. 08-470566 (19354)

עסקים

להתחת מוניות בהרצליה דרושות מוניות לעבודה קבועה 052-570510 (20330)

למכירה בתל־אביב מפעל תעשייתי דיוחתי לבגדי ים אפשרות לשותפות 03-728843 (19762)

למכירה סניף מפואר של רשת מזון משגשגת, בערב 03-5402772 (19472)

למסירה עסק לשווק מזון מחזור 150,000 ש"ח 03-844167 (18993)

דירות מרוהטות

להשכרה נגריה, 270 מ"ר +מכונות +מוניטין 03-946546 03-821043 (17411)

דירות בדמי־מפתח

מחסנים

להשכרה בראשל"צ 1100 מ"ר ק"ק גבוה. "רשף נכסים" (10723) 03-5742777

אולמות

למכירה/ השכרה, בסלמה, 160 מטר, ק"ג +טלפונים +חניה +תוספות 03-727879 (19772)

חנויות

במרכז מסחרי פעיל, למכירה. חנויות משכרות בגדלים שונים. המבטיחות תשואה שנתית. תנאי תשלום: 20,000 דולר בחוזה והיתרה בתשלומים החל מ־1000 דולר לחודש (10747) 03-9663714

חנויות ובניינים בטאבו+ משרדים ושטחים לכל מטרה באזורים יפו־ת"א, אלנבי, 03-658169 (27194)

להשכרה במרכז תל־אביב 350 מ"ר מפוארת "רשף נכסים" (28696) 03-5742777

להשכרה/ מכירה ברבי־עקיבא בני־ברק 170 מ"ר "רשף נכסים" (28676) 03-5742777

למסירה בוטיק מצליח, ייחודי בלב רמת־השרון, מסיבות אישיות בערב: 03-5405626 בעבודה: 03-5402703 (23617)

חנות להשכרה במרכז ספורט קאנטרי־קלאב אחר 5561145-6 (20075)

בקשה להציע הצעות מפרק לחברה בפרוק מרצון מבקש בזה הצעות לזכויות החברה בחנות בשטח של 44 מ"ר (כולל קומת גלריה) ברח' המלך ג'ורג' 9 פינת רח' בן־הלל, ירושלים בדבר פרטים נוספים יש לפנות לטלפון 03-490269 או 03-499263 לגב'. אין הודעה זו מהווה התחייבות כלשהי מטעם החתום מטה לקבל כל הצעה שהיא ואין הח"מ מתחייב לקבל הצעה גבוהה ביותר או כל הצעה שהיא. עמידם גיצלטר, עו"ד מפרק גשר בע"מ (בפירוק מרצון). (16433)

בקשה להציע הצעות מפרק לחברה בפרוק מרצון מבקש בזה הצעות לזכויות החברה בחנות בשטח של כ־42 מ"ר, ברח' סוקולוב 42, חולון. בדבר פרטים נוספים יש לפנות לטלפון 03-490269 או 03-499263 לגב'. אין הודעה זו מהווה התחייבות כלשהי מטעם החתום מטה לקבל כל הצעה שהיא ואין הח"מ מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא. עמידם גיצלטר, עו"ד מפרק גשר בע"מ (בפרוק מרצון) (16387)

משרדים

בתל־אביב ורמת־גן; 150־500 מ"ר מפואר "נ.ח.מ. נכסים" (11071) 03-372169

במרכז מסחרי פעיל, להשכרה, מערכת משרדים כ־200 מ"ר, 2000 דולר לחודש. משרד בודד, 300 דולר לחודש תשלום חודש בחודשו. 03-9663565 (10737)

להשכרה 350 מ"ר משרדים ברמה גבוהה! ליד צומת אכדיה, הרצליה 052-556543 (18951)

להשכרה מול קניון רמת־גן 1200 מ"ר משרדים לתעשייה עתירת ידע "רשף נכסים" 03-5742777 (29875)

בהזדמנות! להשכרה בשדרות רוטשילד 300 מ"ר משרדים "רשף נכסים" 03-5742777 (29803)

להשכרה ברוטשילד 135־280 מ"ר $11 (19388) 03-449249

בהזדמנות להשכרה בת"א בבנין חדש 350־700 מ"ר מפוארים "רשף נכסים" 03-5742777 (17496)

מבני תעשיה

להשכרה: ביבנה עד 4000 מ"ר, בבתים כ־5000 מ"ר, בחולון כ־800 מ"ר, באור־יהודה כ־1000 מ"ר, בהרצליה־פיתוח כ־1000 מ"ר פלום נכסים (מלד"ן) 03-264625 (4864)

בחולון וראשל"צ: 700־3000 מ"ר ק"ק, מיידי "נ.ח.מ. נכסים" (11065) 03-372169

למכירה/ השכרה בראשון־לציון מבנה עצמאי 3500 מ"ר ק"ק +משרדים +בת "בטפי נכסים" 03-472378 (27366)

למכירה בחולון בבנין חדש 2 ביתנים קומת קרקע 250 מ"ר ו־350 מ"ר 03-5051803 (23481)

מגרשים

ברמת־גן מגרש ל־6 דירות במזומן. "בני השקעות" 03-722331 (3075)

חושב חוץ מקוזין באדמה חקלאית להשקעה בתל־אביב מעבר לירקון בגושים: 6609, 6621, 6896, 6630, 6632, מגרש ובמזומן. 03-293632 (23378)

הצעות עבודה

בחודרה בוגר בי"ס מקצועי או בעל רקע טכני- מיידית (20445) 04-667267

"DENTEMP", כח אדם למרפאות שיניים, מציע עבודה קבועה זמנית לשיננית ושיננות 03-232202 (29106)

לתפקיד אחראי ומגוון מזכירה מנוסה בעלת ידע בהדפסת "וורדסטר 416", דוברת אנגלית מישרה מלאה. מיום ראשון 03-5101420 לאורנה (25650)

בחודרה דרושה מנהלת לניהול מעון ויצו נסיון במינהל תינוקי ואדמינסטרטיבי טלפון: (24768) 063-34640

איש אחזקה +רשיון חשמלאי עוזר למפעל עתיד ידע ברחובות "דנאל" סניף רחובות הרצל 187, 08-468274 (23139) 08-469383

בוגרי בי"ס מקצועי במגמת מכונאות ללימוד מקצוע לחולון, פ"ת, לוד. תנאים טובים 03-371465 "א.ת.ל" (2694)

לפאאוה בע"מ יצרנית שומפו ומיץ פז, דרושים מחלקים לחלוקת תוצרת. רשיון ג' +10 שנות לימוד. תושבי רחובות, ראשל"צ והסביבה. לפנות לטלפון 08-467151 לפרוז או לחנה (20359)

טכנאי שיניים בעלי נסיון למחלקות תותבות הדסה 03-7519320-1 אילוף (20270)

עובדים בוגרי בי"ס מקצועי מגמת מכונאות גיל 25־30 פרופיל 72+ תנאים טובים "חבר" (19965) 03-5101420

לאבטגן המלוחים דרוש שרות. אפשרות למגורים במקום. 03-9229294 לגדעון (19941)

דרושים צעירים/ות אחרי צבא עד גיל 25 לעבודה במשרה מלאה שכר גבוה, תנאים מלאים 621587. (19580)

עובדי ייצור למשמרות+ ארוחות+ הסעות+ תנאים סוציאליים מעולים 03-907634 (19207) 03-9342336

פועלי ייצור בוגרי בי"ס מקצועי ללימוד מקצוע מסגרות מבנים ריתוך לכפר־סבא ופ"ת 03-907634 (19189) 03-9342336

מכונאי תעשיה לעבודה מיידית שכר גבוה+ צ'ופרים 03-907634 (19182) 03-9342336

חרטים כרסמים לעבודה מיידית+ צ'ופרים 03-907634 (19178) 03-9342336

צבעים נגרים לעבודה מיידית שכר גבוה+ צ'ופרים לפ"ת 03-907634 (19165) 03-9342336

מנופאי ומנהל עבודה לאתר בנית בלוד 03-803910, (19115) 03-842947

מפעילים בוגרי בית ספר מקצועי, בוגרי צבא, בעלי פרופיל גבוהה לעבודה לתקופה ממושכת במפעל בטחוני באזור רמלה. שכר גבוהה ותנאים מצויינים למתאימים. הסעות מאזור רחובות, רמלה, ראשל"צ לוד, חולון ובת־ים "מנפאואר" הרצל 190 רחובות טל' 08-461717 (18770)

מרים/ות אקדמאים/ות, 1500 ומעלה השלמת הכנסה, בזמנך הפנוי ובאזור מגוריך, עבודה מכובדת במכירות לפנות 03-299865 ליונה (18699)

אתגר מוסמכת, נסיון 5 שנים רצוי בוגר מיון לפרוייקט עבודה זמנית במפעל תעשייתי באזור המרכז (18356) 03-286111

עובדי/ות דוד אוכל במיפעל ליד רחובות אפי 08-444272 (18050)

למשרד שמאי רכב דרוש שמאי עם רשיון תנאים טובים למתאים ת.ד. 25149 תל־אביב (17646)

עובדי הרכבות רצוי בוגרי בי"ס מקצועי, נכונות למשמרות לעבודה ממושכת במפעלים בדרום־ת"א וחולון 03-9659733 03-286111 (16854) 052-953272

לי.ח.ש דרוש מכשירן טכנאי מנועה, לאזור בית־שמש 03-381003 (16484)

מקדמות מכירה לחברת שיווק מוצרי צריכה מיוחדים בעלות הופעה ובושר מכירה החל מיום א' 03-5440693 (16398)

פקידים ות

בוגרת תיכון לאחר צבא (רצוי ידע במושב) לעבודה מיידית א.ב.א (12353) 03-5467156

כתבנית (רצוי ידע באנגלית) +וורדסטר לעבודה קבועה. (רצוי יום) א.ב.א 03-451729 (11185)

כתבניות עברית אנגלית מנוסות ודיוונות לעבודה מיידית "א.ת.ל" 03-371465 (20470)

קלדנית מנוסה לחברה דינמית באזור פ"ת שעות 13.00—19.00 לעבודה מגוונת "א.ת.ל" (20465) 03-371465

כתבנית אנגלית גרמנית מנוסה לעבודה מיידית "א.ת.ל" 03-371465 (20462)

מעבדות תמלילים עבריות, עברית אנגלית מנוסות לעבודות קבועות/ זמניות באזור גוש־דן תנאים טובים 03-371465 "א.ת.ל" (20402)

מפעילת טלקס אנגלית ממוחשב מנוסה מאוד +כושר ניהול לחברה גדולה בתל־אביב 03-371465 "א.ת.ל" (20399)

למשרד עו"ד בבני־ברק פקידה אחראית לעבודה בכל יום למעט ... עדיפות לעיבוד תמלילים 03-781088 (20278)

עובדי משרד

תמלילניות על כל התוכנות מנוסות בלבד לעבודה מיידית. "היגבור" ת"א 03-295020 ב"ש 052-917318 (16475)

מזכירות מנוסות, ידע בהפעלת מרכזיה וידע באנגלית דרושות להברה בת"א ור"ג (18333) 03-286111

קלדניות הנה"ש אלפא/ מגורי לעבודה מיידית, תנאים טובים למתאימה. "היגבור" ת"א 03-297013 "היגבור" ב"ש (16453) 052-917318

מזכירה עברית ו/או עברית/ אנגלית (עדיפות לידע במעבד תמלילים) לתקופה ממושכת/ קבועה, תנאים טובים 03-295020 "היגבור" (16404)

כתבניות עברית ו/ או עברית/ אנגלית (מנוסות בלבד) לעבודה מיידית, לתקופה קצרה/ ממושכת "היגבור" 03-297013 ב"ש 052-917318 (16376)

כתבניות/ תמלילניות עברית/ אנגלית, אנגלית ברמת "שפת אם", למשרות זמניות וקבועות באזור יבנה, ת"א לוד בראשל"צ 03-286111 03-9659733 (16875)

פקיד/ה מנוסה בקלדנות ועיבוד תמלילים בעברית למשרה זמנית בת"א "קרירה" (16906) 03-5449848

לשקל"י ביטוח מנהלים מזכירת מנכ"ל עצמאית (פרוטוקולים) 5 ימים בין 8.00 ל-17.00 גיל 25-35 נסיון קודם, והדפסה (16772) 03-338935

מזכירות מנוסות לניהול משרד +ידע בתמלילנות עברית/ אנגלית להברות באזור אפקה, ת"א ולוד 03-286111 (16540) 052-953272

דרושים לחברת ה.ש: פקידות, כתבניות, תמלילניות וקלדניות (16497) 03-381003

עובדי מחשב

קלדנית מתחילה (לאחר צבא) לעבודה מיידית קבועה א.כ.א. (10399) 03-5467044

תמלילן/ית אנגלית מנוסה, אנגלית ברמת שפת אם לת"א. "קרירה" 03-5449848 (17135)

מפעיל מחשב VSE 38 או I.B.M 43 BOS I.B.M לעבודה מיידית בשלוש משמרות. 03-297013 "היגבור" (16432)

מורים וגננות

עוזרות ומטפלות

טבחים – קונדיטורים

טבחים ועוזרי טבחים למטבח במפעל ע"י רחובות תנאים טובים 08-444272 אפי (18146)

גזירה תפירה

ללירוצ'י מודליסטית בעלת יוזמה, לקו צעיר ספורט אלגנט תנאים מצויינים 03-653877 (23396) 03-423011

לקשטרו-מודל תופרת אוברלוק ותופרת זיגזג 03-611260 לבנצי (20119)

מנהל עבודה למתפרת טריקו +3 שנות נסיון (18717) 03-373297

לגוטקס בני-ברק דרושים/ות גזרנים/יות מקצועיים 5 ימי עבודה בשבוע, כל התנאים הסוציאליים. לפנות לאריק 706342, (17779) 03-706158

לאומנת הזינגן נשים וילדים דרוש מבקר מתפרות חוץ לבעלי נסיון קודם. 5 ימים בשבוע תנאים טובים +סוציאליות מלא 03-836266-7-8 (17684)

לזריזה ומומחית בטריקו (אוברלוק, זיגזג, מכפלת) שכר גבוה ומיוחד 03-659672 (17583)

למעסק דרושים מוכרת בעלת נסיון במכירה ועובד על 03-337725 לפנות לרחל. (16531)

הנהלת חשבונות

להברה מסחרית בת"א, דרושה 8:00-16:00 קופאית +ידע כללי בהשבשבת ת.ד. 16150 מיקוד 61161 ת"א עבור 17. (18626)

מנהח"ש סוג 2, 3 +נסיון ורכב פרטי לרמלה לוד "קרירה" 08-465277 (17164)

טכנאים הנדסאים

כרסם/ תכנת C.N.C נסיון 5 שנים בתכנות (ברקומה מאזק) וכרסום קונבנציונאלי למפעל בת"א 03-286111 (17254) 03-953272

להברה לבנין דרוש הנדסאי בעל מרץ ויוזמה עם נסיון 03-453239 03-447211 (16706)

שרטוט וגרפיקה

עובדי דפוס

מונוטייפ מעולים אירית תנאים מיוחדים בנוסים בגובה המשכורת .03-380988 (19030)

חשמל ואלקטרוניקה

חשמלאי מוסמך לעבודה מיידית באזור ר"ג א.כ.א. 03-451729 (12846)

עובדי יהלומים

דרושה קבוצה קטנה לטייפרים בתנאים טובים לכל השנה (18561) 258870

ספרים/ות

נגרים

נהגים

דרושים נהגי מערבלים בעלי נסיון לאזור המרכז לפנות לאבנר: 03-5365298 (19802) .03-5365190,

נהגי טיוליות דרושים לחברה להסעות כולל השקעה תנאים מצויינים 052-31620 גם בשבת משרד 052-911882. (18646)

ציג/ת מכירות ויחסי ציבור לציוד מיכון משרדי באיזור ת"א והמרכז ולאיזור חיפה והצפון. כישרון ליצור קשר עם קהל מגוון. הופעה מסודרת ונאה. 12 שנות לימוד לפחות. יוצא/ת צבא עד גיל 25. בפרטים לפנות לטלפון: 03-611521 יצחק מרן. (19371)

אנשי מכירות לפרוייקט שיווקי הכנסה גבוהה במרכז הארץ +ירושלים +באר-שבע (18859) 03-5447494

מחסנאים

מחסנאי מנוסה בחלקי חילוף לחברה גדולה בהרצליה תנאים טובים 03-371465 "א.ג.ת" (20417)

מוכרים/ות

מוכרת לחנות והיפי נוער ברמת-השרון, מעל 30, מפוצל, (18342) 03-9360495

להברה ליבוא ציוד שבר דרוש שוכן מכירות ת.ד. 20393 ת"א (17464)

סוכנים – מקדמי מכירות

בעל/ת מרץ והתמדה לעבודת שטח מעניינת ואחראית במחלקת השיווק של סוכנות בטוח מצליחה בת"א מעלמם 24 השכלה תיכונית לפחות תנאים טובים ואפשרויות קידום למתאים/ה, 03-256540 לאלי או 03-256573 יואל. (16314)

דרושים לתקופת הקיץ, אנשי מכירות למקררי מיני-בר, (מקררים משרדיים) למשרדים ובתי עסק. שכר קבוע +עמלה טלפון: 03-5420220 לנאוה רביד (20347)

מפעילי ציוד מכני

פועלים/ות

עובדי נקיון

עובדי מתכת

ל.ת.ש דרושים: מסגרים ורתכים מנוסים בכל הארץ 03-381003 (16513)

עובדי מוסך

שומרים

מאבטחים חסונים לאירועים יוקרתיים שכר הולם!! 03-239880 ריינס 23 ת"א (19974)

פנסיונרים

שרותי אחיות

שליחים

ירושלים

דירות

דירות למכירה 3-3½ חדרים

חולון

באר שבע והדרום

אילת

מכוניות

לנסיעה השכונית וחלקה שירות קרבורטורים "המאייר" כיוון לביצועי מנוע, בדיקת תצרוכת דלק חינם. הירקון 8 (ליד הקניון) 03-5708928 (19619)

אאודי

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

הלוח הכללי
השבילטק ובשביל...

هكذا من الاصل

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר

דבר ראשון בבוקר

אלפא רומיאו

● אלפא סוד כחולה 1983 יד ראשונה (17101) 052-83868

● אלפא רומאו בז'ולייה מכה סופר 1975 1300 שנה כולל תוספות (20171) 852-914345

ב.מ.וו.

● 320, 1979 מראשונה אוטומטית ●מזגן ●סטס אורגינלית 03-5401238 (20611)

דייהטסו

● שרייד 85, ראשונה, מבריקה 31,000 ק"מ ●מזגן 03-477770 (27307)

דלתא

● דלתא 1988 חדשה בהזדמנות (19738) 852-556875 ש"ח 11,500

ג'יפים

● 6 קפר 1978 מיוחדת מחודשת ●תוספות 03-459465 03-453831 (24784)

אנ.ס.וו.

● פריניץ 1000, פרי 1975 שמורה ומטופלת (19956) 052-544533

בהזדמנות נדירה! 240 ג'י.אל.אי 1983 אוטומטי +כל התוספות (*30,590 ש"ח) 03-5055651 (17956)

לנצ'יה

● רלתא 1982 ארוכה יד שניה (18015) 08-617919

וקסהול

● ויוה 74, 4 דלתות שניה ●סטס (17720) 03-438102 03-772346

טלבוט

● סימקה טלבוט 1100 1982 מצב טוב מחברת מחשבים בהזדמנות (25138) 03-6612525

מיני מינור

● מיני 1000 79 110.000 שלישית לא בשבת 03-787427 (19996)

טנדרים

● פיג'ו 404 שנת 77 סטס לשנה (19856) 052-544865

מסחריות

● פורד 74 9000 במצב טוב סטס ●צמיגים 06-322078 (22094)

וולבו

● הקודם זכה מהזדמנות 1979 343 אוטומטית (21638) 03-777070

מרצדס

● 280, אס.אי. 1977 כחושה ●תוספות ●מזגן (20729) 03-5460483

סאאב

● בהזדמנות 99, 1973 אוטומט במצב (20529) 08-582183

סובארו

רדיאטורים ואגזוזים במבצע קיץ 10% הנחה +2 תשלומים +חומר נגד חלודה "מרכז הרדיאטור" בני-ברק שלמה-המלך 21 פל' (28660) 03-747785

מיצובישי

● מלאנם GLS 1988 אוטומט בראשונה בישראל להמסקה מיידית במקלאות LCT ת"א 03-5440799 03-848444 חולון 03-5440104 03-848729 (16141)

סוזוקי

● 1600 1987 5 דלתות אוטומטית ●מזגן בבית 06-398184 והעבודה 052-454528 (19769)

סוסיתא

● בהזדמנות רום 1979 ●סטס מעולה ומטופלת 3500. (20426) 03-352408

סיאט

● מלגה 1200 1987 יד ראשונה במצב מצויין (19912) 052-63959

סיטרואן

● פלאס, 79, מצויינת, 109.000 6,500 ש"ח (20691) 03-262621 03-258944

סימקה-קרייזלר

● קרייזלר 2000 אוטומטי 74 סטס לשנה במצב מעולה 03-280472 בערב (20158)

פולקסוואגן

● חיפושית 1974 1300 כחושה ●סטס ●תוספות 7,500 ש"ח 03-390678 והעבודה (23512) 03-9640190

פורד

● קורטינה 1974 סטס 1974 052-38756 בערב (22506)

ספרינט 1.5 85 חילוף ירוק שמורה ויפהפיה (16192) 03-724567

אמריקאיות

● מוסטנג 74 אוטומטית, שמורה, תוספות (27729) 03-991973

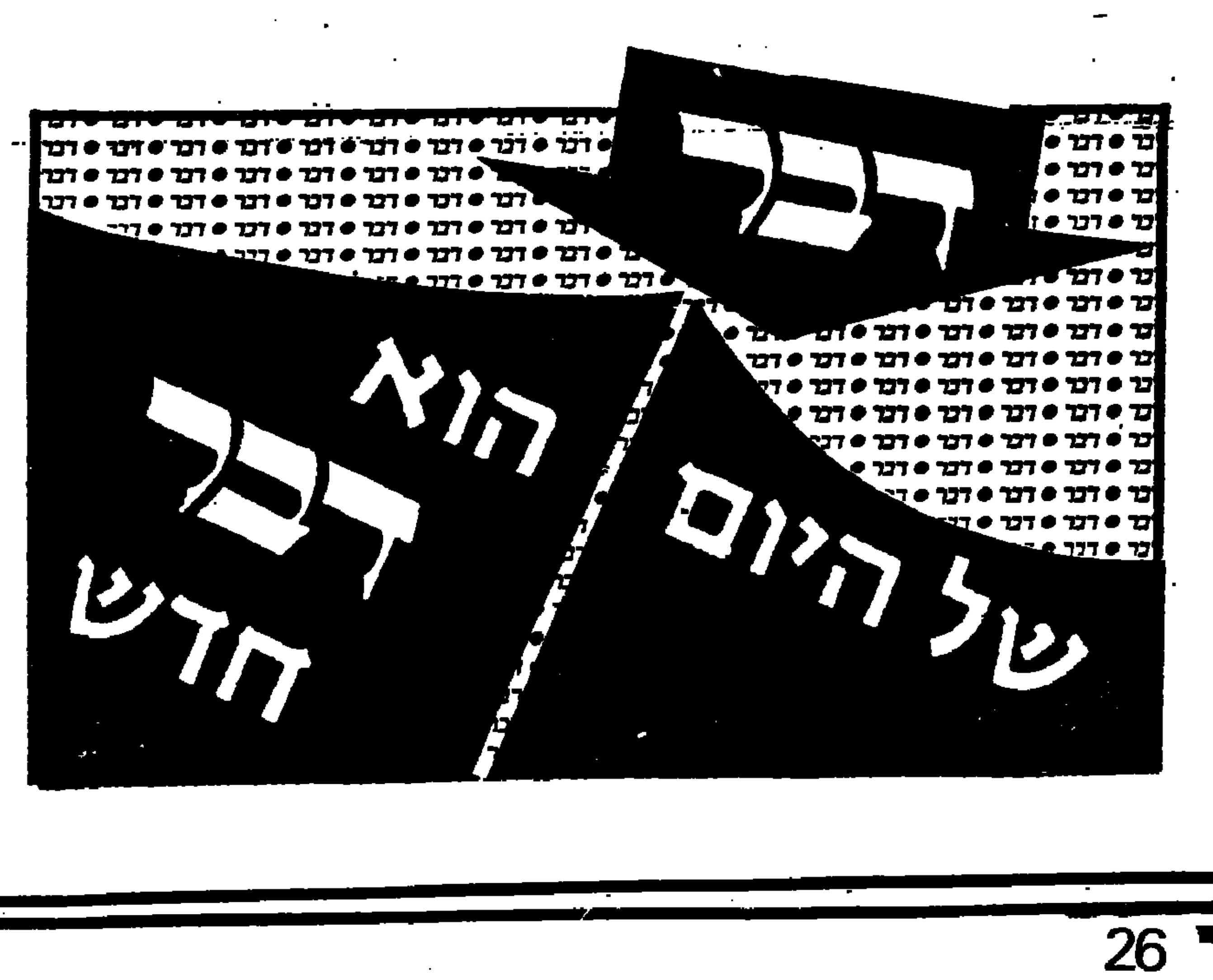

חניה

מכוניות

עבודה מעניינת!
אתגר מקצועי!
למוסד ציבורי ארצי
דרושים

עובדים סוציאליים

בוגרי אוניברסיטה

לתפקידים שונים במקומות הבאים:
★ בית אבות בחולון
★ בית אבות ברמת-אפעל
★ בית אבות סיעודי ברעננה
★ מועדוני קשישים במרכז הארץ
★ מוסד ילדים ונוער בגבעתיים
משרה גמישה
תנאי עבודה ושכר טובים
נא לפנות: לאורית פישר טל' 03-268604 או לאילנה טל. 03-248261

מנהל
דרוש
בטבריה

לניהול והרחבת מערכת שרות ושיווק של חברה מצליחה

דרישות התפקיד:
★ ניהול ואדמיניסטרציה מעולים
★ יכולת מכירה מוכחת
★ יכולת ניהול מו"מ עם ארגונים ומוסדות
★ יחסי אנוש מעולים
★ יכולת התמודדות עם מצבי לחץ
★ נכונות לעבודה קשה שעות רבות

למועמד המתאים אפשרויות קידום ותנאים טובים

נא לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים ונסיון אל ת.ד. 623 הרצליה 46105

– סודיות מוחלטת מובטחת –

למוסד ציבורי גדול בת"א

דרוש(ה) כלכלן(ית)

לתפקיד רב גוני ובעל ענין.

דרישות התפקיד:
1. לאחר שירות צבאי/לאומי.
2. השכלה אקדמאית בכלכלה ו/או ראיית חשבון ו/או מנהל עסקים.
3. יכולת לנהל מו"מ עם חברות ומוסדות ציבוריים.
4. נכונות לעבודה מאומצת גם מעבר לשעות העבודה המקובלות.

יש לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 7093 מודעה מס' 574.
פונים מתאימים יענו.

בואו ל'משרדיות' שלנו ברחבי הארץ

פתח-תקוה
רח' ההגנה 16, טל. 03-9301913
• מנהל חשבונות סוג 3 עצמאי עם נסיון בהנה"ח ממוחשבת, ידע בניהול מלאי, תורים מתמטים, תכנון וגהול כספים
• מעבדות תמלילים על תכנות א"ב עברית
• פקידה / כתבנית הדפסה בעברית אנגלית ברמה טובה
• קלדניות מנוסות לעבודות זמניות וקבועות

חולון
רח' וייצמן 30, טל. 03-849321
• כתבנית עברית/אנגלית מנוסה נסיון על מעבד תמלילים אנשטיין, אנגלית ברמה גבוהה, משרה מלאה, 6 י"ע, חולון
• מזכירה דפואית תעודה מתאימה, נסיון הכרחי, עבודה אחה"צ בין השעות 14:00-20:00, 5 י"ע, עבודה קבועה, בת-ים
• פקידה בעלת נסיון בקלדנות לעבודה קבועה, 5 י"ע, 8:00-15:00, בת-ים
• פקיד חשבונות מנהל חשבונות סוג 2, חובה גבר, אפשרי ללא נסיון, שעות עבודה 12:00-20:00 + ש. נוספות, עבודה קבועה, חולון

תל-אביב
ככר אתרים 134, טל. 03-202460
• קלדניות אלפא נומרי + הנה"ח לעבודות קצרות וממושכות
• פקידת יבוא, מעקב אחרי תיקי יבוא, ידע בהדפסות עברית ובאנגלית + טלקס, עבודה במשרה מלאה, 5 ימי עבודה בשבוע

• מזכירה באנגלית + טלקס, חובת השפה העברית, גיל 25, משרה מלאה, 6 ימי עבודה בשבוע
• תמלילנית באנגלית על וורדסיל, שליטה באנגלית ברמת שפת אם, ידע בעברית, 5 ימי עבודה בשבוע משרה מלאה
• תמלילניות על כל סוגי המכונות לתקופות קצרות וממושכות
• מזכירה בעברית עם ידע בהנה"ח, עדיף נסיון בעבודה בחב' בניה, ידע בקריאת תוכניות, הופעה נאה, חצי משרה בוקר
• דיילת מכירה בענף הקוסמטיקה, הדגש על ידע טוב באפור שעות העבודה 10:00-19:00 גמיש, יום ו' 10:00-14:00 גמיש, מעל גיל 30
• פקיד רישוי (עבר בחינה במכס) לעבודה לחודשיים ימים בשעות 09:00-13:00, 6 ימי עבודה בשבוע

נתניה
רח' שטמפר 15
טל. 053-28646
• קלדנית להפקת חשבוניות בחשבשבת, עבודה זמנית הרצליה, שכר גבוה!
• מעבדות תמלילים על תכונות וורדסיל, איינשטיין וורדסטאר
• מזכירת יבוא/יצוא, משרה מלאה, נתניה
• מזכירה שפת אם אנגלית + עברית, נתניה, לשעה מלאה

ORS שרותי כח אדם

החברה המובילה בתחום התעסוקה

סופר תקשורת

קוסמטיקה

אותיות דביקות

שרותים

בת זוג

בן זוג

הכרויות

ביטוחים

אתגר: לניהול סוכנות ביטוח "פקיד/ה מנוסה" ראשון לציון / ת"א
(19355) 03-5566190-2

שוק המציאות

סיוד וצביעה

פוליש וניקיון

מחשבים

ציוד תקשורת

ציוד בנין

ציפוי אמבטיות

צילום

קיט ונופש

בתי אבות

קופות רושמות

הלוואות

ידיעות אלקטרוניות 4 מליעטר 200 מליאמפר מינרליות לבנות, אילת 04-730402, (17991) 04-729540

חקלאות

טרקטורים

טלויזיות

בתי-כנסת

סירות

מזגני אויר

מכונות תפירה

מכונות גלידה

מלגזות ושינוע

ריפוי והרדיה

רוצים לקנות

רהיטים

"ברוהיקי ידרתי" חיסול התצוגה, סלונים מעור אמיתי חדרי שינה פינות אוכל ומזנונים. הרואה 34 רמת-גן 03-728702 (16206)

מקררים

וידאו טייפ

מערכות קול

מכונות כתיבה

חיות בית

כלי נגינה

אופנועים וקטנועים

ביקוש רכב

בתי"ס ושיעורים

חלפי רכב משומשים

עבודה לעבודה

ספרינטר 11, 86, ג.ט.י. ראשונה מיטלי + סטריאו, בהזדמנות 03-249844 (19277) 057-89736

רנו

פיאט

פיזו

דבר חדש קורא כל יום

صكنا من الاهل

هكذا من الاصل

„הינשוף". מזימה בלתי אפשרית / אמיר אורן

ליידים אנד אינטליג'נטס, המודיעין הישראלי

תככים במודיעין הישראלי: שירות אחד מנסה לסכל את מדיניות ראש־הממשלה ושירות אחר חושף את המזימה. כאן בארץ הכל יכול לקרות ואולי כבר קרה או עמד לקרות, ונמנע ברגע האחרון, או עוד יקרה

„בעת כבר אין ספק", אמר איש ה„מוסד" והרים כוסית יין כהה כמיים. „אנחנו בשנות השישים".

הם התווכחו בדקדקנות תלמודית או אף כחכמי־הנצרות בימי־הביניים, אם שנות השישים כוללות את 1960 או שמא ראוי להתחיל למנותן רק בהגיע 1961. היה זה ויכוח ידידותי בין עמיתים למקצוע וסיומו נתרץ רק בצאת הקוקיה תריסר פעמים רצופות מדירת־המבטחים שלה שבמרומי השעון. באוויר עמדה הדקה הראשונה ביממה הראשונה של ינואר 1961: הגיע הזמן לדיונים פורים יותר.

„התוכנית מוכנה?" שאל איש אגף־המודיעין במטכ"ל.

איש ה„מוסד" לא השיב. הוא התרומם מכורסתו, שלח יד לשעון וחקר את הקוקיה עד שהסגירה את הפתק שבמקורה. לא היה ספק במהימנות המקור.

נציג אמ"ן הודרו לעיין בפתק שנמסר לו. מימין לשמאל נכתבו בו רק שתי ספרות, 88. משמאל לימין נכתבו בו אותן שתי ספרות. גם במהופך נותר 88 בדיוק 88.

„שמונים־ושמונה", פיענח קצין־המודיעין.

„נכון", אישר ה„מוסד".

„ומה זה אומר?"

„שבשנת שמונים־ושמונה נתחלק בשלטון".

„בשלטון או מהשלטון?"

„לא נחליק מהשלטון, אלא נתחלק בשלטון".

„מי?"

„אנחנו. כולנו. המודיעין. גורמי קהילת המודיעין".

השב"כ בשלו. סצינה מתוך „הינשוף"

„בעוד כמעט שלושים שנה? כשאין לנו מושג מה יקרה בעוד שלושים יום?"

„קל יותר לחזות לטווח ארוך, ואני לא מדבר על תחזית, אלא על תוכנית".

„נו, נשמע".

„סגור את מכשיר ההקלטה".

„איך ידעת?"

„לא ידעתי. אבל גם אני סוגר את שלי. התוכנית פשוטה מאוד: איש שלכם ואיש שלנו יתחלקו בשלטון".

„איך?"

„הם יפרשו מעסקי המודיעין, יתגלגלו פה ושם ויגיעו לפוליטיקה. האיש שלכם יהיה אנשים שלנו. אפשר לעשות את אהרל'ה ידיב חשבנו על יצחק שמיר. לא אכפת לנו שמצידכם יהיה חיים הרצוג".

„לא רע, אבל זה סידור טוב רק לאמ"ן ולמוסד. מה ניתן לשב"כ?"

„הכמתה לחניכות. תמיד כדאי להחזיק בכיס לעת הצורך".

„מדוע לחכות כל־כך הרבה שנים?"

„קודם כל צריך להכניס לפוליטיקה עוד אנשים שלנו. אפשר לעשות את אהרל'ה ידיב ומאיר עמית שרים בממשלה ואת איסר הראל ואליהו בן־אלישר לחברי־כנסת. אחריהם כבר יבואו יוסי גינוסר ויהושע שגיא".

„שגיא? אתה מתכוון ליהושע ברמן?"

„כן".

„ההוא עם הפרשה המביישת ההיא?"

„בדיוק. הוא עוד יהיה ראש אמ"ן".

„אל תגזים".

הסודות הכמוסים ביותר של המודיעין אינם אלה שהוא לומד על האויב או אפילו על הפוליטיקאים שמעליו ולפעמים בידיו, אלא על עצמו ועל טבע האדם

„זה עוד כלום. הבן הצעיר של משה דיין, אסי, יהיה שחקן־קולנוע. הוא יופיע בתפקיד הראשי בסרט על תככים במודיעין הישראלי, איך שירות אחד מנסה לסכל את מדיניות ראש־הממשלה ושירות אחר חושף את המזימה".

„זה סביר?"

„בארץ? זה אפשרי. אמנם לפי חלוקת התחומים והסמכויות הגיוני יותר שהמוסד ינהל את המגעים והשב"כ, מתוקף אחריותו לסיכול הריגול הסובייטי, יפריע להתקרבות בין המדינות, אבל בסך־הכל זה תסריט מוצלח ואסי דיין ישחק היטב, יותר מהבימוי. אם תהיה בישראל טלוויזיה – ואני מניח שתהיה איזו תחנה, אבל לא איכותית – זה מסוג הסרטים שאפשר להקרין בה כדי להשביע את רעבונו של לווה־השידורים. זה לא דיוויד קורנוול..."

„דיוויד קורנוול?"

„בחור מוכשר מאוד. מעמיתינו הבריטים. הוא עומד לכתוב ספרים יוצאים מהכלל על המודיעין, בעיקר השתלות נוסח פילבי בפיתולים שונים. הוא יחתום בשם אחר, ג'ון לה־קארה. הסרט הישראלי על השב"כ מול המוסד לא יהיה ג'ון לה־קארה ואסי דיין לא יהיה אלק גינס, אבל גם לא תהיה לקוקיה סיבה להתבייש בינשוף הזה".

„ולא יהיה גינוי ציבורי לדרך שבה יתוארו את תככי המודיעין?"

„גם זה בוודאי יהיה. זה מנהג, כמובן, אחרי סיפורי איסר הגדול ואיסר הקטן ולבון וגיבלי במבצרים ואלף פרשיות אחרות שהיו ויהיו. מי שיגיד שעלילה כזו לא יכולה להתרחש במציאות יוציא את האמת על המודיעין. הכל יכול לקרות ואולי כבר קרה ורק נשמר בסוד, או עמד לקרות ונמנע ברגע האחרון או עוד יקרה, אם לא בדיוק כך, קצת אחרת, אבל אין מזימה בלתי־אפשרית. המרהים הוא שהפוליטיקאים, גם אותם פוליטיקאים שבאו מעניינים חשאיים ובטחוניים ומודיעיניים, מתרשלים בפיקוח על הגורמים שיכולים להפיל אותם בפיסת־מידע שאינה מגיעה בזמן או במסמך משוכתב או במיבצע פזיז. לראשות הממשלה מגיעים בזכות עוצמה במוסדות המפלגה. נופלים ממנה בגלל חולשה מול מפלצות המוסד, או השב"כ או אמ"ן או כל השאר".

„ואתה בעד קולנוע שמבוסס על סודות המודיעין?"

„הסודות הכמוסים ביותר של המודיעין אינם אלה שהוא לומד על האויב או אפילו על הפוליטיקאים שמעליו ולפעמים בידיו, אלא על עצמו, אולי גם על טבע האדם. זה חומר מתבקש ליצירה, ספרותית וקולנועית".

הקוקיה השמיעה צווחה קצרה. איש ה„מוסד" השקה אותה ביין הכהה כמיים עד שמקורה המגולף נפער בגילופין. „זה לא מידע בריוני", קירקרה.

„מה היא אומרת?" נועץ נציג אמ"ן.

„שזה לא מידע בריוני", ענה המוסדיסט, „ולא מידע בריוני. היא צודקת: זה קרובי־רחוק שלהם. זה בריון מודיעיני".

אנטנה / אבירמה גולן

אחמד לא הגיע למטבח או בשדות מושב שקף

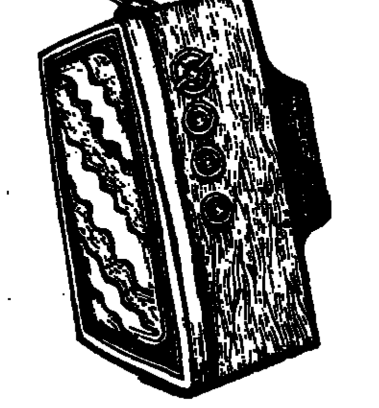

הדברים הכי לא נעימים והכי קשים והכי אמיתיים נשמעו השבוע בטלוויזיה ב„יומן" של יום ו' מפי תושבי שקף, בפשטות, בכאב וללא כחל ושרק. „אנחנו חיים את הדו־קיום", הם אמרו, „ואנחנו מרגישים את האינתיפאדה על בשרנו, לא כמו יושבי בתי הקפה בתל־אביב, ששואלים איפה אחמד ושומעים שיש עוצר ואחמד לא הגיע". אמירה פוגעת, בוטה, ישירה, שיש בה אמת. מפני שתושבי שקף, ללא הבדל דעה פוליטית והשקפה אישית, חיים ועובדים בתחומי הקו הירוק ומנסים לשאת את האפשרות הבלתי־אפשרית של דו־קיום יהודי־ערבי על גבם הצעיר. נוכח שתיליהם העקורים ושדותיהם המושחתים ונוכח רמז השותת של אלי כהן אין עוד מקום להתפלספות עקרה. כמו בראי קטן ומרוכז מאוד משתקפת המציאות המסובכת שלנו בחייהם היפים והקשים של תושבי שקף. יפים לא במובן של רולצ'ה ריטה אלא במובן הנקי והנשכח של עבודת אדמה, של יצירה משותפת, של נסיון לחיות בשלום ובאחווה עם השכנים. דווקא תושבי שקף, שלא טרחו אף פעם לשאת נשק על גופם, שנתנו אמון מלא בפועלים הערבים ואף התיידדו איתם בנוסח המזכיר את הקשרים התמימים והנעוצים של ראשוני המתיישבים בא"י עם מה שנקרא אז „הערבים ילידי המקום". דווקא הם, שהעבודה השקטה והמסורה הרחיקה אותם מכל זרקור ומכל עימות מיותר, שילמו עכשיו מחיר כבד ומבהיל, כסטירת לחי אדירה לאחר כמה התגרויות „קטנות".

וסטירת הלחי היא בפני כולנו, כמו שהשריפות המזעזעות הן סטירת לחי בפני כולנו, סטירת לחי שקוראת לנו, פעם אחת ולתמיד, לעשות חשבון־נפש גלוי ואמיץ עם הבעיה הפלשתינאית. זה לא דבר חדש. זה כמה דורות שאנחנו מנסים כאן לעקוף את הדו־קיום, לדחוף אותו מתחת לשטיח ולהעמיד פנים שאנחנו מתמודדים איתו. למעשה אנחנו מרמים את עצמנו, ומרמים את יריבינו, וכל זאת מפני שנוח לנו לראות את הבעיה מן הכסא הנוח המשקיף אל המטבח ומרגיש בהעדרו של אחמד משם, ולא מן השדות שותתי הדם של מושב שקף. עדיף לנו, אפילו, עם כל הקושי המודעה, להתייחס לבעיית זורקי האבנים ומארגני החוליות, בעיה שבה אפשר לומר בקלות מי צודק ומי לא צודק, מי נהג כשורה ומי הפר חוק – ובלבד שלא ידיר את שנתנו הקרב האבוד האמיתי, זה הניטש על פיסה קטנה של אדמה. הקרב הזה, אם נביט לו ישר בעיניים, יפחיד אותנו מאוד, מפני שנראה בו שני אנשים ניצים שצריך להשכין ביניהם אם לא שלום, לפחות פשרה. לא רבים בינינו הגיבורים אשר, כמו אנשי שקף, מוכנים לעבוד בשדה שיישתל היום ויייעקר מחר, ולא להרפות מן הידידות העמוקה עם השכן, ולא לחדול מן האמונה ומן התקווה, אבל גם להתגונן בעת הצורך. והלוא על האידאל הזה בדיוק גידלו כאן את כולנו, אם איני טועה. אנשי שקף, ששיקפו בפנינו השבוע בבואה ישנה, שרבים מאיתנו נטו כבר לשכוח, ושיקפו בפנינו את המציאות הקשה בעירומה ובזעקתה, ראויים היום לתשומת הלב הגדולה ביותר, ולמחשבה המרוכזת ביותר. אולי עדיין לא מאוחר.

וערב־ערב, בראשית המהדורה או באמצעה, מדווחים לנו על השריפות. וכבר היה מי שעסק בשאלת היער הטבעי והצמחיה היבשה, ואיך זה שאנשים עובדי אדמה מציתים כרמים וזיתים ואלה וצפצפה.

המכאיב ביותר הוא הזכרון. לא רק האיבה איננה חדשה; גם האמצעים ישנים, כגחלים שנקברו מתחת לאדמה ועתה הפיח בהם מישהו אש: מאורעות תרצ"ז, למשל. „בשמור בגופנו על שדותינו" קרא אז שלמה לביא מעין חרוד, „בשמור עליהם מפני השריפות, השוד ועקירת העצים". וא.מ. קולר מקיבוץ גבע כתב: „נשים־נא קץ להשתוללות מרצחי העצים... נעמוד על נפש עצי החיים שלנו" אבל הדברים המצמררים ביותר הם דבריו של טבנקין, הנקראים היום כאילו נכתבו בעקבות המאורעות האחרונים: „האמצעים אשר התנועה הלאומית הערבית אוחזת בהם ודרכי השפעתה – הם דרכי טרור. לכל מטרה אמצעיה היא. האמצעים של תנועה מעידים תמיד על מטרתה ותכנה. רצח ילדים, נשים, זקנים, עצים ושדות מעיד על מהותה של התנועה הערבית..." (דברים מבפנים, תרצ"ז). האם עלי להעיר את תשומת ליבו של הקורא לעובדה שטבנקין איננו מבדיל בין רוצחי ילדים לרוצחי עצים. והאם יש להזכיר את התשובה שטבנקין אכן נותן: „אנו עובדים כעת במבחן גדול", הוא כותב. „מבחן החלוציות הציונית... לא במספר המתימטי הכוח. ארבע מאות אלף יהודים שחייהם אינם תלויים באחרים, (ההדגשה שלי, א.ג.) – בעבודה, בתעשיה, בכלכלה ובשטחי חיים אחרים הם כוח עצום, אם רק הם יכולים להשתמש בכל הפוטנציה הגלומה בהם".

מושב שקף הוא, אם כן, בבואה של המשך, מעין חוט דק וחזק העובר מאז ועד היום. אסור בשום אופן שאנשי שקף יהפכו לקבוצת תמהונים עקשנים על רקע הגינוחות האדישות של הציבור ושל מנהיגיו, כי אנשי מושב שקף הם חוט השדרה.

עופר מה יהיה איתך

אחת התופעות המעצבנות ביותר בטלוויזיה הישראלית הם תשדירי השירות. שיעשו כבר פרסומות ודי. ממילא מוכרים לנו „ביסלי" ו„עמינח" ו„הלאביין" לפני ואחרי כל תוכנית, בשקיפות משעממת, או לפחות שתהיה תחרות. תשדירי השירות הם פרסומות בנוסח רוסיה הסובייטית: לך לאשדוד, סע לאילת, גור בעפולה (הם השתגעו או מה) קפץ בכרמיאל דומר בערד ובין כל אלה: עשה תעשיה כמו ביפאן. הכל תלוי רק בך. בחורף חסוך חשמל ובקיץ סגור את המים – זה דווקא בסדר, אבל למה אנחנו צריכים לשלם אגרה כדי שהחברה למדליות תמכור לנו את המדליונים הקיטשיים שלה? ולמה אני צריכה לחטוף אולקוס מהפרסומת הוולגארית על חגיגות הארבעים, שממילא מרגיזות אותי בתוך כובה המאה? למי זה עוזר? ואחרון־אחרון חביב: איך הפמיניסטיות עוד לא אסרו את הפזמון הינסאי „עופר מה יהיה איתך", עם התשובה המצ'ואיסטית החדשה – משהו כזה עם מחשבים ומכונות וחיל אוויר. המדע לשרותך נגד אמא המורנית. איחס.

קורים לדמותו של הזעתר

אינפורמציה למי שלא ראה: לקחו שני אנשים נחמדים מאוד (אב ובנו) שהיה להם רעיון מסחרי מצוין וגם איזו אידיאולוגיה סימפאטית (שיהיה זעתר לערבים) ובסופו של דבר הם הצליחו מאוד, וזה באמת יופי, הושיבו אותם ליד שולחן באמצע הגליל, שמו תאורה וכום וכל מה שצריך, וגם את עדנה פאר מהרדיו, ועשו תוכנית רדיו עם תצלומים. המראיינת שאלה, אבל בעצם ידעה את כל התשובות, וכשלא קיבלה את התשובה הרצויה אמרה „נו" הכרמתי כזה, וחייכה וחייכה עד שספרנו לה את כל השיניים. המרואיינים, מצידם, היו די לבביים, אבל למה כל זה היה צריך לקרות בטלוויזיה, זה באמת לא ברור.

הדור הצעיר שלידי התחיל בשלב מסויים לספור כמה פעמים נזכרה המלה זעתר בפרק שלפנינו, וחבל, כי חומר חינוכי דווקא היה כאן, הלך לאיבוד.

ובאותו ערב ממש (יום ב'), בחדשות הלילה, הצליח אליעזר יערי, העורך והמגיש של המהדורה האחרונה, להדגים לנו איך מראיין יכול לראיין באמת, מפני שהוא באמת רוצה לדעת, ולא מותר, ולא מנסה להיות נחמד איפה שלא מוכרחים, ואפילו בתוך אולפן סתם, בלי זעתר. הוא שוחח עם איש אחד ממארגני הפסטיבל בכרמיאל, מומחה לריקודי עם, וניכר היה בו שהכין שיעורי בית התעניין בנושא ברצינות, אבל לא ברצינות מיותרת, ובאופן אינטליגנטי ותרבותי ובנינוחות נעימה. וזה סוד הקסם של המראיין הטוב, שהוא לא יודע את כל התשובות, ולא יודע מה יהיה, אבל מוכן וקשוב וערני, מפני שהוא, בעצם, מייצג את הצופה הסקרן ולא את עצמו. ומי שרצה ללמוד שיעור ראשון באיך לא לראיין ואיך כן – קיבל הדגמה אחת מעדנה פאר ושניה מאליעזר יערי. אתחיה לשניהם. (שיעור למתקדמים אבל רק עברנו ב„זה הזמן").

מיקי קם. אפילו תדקלם פרקי היום בתנ"ך

אליעזר יערי. איך מראיין יכול לראיין

פרס קפלן למלאכים

אני חושבת שבית־החולים הגריאטרי של קפ"ח, „בית רבקה", שזכה בפרס קפלן (בפעם השתים־עשרה ברציפות?) ראוי ראוי בהחלט לפרס הזה ולמלוא ההערכה. אני בטוחה שעובדי בית־החולים ומנהלו עושים עבודה נפלאה. אני משוכנעת שבתנאים הקיימים במערכת הבריאות מי שמצליח לנהל בית־חולים גריאטרי מעולה הוא כמעט מלאך, אבל אני חוששת שכתב „מבט" שסיקר את הנושא ועורך החדשות שהורה לטפל בעניין נפלו כאן בפח.

מפני שהיוצא מן הכלל מעיד על הכלל, ומפני שהכתבה לא חדלה להדגיש כיצד, בתקציב מצומצם ובאמצעים דלים וקשים, בית־החולים הצליח להתארגן ביעילות ולנצל בתבונה את המשאבים לטובת הכלל. יופי. באמת יופי, ומכל הלב. האנשים האלה ראויים להערצה. אבל האם ההדגשה הזאת, שנשמעה כמו יחסי ציבור למשרד האוצר, לא הוסיאה המטרה? האם העובדה שיש מלאכים כאלה, מיוחדים במינם, העושים לילות כימים בעבודה מסורה הראויה אכן לפרס, יכולה לומר משהו על התקציב הדל והמשכורות המגוחכות ותנאי העבודה בבתי־החולים? האם העובדה שמישהו מצליח, תוך מאמצים על־אנושיים כמעט, להסתדר בתנאים האלה, מוכיחה שאפשר, באמת, לנהל כך מערכת בריאות? עובדה היא, עם כל הצער והכאב, שהמדינה הזאת הופכת בהדרגה ממדינת רווחה למדינת צדקה (ולזה אנחנו רגילים עוד מימי מוסדות הקהילה), ומה שמובן מאליו בארצות אחרות הופך אצלנו להתנדבות וישועה והצלה. אין לי דבר וחצי דבר נגד ההתנדבות, כשם שאין לי דבר, למשל, נגד התארגנות עמותת הורים בבית־הספר כדי להוסיף שיעורי העשרה. הכל כשר ואצילי ויפה ותורם לחברה. אבל כשכל אלה באים במקום כוח־אדם ותקציב ושעות ואמצעים שהיו אמורים לבוא מן הממשלה, כי אז העיתונות, שתפקידה להתריע, חייבת לזעוק עד לב השמיים, ולא למרוח שמן זית זך המשחק כל־כך יפה לידי מי שאחראי למפלה.

וכמו אצבע משולשת ותזכורת צורמת באה ביום ו' הודעתו של „מגרדה־ארום" על הפסקת פעילותו. נוכח מצבה המפחיד של מערכת הבריאות יש לטלוויזיה תפקיד, ואסור לה לאבד את עירנותה.

עין הדג

„קרפיון חי", הדרמה של יום ג', דיברה עברית שוטפת והזכירה את התיאוריה שמי שעושה הרבה יעשה, בסופו של דבר, גם טוב. או נגיד שהסיפור לא היה מושלם. בסדר, האבל האנגלים זה תמיד משהו גאוני כמו „הבלש המגמגם"? לא. אבל אנחנו מתחילים להתרגל לעברית על המרקע, וכשלוקחים שלושה שחקנים נפלאים כמו מיקי קם, יוסף כרמון ועליזה רוזן (והדג, כמובן), מה יכול להיות פה רע? אני אישית, כמו שאומרים הצברים, שפוטה של מיקי קם. מצדי היא יכולה לדקלם את פרקי היום בתנ"ך, ואני אתרגש. אבל גם הפיטגורים שלה היו מצויינים, המוסיקה בסדר, והתסריט בסדר גמור, והבימוי מאוד מקצועי. תעשו הרבה דרמות ואנחנו ניקח נשימה עמוקה ונחכה. ככה צריך להיות. סבלנות. גם רומא וכו'.

רומן זעיר / מירי פז

הבל הזבל

מיליוני ספרים נחטפים בחו"ל, עשרות אלפים אצלנו והבל הרחוק מן הביקורת ומן התקשורת. בהוצאות המכובדות הוקמו „גיטאות" לספרות הזאת. הפתרון: המו"ל הישראלי עדיין מתבייש

הרחק מן הביקורת, הרחק מן התקשורת המעודדת כל כך את תעשיית הספרות היפה ונזקקת במספרי תפוצה הולכים וגדלים של הרומאן העברי המקורי, של תרגומי מופת מעולים, רוחש שוק הומה, שלמוצריו אין זכר בסיקורי הספרות, שלא להזכיר את הביקורת. מיליוני ספרים נחטפים בחו"ל, עשרות אלפים אצלנו. איש אינו נוקב במספרי התפוצה המדויקים: המו"לים הישראלים אינם גאים כנראה במיוחד בהצלחה הזאת. בחנויות לא מציבים אותם בחלון הראווה. בהוצאות המכובדות הוקמו „גיטאות" לספרות הזאת; שם ההוצאה אינו מתנוסס כאן בהבלטה. הפתרון העסקי הן „חברות־בת". הוצאת „כתר" היא המובילה בתחום. חברת הבת שלה „שוקי" מתמחה בהדפסה מצומצמת המצטרפת לפחות כמו סדרות היוקרה בסלון של האם, אולי יותר: העלויות כאן נמוכות בהרבה. כך לגבי רכישת הזכויות, תרגום שאין מקפידים על איכותו והם מלהזכיר עריכה. הגישה הישראלית מתוחכמת. אולי בזה מותר המו"ל הישראלי על פני עמיתו האמריקאי: הוא עדיין מתבייש. באמריקה הצלחה נמדדת במספרי גטו. עם טורי מכירה של 5 מיליון עותקים אין מתווכחים.

הספרים האלה משפיעים קרוב לוודאי יותר מן הספרות היפה מן הסיבה הפשוטה שיש להם קהל קוראים גדול יותר. השפעתם גדולה גם משום שקהל היעד שלהם מטופח בדרך כלל רק בספרות הזאת. מה שמרתק הוא שלהצלחה הזאת יש מתכון ברור. זה מתחיל בכריכה הקשה שתצלום מסגנן של יפהפיה מתנוסס עליה. התצלום מזכיר בדרך כלל תמונת פרסומת למוצרי מותרות, בדרך כלל תכשיטים ותמרוקים. נערה יפה מאוד, שזופה ופעורת עיניים בעלת מבט חולמני, מפתה, פאם־פאטאלי. נכון שברוב הספרים האלה הנשים הן גיבורות מרכזיות אך תג הזיהוי – נערת השער היפה – אינו משתנה גם כאשר הנערות־הגיבורות עברו את העשור הרביעי לחייהן. כך עיטרה הוצאת „כינרת" את ספרה של רונה יפה „אחרי פגישת מחזור", שגיבורותיו הן נערות בנות 46 ויותר.

באותה שקיפות מתפענחת נוסחת ההצלחה באיפיוני דמויות, תאורי מקומות וקצב התרחשויות. לכל כותבי רבי־המכר האמריקאיים יש מעין השראה משותף: סדרות הטלוויזיה. הכל מתרחש כאן בקצב ובמהדורות של „דאלאס" או „דיינסטי". מבחינה זאת מקבל הקורא תמורה מלאה כמעט בכל עמוד מתרחש משהו דרמטי מאוד. העלילה עדיין רוחשת, הנה הבכי מתמצה גיבורתנו לאקט הבא. וגם כאן, כמו בסדרות המרקע, יש הרבה גיבורים, עלילות שמתרחשות בו זמנית במקומות שונים, הרבה מזימות ותככים אפלים, ובדרך כלל אין אכזבות מוסריות. שהרי לבו של הקורא, כפי שיודעת סופרת רבי־המכר ג'קי קולינס (אחותה של אלכסיס הנוראה המצליחה), הולך אחרי המצליחות.

מה שמעתיק את נשימתם של הקוראים הלהוטים הוא העולם הבדוי שמציגים ספרים אלה במסווה של אמיתות כמעט־דוקומנטריות. מדובר תמיד בגברים ונשים מצליחים בכל מגזרי החיים. הנשים הן יפהפיות מיואשות והגברים עתירי און וכולם כובשים את כולן ותוך הלילה, שהרי מדובר ברומאנים מפורסמים לעידן פוסט־שחרור האשה. זה מה שמייחד ספרים אלה מקודמיהם (עלילות הרולד רובינס ושות'). הנשים אינן עוד יפהפיות פאסיביות המצפות בשקיקה דוממת לחיזורי הגברים, הבוחרות את הגברים שלהן ויודעות לתבוע מהם בדיוק את מה שהן רוצות. אך השינוי המהותי ביותר הוא באי־התפקדותן של הנשים בתפקידי רעיה. רובן מצליחניות בזכות עצמן, נשי עסקים קשוחות ועשירות, מנהלות עסקים מפוענים, נלחמות על מקומן בעולם של גברים בנוקשות ואפילו באכזריות. הדוגמא הקלאסית היא לאקי, גיבורת „ההרמנות" מאת ג'קי קולינס (בהוצאת שוקן, ספר שירתה ב„זבל קשה").

לאקי הולכת בדרכיו של אביה השרמנטי, המככב בספר בתפקיד ראש המאפיה האמריקאית ושולח ידו בעסקי הימורים, בניין, מלונאות, משקאות וזונות ותוך שיתוף פעולה הדוק עם פוליטיקאי, במסגרת אותה ברית לא־קדושה, אך רווחת, בין השניים. האשה הנוקשה מנהלת את עסקיו של אביה שנמלט מארה"ב מפחד גובי מס ההכנסה לארץ מעניקת חסות לעבריינים מס במזרח התיכון. לא מדינת ישראל. בין עלילותיה המופלאות של לאקי יש גם מעשה רצח בדם קר. אבל הקורא לא ישפוט את לאקי לחומרה שהרי המעשה הוא נקמה קדושה של מי שבגד באביה.

ספרה של ג'קי קולינס עמוס תאורים אכזריים במיוחד: עלילותיהם של סרסורים וסוחרי סמים, פוליטיקאים ציניים, המסיבות הפרוצות של החברה הגבוהה בארה"ב וכו'. הטוטרת אינה מוחזרת, כמובן, על תאורי משגל פלאסטיים. „ההרמנות" הוא מעין דוקומנטה של עולם הפשע וההון הבין־לאומי. אחרים מגיבוריו הם העתק כמעט מדוייק של מדורי כלכלה ורכילות. כמה מדמויות הגיבורים נטוו על פי דיוקנאותיהם של אריסטוטלס אונאסיס ובתו כריסטינה וכוכבי קולנוע הידועים בקשריהם עם המאפיה.

ז'אנר שונה לחלוטין הם רומאנים מתוקים למשרתות נוספי טראגיות על גורלה המר של הגיבורה, מסלול קשייה ומכשוליה בדרך אל הסוף הטוב. בז'אנר זה מצטיינת דניאל סטיל, גם היא סופרת רבי־מכר ידועה בארה"ב. אצל סטיל הסוף תמיד טוב ואין תאורים פורנוגראפיים. האהבה היא ציר העלילה. גם גיבוריה של סטיל עשו צעד קטן מאז בקצר מעריסת „מידת הכובען" של קרונין: הן חייבות להגשים את עצמן ביוצרות.

ז'אנר מתקדם קצת יותר הם רומאנים פמיניסטיים למשרתות כמו הרומאן „פגישת מחזור" מאת רונה יפה בהוצאת „כנרת". מתכונת הרומאן שזופה, מעין נסיון לחקות את „הקבוצה" של מרי מקארתי. נערות שלמדו פעם יחד באוניברסיטה נפגשות כעבור 20 שנה, כשרובן מתוסכלות מן החלום האמריקאי של נישואין לגבר מבוסס עד עשיר, מן החיים בפרברי הבורגני, מיחסיהן עם הבאכאים. כל אחת מהן מגיעה להכרה פמיניסטית בדרך הקשה: הן לומדות לסמוך רק על עצמן, מפתחות עצמאות כלכלית ונחלצות מדיכאון אמצע החיים בסיוע דיאטות, מנתחים פלסטיים ומאהבים צעירים. הלקח הוא שהעצמאות משתלמת.

לכך מתשלום גם שמתיים למפוטים הפמיניסטיים, מקילות המוסרות על קוראיהן בתחבולה קבועה: מיקום זירת ההתרחשות באתרים אופנתיים, רצוי במסלולי וזמינה של חוגי הסילון הבין־לאומיים: הוליווד, מאר הבדי קוינג בין הריביירה הצרפתית לשכונות האיטלקיות. כמעט כל הספרים האלה נקראים כמורידי, מגרן למטיילים, מסעדות יוקרה ומקומות בילוי מאורגנים בין סן פרנסיסקו, הוליווד, לוס אנג'לס וניו־יורק. רק ראש המאפיה האמריקאי ממוצא איטלקי תעה הנגר למרוקים. הוא השתקע במלון „רץ". אבל זה, כאמור, היה מקלט זמני.